

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL „BUCOVINA”

DAN CAMER
MAZILII ȘI RĂZEȘII
DIN BUCOVINA

Editura OMEGA
Buzău 2009

Concepția copertei aparține autorului

Medalioanele de pe copertă reprezintă imaginile unui boier sau mazil și ale soției sale, așa cum au fost ei înfățișați în gravurile din cartea lui Balthazar Hacquet, Recentele călătorii fizico-politice ale lui Hacquet în anii 1788 și 1789 prin Carpații Dacici și Sarmatici sau Carpații Nordici. Reproducere după: Bucovina în prima descriere fizico-politică. Călătorie în Carpații Dacici (1788-1789). Editată de Academia Română, Filiala Iași, Centrul de studii „Bucovina” Rădăuți. Editura „Septentrion”, Rădăuți, 2002, planșele 5 și 6.

Lucrare apărută cu sprijinul financiar al Primăriei Municipiului Buzău (Primar, dr. ing. Constantin Boșcodeală), în cadrul programului „Biblioteca scriitorilor buzoieni”.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

CAMER, DAN.

Mazilii și răzeșii din Bucovina / Dan CAMER; pref.:

Vasile I. Schipor. - Buzău : Omega, 2009

Bibliogr.

Index

ISBN 978-606-8061-94-8

I. Schipor, Vasile I. (pref.)

94(498.6)

260 p. 15x20 cm (Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii – nr.29)

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL „BUCOVINA”

DAN CAMER

MAZILII ȘI RĂZEȘII DIN BUCOVINA

**Studiu istoric și statistic elaborat pe baza materialelor
recensămintelor moldovenești din anii 1772-1773 și 1774.**

*

Cuvânt înainte de Vasile I. Schipor.

**Editura „Omega”
Buzău - 2009**

DESTINUL BUCOVINEI ISTORICE

Cuvânt - înainte

Sintagma *Bucovina istorică* denumește partea de nord-vest a Moldovei¹ anexată de Imperiul Habsburgic în 1775. Conform recensămintelor din anii 1772–1773 și 1774, existau aici ținutul Cernăuți (cu patru ocoale: ocolul Târgului, ocolul Prutului de Jos, ocolul Nistrului și ocolul Ceremușului), ținutul Câmpulung-Cernăuți (cu două unități administrative: ocolul Câmpulungului/Dolhopole și districtul Putilei), ținutul Câmpulung-Suceava (fostul ocol domnesc al Câmpulungului) și ținutul Suceava (cu cinci ocoale: ocolul Berhometelor, ocolul Vicovilor, ocolul Mijlocului, ocolul Siretului de Sus și ocolul

---

¹ „Moldova Imperială” („der Kaiserlichen Moldau”), cum o numește Balthasar Hacquet. Vezi *Bucovina în prima descriere fizico-politică. Călătorie în Carpații Dacici (1788–1789)*, Ediție bilingvă îngrijită, cu introduceri, postfețe, note și comentarii de acad. Radu Grigorovici; Prefață de D. Vatamaniuc, Rădăuți, Editura „Septentrion”, Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” (7), 2002, p. 30, 31. Numele de astăzi s-a impus dintr-o diversitate de nume folosite după 1774: Bucovina, Comitatul Sucevei, Cordon, Cordun, Cordunul Împărătesc, Cordunul Nemțesc, Generalatul Moldovenesc, Moldova Imperială. Locuitorii acestui colț din Țara de Sus a Moldovei l-au numit, de-a lungul vremii, și Arboroasa, Moldova Mică, Plonina, Țara Fagilor, așa cum o dovedesc mai ales tradițiunile populare. Vezi, pentru aceasta, Vasile I. Schipor, *Bucovina istorică. Aspecte istoriografice în lumina unor izvoare folclorice*, în „Septentrion”. Foaia Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, Rădăuți, anul III, nr. 8–9, 1993–1994, p. 5 și 7. Studiul este republicat în volumul *Bucovina istorică. Studii și documente*, Cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, București, Editura Academiei Române, Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” (22), 2007, p. 156–163.

[Siretului] de Jos, acesta din urmă rămânând în întregime în componența Moldovei)².

Teritoriul anexat de Imperiul Habsburgic are o suprafață de 10 441 km² (15% din teritoriul Moldovei) și o populație, majoritar românească, de 67 000–73 000 de locuitori (cca 15% din populația Moldovei).

După anexare, teritoriul, care se va numi Bucovina, funcționează ca district, sub administrație militară, având în componență vechile ținuturi, până la 6 august 1786, când este încorporat în Galiția, ca al 19-lea cerc administrativ al acesteia, printr-un înalt prescript imperial. Cercul bucovinean (Kreisvorsteher, Kreishauptman), cu reședința la Cernăuți, este condus de un căpitan districtual, având sub ascultare directorii districtelor Cernăuți și Suceava. Districtele sunt împărțite în ocoale conduse de câte un ocolaș³.

Prin Constituția austriacă din 4 martie 1849, se constituie Ducatul Bucovinei. Bucovina este declarată „țară de coroană ereditară” (Kronland) cu titlul de Ducat (Herzogtum), primind, prin *Patenta imperială* din 29 septembrie 1850, un statut de

---

² Conf. P.G. Dimitriev și P.V. Sovetov (editori), *Moldova în epoca feudalismului*, vol. VII, tomurile 1–2, Chișinău, Editura Știința, 1975. Recensământul efectuat în Moldova în anii 1772–1774, din ordinul comandamentului armatei ruse și de către oameni ai vistieriei, chiar dacă nu are toate atributele recensămintelor moderne (nu oferă date despre numărul locuitorilor din sate, religia, vârsta sau ocupațiile acestora), are meritul că pune la dispoziția cercetării cea dintâi înregistrare a locuitorilor de aici, grupați pe unități administrative, categorii fiscale și profesionale.

³ Daniel Werenka, *Topographie der Bukowina zur Zeit ihrer Erwerbung durch Oesterreich (1774–1785)*, Czernowitz, Conc. Typo-u. Lithographie des Erzbischofs Silvester Morariu-Andriewicz Selbstverl., 1895, p. 8–124, 127–260; *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*, Ediție bilingvă îngrijită, cu introduceri, postfețe, note și comentarii de acad. Radu Grigorovici; Prefață de D. Vatamaniuc, București, Editura Academiei Române, Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” (2), 1998; Constantin Ungureanu, *Delimitarea frontierei Bucovinei între anii 1775–1776*, în „Analele Bucovinei”, anul XII, nr. 2 (25) [iulie–decembrie] 2005, p. 483–492.

autonomie provincială. Conduasă de un guvernator, este supusă, din punct de vedere administrativ, guvernului central de la Viena, iar în chestiuni judecătorești rămâne sub jurisdicția Curții de Apel din Lemberg.

Organizarea autonomiei întârzie, însă, până la proclamarea Constituției din 26 februarie 1861. Legea privind organizarea politică a Bucovinei, promulgată la 8 octombrie 1850, stabilește șase districte în Ducatul Bucovinei: Cernăuți, Câmpulung Moldovenesc, Coțmani, Rădăuți, Suceava și Vijnița. La 29 mai 1854 are loc separarea administrativă definitivă de Galiția. Acum Bucovina este împărțită în 15 districte: Cernăuți (rural), Câmpulung, Coțmani, Gura Humorului, Putila, Rădăuți, Sadagura, Siret, Solca, Storojineț, Suceava, Vatra Dornei, Vășcăuți, Vijnița și Zastavna. Până la Unirea cu România, în 1918, în Bucovina se află 11 districte, la care se adaugă orașul Cernăuți cu administrație autonomă⁴.

În 1919, în Bucovina funcționează 11 județe: Cernăuți, Câmpulung, Coțmani, Gura Humorului, Rădăuți, Siret, Storojineț, Suceava, Vășcăuți, Vijnița și Zastavna, acestea încadrându-se între cele 76 de județe ale Regatului României.

Prin Legea administrativă din 1925, în Bucovina se organizează cinci județe având în componența administrativă plăși: Cernăuți (cu cinci plăși: Colacinului, Nistrului, Șipenițului, Prutului și Cosmin), Câmpulung (cu patru plăși: Dornei, Humorului, Moldovei și Moldoviței), Rădăuți (cu patru plăși: Putilei, Vicovelor, Dornești și Siretul), Storojineț (cu patru plăși: Răstoacelor, Siretului, Dumbrava Roșie și Ceremușului), Suceava (cu patru plăși: Arbore, Ilișești, Dragomirești și Bosancea), care se încadrează între cele 71 de județe ale României. Din 1926, este alipită de Bucovina localitatea Coșna, o unitate administrativ-teritorială „liberă”, de

---

⁴ Vezi Constantin Ungureanu, *Bucovina în perioada stăpânirii austriece, 1774–1918. Aspecte etnodemografice și confesionale*, Chișinău, Editura Civitas, 2003.

graniță, anexată la Transilvania în 1769, făcând parte din districtul militar al Rodnei până în 1918 și apoi din județul Năsăud⁵.

Prin Constituția din 1938, se înființează Ținutul Sucevei, în componența căruia intră județele Bucovinei, împreună cu județele Dorohoi și Hotin, având în frunte un rezident regal și reședința la Cernăuți.

Pactul Ribbentrop-Molotov, din 23 august 1939, influențează dramatic destinul acestei străvechi provincii românești, marcând sfârșitul Bucovinei istorice. În perioada 1940–1941 și după 1944, rămân în fara granițelor României județele Cernăuți (toate comunele urbane și rurale: un municipiu, trei orașe nereședință, o comună suburbană și 61 de comune rurale, cu 93 de sate), Storojineț (toate comunele urbane și rurale: un oraș reședință, două orașe nereședință și 52 de comune rurale, cu 67 de sate), și părți importante din județul Rădăuți (18 comune rurale, cu 34 de sate). Împreună cu nordul Basarabiei (ținutul Hotinului) și o parte din ținutul Herței (un oraș nereședință și șapte comune rurale, cu 26 de sate), acestea intră în componența regiunii administrative Cernăuți, situându-se între cele 11 raioane ale acesteia⁶.

În componența URSS (în perioada 1944–1991) și Ucrainei (din 1991), regiunea administrativă Cernăuți are o suprafață de 8 097 km² și o populație, astăzi, de 904 423 de locuitori. 70,8% sunt ucraineni, 19,7% români și moldoveni, 6,7% ruși, 1,7% evrei, 0,5% polonezi. Românii sunt majoritari în raioanele Herța (93,8%), Noua Suliță (64,3%),

---

⁵ Vezi Paraschiva Abutnăriței, Ioan Abutnăriței, *Monografia comunei Coșna, județul Suceava*, Botoșani, Editura AXA, 2008, p. 12–15.

⁶ Dumitru Covalciuc, *Documentar. Tablou cu comunele urbane și rurale din partea de nord a Bucovinei, anexate de URSS în rezultatul ultimatumului din 26–28 iunie 1940, alcătuit de Ministerul Afacerilor Interne Român*, în „Țara Fagilor”. Almanah cultural-literar al românilor nord-bucovineni, XV, Cernăuți–Târgu-Mureș, Societatea Culturală „Arboroasa”, 2006, p. 151–155

Adâncata/Hliboca (51,4%). Și în județul Storojineț, ponderea populației românești este semnificativă: 37,1%. Ucrainenii sunt majoritari în celelalte raioane, inclusiv în orașul Cernăuți, unde reprezintă 80% din populația capitalei de regiune.

În aceeași perioadă de referință, în România rămân județele Câmpulung, Suceava și o parte din județul Rădăuți. După desființarea județelor (1948), acestea intră în componența regiunii administrative Suceava (care înglobează, din 1950, și fostele județe Dorohoi și Botoșani), regiune formată din raioane, până în 1968, apoi a județului Suceava (din 1968 până astăzi). În județul Suceava intră, alături de vechile localități bucovinene, „din necesități locale”, părți din fostul județ Neamț (satele din plasa Broșteni), părți din fostul județ Fălticeni/Baia/Suceava (plășile Mălini, Boroaia, Șomuzul), părți din fostul județ Dorohoi (satele de pe dreapta râului Siret, din plasa Siret: Bălinești, Zamostea, Zvoriștea, Adâncata), precum și părți din fostul județ Botoșani (sate din plășile Bucecea și Corni)⁷. Actualul județ Suceava are o suprafață de 8.553 km², 688.435 de locuitori, 97 de comune și 17 orașe.

În lucrările biobibliografice de după 1980, de la Suceava și de la Cernăuți, toate localitățile din aceste părți alipite vechilor districte/județe bucovinene sunt incluse în Bucovina, prin deformarea unei realități istorice și a unei noțiuni dintr-o perioadă istorică distinctă⁸: 1775–1918 și continuată, câteva

---

⁷ Dragoș Moldovan (coordonator), *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, *Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale, 1772–1988*, Partea I–II, București, Editura Academiei Române, 1991–1992.

⁸ Dăm aici o listă a acestora, numai pentru a ilustra consistența cercetărilor care au contribuit la impunerea unui concept „cu geometrie variabilă” în literatura problemei, mai cu seamă în perioada 1981–2009: Emil Satco, *Muzica în Bucovina*, Suceava, Biblioteca Județeană, 1981; [I. Pânzar, Petru Froicu], *Știința în Bucovina. Ghid biobibliografic*, Cu o prefață, *Dimensiuni cultural-științifice bucovinene*, de Traian Cantemir, vol. I, Suceava, Biblioteca Județeană, 1982; [I. Pânzar, Petru Froicu, Eugen Dimitriu], *Știința în Bucovina. Ghid biobibliografic*, cu un cuvânt înainte de I. Pânzar, vol. II, Suceava, Biblioteca Județeană, 1983; [I. Pânzar, Petru

decenii doar, în cadrul Regatului României (1918–1940, 1941–1944).

Ca realitate istorică și nume de provincie, Bucovina a existat numai în perioada 1775–1918, când a făcut parte din Imperiul Habsburgic. După 1918, în cadrul Regatului România, Bucovina a fost cunoscută ca provincie istorică, alături de Banat, Basarabia, Crișana, Dobrogea, Maramureș, Moldova, Muntenia, Oltenia și Transilvania. Bucovina istorică denumește astăzi un concept cu care operează mai ales cercetătorii. Pentru cei mai mulți dintre locuitorii de astăzi, Bucovina denumește un „teritoriu ale cărui granițe și-au pierdut de mult conturul exact”, devenind „aproape un teritoriu de legendă”⁹.

Prin apartenența la zone geopolitice și culturale diferite, prin schimbarea repetată, în ultimele trei secole, a națiunii politice dominante, destinul istoric și cultural al acestui

---

Froicu, Eugen Dimitriu], *Știința în Bucovina. Ghid biobibliografic*, cu o notă redacțională de I[oa]n P[ân]zar], Suceava, Biblioteca Județeană, 1984; Emil Satco, *Arta în Bucovina*, vol. I–II, Suceava, Biblioteca Județeană, 1984, 1991; *Буковина. Землі квітучої краса. Фотоальбом*, Київ, Мистецтво, 1989; Emil Satco, Ioan Pânzar, *Dicționar de literatură Bucovina*, Suceava, Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera”, 1993; Emil Satco, Ioan Pânzar, *Personalități bucovinene. Dicționar*, VIII, Suceava, Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera” – Fundația Culturală a Bucovinei, 1997; Emil Satco, *Bucovina. Contribuții cultural-științifice. Dicționar*, IX, cu o notă redacțională nesemnăată, Suceava, Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera”, 2000; Grigore G. Bostan, Lora Bostan, *Pagini de literatură română Bucovina, regiunea Cernăuți 1775–2000*, Cernăuți, Editura „Alexandru cel Bun”, 2000; Alexandru Toma (redactor responsabil), *Bucovina 2000. Album*, Suceava, Tipografia „Lidana”, 2001; Emil Satco, *Enciclopedia Bucovinei*, vol. I–II, Iași–Suceava, Editura Princeps–Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera”, 2004; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Bucovina, Prefață de acad. Răzvan Theodorescu*, Suceava, Editura Mușatinii, 2005; Vasile Efros, Ștefan Purici (colectiv), *Oameni și locuri în Bucovina*, Ghid turistic trilingv, Fundația Națională „Humanitas”, Suceava, 2009.

⁹ Vezi, printre altele: Gheorghe C. Moldoveanu, *Bucovina: onomastică și istorie*, București, Editura Academiei Române, 2002, p. 5.

străvechi subspațiu etno-cultural românesc este unul de excepție. Până în anul 1918, în Bucovina s-au petrecut numeroase fenomene, procese și mutații, care au contribuit la schimbarea fizionomiei (demografice, economice, sociale, culturale și politice) a provinciei, conferindu-i un statut singular în comparație cu regiunile învecinate. În urma acestor procese și transformări, ample și complexe, Bucovina a devenit în conștiința opiniei publice cultivate o „Elveție în miniatură”, iar Cernăuții, capitala provinciei imperiale, „mica Vienă”. „Fenomenul bucovinean” produs aici, prin contribuția mai multor culturi și generații, este rezultatul unui proiect central-european de succes, stimulat de politici și de o legislație adecvate¹⁰, ce a creat „un topos multicultural” remarcabil¹¹ și un model de colaborare interetnică, demn de urmat în Europa mileniului al treilea.

Istoria acestui colț de țară și de lume, în general, și destinul Bucovinei istorice, în particular, reprezintă o fascinantă și pilduitoare lecție de istorie națională și de istorie a umanității deopotrivă. Dintre argumentele cercetării istorice contemporane noi reținem aici un punct de vedere românesc: „În pofida vicisitudinilor vremurilor și schimbărilor repetate de administrații și regimuri politice, în toate timpurile bucovinienii au fost remarcați pentru toleranța lor și deschiderea spre nou și schimbare. Zonă a interferențelor culturale, cu un peisaj deosebit de atractiv, Bucovina este emblematică pentru

---

¹⁰ Mihai-Ștefan Ceaușu, *Bucovina Habsburgică. De la anexare la Congresul de la Viena. Iosefinism și postiosefinism (1774–1815)*, Iași, Fundația Academică „A.D. Xenopol”, 1998.

¹¹ Petro Rychlo, *Multikultureller Topos Bukowina*, conf. www.bukowina-zentrum.org; Vasile I. Schipor, *Bucovina istorică, elita bucovinenilor și Academia Română*, în „Analele Bucovinei”, București, anul XII, nr. 1 (24) [ianuarie–iunie] 2005, p. 33–49, republicat în vol. *Bucovina istorică. Studii și documente*, Cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, București, Ed. Academiei Române. Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” (22), 2007. p. 11–42.

ospitalitatea oamenilor care poartă un respect aparte – poate mai mult decât în orice altă parte a Europei – locului unde își duc traiul. Țara Fagilor este prin excelență o vatră păstrătoare a unor valori spirituale și materiale unice prin specificul lor¹².

Bogata experiență europeană a bucovinenilor, dar și dramatica lor experiență de viață din veacul trecut (emigrările repetate, traumele celor două sângeroase conflicte mondiale, deportările în masă, refugiul, închisorile comuniste) reprezintă, de asemenea, o tulburătoare lecție de istorie contemporană, îndemnând generațiile de astăzi la cunoaștere continuă, pentru a menține vie memoria tragediei părinților și „însănătoșirea reflecției morale” în spațiul nostru public¹³.

În lucrarea anevoioasă de reconstruire a unei societăți deschise, patrimoniul comun al oamenilor din Bucovina istorică oferă repere trainice pentru recâștigarea unor valori și sentimente înalte, atât de ultragiutate și aici, timp de peste o jumătate de veac: respectul pentru lege, toleranța, onoarea, demnitatea, încrederea în sine și în celălalt, loialitatea, egalitatea de șanse în competiția deschisă tuturor, bucuria comunicării alese în câmpul multiculturalității, dragostea de a munci temeinic și de a trăi în bună rânduială, dăruirea generoasă în spațiul binelui public.

Rădăuți, 14 septembrie 2009

Vasile I. Schipor

---

¹² Conf. *Bucovina. Trecut, prezent și perspective*, www.usv.ro/istoria_bucovinei.php - 32k. Vezi și Acad. Radu Grigorovici, *Bucovina între milenii. Studii și documente*, Cuvânt-înainte: D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, Ediție îngrijită de Rodica Marchidan și Rodica Iațencu, București, Editura Academiei Române, Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” (19), 2006.

¹³ Vezi Vasile I. Schipor, *Cronicile izgonirii, cronicile însingurării oamenilor și comunităților din Bucovina*, în „Analele Bucovinei”, Rădăuți-București, anul XV, nr. 1 (30), ianuarie-iunie 2008, p. 111-134.

RECENSĂMINTELE POPULAȚIEI MOLDOVEI DIN ANII 1772-1773 ȘI 1774

În anul 1975, Academia de Științe a Republicii Moldovenești a publicat un document deosebit de important pentru istoria Moldovei de la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Este vorba despre materialele recensămintelor populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774, apărute în seria „Moldova în epoca feudalismului”, vol. VII (Partea I-a și Partea a II-a), la Editura „Știința” din Chișinău, în alcătuirea și comentariul lui Pavel G. Dimitriev și sub redacția lui P.V. Sovetov. În „Introducere”, P.G. Dimitriev precizează că materialele originale ale recensământului se păstrează în *Arhiva centrală de stat a actelor vechi* (Ț.G.A.D.A.), în fondul nr. 293, intitulat *Dosare moldovenești și munteneste*.

Acest fond s-a format ca rezultat al activității organelor administrației militare rusești din Moldova și Țara Românească, în timpul războiului ruso-turc dintre anii 1768 și 1774. Materialele recensământului din anii 1772-1773 se află în dosarul nr. 200 (212 file cu text pe ambele pagini), iar cele ale recensământului din anul 1774 sunt conținute de dosarele cu numerele 187 și 187a (1173 file cu text pe ambele pagini)¹⁴.

Recensămintele din anii 1772-1773 și 1774 constituie primele catagrafii cunoscute ale populației din Moldova și Țara Românească¹⁵. Ele au fost ordonate de comandantul armatei ruse, feldmareșalul P.A. Rumeanțev, în scopul evaluării

---

¹⁴ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 9.

¹⁵ Louis Roman: *Recensăminte și numărători ale populației în istoria României*. În: *Studii și articole de istorie*, nr. 59, București, 1992, pag. 93-101.

resurselor materiale și umane locale pe care s-ar putea baza în vederea continuării războiului cu Imperiul Otoman, dar și pentru a întări spatele frontului prin înlăturarea abuzurilor dregătorilor autohtoni care, însușindu-și o parte din prestațiile destinate armatei ruse, reduceau resursele acesteia și – în afară de aceasta – provocau nemulțumiri în rândurile populației. Însărcinat cu organizarea recensămintelor a fost șeful administrației militare rusești, generalul A.V.Rimski-Korsakov. Practic, însă, cel puțin pentru Moldova (căci materialele catagrafiei din Muntenia nu au fost încă publicate și comentate), recensămintele au fost efectuate de persoane numite de Divanul Țării, care, cu sprijinul autorităților locale, au înregistrat datele solicitate, au centralizat rezultatele și au înaintat tabelele cancelariei generalului A.V. Rimski-Korsakov, unde acestea au fost traduse și, probabil, prelucrate în conformitate cu cerințele comandamentului militar rusesc.¹⁶

Date fiind premisele efectuării recensămintelor, arătate mai sus, diferiți comentatori au dat denumiri diferite catagrafiilor din anii 1772-1773 și 1774. Astfel, ele au fost denumite, chiar la un singur autor, de la „recensământul Divanului Domnesc” sau „recensămintele (lui) Rimski-Korsakov”,¹⁷ la „Recensământul organizat de Divanul Moldovei cu sprijinul serviciilor militare ruse, în frunte cu generalul Rimski-Korsakov”.¹⁸ Noi am preferat denumirea dată de cercetătorii care au publicat materialele, anume aceea de „recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774”,¹⁹ eventual aceea de „recensămintele moldovenești”, spre deosebire de alți

---

¹⁶ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 9-10.

¹⁷ Pavel Țugui: *Populația Bucovinei între anii 1772-1774*. În: „Academica”, București, II (1992), nr. 4(16), pag. 4-5.

¹⁸ Idem: *Ținutul Cernăuților, date istorice și demografice*, în „Steaua”, Cluj-Napoca, 1993, nr. 3-4.

¹⁹ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 4-5.

autori care, în mod evident greșit, au folosit și mai folosesc încă denumirea de „recensămintele rusești”.²⁰

De la recensământul din 1772-1773 s-au păstrat până în zilele noastre numai traduceri rusești ale originalelor moldovenești. Ele au fost întocmite sub formă de tabele, având înscrise în cele 14 rubrici următoarele date: numele localităților; proprietarii localităților; numărul gospodăriilor, defalcate în „locuite” și „pustii”; numărul locuitorilor de sex masculin (capi de familie), defalcat pe categorii fiscale, după cum urmează: supuși boierilor (moldoveni și țigani), mazili și ruțași, alogeni (greci, armeni, sârbi, evrei); ultima rubrică menționează satele și oamenii care au fost scutiți de toate prestațiile, precum și hotărârea în baza căreia s-au acordat aceste privilegii. Lipsesc tabelele ținuturilor Bacău, Câmpulung-Suceava și Putna, în timp ce pentru ținuturile Botoșani, Vaslui, Greceni, Covurlui, Soroca, Hotin și Cernăuți s-au păstrat câte două exemplare, diferențiate prin unele mici variante de text.²¹ O situație specială o reprezintă ținutul Suceava, pentru care s-a păstrat un tabel incomplet ce conține numai 22 de localități din Ocolul Berhometelor.

De la recensământul din 1774 au ajuns până în zilele noastre chiar originalele moldovenești, scrise într-o limbă cursivă românească, specifică secolului al XVIII-lea. Nu se cunoaște motivul efectuării acestui al doilea recensământ după un răstimp atât de scurt, dar se poate presupune că feldmareșalul P.A. Rumeanțev, comandantul armatei ruse, a găsit o serie de neajunsuri în materialele primului recensământ și, în consecință, a ordonat o nouă înregistrare a populației.

---

²⁰ Emil Ioan Emandi. Contantin Șerban: *Contribuții de geografie istorică la cunoașterea fenomenului demografic din nord-vestul Moldovei la sfârșitul secolului al XVIII-lea*. În: „Suceava”, X(1983) pag. 471-530; Constantin Ungureanu: *Populația Bucovinei în preajma anexării ei de către Austria*. În: „Țara Fagilor”, V (1996), Cernăuți – Târgu Mureș, pag. 7-19.

²¹ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975.

Partea I-a, pag. 10-12 și passim.

Cert este că, atât în ceea ce privește forma de prezentare, cât și în ceea ce privește conținutul, între cele două catagrafii există deosebiri importante. Astfel, rezultatele noului recensământ nu mai sunt înscrise în tabele, ci sunt prezentate pentru fiecare localitate separat. După ce se menționează proprietarul localității, urmează o primă parte, sintetică, având caracter centralizator, în care sunt prezentate cifric, pe categorii fiscale, rezultatele numărării: toată suma caselor, scăderea rufeturilor (adică a scutiților de biruri, care puteau fi, de la caz la caz: preoți, diaconi și dascăli; mazili, ruptași și sleahțici; volintiri; arnăuți, barani, călărași, umblători și alți slujbași publici; negustori; greci, armeni, evrei, ruși și alți alogeni; țigani; scutelnici; slugi, argați, vizitii, păstori, văcari și alți breslași; văduve, femei sărace, calici și nevolnici; case pustii), diferența fiind reprezentată de locuitorii birnici (adică plătitorii de biruri). În continuare, pentru fiecare categorie fiscală menționată în tabloul sinoptic anterior, sunt prezentate listele nominale ale capilor de familie, în care apar numele și/sau prenumele acestora, eventualele porecle, precum și numeroase consemnări privind locul de baștină, etnia, relațiile de rudenie, starea socială sau ocupația – o multitudine de informații care fac din această parte analitică a catagrafiei din 1774 un document deosebit de important pentru cercetarea istorică referitoare la demografia, genealogia sau onomastica populației Moldovei din cea de a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Din păcate lipsesc materialele privind ținuturile Codru, Câmpulung-Cernăuți și Iași, iar pentru ținuturile Soroca, Suceava, Tutova și Fălciu au fost indicate numai localitățile din ținut și numărul familiilor din fiecare sat în parte, pe categorii fiscale, alte date nefiind înregistrate.²²

După cunoștințele noastre, primele mențiuni privind recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774, în lucrări românești, au fost făcute în anii 1982-1983 de

---

²² *Ibidem*, Partea I-a, pag. 10-11 și passim; Partea a II-a, passim.

Filip Țopa,²³ Emil Ioan Emandi și Constantin Șerban.²⁴

Ulterior, după anul 1990, au fost publicate numeroase studii și articole care fac trimitere sau se bazează pe catagrafiile din anii 1772-1773 și 1774, printre autorii de lucrări referitoare la populația Bucovinei numărându-se Pavel Țugui,²⁵ Mihai Iacobescu,²⁶ Ștefan Bucevschi,²⁷ Emil Ioan Emandi,²⁸ Louis Roman,²⁹ Constantin Ungureanu,³⁰ Radu Grigorovici³¹ și încă mulți alții.

---

²³ Filip Țopa: *Povestea Bucovinei*, vol. II, București, 1982, pag. 381-382 (ediție artizanală).

²⁴ Emil Ioan Emandi, Constantin Șerban: *art. cit.* În: „Suceava”, X(1983), pag. 471-530.

²⁵ Pavel Țugui: *Populația Bucovinei între anii 1772-1773*. În: „Academica” București, II(1992), nr. 4(16), pag. 4-5; Idem: *Ținutul Cernăuților, date istorice și demografice*, în „Steaua”, Cluj Napoca, 1993, nr. 3-4; Idem: *Privire critică asupra recensămintelor „Divanul Domnesc” și „Spleny de Mihaldy”*. În: Pavel Țugui: *Bucovina – istorie și cultură*, București, 2002, pag. 52-65; Idem: *O replică necesară*. În: Pavel Țugui: *vol. cit.*, pag. 66-70.

²⁶ Mihai Iacobescu: *Din istoria Bucovinei, vol. I (1774-1862)*, București, 1993, pag. 152-153.

²⁷ Ștefan Bucevschi: *Răzeși, răzeșie în Nordul Bucovinei*. În: „Țara Fagilor”, II (1993), pag. 16-25.

²⁸ Emil Ioan Emandi : *Bucovina, studiu demopolitic și statistic, sfârșitul secolului XVIII-1940*. În: „Geopolitica”, vol. I, Iași, 1994.

²⁹ Louis Roman: *Bucovina și spațiul demografic românesc. 1772-1808*. În: „Geopolitica”, vol. I, Iași, 1994; Idem: *Bucovina. Locuitorii provinciei, 1774-1808: mituri și realitate*. În: Louis Roman, Radu Ștefan Vergatti: *Studii de demografie istorică românească*, București, 2002, pag. 113-143.

³⁰ Constantin Ungureanu: *Populația Bucovinei în preajma anexării ei de către Austria*. În: „Țara Fagilor”, V (1996), pag.7-19.

³¹ Radu Grigorovici: *Studiu comparativ al recensămintelor populației Bucovinei din anii 1772, 1774 și 1775*. În: „Analele Bucovinei”, Rădăuți, V (1998), nr. 2, pag. 293-310 și VI (1991), nr.1, pag. 47-82.

ORGANIZAREA ADMINISTRATIV – TERITORIALĂ. ȚINUTURI, OCOALE , LOCALITĂȚI ȘI MENAJE.

Materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774 conțin informații prețioase de geografie istorică referitoare la ținuturile, ocoalele și localitățile din Moldova în cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Cu ajutorul datelor sincronice amănunțite oferite de aceste recensăminte au putut fi determinate numărul, numele și densitatea ținuturilor, precum și evoluția hotarelor acestora și ale principatului în ansamblul lui, așa cum se prezentau ele la momentul istoric respectiv. De asemenea, cu ajutorul datelor din recensăminte, au putut fi făcute aceleași determinări pentru ocoalele în care erau subîmpărțite ținuturile din punct de vedere administrativ, rezultând prima listă completă a acestora.³² Tot după materialele recensămintelor a putut fi elaborată și cea mai completă listă a așezărilor din Moldova de până la sfârșitul secolului al XVIII-lea, listă care cuprinde 2299 de așezări,³³ multe dintre ele fiind la prima atestare documentară.

Ținuturile din Moldova, similare cu județele din Muntenia, reprezintă cele mai vechi unități administrativ-teritoriale românești, a căror origine se pierde în negura vremurilor.³⁴ Catagrafiile din anii 1772-1773 și 1774 menționează pentru Moldova un număr de 23 de ținuturi, după cum urmează: Bacău, Botoșani, Câmpulung-Cernăuți,

---

³² *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975.

Partea I-a, pag. 8.

³³ *Ibidem*, Partea I-a, pag. 5.

³⁴ Vasile Lungu: *Ținuturile Moldovei până la 1711 și administrarea lor*. Extras din „Cercetări Istorice”, vol. XVII, 1943, editat de Institutul de istorie națională „A.D. Xenopol” din Iași.

Câmpulung-Suceava, Cârlișău, Cernăuți, Codru, Covurlui, Dorohoi, Fălciu, Greceni, Hârlău, Hotin, Iași, Neamț, Orhei, Putna, Roman, Soroca, Suceava, Tecuci, Tutova și Vaslui.³⁵ Nu sunt incluse aici raialele (Chilia, Cetatea Albă/Akkerman, Tighina/Bender și Hotin), precum și Bugeacul, teritorii aflate sub controlul turcilor și, respectiv, al tătarilor.

Ținuturile, ca unități administrativ-teritoriale de bază, au fost împărțite la un moment dat în subunități numite ocoale. Această reorganizare a avut loc ca urmare a reformei administrative inițiate de Constantin Mavrocordat în timpul celei de-a doua domnii în Moldova (1741-1743).³⁶ Cum însă ținuturile, ca rezultat al formării și evoluției lor în timp, erau foarte diferite ca mărime, ele puteau să aibă în componența lor de la unul până la opt ocoale. După răpirea Bucovinei (1774) și a Basarabiei (1812), această situație avea să fie reglementată, în Moldova, prin “întrăndirea” din anul 1833, când, prin reducerea numerică și reorganizarea lor, ținuturile vor deveni comparabile ca mărime, număr de ocoale și număr de sate.³⁷

După cum s-a arătat mai sus, materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774 menționează un număr de 2299 de localități. Cu excepția a câteva orașe și târguri, restul localităților menționate sunt sate și cătune. Această listă, deși este cea mai completă de până atunci, are totuși foarte multe omisiuni. Astfel recensământul din anul 1803 din Basarabia găsește încă un număr de 510 localități care nu fuseseră înregistrate anterior³⁸ De asemenea, recensămintele

---

³⁵ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975.

Partea I-a și Partea a II-a, passim.

³⁶ Adrian Macovei: *Organizarea administrativ-teritorială a Moldovei între anii 1832 și 1862 (I)*. În: Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie “A.D. Xenopol” Iași, XIX (1982), pag. 363.

³⁷ P. Poni: *Statistica răzeșilor*, București, 1921, pag. 53-55.

³⁸ P.G. Dimitriev: *Narodonaselenie Moldavii. Po materialam perepisei 1772-1773, 1774 i 1803 g.g.*, Chișinău, 1973, pag. 28-63, pag. 123/tabela 20 și pag. 128-129/ tabela 21.

efectuate în Bucovina sub administrația militară austriacă, deși ele însele incomplete, au relevat un număr destul de mare de localități omise la catagrafierile din anii 1772-1773 și 1774.³⁹

Pornind de la lista localităților, grupate pe ocoale și ținuturi, s-a putut realiza o cartografiere a teritoriului Moldovei din cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, mult mai precisă decât după alte izvoare. O astfel de hartă, conținând un număr de 2299+510 localități și având trasate hotarele ținuturilor, a fost întocmită de P.G. Dimitriev⁴⁰ și publicată la noi de Louis Roman.⁴¹

Revenind la localități, sunt de făcut câteva observații privind forma de proprietate asupra satelor. Se constată că proprietatea putea fi ecleziastică (atunci când satele aparțineau unor mănăstiri, episcopii sau mitropoliei), boierească (atunci când satele aparțineau unor boieri sau dregători) și răzeșească (atunci când satele aparțineau unor coproprietari răzeși). Această ultimă categorie era formată, în marea ei majoritate, din mazili și ruptași, dar, uneori, în rândurile ei puteau să se afle și alte categorii sociale, printre care chiar și boieri sau dregători,⁴² care dețineau partea lor de moșie fie prin moștenire, fie prin cumpărarea drepturilor de proprietate de la alți răzeși. Acest tip de tranzacție era posibil numai în condiții speciale, prin care se dădea prioritate la cumpărare rudelor, vecinilor sau altor răzeși din comunitatea respectivă (așa numitul drept de protimisis).

Din cele 2299 de localități care figurează în materialele

---

³⁹ Daniel Werenka: *Topographie der Bukovina zur Zeit ihrer Erwerbung durch Oesterreich (1774-1785)*, Cernowitz, 1895, pag. 9-124, 127-136 și 173-177.

⁴⁰ P.G.Dimitriev: *op. cit.*, pag. 80.

⁴¹ Louis Roman : *Migrația internă în Țările Române (sec. XIII-XIX). 2. Moldova*. În: Louis Roman, Radu Ștefan Vergatti: *Studii de demografie istorică românească*, București, 2002, pag. 21.

⁴² *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a și Partea II-a, passim.

recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774, numai 1772 de sate au indicat forma de proprietate și numele proprietarului, între acestea numărându-se și 593 de sate răzeșești. Alte 522 de sate nu au indicată forma de proprietate sau numele proprietarului,⁴³ ele fiind locuite, în mod evident, de țărani liberi, stăpânind pământul în devălmășie, nesupuși nici unui stăpân în afară de domnul țării și având probabil un statut asemănător celui descris de principele Dimitrie Cantemir pentru locuitorii din „republicile” Câmpulung-Suceava, Vrancea și Tigheci.⁴⁴

În cele 2299 de localități menționate, sunt înregistrate un număr de aproximativ 90.000 de menaje (gospodării, familii),⁴⁵ denumite „curți” sau „colibe” la recensământul din anii 1772-1773⁴⁶ și „case” la recensământul din anul 1774.⁴⁷ Prin multiplicarea cu cinci, conform uzanțelor general acceptate, se obține un număr de aproximativ 450.000 de locuitori. În această cifră nu sunt incluși boierii și alte câteva mici categorii sociale (călugării, servitorii bisericii, persoanele și servitorii justiției) care au fost omiși întrucât erau scutiți de biruri și orice alte prestații, iar recensămintele aveau un scop exclusiv fiscal.⁴⁸

Trebuie specificat însă că atât numărul localităților, cât și cel al menajelor, arătate mai sus, sunt subevaluate. Multe localități au fost omise, așa cum reiese, pentru Bucovina și Basarabia, prin comparație cu recensămintele austriece și

---

⁴³ *Ibidem*, Partea I-a, pag. 6.

⁴⁴ Dimitrie Cantemir: *Descriptio antiqui et hodierni status Moldaviae / Descrierea Moldovei*, București, 1973, pag. 300-303.

⁴⁵ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 9.

⁴⁶ *Ibidem*, Partea I-a, passim.

⁴⁷ *Ibidem*, Partea I-a și Partea II-a, passim.

⁴⁸ *Ibidem*, Partea I-a, pag. 12 ; Gabriel Splény von Mihálydy: *Descrierea districtului bucovinean*. În: *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice, și demografice*, București, 1998, pag. 78-79.

rusești de mai târziu.⁴⁹ De asemenea, mulți locuitori au eludat recenzarea, fie părăsindu-și locuințele din cauza vicisitudinilor vremii (starea de război, rechizițiile și prestațiile solicitate de armata rusă de ocupație), fie sustrăgându-se de la numărătoare pentru a scăpa de impunere (caz în care au acționat de comun acord cu autoritățile locale, interesate să diminueze partea cuvenită ocupanților ruși spre folosul propriu sau al apropiaților lor). Dovada în sprijinul afirmațiilor de mai sus o găsim chiar în materialele recensămintelor populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774, prin numărul foarte mare de case pustii înregistrate în unele sate și ocoale.⁵⁰ Dar asupra acestor probleme vom reveni în capitolele următoare și le vom dezvolta pentru aria geografică pe care se va forma, în anii următori, sub stăpânirea austriacă, Bucovina.

---

⁴⁹ Vide supra n. 40 și n. 41.

⁵⁰ *Moldova în epoca feudalismului*, vol. VII, Chișinău, 1975, Partea I-a și Partea II-a, passim.

ARIA BUCOVINEANĂ

După cum s-a arătat anterior, recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774 menționează un număr de 23 de ținuturi, exceptând raialele și Bugeacul. Dintre acestea, următoarele patru ținuturi sunt cele pe teritoriul cărora se va forma, câțiva ani mai târziu, districtul numit Bucovina: Cernăuți, Suceava, Câmpulung-Cernăuți și Câmpulung-Suceava.

Ținuturile Cernăuți și Suceava erau unități administrativ teritoriale străvechi, atestate documentar încă din secolul al XV-lea.⁵¹ Dimpotrivă, ținuturile Câmpulung-Cernăuți și Câmpulung-Suceava erau unități administrativ-teritoriale relativ recente, desprinse din ținuturile Cernăuți și, respectiv, Suceava.⁵² Întrucât ele nu au fost trecute în lista ținuturilor întocmită de principele Dimitrie Cantemir,⁵³ fiind menționate pentru prima oară în catagrafiile din anii 1772-1773 și 1774,⁵⁴ rezultă că aceste două ținuturi au fost înființate undeva între anii 1711 și 1774, cel mai probabil cu ocazia reformei administrative efectuate de Constantin Mavrocordat în timpul celei de-a doua domnii în Moldova (1741-1743).⁵⁵

Trebuie menționat că până la ocupația austriacă, ținuturile Cernăuți, Suceava, Câmpulung-Cernăuți și

---

⁵¹ Vasile Lungu: *art. cit.*; DRH, A, Moldova, vol. II și vol. III, passim.

⁵² Ioan Murariu: *Organizarea administrativ-teritorială a ținuturilor Iași, Cârliștura, Suceava și Câmpulung-Suceava (sec. XVIII-XIX)*. În: „Zargidava. Revistă de istorie”. Bacău, II(2003), pag. 26.

⁵³ Dimitrie Cantemir: *op. cit.*, pag. 73-91.

⁵⁴ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 65-66 și 242-260.

⁵⁵ Vide supra n. 36.

Câmpulung–Suceava, făceau parte dintre cele 23 de ținuturi ale Moldovei, fără să formeze o zonă geografică sau istorică distinctă și fără să poarte o denumire care să le evidențieze în acest sens. Ocuparea lor a fost ordonată de Curtea din Viena la 8 august 1774, iar primele trupe austriece au pătruns în nord-vestul Moldovei la 31 august 1774. Până la 25 octombrie 1774 a fost ocupat un teritoriu ce cuprindea întreg ținutul Cernăuți, raiaua Hotinului și 142 de așezări din ținutul Suceava. Ulterior, trupele austriece au pătruns și mai adânc în interiorul Moldovei, ocupând ținuturile Neamț, Roman și Botoșani, apoi Hotin și Bacău, dar au fost nevoite să se retragă în zona ocupată inițial ca urmare a protestelor vehemente adresate Porții Otomane de către boierii moldoveni și de către principele Grigore al III-lea Ghica.⁵⁶ Negocierile care au avut loc între turci și austrieci pentru delimitarea teritoriului cesionat s-au concretizat prin încheierea a nu mai puțin de patru convenții (7 mai 1775, 12 mai 1775, 30 iunie 1776 și 2 iulie 1776). Pe parcursul negocierilor austriezii au acceptat să se retragă și s-au retras dintr-un număr de 59 de sate și cătune (9 în raiaua Hotinului, 12 în ținutul Cernăuți și 38 în ținutul Suceava) dar, după încheierea ultimei convenții, prin fraudă și corupție, ei au mai inclus în teritoriul anexat încă 45 de sate și cătune din ținuturile Cernăuți și Suceava.⁵⁷

Zona ocupată de austrieci includea și fostele ocoale domnești Câmpulung–Cernăuți (denumit ulterior Câmpulung Rusc) și Câmpulung–Suceava (denumit ulterior Câmpulung Moldovenesc) care, în catagrafiile din anii 1772-1773 și 1774, sunt înregistrate ca ținuturi. Definitivarea hotărniciei fostului ocol al Câmpulungului Moldovenesc, în vederea încorporării acestuia la Austria, a durat ceva mai mult, până în anul 1783,

---

⁵⁶ Mihai Iacobescu: *op. cit.*, pag. 65-69; trebuie avut în vedere că în zona ocupată sunt incluse și ocoalele Câmpulung - Cernăuți și Câmpulung - Suceava, care în recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774 sunt înregistrate ca ținuturi.

⁵⁷ *Ibidem*, pag. 78-82.

încheindu-se cu păstrarea de către Moldova a satelor Șaru Dornei, Păltiniș, Crucea, Holda, precum și a cătunelor Gioseni și Chiril.⁵⁸

Primele surse austriece referitoare la teritoriul, localitățile și populația Bucovinei în momentul anexării le constituie materialele recensământului efectuat de primul guvernator militar al zonei ocupate, generalul Gabriel Splény von Mihálydy, la sfârșitul anului 1774 și începutul anului 1775,⁵⁹ precum și raportul adresat împăraților coregenți Maria Tereza și Iosif al II-lea, în cea de-a doua parte a anului 1775, întocmit de același general Splény von Mihálydy⁶⁰ și însoțit de o listă a localităților din Bucovina.⁶¹ Aceste documente înregistrează 4 orașele (Suceava, Cernăuți, Siret și Vijnița), 2 târguri (Vama și Câmpulung Moldovenesc) și 284 de sate, cu 42 de cătune, având 85.000 de locuitori (17.047 de familii), la care se adaugă 18 mănăstiri mari și 18 mănăstiri mici, cu 466 de călugări și 88 de călugărițe.

În această numărătoare sunt incluse și localitățile care, după convenția de la Balamutca din 2 iulie 1776, au fost retrocedate Moldovei. O primă rectificare a fost făcută chiar la recensământul efectuat câțiva ani mai târziu de cel de-al doilea guvernator militar al Bucovinei, generalul Karl Freiherr von Enzenberg.⁶² Materialele acestei catagrafii conțin informații statistice privind localitățile din aria bucovineană atât pentru anul 1774 (237 de localități, cu 12.443 de familii) cât și pentru anul 1779 (258 de localități, cu 23.385 de familii). Diferențele

---

⁵⁸ *Ibidem*, pag. 82.

⁵⁹ Daniel Werenka: *Topographie der Bukovina zur Zeit ihrer Erwerbung durch Oesterreich (1774-1775)*, Czernowitz, 1895, pag. 127-172.

⁶⁰ Gabriel Splény von Mihálydy: *Descrierea districtului bucovinean (1775)*. În: *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*, București, 1998, pag. 31-219.

⁶¹ Idem: *Tabela localităților din Bucovina (1775)*. În: *loc. cit.*, pg. 235-266.

⁶² Daniel Werenka: *op. cit.*, pag. 173-260.

foarte mari (21 de localități omise și aproape 11.000 de familii neînregistrate) confirmă încă o dată caracterul incomplet și superficial al primelor conscripții austriece, efectuate imediat după anexarea Bucovinei.

Informațiile oferite de recensămintele austriece și alte documente din epocă au fost studiate și prelucrate de către unii cercetători de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Andreas Mikulicz, secretarul camerei bucovinene de comerț și industrie, afirma la 1875 că, în momentul „unirii” cu Austria, Bucovina avea 3 orașe și 229 de sate, cu circa 12.000 de case (75.000 de locuitori).⁶³ Ion Nistor, renumitul istoric bucovinean, publica în anul 1915 o serie de date statistice care, pentru foarte multă vreme, aveau să fie folosite ca repere ale istoriografiei românești referitoare la Bucovina.⁶⁴ Conform eminentului savant, la așezarea graniței definitive pe teren, Austria obținea 278 de localități, cu un areal de 10.441 km² și cu o populație de peste 70.000 de suflete.⁶⁵ După 1990, într-o lucrare recent apărută la București, istoricul Nicolae Ciachir reafirmă că teritoriul anexat de habsburgi la 1775 avea 226 de sate și 52 de cătune, cu o populație de peste 70.000 de locuitori.⁶⁶

Printre lucrările care se referă la problematica demohistorică a provinciei se remarcă în mod special documentele din arhivele de la Viena de curând ieșite la lumină, inclusiv mai multe situații statistice referitoare la primele decenii ale stăpânirii habsburgice. Se constată că în primii ani de la anexare, conscripțiile austriece au avut loc aproape în fiecare an și au scos la iveală din ce în ce mai multe localități, numărul acestora crescând de la 231 (în 1774) la 290 (în 1777), precum și un material demic din ce în ce mai bogat, numărul familiilor

---

⁶³ Apud Constantin Ungureanu: *art. cit.*, pag. 8.

⁶⁴ Ion Nistor: *Românii și rutenii în Bucovina. Studiu istoric și statistic*, Editura Academiei Române, București, 1915.

⁶⁵ Ion Nistor: *Istoria Bucovinei* (postum), București, 1991, pag. 11.

⁶⁶ Apud Constantin Ungureanu: *art. cit.*, pag. 9.

crescând de la 12.443 (în 1774) la 32.825 (în 1798). Subînregistrările, foarte importante la început, au fost treptat lichidate de administrația imperială. Pentru a stabili nivelul real de locuire a Bucovinei la 1774, regretatul profesor Louis Roman a recurs la un calcul regresiv, pornind de la pragul primelor conscripții care au inclus de fapt întregul efectiv al locuitorilor provinciei (la 1798 pentru populația totală și la 1803 pentru structura sa națională) și ținând seama de indicele adevărat de creștere naturală a populației în epocă, de proporțiile reale ale migrației externe, de urmările secetelor, epidemiilor și altor flagele, precum și de gravele evaziuni fiscale. Pe această bază, reputatul specialist în demografie istorică a stabilit că populația Bucovinei număra, în anul 1774, între 146.000 și 149.000 de locuitori, românii constituind circa 84–86 % din această cifră.⁶⁷

În ceea ce privește recensămintele populației Moldovei din anii 1772 – 1773 și 1774, efectuate de Divanul Moldovei la cererea administrației militare rusești, principala problemă care se pune este câte dintre localitățile înregistrate în aceste catagrafii se regăsesc în componența Bucovinei. Și aici cifrele diferă de la un autor la altul. Astfel, Pavel Țugui indică 266 de localități, cu o populație formată din 16.792 de familii care, împreună cu călugării și călugărițele, reprezintă 84.514 suflete.⁶⁸ La o cifră apropiată a ajuns și socio-lingvistul Ion Popescu care, într-o analiză a recensămintelor respective, a determinat că la 1774 populația Bucovinei era de 82.809 locuitori.⁶⁹ Se pare însă că ambii autori au inclus în analizele lor și satele care au fost retrocedate Moldovei după convenția

---

⁶⁷ Louis Roman: *Bucovina. Locuitorii provinciei, 1774-1808: mituri și realitate*. În: Louis Roman, Radu Ștefan Vergatti: *Studii de demografie istorică românească*, Editura Enciclopedică, București, 2002, pag. 112-143.

⁶⁸ Pavel Țugui: *Populația Bucovinei între anii 1772-1774*. În: „Academica”, București, II (1992), nr. 4 (16), pag. 4-5.

⁶⁹ Apud Constantin Ungureanu: *art. cit.*, pag. 10.

de la Balamutca, din 2 iulie 1776. De aceea cifrele stabilite de un alt cercetător al problemei, istoricul Constantin Ungureanu, sunt mai mici dar reprezintă într-adevăr numai localități care au intrat în mod sigur în componența Bucovinei: 3 târguri și 233 de sate, cu 13.560 de familii (67.800 de locuitori).⁷⁰ Cifre apropiate au indicat și specialiștii în demografie istorică Emil Ioan Emandi (233 de localități)⁷¹ și Louis Roman (239 de localități),⁷² precum și academicianul Radu Grigorovici (229 de localități).⁷³

Noi am încercat de asemeni să punem ordine în această problemă. Pentru a putea fi urmăriți și eventual corectați, am transcris nominal, pentru fiecare ținut și ocol în parte, atât localitățile care au intrat în componența Bucovinei, cât și cele care au rămas în Moldova. Pentru Ținutul Cernăuți și pentru Ocolul Berhometelor, din ținutul Suceava, unde s-au păstrat atât tabelele recensământului din anii 1772-1773, cât și cele ale recensământului din anul 1774, am cumulat informațiile de la ambele catagrafii, luând în considerație și acele localități care au fost omise la una sau la alta dintre ele: Lucăcenii, Țopenii și Hliviște (în Ocolul Prutului); Pârâul Negru și Luca (în Ocolul Nistrului); Liudi Samsonova, Voloca, Barajnița și Moara Cocoranov (în Ocolul Ceremușului) și Berlinții Ruși (în Ocolul Berhometelor).⁷⁴ De asemenea, am considerat ca localități

---

⁷⁰ Constantin Ungureanu: *art. cit.*, pag. 18.

⁷¹ Em. I. Emandi: *Bucovina – studiu demopolitic și statistic, sfârșitul sec. XVIII-1940*. În: „Geopolitica”, vol. I, Iași, 1994, pag. 443-445.

⁷² Louis Roman: *Bucovina și spațiul demografic românesc. 1772-1808*. În: „Geopolitica”, vol. I, Iași, 1994, pag. 392, tabelul I.

⁷³ Radu Grigorovici: *Studiu comparativ al recensământurilor populației Bucovinei din anii 1772, 1774 și 1775 (II)*. În: „Analele Bucovinei”, Rădăuți, VI (1991), nr. 1, pag. 74. Autorul apreciază la 285 numărul târgurilor și satelor incluse inițial în Bucovina, dintre care 56 au fost retrocedate Moldovei, cifrele referindu-se la localități menționate în recensămintele moldovenești din anii 1772-1773 și 1774.

⁷⁴ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 53-54, 123-130, 336-339 și 394-458.

distincte și localitățile care, în unele cazuri, au fost trecute împreună în aceeași poziție de tabel: Onutul și Samușenul (Ocolul Nistrului); Bănila din Jos și Barajnița, Bănila din Sus și Măara Cocoranov (Ocolul Ceremușului); Opaiț și Burla (Ocolul Berhometelor); Plopenii și Feteștii, Cutul Mitropoliei și Lisaura (Ocolul Mijlocului); Suha și Mălinii, Horodnicenii cu Liudi ot Botești (Ocolul Siretului de Sus); Răstoacile și Zaharancea (Ocolul Câmpulungului).⁷⁵ În ceea ce privește numărul de case (familii), am ales dintre cele două recensăminte varianta acoperitoare, adică aceea cu un număr mai mare de case, considerând că dacă puteau să existe și existau omisiuni, uneori chiar foarte mari, în nici un caz nu era posibil să fi fost înregistrate gospodăriile în plus față de cele existente în realitate.

Un alt aspect care a trebuit să fie rezolvat a fost acela al așa numitelor „case pustii”. Din tabelul nr. 1 se poate observa că acestea erau numeroase în anumite ocoale, iar în altele erau foarte puține sau chiar lipseau. De asemenea se pot observa diferențele, uneori chiar foarte mari, între numărul de case pustii înregistrate, pentru aceleași ocoale, la recensământul din anii 1772-1773, față de cel din anul 1774. Cercetând materialele recensămintelor, se mai poate observa că în cadrul aceluiași ocoale existau grupuri compacte de sate cu multe case pustii, în timp ce în alte zone nu erau înregistrate case pustii. Constatările de mai sus sugerează că aceste „pustiiri” se datorează nu atât vicisitudinilor războiului și ocupației militare rusești, cât mai ales multitudinii fraudelor fiscale. De aceea în analizele care urmează a fost luat în calcul numărul total de case (locuite și pustii), având în vedere că acesta este oricum mai mic decât în realitate din cauza subînregistrărilor masive, dar și faptul că, indiferent de motivul părăsirii, aceste case au fost locuite până în preajma perioadei respective.

---

⁷⁵ *Ibidem*, Partea I-a, pag. 65, 123-130, 336-339 și 342-349.

Tabelul nr. 1.

Case pustii în ținuturile și ocoalele din aria bucovineană Sursa: *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975

Partea I-a, pag. 53-54, 65-66, 116-131, 242-260, 336-353, 370-458

Ținutul	Ocolul	Recensămintele din anii:	
		1772 - 1773	1774
Cernăuți	Târgului	19	-
	Prutului	47	258
	Nistrului	-	153
	Ceremușului	40	-
Suceava	Berhometelor	96(*)	-
	Vicovilor	(**)	-
	Mijlocului	(**)	-
	Siretului	(**)	7
Câmpulung-Cernăuți	Câmpulungului	36	(**)
	Putilei	30	(**)
Câmpulung-Suceava		(**)	-
Total		268	418

(*) Numai pentru cele 22 de localități înregistrate

(**) Nu există înregistrări

În final, în urma analizelor efectuate pe fiecare ținut și ocol în parte, detaliate în capitolele și subcapitolele următoare, am determinat pentru aria bucovineană un număr de 244 de localități diferite și un număr de 14.798 de case (familii), reprezentând circa 74.000 de persoane, conform înregistrărilor din tabelele recensămintelor populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774.

Trebuie specificat însă că atât numărul localităților, cât și cel al familiilor, arătate mai sus, sunt subevaluate, ele fiind în realitate substanțial mai mari. Multe localități au fost omise, așa cum reiese printr-o simplă comparație cu recensămintele

austriece din anii imediat următori anexării.⁷⁶ De asemenea, mulți locuitori s-au sustras numărătorii, dovadă fiind numărul foarte mare de case pustii din anumite sate și ocoale. Aceste sustrageri au implicat în mod evident autoritățile locale, interesate să diminueze obligațiile către administrația militară rusească, de cele mai multe ori în scopul însușirii veniturilor respective în beneficiul propriu.⁷⁷ Pentru studiul nostru însă, aceste aspecte sunt mai puțin importante și diferențele, deși uneori substanțiale, nu influențează concluziile pe care le vom trage decât într-o măsură ne semnificativă. De aceea vom lucra cu datele pe care le oferă recensămintele populației Moldovei din anii 1772 -1773 și 1774, fără să încercăm nici un fel de corecții.

Așa cum s-a arătat mai sus, numeroase sate și cătune au fost omise din materialele recensămintelor efectuate de Divanul Moldovei, la solicitarea organelor administrației militare rusești din Principate, în timpul războiului ruso-turc din anii 1768-1774. Pentru aria bucovineană, multe dintre aceste localități au fost exemplificate în capitolele următoare, destinate analizei fiecărui ținut în parte. Ele au fost identificate fie în conscripțiile austriece din anii 1774, 1776, 1779, 1780, 1781, 1782 și 1784,⁷⁸ fie în documentele cartografice ale vremii, cum ar fi hărțile redactate de F. C. Bawr, maiorul Mieg, maiorul Büschel, Hora von Oztellowitz, Johann Budinschi, precum și Atlasul Regatului Galiției, Lodomeriei și Bucovinei (toate întocmite între anii 1769 și 1790).⁷⁹ De asemenea, au

---

⁷⁶ Daniel Werenka: *op. cit.*, pag. 9-124, 127-172 și 173-260.

⁷⁷ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 9.

⁷⁸ Daniel Werenka: *op. cit.*, pag. 9-124, 125-172 și 173-260.

⁷⁹ Emil Ioan Emandi, Constantin Șerban: *Contribuții de geografie istorică la cunoașterea fenomenului demografic din nord-vestul Moldovei la sfârșitul secolului al XVIII-lea*. În: „Suceava”, X (1983), pag. 474-475; Mihai Iacobescu: *Din istoria Bucovinei*, vol. I, București, 1993, pag. 188.

fost folosite și o serie de lucrări moderne, între care, în primul rând, *Dicționarul geografic al Bucovinei* (editat în anul 1908 de Emanuil Grigorovitz) ⁸⁰ precum și *Harta etnografică a Bucovinei întocmită pe temeiul recenzământului oficial din 1910* (editată în anul 1915 de Ion Nistor). ⁸¹

Diferențele privind numărul de localități, de la o sursă la alta, sau de la un autor la altul, se datorează în mare măsură contopirilor, scindărilor sau trecerilor în categoria de „atenanță” a unor sate, greșelilor de numărare și interpretare, precum și confuziilor de tot felul, impedimente pe care intenționăm să le eliminăm, cel puțin parțial, în capitolele care urmează. În acest sens, de un real folos ne-au fost broșura *Satele dispărute din Bucovina* (publicată de Teodor Bălan în anul 1927) ⁸², precum și monumentală lucrare *Tezaurul toponimic al României. Moldova.* (editată de Academia Română în 1991-1992, sub coordonarea lui Dragoș Moldoveanu) ⁸³.

---

⁸⁰ Emanuil Grigorovitz: *Dicționarul geografic al Bucovinei*. În seria: „Dicționarele geografice ale țărilor locuite de români în afară de regat”, II, București, 1908.

⁸¹ Ion Nistor: *Harta etnografică a Bucovinei întocmită pe temeiul recenzământului oficial din 1910*. În anexă la: *Românii și rutenii în Bucovina. Studiu istoric și statistic.*, București, 1915.

⁸² Teodor Bălan: *Satele dispărute din Bucovina (Extras din volumul omagial dedicat lui Ion I. Nistor)*, Cernăuți, 1937.

⁸³ *Tezaurul toponimic al României. Moldova. Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale 1772-1918*, Editura Academiei Române, București, vol. I, II, 1991-1992.

MAZILII ȘI RĂZEȘII DIN BUCOVINA

În Bucovina, prin sintagma „mazili și răzeși” se înțelege o categorie socială aparte, din care făceau parte *mazilii*, *ruptașii* și *șleahțicii*. O dată cu ocuparea Bucovinei de către Austria, marea majoritate a boierimii și-a înstrăinat pământurile și s-a retras în Moldova, în timp ce mazilimea și răzeșimea, aproape în totalitate, a rămas în noua provincie austriacă, formând elita românească autohtonă. Alături de puținii reprezentanți ai boierimii care au ales să rămână în Bucovina, mazilii și răzeșii aveau să se impună în viața economică, socială și culturală a acestei provincii românești înstrăinate, cu deosebire în cea de-a doua parte a secolului al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea, dar și după unire, în perioada interbelică. Este suficient să se menționeze doar câteva dintre numele acestor reprezentanți ai clasei de frunte din Bucovina, pentru a avea deja o imagine relevantă despre ce-a însemnat această categorie socială, atât în perioada administrației austriece, cât și în perioada de integrare în România reîntregită: Balș, Hurmuzachi, Tăutul, Frunză, Flondor, Onciul, Popovici, Tomurug, Zota, Dașchevici, Bejan, Cuparencu, Voronca, Holubei sau Țopa.

Recensămintele din anii 1772-1773 și 1774 conțin o multitudine de informații referitoare la mazilii, ruptașii sau șleahțicii din aria bucovineană. Ele sunt deosebit de importante deoarece datează chiar din momentul premergător anexării Bucovinei de către Austria și completează multe dintre lipsurile catagrafiilor austriece din perioada imediat următoare.

Mazilii au fost inițial boieri care, înlocuiți fiind din funcții, păstrau totuși pentru tot restul vieții titlul dregătoriei pe care au deținut-o (precedat de particula „biv”) și continuau să

facă parte din anturajul domnului și chiar din alaiul domnesc. Cu timpul, mazilii și urmașii acestora s-au înmulțit și, în marea lor majoritate, au sărăcit, formând o categorie socială care mai păstra doar amintirea boieriei, o „stare mazilească” analogă cu „sleahta” poloneză sau cu „nemeșimea” maghiară. Mazilimea era mult mai numeroasă decât boierimea cu slujbe și lupta împotriva decăderii prin jalbe pentru păstrarea privilegiilor și prin intrarea în oaste.⁸⁴ În tabelele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774, inclusiv în cele referitoare la ținuturile Cernăuți și Suceava, alături de numele unor mazili mai apar și mențiunile de *căpitan*, *căpitan de bărani*, *căpitan de volintiri* sau *căpitan de mazili*. Astfel, în Ținutul Cernăuți sunt înregistrați cu astfel de mențiuni mazilii *Ianăș* și *Constantin Ioniță* (Roșișa), *Vasile Marco* (Răpujnița), *Ioniță Strișca* (Zeleneul), *Vasile Holban* (Culiceni și Fundoaia) și *Dimitri Potlog* (Târnauca), iar în Ținutul Suceava căpitanul *Starcioc* (Berlinții și Berlinții Ruși).⁸⁵

Pe baza obiceiului, mazilii beneficiau de anumite privilegii: erau judecați numai de divanul domnesc; erau scutiți de dijma în oi („beilicul”); plăteau birul („dajdea mazilească”) individual, ca boierii, și nu prin cisluire, ca țăranii; plăteau dijma la stupi („desetina”) redusă, ca boierii, și nu întregă, ca țăranii. La sfârșitul secolului al XVII-lea, fiscalitatea excesivă impusă de domnitorul Gheorghe Duca și instabilitatea politică internă, cauzată de războaiele turco-polone și de numeroasele calamități naturale au determinat fuga multor mazili în alte țări, în special în Polonia. În prima jumătate a secolului al XVIII-lea, mazilii au fost prizonieri de unii domnitori (Antioh Cantemir, Mihai Racoviță și Grigore al II-lea Ghica), dar au

---

⁸⁴ *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*. București, 1988, pag. 285

⁸⁵ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*. Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 54, 119, 126, 375, 436 și 446. La Ținutul Suceava nu există mențiuni nominale ale proprietarilor decât pentru cele 22 de localități din Ocolul Berhometelor, singurele care au fost înregistrate la recensămintele din anii 1772-1773.

fost favorizați de către alții (Dimitrie Cantemir, Nicolae Mavrocordat și Constantin Mavrocordat).⁸⁶

Prin reformele pe care le-a inițiat prin „constituția” sa (*Marele hrisov*, 1741-1742), Constantin Mavrocordat a reorganizat fundamental instituția juridică a mazililor, atât în Moldova cât și în Țara Românească. În Moldova, mazilii au fost împărțiți în două categorii: *mazilii mari* (proveniți din boierii cu dregătorii mari până la cel de-al treilea rang inclusiv) și *mazilii mici* (proveniți din boierii cu dregătorii mai mici). Mazilii mari au fost scutiți de orice fel de dări, atât pentru ei cât și pentru urmașii lor; de asemenea ei puteau să dețină între 5 și 10 scutelnici. Mazilii mici au fost impuși la obligații mai ușoare, după posibilitatea fiecăruia: ei au continuat să plătească dajdea mazilească fără cisluire și desetina redusă, iar mai târziu au fost scutiți de dijmărit și de vinărici. Totodată, Constantin Mavrocordat a numit ispravnici la ținuturi numai din rândurile mazililor.⁸⁷ Intrarea în rândurile mazililor se făcea pe baza unor dovezi certe de ascendență mazilească, cercetate de marii boieri, cu recomandarea ispravnicilor de ținut și cu aprobarea domnitorului, după care erau trecuți în catastihul vistieriei. Mazilii nu puteau primi sarcini decât din partea domnitorului, ei fiind puși sub comanda unui *căpitan de mazili*.⁸⁸

Efectuate la o distanță de trei decenii de la reformele lui Constantin Mavrocordat, recensămintele din anii 1772-1773 și 1774 înregistrează, în privința mazililor, starea juridică descrisă mai sus. Unii mazili mai înstăriți și-au păstrat în mare măsură statutul social inițial, situându-se mai aproape de boierime decât de răzeșime. Aceștia erau uneori proprietari unici ai unor moșii și sate, ca și boierii, alteori le dețineau împreună cu alți proprietari mazili sau boieri, la fel cum unii boieri dețineau în

---

⁸⁶ *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*. București, 1988, pag. 285

⁸⁷ *Ibidem*, pag. 285.

⁸⁸ Mircea Pahomi: *Boieri și mazili – nobili bucovineni*. În: „Analele Bucovinei”, anul IX (2002), nr. 1 pag. 62-63.

coproprietate unele moșii și sate. Însă spre deosebire de boieri, acești mazili nu dețineau, de regulă, decât unul, cel mult două sate, eventual echivalentul acestora format din mai multe coproprietați în mai multe sate. Atât în întregul principat, cât și în ținuturile analizate aici pentru aria bucovineană, cazurile de acest fel sunt relativ puține. Astfel, în Ținutul Cernăuți sunt înregistrați ca mazili înstăriți, proprietari ai cel puțin unui sat, următorii: *Ion Murguleț* (Camena), *Ioniță Flondor* (Cotul lui Baenschi), *Vasile Pancul* (Lucovița de Jos), *Toader Flondor* (Hlinața), *Ioniță Strișca* (Zeleneul), *Vasile Samson* (Liudi Samsonova), *Mihalachi Giurgiuvan* (Ciortorie), *Nicolai Gafenco* (Bănila de Jos cu Barajnița), *Ilie Holban* (Buda de Sus), *Nicolai Holban* (Culiceni și Fundoaia, la recensământul din 1772-1773), *Vasile Holban* (Culiceni și Fundoaia, la recensământul din 1774) și *Dumitrachi Potlog* (Târmauca), iar în Ținutul Suceava mazilii *Vasili* (Berhometele), *Ilinschi* (Crasna), *Goian* (Cireșul) și căpitanul *Starcioc* (Berlinții și Berlinții Ruși). Unii dintre aceștia au fost înregistrați și ca deținători ai unor sate, în coproprietate cu alți mazili sau boieri, în Ținutul Câmpulung-Cernăuți: *Nicolai Gafenco*, *Mihalachi Giurgiuvan* și *Ion Flondor* (Vatra Putilii, Gura Putilei, Plosca și Maranici) și *Ion Potlog* (Vatra Câmpulungului, Iablonița, Răstoacili și Zaharancea), acesta din urmă fiind și coproprietar al satului Mosoriuca din Ținutul Cernăuți.⁸⁹ Dintre mazilii înstăriți, așa cum au fost ei definiți și exemplificați în acest paragraf, unii puteau să se facă remarcați și să fie investiți de către domnitor cu anumite dregătorii mai puțin importante, intrând astfel în rândurile boierimii mici și mijlocii. Materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774 relevă, chiar și pentru răstimpul foarte scurt dintre aceste catagrafii,

---

⁸⁹ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975. Partea I-a, pag. 53, 54, 65, 66, 117-119, 124, 126-128, 376, 382, 383, 388, 389, 391, 426, 441, 446, 449 și 452. La Ținutul Suceava nu există mențiuni nominale ale proprietarilor decât pentru cele 22 de localități din Ocolul Berhometelor, singurele care au fost înregistrate la recensămintele din anii 1772-1773.

două astfel de cazuri înregistrate în ținuturile pe teritoriul cărora avea să se instaureze stăpânirea austriacă: *Mihalachi Giurgiuvan* (menționat ca mazil la primul recensământ, dar ca *vorinic* la cel de-al doilea) și *Dumitrachi Potlog* (înscris în rubrica „mazili și ruptași” la primul recensământ, dar menționat ca *stolnic* la cel de-al doilea).⁹⁰

Marea majoritate a mazililor era formată însă din foștii demnitari de rang mărunț și din urmașii acestora, precum și din urmașii unor demnitari de rang înalt care, prin fărâmițarea în timp a proprietăților, ca urmare a împărțirii acestora prin moșteniri succesive, au ajuns să dețină doar părți mai mici sau mai mari din moșiile sau din satele stăpânite altădată de strămoșii lor. Cei mai mulți dintre acești mazili sărăciți nu au mai reușit să-și păstreze statutul social inițial, îndepărtându-se de boierime și pierzându-se în masa mult mai mare a răzeșimii. Această criză de identitate a mazilimii sărăcite poate fi identificată în materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774 prin mai multe situații când aceleași persoane au fost înregistrate la un recensământ ca mazili, iar la celălalt ca ruptași sau șlehtici: *Costandin Păladi* și *Simion Boldescu* (Ocolul Târgului); *Grigoraș Brânzan*, *Grigori Tăutul*, *Vasili Vlad* și *Sandul Strișca* (Ocolul Prutului); *Toader Cautiș* (Ocolul Nistrului); *Gligoraș Volcinschi*, *Vasile Coce* și *Ioniță Costrăș* (Ocolul Ceremușului).⁹¹ Există și cazuri când unele persoane care au fost înregistrate la ambele recensăminte ca ruptași sau șlehtici s-au dovedit a fi de fapt de origine mazilească. Un exemplu deja de notorietate în acest sens îl constituie acela al familiei Țopa (*Ion*, *Grigoraș*, *Andrei*, *Vasile*, *Dumitrașcu*, *Dumitrașcu și Ion*),⁹² care au fost înregistrați ca șlehtici la recensământul din anii 1772-1773 și ca ruptași la

---

⁹⁰ *Ibidem*, pag. 119, 127, 391 și 449.

⁹¹ *Ibidem*, pag. 116, 120-122, 124, 127, 374, 376, 404, 412, 416, 438, 444 și 448.

⁹² *Ibidem*, pag. 122 și 416.

recensământul din anul 1774; mai multe documente publicate de preotul Dimitrie Țopa,⁹³ asupra cărora vom reveni mai jos, atestă ascendența lor mazilească, pe baza căreia au fost nobilitați de către noile autorități austriece, în conformitate cu patenta imperială din 14 martie 1787.

Numeroase exemple de includere a mazililor sărăciți în comunitățile răzeșesti pot fi identificate în localitățile din Ținutul Cernăuți în care, la rubrica destinată proprietarilor, este înscrisă expresia rusească echivalentă *raznie pomețiki* (la recensământul din anii 1772-1773) sau expresia românească *moșie răzășască* (la recensământul din anul 1774). Este vorba despre 14 sate răzeșesti, în care au fost înregistrați 28 de mazili, alături de un număr dublu de ruptași și șlehtici (Mihalcea, Mamornița, Godineștii, Rohozna, Ivancăuții, Chidicăuții, Boenciucu, Babinul, Zvenecea, Vasileul, Coliuții, Cabinul, Stăneștii și Ispasul), dar mai ales despre alte 10 sate răzeșesti, în care au fost înregistrați numai 24 de mazili, fără să fie înregistrat niciun ruptaș sau șlehtic (Lucovița de Sus, Beceștii, Stroeștii, Sobronețul, Nepolicăuții, Știpenița, Vărbăuții, Mosoriuca, Cincăul și Călineștii). La recensământul din anul 1774 există sate la care, în listele de ruptași și șlehtici, sunt înregistrați și unii mazili: *Ghiorghie Lența* (Boenciucu) și *Tănasă Tăutul* (Cuciurul Mic), dar și situația inversă de sate la care, în listele de mazili, sunt înregistrați și unii ruptași sau șlehtici: *Ivan Mariniuc* (Vasileul) și *Iacob Hlinca* (Coliuții). Cea mai interesantă și mai edificatoare titlatură de cap de listă este însă aceea de „răzășii de Rohozna”, titlatură sub care sunt înregistrați trei mazili (*Grigoraș Cracali*, *Gavril Cracali* și *Grigoraș Brânzan*) și doi ruptași (*Grigori Hlihorce* și *Gavril, zet Brânzan*).⁹⁴

---

⁹³ Dimitrie Țopa: *Românismul în regiunea dintre Prut și Nistru din fosta Bucovină*. București, 1928, pag. 25 și 26, n.6.

⁹⁴ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 116-127, 129, 376, 381-384, 388-390, 402-404, 412, 415, 416, 418-422, 426, 434, 435, 437-439, 444, 447, 448, 455 și 456.

Calitatea de mazil era ereditară. Mazilii moșteneau din generație în generație un nume și un titlu consacrate prin existența, în trecut, a unei dregătorii mai mari sau mai mici. Condiția de mazil implica anumite drepturi, dar și îndatoriri. Cu timpul, îndatoririle, care erau prestații față de domn, în special participarea la oastea țării, și-au pierdut semnificația în contextul aservirii tot mai pregnantă față de Imperiul Otoman, în timpul domniilor fanariote. În schimb drepturile, constând în principal din recunoașterea unei poziții sociale privilegiate și, mai ales, din acordarea unor înlesniri de natură fiscală sau de altă natură, au început să devină din ce în ce mai interesante și tot mai multe persoane neîndreptățite au făcut în așa fel încât să primească în mod abuziv acest statut special.⁹⁵ În materialele recensământului din anul 1774, referitoare la Ținutul Cernăuți, mazilii *Costandin Volcinski* (Nooa Săliți), *Ion Brahă* și *Sandul Brahă* (Beceștii), *Ion Holban* și *Toader Holban* (Buda de Jos) au fost înregistrați ca fiind „mazili vechi”, expresie prin care este reflectată probabil dorința recenzorilor de a sublinia, în cazul persoanelor respective, autenticitatea apartenenței la această categorie socială, spre deosebire de alte persoane care obținuseră acest titlu relativ recent, în special în timpul administrației militare rusești din anii 1768-1774.⁹⁶ Din cauza înmulțirii unor astfel de cazuri de însușire abuzivă a statutului de mazil, începând cu anul 1737 domnia a luat măsuri pentru a interzice celor care nu erau de neam boieresc „să se mai numere în ceata mazilească”. Cei care revendicau statutul de mazil trebuiau să dovedească cu martori că erau descendenți ai unor boieri sau mazili.⁹⁷ La rândul lor, autoritățile imperiale din Bucovina au echivalat stările boierești și mazilești cu titlurile nobiliare austriece numai pentru acei

---

⁹⁵ *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*. București, 1988, pag. 285

⁹⁶ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975.

Partea I-a, pag. 389-390.

⁹⁷ *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*. București, 1988, pag. 285

solicitanți care puteau dovedi cu acte sau măcar cu declarații semnate de martori că înainte de alipirea la Austria fuseseră întotdeauna considerați boieri sau mazili.⁹⁸

Răzeșii erau, în sensul cel mai larg și mai cunoscut al cuvântului, mici proprietari care stăpâneau în devălmășie pământul moștenit de la un (stră)moș comun. De aici și noțiunea de (stră)moșie, cu înțelesul de proprietate ereditară, veșnică, implicând accețiunea de copărtași sau coproprietari de moșie asociată răzeșilor. În Țara Românească termenul sinonim era acela de *moșnean* (derivând de la noțiunile de bază „moș” și „moștenire”), iar la românii din Transilvania acela de *boier* (*boierones* sau *nobilis unis sessiones*). Pe timpul ocupației austriece asupra Olteniei (1718–1739), funcționarii imperiali aplicau moșnenilor termenii de *libertini*, *freie Bauern* sau *freie Leute*, dar în unele documente apare și noțiunea utilizată în terminologia socio-juridică maghiară, anume aceea de *possessionati rustici*, specifică treptei celei mai de jos a păturii privilegiate.⁹⁹ Aproximativ în același mod îi consideră și Dimitrie Cantemir pe răzeșii din Moldova, în „*Descriptio Moldaviae*”, definindu-i ca cea de-a patra și cea din urmă treaptă a nobilimii, un fel de pătură socială situată pe pragul dintre boierime și țărănime: „*cei din urmă sunt răzeșii, pe care preferăm să-i numim mai degrabă țărani liberi decât boieri; ei corespund aproape odnodvorcilor ruși, nu au curți țărănești, ci locuiesc mai mulți laolaltă într-un singur sat și lucrează pământurile fie ei înșiși, fie prin slugi tocmite*”.¹⁰⁰

---

⁹⁸ Traian Larionescu: *Familii vechi bucovinene*. În: „Arhiva genealogică română”, nr.1, 1944, pag. 15-17.

⁹⁹ *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*. București, 1988, pag. 304-305, 336 și 403; *Mic dicționar enciclopedic*. București, 1978, pag. 628 și 808; C. Diaconovici: *Enciclopedia Română*, tomul III. Sibiu, 1904, pag. 744.

¹⁰⁰ Dimitrie Cantemir: *op. cit.*, pag. 280-281. Cele trei clase în care împarte Dimitrie Cantemir nobilimea autohtonă moldovenească sunt: boierii cu

În epoca modernă și contemporană, foarte mulți cercetători au studiat problema originii, statutului și evoluției în timp a comunităților de răzeși și de moșneni. Unii i-au considerat de origine *iliro-tracă, romană* sau *alodială* (sistem de proprietate fără sarcini și ereditară, provenind din proprietatea romană cviritară, preluată de popoarele migratoare și transmisă în evul mediu ca o formă atipică și contrară principiilor feudalismului), dar cei mai mulți i-au considerat de origine indigenă, fie ea *indigenă-socială* (ca descendenți ai foștilor cneji, juzi sau boieri, a căror familie înmulțindu-se n-a mai îngăduit prezența unor elemente din alte spițe genealogice și le-a alungat de pe moșia rămasă exclusiv răzeșească sau moșnenească) sau *indigenă-militară* (ca descendenți ai ostașilor dăruți de domn cu pământuri și degrevați de obligațiile fiscale, pentru a presta servicii militare la chemarea domnului, atât ei cât și urmașii lor).¹⁰¹

Eliminând teoriile nefondate ale unor autori privind originea poloneză (I. Nandriș) sau maghiară (L. Galdi – Makkai), Alexandru Gonța a sintetizat opiniile cele mai importante emise de diferiți cercetători și le-a împărțit în următoarele grupe:

1). Răzeșii sunt *boieri „odnodvorți”*, adică stăpânitori ai unei singure curți, care locuiesc mai mulți laolaltă într-un singur sat și lucrează pământurile fie ei înșiși, fie prin slugi tocmite. (Dimitrie Cantemir).

2). Răzeșii sunt *moștenitori* care, pretutindeni și fără excepții, își trag dreptul de stăpânire asupra pământurilor lor de la un moș comun, care a stăpânit odată întregul hotar al unei judecii (teritoriu condus de un jude sau cneaz), unde s-a format ulterior obștea răzeșească (Radu Rosetti).

---

funcții, curtenii și călărașii; sunt omiși boierii de țară (care nu aveau dregătorii), precum și mazilii (foști dregători rămași fără funcție și urmașii acestora).

¹⁰¹ *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*. București, 1988, pag. 13 și 304.

3). Răzeșii sunt *coproprietari*, urmași ai obștilor țărănești primitive ce derivau din vastele organizații tribale cu caracter străvechi, care s-au format în perioada anterioară întemeierii statelor feudale românești (A. D. Xenopol, Gheorghe Ghibănescu, Dinu C. Arion, Victor Tufescu, P. P. Panaitescu, Valeria Costăchel, Aurel Cazacu și H. H. Sthal).

4). Răzeșii sunt *moștenitori, coproprietari* în devălmășie, în temeiul cărților domnești obținute de unii titulari după întemeierea statului și organizarea cancelariei, iar nu într-o perioadă anterioară acestui moment istoric (C. Cihodaru).

În afară de opiniile expuse în aceste grupe principale, au mai fost citate și alte păreri, cum ar fi aceea a lui Nicolae Iorga (răzeșii sunt copărtași la o proprietate cu o rază de moșie, termenul de răzeș derivând astfel din cuvântul „rază”), sau aceea a istoricilor moldoveni D.M. Dragnev și P. V. Sovetov (termenul de „răzeș” este sinonim cu acela de „seabr” din Rusia de Nord, care înseamnă coproprietar, cuvânt legat de destrămarea grupurilor înrudite patronimice).¹⁰²

---

¹⁰² Alexandru Gonța: *Satul în Moldova medievală. Instituțiile*. București, 1986, pag. 233-236; L. Galdi – Makkai: *Gli ungheresi della Moldavia*, în „Corvina. Rassegna italo ungherese”, Budapesta, V (1942), nr.7, pag. 364-375; Dimitrie Cantemir: *op. cit.*, pag. 280-281; Radu Rosetti: *Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova. I. De la origini până la 1834*. București, 1907; A.D. Xenopol: *Proprietatea mare și cea mică*, în: „Viața Românească”, anul XIII (1913), vol. XXVIII; G. Ghibănescu: *Răzeșii și dreptul de protimis*, în: „Ioan Neculce”, fascicola 8, Iași, 1988; Dinu C. Arion: *Caractere juridice și sociale ale proprietăților rurale în voievodatele românești*, în volumul *În amintirea lui C. Giurescu*, București, 1944, pag. 107-137; Victor Tufescu: *Răspândirea satelor răzeșești*, în „Arhivele Basarabiei”, VI (1934), pag. 11-35; P. P. Panaitescu: *Obștea țărănească în Țara Românească și Moldova. Orânduirea feudală*. București, 1964; P. P. Panaitescu, V. Costăchel, A. Cazacu: *Viața feudală în Țara Românească și Moldova (sec. XIV-XVIII)*, București, 1957; H. H. Stahl: *Contribuții la studiul satelor devălmășe românești*, București, 3 vol. 1958-1965; C. Cihodaru: *Forme de proprietate feudală în Moldova.*, în: „Studii și cercetări științifice”, VI (1955), nr. 3-4, pag. 1-30; Nicolae Iorga:

Considerând că fiecare dintre opiniile expuse mai sus conține câte o parte din caracteristicile de bază ale răzeșiei, Alexandru I. Gonța încearcă, bazându-se pe un număr mare de studii și dovezi documentare, stabilirea ponderii și ordinii fiecăreia dintre aceste opinii, precum și corelația lor cauzală, reconstituind astfel realitatea socio-juridică a instituției răzeșiei. Dintre cele două elemente definitorii pentru răzeși și moșneni, caracterul de „moștenitori” este predominant față de acela de „coproprietari”. În marea lor majoritate, răzeșii și moșnenii au apărut în sânul comunităților rurale de tip gentilic, formate din țărani liberi care stăpâneau în comun un teritoriu hotărnicit, ca efect al „slujbei drepte și credincioase”, definită printr-un merit militar, un act de vitejie sau un alt gen de serviciu adus țării de către unii membri ai acestor comunități și recompensată de domn printr-un act scris (*carte, uric* sau *hrisov*). În baza acestor documente scrise, titularii erau înzestrați cu titlurile nobiliare de „slugă” sau „pan” și puteau să exercite un drept de proprietate asupra moșiei satului, superior celorlalți membri ai comunității, drept pe care puteau să-l transmită și urmașilor în linie succesorală directă, urmași care deveneau astfel răzeși sau moșneni (moștenitori ai pământului). În Moldova aceștia vor fi cunoscuți, în afară de denumirea de răzeși, și sub denumirea de „cete” sau „neamuri” (aceasta din urmă redată în documentele scrise în limba slavonă prin cuvântul „rod”, de unde și denumirea de „rude” sau „rudenii”).

În afară de caracterul de „moștenitori”, răzeșii și moșnenii au păstrat și caracterul de „coproprietari” specific comunităților sătești de tip gentilic. Spre deosebire însă de acestea, în comunitățile răzeșesti membrii copărtași își puteau împărți părțile lor prin consimțământ reciproc sau doar la

---

Boierii și răzeșii în Bucovina și Basarabia, București 1912; D. M. Dragnev, P.V. Sovetov: *Etapele dezvoltării și destrămării proprietății răzeșesti în Moldova*, în: „Ucenie zapiski”, tom 79, Chișinău, 1965.

cererea unuia dintre ei, pe baza „cărții”, „uricului”, sau „hrisovului”, dar numai prin mijlocirea cancelariei și cu știrea domniei. Documentul scris individualiza proprietatea răzeșească și pe baza lui răzeșii puteau oricând să-și aleagă părțile lor de părțile celorlalți membri ai comunității, devenind în acest caz *megieși* (detentori cu părți alese, deci individuali) sau chiar *nemeși* (un fel de boieri de țară, fără slujbe, care făceau parte din categoria boierilor mici sau boierinașilor). O dată alese, aceste părți individuale puteau fi înstrăinate, dar numai către rude sau alți răzeși din același sat sau din zonă, încercările de vânzare către persoane străine de neamul sau locul respectiv fiind de regulă contestate de membrii comunității autohtone și sancționate de către domnie.¹⁰³

În concluzie, răzeșii se defîneau ca moștenitori cu acte scrise și coproprietari (copărtași) la stăpânirea unei moșii (ocine). Ei erau pământeni (autohtoni) și neamuri (rude) cu ceilalți proprietari ai satului și în același timp moștenitori copărtași cu ei la acea moșie (ocină).

Am lăsat la urmă două opinii care sunt oarecum diferite de opiniile prezentate mai sus, dar care au importanța lor pentru studiul nostru. Astfel, A. D. Xenopol consideră că, *în parte, proprietatea liberă a răzeșilor și moșnenilor a provenit din desfacerea moșiilor boierești și mazilești*,¹⁰⁴ iar I. N. Angelescu și Ilie Minea consideră că răzeșii și moșnenii sunt urmași ai boierimii și stăpânitori în comun ai satelor.¹⁰⁵ În paragraful anterior, care este dedicat mazililor, s-a arătat cum această categorie socială, care provenea din fosta boierime cu slujbe dar care a sărăcit în timp prin fărâmițarea proprietăților ca urmare a împărțirii repetate a acestora prin moșteniri succesive, a ajuns să-și piardă identitatea și să se disipeze în

---

¹⁰³ Alexandru Gonța: *op.cit.*, pag.236-238.

¹⁰⁴ Apud C. Diaconovici: *vol. cit.*, pag. 733.

¹⁰⁵ I. N. Angelescu: *Originea răzeșilor și moșnenilor. Caracterul codevăl-mășiei lor*. Pitești, 1909; Ilie Minea: *Despre răzeși*, în: „Cercetări istorice”, IV (1928), nr. 2, pag. 92-96.

masa mult mai mare a răzeșimii. Această realitate corespunde opiniilor formulate de autorii mai sus citați și este probată în materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774.

Marea boierime și clerul au urmărit întotdeauna să acapareze pământurile deținute de răzeșime și de țărănimea liberă. Acest conflict s-a acutizat în secolul al XVII-lea, când foarte multe moșii aparținând acestor mici proprietari au devenit moșii boierești sau mănăstirești. În această perioadă domnii nu recunoșteau calitatea de răzeș sau de moșnean decât după o examinare foarte riguroasă a uricelor și hrisoavelor invocate de petenți, dar, în plus, au existat și foarte multe abuzuri care au dus la lichidarea unei mari părți a proprietăților răzeșești sau moșnenești. Această perioadă critică a durat până în timpul domniei lui Constantin Mavrocordat, care a avut o politică favorabilă răzeșilor și moșnenilor prin limitarea privilegiilor claselor superioare, lichidarea veciniei și unificarea sistemului fiscal. Comunitățile de răzeși și de moșneni care s-au putut menține neaservite pe parcursul secolului al XVII-lea și la începutul secolului al XVIII-lea sau care au reușit să-și recupereze libertatea după trecerea acestei perioade au dăinuit, în general, până în secolul al XX-lea.¹⁰⁶ Întocmite la peste trei decenii de la reformele lui Constantin Mavrocordat, recensămintele moldovenești din anii 1772-1773 și 1774 consemnează totuși, în perioada scurtă dintre cele două numărători, câteva cazuri de trecere a unor moșii răzeșești în proprietate boierească (Slobozia Tăutre și Coliuții), dar și câteva cazuri de trecere a unor moșii boierești în proprietate răzeșească (Zadobriuca, Valeva și Șipanițul),¹⁰⁷ ceea ce demonstrează că atât procesele de acaparare, cât și cele de recuperare, se desfășurau în continuare.

---

¹⁰⁶ *Instituțiile feudale din Țările Române. Dicționar*. București, 1988, pag. 304.

¹⁰⁷ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975. Partea I-a, pag. 120, 122, 124, 126, 401, 406, 418, 427, 437 și 435.

În materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774 nu apare, de regulă, denumirea de „răzeș”. Atât în tabelele primului recensământ, cât și în listele celui de-al doilea, după mazili sunt înregistrați *ruptașii*, iar în ocoalele Prutului, Nistrului și Ceremușului, aflate la granița de nord a țării, după ruptași mai sunt înregistrați și *șleahțicii*,¹⁰⁸ categorie despre care se va vorbi în paragraful următor.

Ruptașii erau mai degrabă o categorie fiscală privilegiată decât o pătură socială. Ei erau contribuabili individuali sau grupuri de contribuabili (sate, bresle etc.) care încheiau o *ruptă* sau *ruptoare* cu vistieria, adică o înțelegere prin care, în locul tuturor dărilor existente, se stabia anual o sumă globală fixă, plătită fracționat în rate trimestriale sau semestriale. Rupta era plătită direct la vistierie și avea un caracter variabil, ea fiind stabilită în funcție de starea financiară a fiecărui contribuabil în parte, dar și în funcție de interesele economice, fiscale, demografice sau politice ale domniei. În Moldova, în secolul al XVIII-lea, se acordau „cărți de ruptaș” unor locuitori pe motiv că erau „neamuri de ruptaș”, situație care se moștenește.¹⁰⁹ Acest din urmă fapt face trimitere la „neamuri” sau „răzeși”, a căror caracteristică definitorie era aceea de „moșteniori”, cealaltă caracteristică principală, aceea de „coproprietari”, fiind probată chiar în materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774 prin faptul că marea majoritate a mazelilor și ruptașilor erau înregistrați în satele clasificate ca „moșii răzeșești”.¹¹⁰

Folosirea denumirii de „ruptaș” în locul aceleia de „răzeș”, dar și invers, a denumirii de „răzeș” în locul aceleia de „ruptaș”, s-a datorat probabil și faptului că răzeșii au fost, în

---

¹⁰⁸ *Ibidem*, Partea I-a și Partea a II-a, passim.

¹⁰⁹ *Instituțiile feudale din Țările Române. Dicționar*. București, 1988, pag. 416 și 417; *Mic dicționar enciclopedic*, București, 1978, pag. 849; C. Diaconovici: *vol. cit.*, pag. 855 și 856.

¹¹⁰ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a și Partea a II-a, passim.

secolul al XVIII-lea, principalii beneficiari ai sistemului de plată a dării cu rupta, fie la nivel individual, fie la nivel de comunitate. În materialele recensământului din anul 1774 sunt câteva exemple de sate „moșii răzeșești” în care apare foarte clar echivalența dintre noțiunile de „răzeș” (pe de o parte) și noțiunile de „ruptaș” sau „șleahțic” (pe de altă parte), uneori interferându-se și cu noțiunea de „mazil”. În satul *Beceștii* apare ca titlu de listă „rufeturi-răzăși”, iar în dreptul fiecăreia dintre cele patru persoane înscrise în lista nominală este menționat „ruptaș nou” (în timp ce la recensământul din anii 1772-1773 unul dintre ei este înregistrat ca ruptaș, iar ceilalți trei ca șleahțici). În satul *Ținteniei* apare în tabelul sinoptic „9 șleahți, ruptași”, în titlul de listă „șleahți, răzăși”, iar în dreptul fiecăreia dintre cele nouă persoane înscrise în lista nominală este menționat „ruptaș”. În satul *Lehăcenii* apare în tabelul sinoptic „5 ruptași”, iar în titlul de listă „răzăși, ruptași, șleahțici” (în timp ce la recensământul din anii 1772-1773 sunt toți înregistrați sub denumirea de „șleahță”). În satul *Rohozna* apare în tabelul sinoptic „3 mazili și 2 ruptași”, iar în titlul de listă „răzășii de Rohozna” (în timp ce la recensământul din anii 1772-1773 sunt înregistrați doi mazili și patru ruptași). Interferențe între noțiunile de „ruptaș” și „șleahțic” mai apar în satele *Răpujnița* (unde între cei trei șleahțici este inclus și ruptașul Vasili Ursuleac), *Stăneștii* (unde între cei opt șleahțici sunt incluși și ruptașii Ghiorghi Isar și Vasili Grâu) și *Zamostia* (unde între cei șase șleahțici sunt incluși și ruptașii Sârghie Greerosul, Pântelei Onciul și Ion Onciul.¹¹¹ În afară de aceștia, între persoanele care au fost înregistrate atât la recensământul din anii 1772-1773, cât și la cel din anul 1774 (căci unele au fost înregistrate numai la câte unul dintre aceste recensăminte), există un număr de 29 de persoane care au fost înscrise ca ruptași la prima din aceste catagrafii și ca șleahțici la cealaltă,

---

¹¹¹ *Ibidem*, pag. 118-120, 389-391, 397, 404, 436, 447-448 și 451.

dovedindu-se astfel încă o dată că între aceste două noțiuni nu există o diferențiere foarte clară.

În timpul războiului ruso-turc din anii 1768-1774, Principatele Române au fost sub ocupație militară rusească. Administrația condusă de generalul A. V. Rimski-Korsakov a eliberat numeroase documente, numite *salvogvardii*, prin care se acordau facilități fiscale, atât în mod colectiv, unor localități (spre exemplu, satele „cu salvogvardie” din Ținutul Suceava),¹¹² cât și în mod individual, unor persoane care au adus diferite servicii acestei administrații (spre exemplu, voluntirii „cu salvogvardie” din Ocolul Nistrului).¹¹³ Printre beneficiarii unor astfel de facilități fiscale, materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774 înregistrează, de asemenea, și unii ruptași sau șleahțici (spre exemplu, răzeșii „cu salvogvardie” din localitatea Cuciurul Mic).¹¹⁴ În alte câteva localități, recenzorii, observând caracterul oarecum intempestiv al acordării statutului de ruptaș de către organele de ocupație, evident nelegitime, au ținut să facă în dreptul persoanelor beneficiare unele mențiuni prin care să le diferențieze de ruptașii care veneau cu acest statut de dinainte de 1768: *ruptași ce sunt făcuți numai de un an* (Costeștii), *ruptași ce sunt făcuți de curând, de doi-trei ani* (Broscăuții) sau *ruptași noi* (Mogoșeștii și Beceștii).¹¹⁵

În corespondența diplomatică dintre Karl Freiherr von Enzenberg și Divanul Moldovei (1782), din care s-au păstrat două serii de întrebări și răspunsurile la acestea, există mai multe referiri deosebit de interesante la statutul de răzeș. Astfel în seria intitulată „Nouăsprezece ponturi de întrebări din partea Bucovinei, cum se arată mai jos, pe număr și răspunsurile din partea Divanului Moldovei”, în răspunsul la întrebarea a 8-a, se

---

¹¹² *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975,

Partea I-a, pag. 352-353.

¹¹³ *Ibidem*, pag. 430-432.

¹¹⁴ *Ibidem*, pag. 420.

¹¹⁵ *Ibidem*, pag. 389, 390, 444 și 445.

afirmă: *Cel ce va cădea la datorie, sau pentru altă trebuință, va vrea să vândă moșia sa, are datorie să întrebe, mai întâi pe fiii săi, însă de vor fi de vârstă; și pe neamuri și pe răzeși, și când nu vor vrea aceia să o cumpere, atunci poate să o vândă și la străini; ear când nu va înștiința pe fiii săi de vor fi de vârstă și pe neamuri și pe răzeși, atunci fiii de vor fi de vârstă, sau neamurile sau răzeșii, după ce vor afla de vânzare, au voie pără în patru luni, după pravilă, și pără în șese luni, să tragă judecată și să răscumpere (...); ear când moșia se va vinde pentru datorie, din porunca judecătii la mezat, atunci n-are datorie să întrebe, nici pe fiii, nici pe neamuri, nici pe răzeși, nici pot să mai răscumpere, fiind vânzare cu publicație".* De asemenea, în seria intitulată „Alte șapte ponturi de întrebări din partea Bucovinei, cum se arată mai jos, pe număr și răspunsurile din partea Divanului Moldovei”, în răspunsul la întrebarea a 4-a se afirmă: *„Moșiile răzeșești s-au împărțit și se împartu și acum în părțile mici, pe câți răzeși sunt și să cuvine fiștecăruia, partea sa, și pe părțica sa, este volnic a face fiștecăruia, fiind că nu aduc stricăciuni, cum și mori, pot se face, de nu va îneca una pe alta (...)"*; iar în răspunsul la întrebarea a 5-a se afirmă: *„Dajdiea mazililor și a ruptașilor, nu se socotește după părțile de moșie ce au, ci se așează după puțință, însă mai cu ușurare de cum plătesc ceilalți birnici, fiind că se află în slujbele împărătești și domnești, fără plată, făcând slujba lor tot aicea în țară. Privileghia ruptașilor, este fiind aleși din țărani, cu birul lor deosebit, și la disetină au deosebire pâr la 30 bucate, se plătească boerește, ear ispravnicilor sunt supuși la toate, și la greșelile lor au voie ispravnicii se-i și pedepsească; ear privileghia mazililor este fiind aleși și mai socotiți, după ruptași și la desetină pe câte bucate vor avea drepte a lor se plătească boerește, și ispravnicii n-au volnicie, se rânduească mazilii la vre o slujbă fără carte domnească, din poruncă înscris ca să rânduească, și din mazili, cum și la greșalele lor n-au volnicie ispravnicii a-i pedepsi, fără numai a-i trimete la*

Divan cu faptele lor înscris, și de la Divan li se hotărăște pedeapsa lor."¹¹⁶ În primul citat se observă, pe de o parte, modul de păstrare a integrității moșiilor răzeșești, iar pe de altă parte breșele legale de distrugere a acestei integrități. În cel de-al doilea citat se face referire la modul de alcătuire al moșiilor răzeșești, iar în ultimul citat se face referire la privilegiile mazililor și ruptașilor, precum și la unele dintre îndatoririle pe care le aveau aceștia.

În manuscrisele lui Mihai Eminescu s-au găsit copii după cele două documente (seriile de nouăsprezece, respectiv șapte întrebări din corespondența diplomatică dintre generalul Enzenberg și Divanul Moldovei) în care sunt marcate marginal sau sunt subliniate cu creionul roșu pasaje din răspunsurile la întrebările referitoare la răzeși, ceea ce demonstrează interesul poetului pentru acest subiect.¹¹⁷

Într-un articol publicat relativ recent de dr. Ștefan Bucevschi¹¹⁸ se afirmă că „ruptașii din această parte a țării (Bucovina, n.n.) și la vremea aceea (perioada recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774, n.n.) au fost și sunt toți răzeși”. Lucrurile nu stau întocmai așa. În afară de răzeși, la care a fost aplicat din rațiuni fiscale, sistemul de impozitare cu rupta a mai fost folosit și pentru atragerea și stimularea coloniștilor, meșteșugarilor sau comercianților, fie ei autohtoni sau străini. În materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774, delimitarea dintre aceste două categorii este foarte clară. În marea majoritate a cazurilor, ruptașii proveniți din răzeși aveau atât numele de botez cât și numele de familie de origine neaoșă românească, numele de familie fiind de regulă cel al

---

¹¹⁶ *Karl Freiherr von Enzenberg către Divanul Moldovei (1782)*. În: *Bucovina în primele descieri geografice, istorice, economice și demografice*. București, 1998, pag. 363-366 și 370-371.

¹¹⁷ Mihai Eminescu: *Răpirea Bucovinei*, în „Anexe” (sub titlul: *Proprietatea și hotarele Țării de Sus*). București, 1996, pag. 145-146 și nota de la pag. 214-215.

¹¹⁸ Ștefan Bucevschi: *art. cit.* pag. 22.

strămoșului comun, primul deținător al actului scris pentru „slujba dreaptă și credincioasă”. Tot din rândurile razeșimii proveneau și unii ruptași care aveau nume de familie de rezonanță slavă (Volcinschi, Cemeavschi, Verinschi, Smolinschi, Diaconenco, Dracinschi etc.), în timp ce numele de botez era întotdeauna de sorginte românească.¹¹⁹ Aceștia puteau fi etnici polonezi sau ruteni, autohtonizați de secole și perfect asimilați de populația baștinașă (Pavel Țugui remarcă în acest sens absența meseriei de „tălmaci”, care însă se regăsește în localitățile locuite de ceangăi din Ținutul Bacău, precum și pe aria districtului Bender / Tighina)¹²⁰ sau puteau fi moldoveni ale căror nume românești (Cernea, Smoală, Diaconu etc.) au fost slavizate în documentele de cancelarie scrise în limba slavonă de către grămăticii sârbi, iar cu timpul au fost preluate sub această formă și în folosința curentă.

Ceilalți ruptași, cei care nu proveneau din rândurile razeșimii, erau înregistrați de regulă numai cu numele de botez, însoțit în majoritatea cazurilor de unele mențiuni privind etnia (*grec*), locul de baștină (*muntean*, *hotincean*) sau ocupația (*bărbier*, *băran*, *cojocar*, *mătăsar*, *vătav*).¹²¹ Aceștia nu erau, în mod evident, razeși, întrucât razeșii aveau, așa cum s-a arătat mai sus, nume de familie bine stabilite, cu care veneau din vechime de la strămoșii lor.

Dacă s-a demonstrat că nu toți ruptașii au fost de origine razeșească, există și elemente care ne fac să presupunem că au existat, cel puțin pentru perioada analizată în acest studiu, și foarte mulți razeși care nu au beneficiat de statutul de ruptaș sau care, eventual, l-au primit la nivel de grup (localitate). Aceștia trebuie să fi locuit în satele înregistrate ca

---

¹¹⁹ *Moldova în epoca feudalismului*, vol. VII, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 116-131 și 370-458.

¹²⁰ Pavel Țugui: *Populația Bucovinei între anii 1772-1774*. În: „Academica”, București, II (1992), nr. 4 (16), pag. 4-5.

¹²¹ *Moldova în epoca feudalismului*, vol. VII, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 374-376, 412 și 444.

„moșii răzășești” dar în care nu a fost menționat niciun mazil, ruptaș sau șleahitic, și avem câteva exemple de astfel de sate, atât de la recensământul din anii 1772-1773 (Movila, Molnița, Godăneștii, Slobozia Tăutri și Bărbeștii),¹²² cât și de la recensământul din anul 1774 (Cotul lui Baenschi, Zadobriuca, Valeva și Știpenița).¹²³

Noi credem că răzeșii înregistrați în materialele recensămintelor moldovenești ca ruptași erau de fapt *răzeși ieșiți din indiviziune* și deci plătitori individuali ai dării cu rupta, în timp ce ceilalți, care nu au fost înregistrați nominal în tabelele sau listele celor două catagrafii, erau cei care păstrau în continuare statutul de moștenitori și coproprietari în devălmășie specific răzeșimii și care, probabil, plăteau darea globală la nivel de grup sau sat. Răzeșii din prima categorie, deși nu mai erau propriuzis răzeși devălmași, păstrându-și doar statutul de moștenitori, au continuat totuși să se numească „răzeși” și, împreună cu mazilii și șleahiticii, dar și cu ruptașii care nu erau de spiță răzeșească, au format, în Bucovina, o pătură socială aparte care, încă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, dar mai ales pe parcursul secolului al XIX-lea, a fost cunoscută sub denumirea generică de *mazilime și răzeșime*, de multe ori simplificată sub forma de *mazilime* sau, mai ales, *răzeșime*.

Sleahiticii reprezentau o categorie socială aparte, înregistrată numai în ocoalele Târgului, Prutului, Nistrului și Ceremușului, aflate toate în Ținutul Cernăuți, la granița de nord a Țării Moldovei.

În tabelele recensământului din anii 1772-1773 șleahiticii sunt înscriși în rubrica „mazili și ruptași”, iar în listele recensământului din anul 1774 ei sunt înscriși de regulă separat, însă uneori apar și împreună cu ruptașii. Din paragrafele anterioare s-a văzut că între ruptași și șleahitici nu

---

¹²²*Ibidem*, pag. 118, 124 și 128.

¹²³*Ibidem*, pag. 383, 401, 402, 406, 407, 418 și 419.

există o delimitare foarte clară, un mare număr de persoane fiind înregistrate la primul recensământ într-un fel și la cel de-al doilea într-altfel. Există de asemenea și câteva cazuri, mult mai puține, în care aceleași persoane au fost înregistrate la un recensământ ca mazili, iar la celălalt ca șlehtici.¹²⁴ Echivalența dintre ruptași și șlehtici mai apare și la primul recensământ austriac, unde, la rubrica „Standes–Personen”, sunt înscriși *bojaren, mazilen und schlachten*;¹²⁵ este evident că ruptașii, neputând fi omiși, sunt înregistrați de fapt împreună cu șlehticii, sub denumirea unică a acestora din urmă, așa cum de altfel se va demonstra mai jos.

Denumirea acestei categorii provine din cuvintele poloneze *szlachta* (nobilime) și *szlachcic* (nobil, boier). În materialele recensămintelor din anii 1772-1774, în special în ale celui de-al doilea, de la care se păstrează chiar originalele moldovenești, noțiunea este exprimată printr-o bogată varietate de forme lingvistice: *șlehtici, șlehtici, șlehtile, șlehtili, șlehti, șlehte* sau *șlehtë*, iar înțelesul este mai degrabă acela de mică boierime, boierinași.¹²⁶

În ceea ce privește originea și caracterul acestei păтури sociale cunoscută sub denumirea de șlehtici, există mai multe păreri divergente, începând chiar de la documentele oficiale din anii respectivi și continuând cu opiniile unor cercetători din epoca modernă și contemporană. În rândurile care urmează vom prezenta, în ordine cronologică, cele mai importante dintre înregistrările, descrierile sau teoriile referitoare la șlehtici, pentru ca, în final, sintetizând informațiile și corelându-le cu elementele noi extrase din materialele recensămintelor din 1772-1773 și 1774, să formulăm propria noastră opinie.

Generalul Gabriel Splény von Mihálydy, primul guver-

---

¹²⁴ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975,

Partea I-a, pag. 116-131 și 370-458.

¹²⁵ Daniel Werenka: *op.cit.*, pag. 127-137.

¹²⁶ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975,

Partea I-a, pag. 116-131 și 370-458.

nator militar al Bucovinei, arăta, într-un memoriu alcătuit în anul 1775 și destinat împăraților coregenți Maria Tereza și Iosif al II-lea, că, în teritoriul anexat, nobilimea înaltă era reprezentată de boieri, iar nobilimea mărunță (mica nobilime) de șleahțici. Nu se face nici un fel de referire la alte categorii din rândurile nobilimii, precum mazilii și ruptașii.¹²⁷ În schimb, în tabelul localităților din Bucovina anexat raportului mai sus amintit, sunt înscriși în rubrica „Standespersonen” boierii, mazilii și șleahțicii (corespunzând, conform specificațiilor din titlul tabelului, nobililor mari, mijlocii și mici).¹²⁸ Cifrele sunt aceleași ca și în materialele primului recensământ austriac, efectuat în anii 1774-1775, de unde probabil că au și fost preluate: 22 de boieri, 175 de mazili și 149 de șleahțici.¹²⁹ Se observă că nici aici nu se face vreun fel de referire la categoria ruptașilor care, mai mult ca sigur, sunt înregistrați împreună cu șleahțicii. Ne îndreptățeste la această supoziție și comparația dintre cifra de 149 de șleahțici (înregistrată la primul recensământ austriac) și cifrele de 158, respectiv 157 de ruptași și șleahțici, înregistrate la recensămintele moldovenești din anii 1772-1773 și 1774.¹³⁰

Într-un extras alcătuit din memoriul generalului Gabriel Splény von Mihálydy și raportul secretarului aulic von Jenish, redactat în limba franceză și adresat Curții imperiale de la Viena, sunt reluate aceleași cifre, dar cu mai multe explicații privind cele trei clase privilegiate: 22 de boieri sau stăpâni din prima nobilime; 175 de mazili sau nobili de condiție mijlocie, care au pământ; 149 de șleahțiți sau gentilomi simpli, care diferă numai foarte puțin de țărani și care trăiesc cei mai mulți, ca și ei, din munca brațelor lor și de pe urma vitelor. Deosebit

---

¹²⁷ Gabriél Splény von Mihálydy: *Descrierea districtului bucovinean* (1775).

În: *loc. cit.*, pag. 79-85.

¹²⁸ Idem: *Tabela localităților din Bucovina*. În: *loc. cit.*, pag. 235-263.

¹²⁹ Daniel Werenka: *op. cit.*, pag. 125-137.

¹³⁰ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII, Chișinău, 1795,*

Partea I-a, pag. 116-131 și 370-458.

de interesante sunt mai ales comentariile la acest text care apar într-o notă de subsol și care fac trimitere la observațiile lui Dimitrie Cantemir: „*Dl. general Splény nu oferă nici un fel de explicație cu privire la cele trei grade pe care le distinge. Cantemir nu cunoaște de loc numele de mazili și de șliahtiți și nu dă nici el amănunte foarte precise cu privire la nobilimea moldovenească (...). Acest autor include în a doua clasă a nobilimii pe curteni sau nobili ce posedă pământ sau chiar sate; ei corespund, pe cât se pare, mazililor generalului Splény. În sfârșit, ultima clasă se compune, după Cantemir, din rezeși (care corespund șliahtiților), care, zicea el, ar putea fi numiți mai degrabă fermieri liberi, decât gentilomi; ei n-au supuși, ci mai multe locuințe în același sat și trăiesc de pe urma produsului câmpului lor.*”¹³¹

În corespondența diplomatică dintre Karl Freiherr von Enzenberg și Divanul Moldovei (1782), din care s-au păstrat două serii de întrebări („ponturi”), există o referire deosebit de interesantă la categoria socială a șleahțicilor. Aceasta apare în seria „Alte șapte ponturi de întrebări din partea Bucovinei, cum se arată mai jos pe număr și răspunsurile din partea Divanului Moldovei”, ca răspuns la întrebarea a 6-a: „*În pământul Moldovei, nime nu s-au numit nici se numesc, cu nume de Șleahțnici, ear unii ce sunt de neamuri vechi, carii stremoșii și moșii lor, au stătut boeri după vreme, care se cheamă neamuri, și aceștia sunt deosebiți și mai cinstiți din Mazili, având și încredințate dovezi de la Divan, și de la Domni, de alegerea neamului lor, și privileghia acestora este să nu plătească dajdii, și desetina să plătească boerește. La unele din porunci și la slujbele care sunt mai mari, se rânduesc cu deosebire cărți domnești, scrise cătră însuși ei ear nu cătră Ispravnici*”¹³²

---

¹³¹ *Descrierea Bucovinei. Extras din lucrarea dlui general baron de Splény și dintr-un raport al dlui de Jenish. În: Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice. București, 1998, pag. 288-289 și 314-315, n. 8.*

¹³² *Karl Freiherr von Enzenberg către Divanul Moldovei (1782). În loc. cit.,*

Foarte interesant este faptul că poetul Mihai Eminescu, copiind cele două serii de întrebări, a subliniat cu creionul roșu întrebarea și răspunsul citat mai sus, fiind de altfel și singura pereche întrebare-răspuns care a fost subliniată în acest fel, adică în întregime.¹³³

Într-un hrisov din anul 1788, publicat de Dimitrie Țopa,¹³⁴ se găsește o informație deosebit de importantă pentru clarificarea originii denumirii și a sensului noțiunii de „șleahitic”. Documentul este de fapt o scrisoare de mărturie semnată de mai mulți mazili și dată la mâna solicitanților Ioan și Grigoraș Țopa, prin care se confirmă ascendența mazilească a acestora, în vederea obținerii atestatului de nobilitate de la noile autorități austriece. În textul scrisorii se afirmă că „*la vremi bejenilor de demult s-au înstrăinat Arsenie Țopa în țara Leșilor și la vremi de bătrânețe și-au scos ficiorii în Moldova la moșiile sale*”. Vremea „bejenilor de demult” este fără îndoială perioada de criză majoră pe care a traversat-o Moldova în ultimile trei decenii ale secolului al XVII-lea, perioadă marcată de războaiele polono-otomane (1672-1676 și 1683-1699) și ruso-otomane (1676-1681), precum și de gravele cataclisme naturale și socio-economice (cele două valuri de ciumă, invazia lăcustelor, seceta și foametea grea, abuzurile dregătorilor și creșterea fiscalității până la cote insuportabile). Mii de bărbați s-au înrolat cu leafă în oștirea polonă, formând acele „steaguri românești” care au participat și la eliberarea Vienei. În timpul celei de-a treia domnii a lui Gheorghe Duca (1678-1683), numeroase familii de boieri s-au refugiat în Polonia și în teritoriile ucrainene stăpânite de aceasta (cronicarii vorbesc despre „vreo câteva mii de bărbați dimpreună cu muierile și pruncii lor”, cifră care este evident

mult exagerată)¹³⁵. Între acești refugiați s-a aflat desigur și mazilul Arsenie Țopa care, așa cum rezultă și din arborele genealogic al familiei Țopa, întocmit de Traian Larionescu¹³⁶, a fost trăitor chiar în acele vremuri de restriște. Pe de altă parte, mai mulți membri ai familiei Țopa (Neculaiu, Ion, Grigoraș, Andrei, Vasile, Costandin, Dumitrașcu, Dumitrașcu, Sandul și Ion), dintre care unii se regăsesc și în scrisoarea de mărturie citată mai sus, fiind descendenți ai bătrânului Arsenie, au fost înregistrați în cele două recensăminte moldovenești, fie ca șlehtici (la cel din anii 1772-1773), fie ca ruptași (la cel din anul 1774).¹³⁷

Johann Polek consideră că șlehticii apar în Moldova abia în timpul războiului ruso-turc (1769-1774). Ei ar fi fost imigranți din Polonia care obținuseră de la ruși, pentru serviciile prestate, titlul nobiliar polonez. Această nobilime nu a fost recunoscută în Moldova, însă în Bucovina, unde s-a respectat situația existentă în momentul anexării, ea a fost menționată în continuare.¹³⁸

Iancu Cuparencu preia părerea exprimată de Johann Polek, cu unele completări, și afirmă că nobilimea din Moldova se împărțea în trei clase: boierii, mazilii și ruptașii (răzeșii), dar în afară de acestea stăpânirea austriacă a mai găsit în Bucovina și o a patra clasă de nobili, numită *schlachtizen*. O parte dintre aceștia veniseră pe timpul războiului ruso-turc din Polonia, iar o altă parte erau indigeni (băștinași) care primiseră titlul de nobili de la ruși pentru diferite servicii. Autorul mai folosește

---

¹³⁵ Louis Roman: *Moldova. Vremuri de restriște: 1670-1700*. În: Louis Roman, Radu Ștefan Vergatti, *Studii de demografie istorică românească*. București, 2002, pag. 81-111.

¹³⁶ Filip Țopa: *op. cit.*; arbore genealogic anexat capitolului „Familia Țopa”, pag. 380-387.

¹³⁷ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 122 și 416.

¹³⁸ Johann Polek: *Anmerkungen*, la: Gabriel Splény von Mihálydy, *Descrierea districtului bucovinean*. În: *loc. cit.*, pag. 214-215, n. 21.

pentru șleahțici și expresia „răzeși nobilitați de poloni”¹³⁹.

Traian Larionescu menționează mai multe nume de boieri moldoveni, fie autohtoni (Eremia Movilă, Luca Stroici, Nestor Ureche, Iancu Costin, Miron Barnovschi-Movilă, Ștefan Petriceicu), fie descendenți ai unor familii de origine străină (Logotheti, Lozan, Turcul, Haliapinschi), care, în decursul timpului, au primit indigenatul (cetățenia) Poloniei și au fost nobilitați de autoritățile acestei țări. Mulți alți boieri și mazili au fost confirmați ca nobili de către regatul vecin în perioada războaielor polono-otomane din ultimele trei decenii ale secolului al XVII-lea.¹⁴⁰ Preluând aceste informații, Mircea Pahomi adaugă, într-un studiu recent, rezumatele unor documente din aceeași epocă, documente prin care mazililor Gavril și Vasile Lucavețchi, Alexandru Ciuraș, Isac și Gheorghită Goian, menționați ca nobili ai Moldovei în slujba regelui Ioan Sobieschi al Poloniei, li se acordă anumite privilegii. În aceleași documente mai sunt menționate familiile de mazili Isar, Petrescu și Cocoran, precum și Constantin Turcul, care era „*staroste de Cernăuți, rohmistru și nobil credincios regelui*”.¹⁴¹

Pavel Țugui susține că, în materialele recensămintelor moldovenești din anii 1772-1773 și 1774, termenul de “șleahțici” desemnează de fapt pe locuitorii de etnie poloneză, imigranți din Polonia în urma tulburărilor din anul 1766.¹⁴² Teoria este total nefondată, întrucât numele acestora sunt, în marea lor majoritate, de sorginte românească; ea a fost combătută și de Louis Roman, pe baza listei nominale a celor 146 de

---

¹³⁹ Iancu Cuparencu: *Omagiul Bucovinei la 12 octombrie 1777*. În: „Gazeta mazililor și răzeșilor bucovineni”, anul I (1911), nr.4, pag. 4; nr.7, pag. 37 și nr.9, pag. 66.

¹⁴⁰ Traian Larionescu: *Familii vechi din Bucovina*. În: „Arhiva Genealogică Română”. București, 1944, pag.24.

¹⁴¹ Mircea Pahomi: *art. cit.*, pag. 63–64.

¹⁴² Pavel Țugui: *Populația Bucovinei între anii 1772-1774*. În: „Academica”. București, II (1992), nr. 4 (16), pag. 4-5.

șlehtici prezenți la Cernăuți, la 12 octombrie 1777, cu ocazia depunerii jurământului față de noua stăpânire austriacă (a se vedea puțin mai jos).

Ștefan Bucevschi consideră că noțiunea de „șlehtë” a devenit cunoscută moldovenilor încă din perioada 1683-1699, când polonezii au ținut sub ocupație nordul Moldovei. În afară de faptul că atunci s-a produs o imigrare masivă din Galiția, a devenit o modă, dictată și de starea economică dezastruoasă a țării, ca fosta mică boierime română, boierimea țărănească, răzeșii mai scăpătați, să se intituleze „șlehtici”, astfel permițându-li-se și lor să plătească darea cu rupta.¹⁴³

Louis Roman, studiind informațiile anterioare despre șlehtici, ajunge la următoarele concluzii: șlehticii au existat ca o categorie socio-juridică în Bucovina numai în perioada 1775-1782, întrucât izvoarele moldovenești nu cunosc amintita categorie până la 1774 și ea nu figurează nici în catagrafiile din anii 1772-1774, iar la 1782 Divanul Moldovei afirma apăsător că în țară „*nime nu s-a numit nici nu se numesc cu nume de Șlehtnici*”; șlehticii nu au de-a face cu o imigrare polonă în Moldova, întrucât lista nominală a celor 146 de șlehtici prezenți la depunerea jurământului, la Cernăuți, la 12 octombrie 1777, nu conține nume poloneze, ci evidente antroponime românești; șlehticii se vor fi constituit în realitate din rândul ruptașilor care, pentru a-și lărgi privilegiile, și-au adjucecat, cu sprijinul unor dregători, desigur, un titlu nobiliar polonez, în vremea efectuării numărătorii de la 1775.¹⁴⁴ Din păcate aceste concluzii sunt distorsionate într-o măsură destul de mare de o scăpare regretabilă a autorului, întrucât nu este adevărat că șlehticii lipsesc din materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774. Dimpotrivă, ei sunt înregistrați în

---

¹⁴³ Ștefan Bucevschi: *art. cit.*, pag. 22.

¹⁴⁴ Louis Roman: *Bucovina. Locuitorii provinciei, 1774-1808: mituri și realitate*. În: Louis Roman, Radu Ștefan Vergatti, *Studii de demografie istorică românească*. Editura Enciclopedică, București, 2002, pag. 133-135.

aceste documente într-un număr destul de mare, respectiv 111 persoane (la primul recensământ) și 69 de persoane (la cel de-al doilea recensământ).¹⁴⁵

Fiecare dintre informațiile și opiniile de mai sus conține o parte mai mică sau mai mare din adevărul despre șleahlici. Selectând și punând cap la cap numai elementele plauzibile și verificabile, rezultă, credem noi, o ipoteză veridică și foarte apropiată de realitate. Șleahlicii au fost mazili sau boierinași (mica boierime de țară, fără funcții) care, în timpul prigoanei fiscale a lui Duca Vodă, pe fondul marilor calamități naturale și militare de la sfârșitul secolului al XVII-lea, s-au refugiat în Polonia și, conform obiceiurilor vremii, au fost nobilitați de către statul vecin, primind titlul de „șleahlici” și recunoscându-li-se astfel apartenența la clasa nobilimii mici și mijlocii. Alte persoane, fie ei mazili sau nu, vor fi primit titlul de „șleahlici” ca urmare a faptelor de vitejie săvârșite în oastea polonă, în timpul războaielor acesteia cu turcii, sau ca urmare a unor servicii aduse administrației militare poloneze în timpul ocupării nordului Moldovei de către Polonia. După ieșirea din criză și instaurarea păcii, marea majoritate a refugiaților s-au întors în țară, unii imediat, alții poate după o perioadă de timp, iar titlurile de „șleahlici”, nou dobândite în Polonia, au fost abandonate, nemaiaivând nici o relevanță. Ele vor fi reactivate abia după aproape trei sferturi de veac, în timpul războiului ruso-turc dintre anii 1768 și 1774, când administrația militară rusească din Moldova și, implicit, Divanul Țării din acea vreme le-au acceptat ca fiind valabile și le-au menționat ca atare în documentele oficiale ale timpului, inclusiv în recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774. La această situație a contribuit probabil și faptul că denumirea de „șleahlic” era mai accesibilă organelor administrației militare rusești, fiind de origine slavă și fiind

---

¹⁴⁵ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 116-131 și 370-458.

uzuală inclusiv în teritoriile achiziționate de Rusia în 1772, ca urmare a primei împărțiri a Poloniei; dar, mai ales, denumirea de „șlehtic” permitea unele jonglerii ale acestei administrații, în sensul acordării titlului respectiv și unor persoane care erau mai puțin îndreptățite să-l primească, nefiind urmași ai mazililor și boierinașilor nobilitați de către polonezi la sfârșitul secolului precedent. Titlurile și denumirile consacrate de boieri, mazili și răzeși erau mai dificil de mistificat (deși uneori s-a întâmplat și aceasta, așa cum s-a arătat în paragrafele anterioare), întrucât ele implicau o ascendență străveche și criterii foarte rigurose stabilite în ceea ce privește recunoașterea lor, lucru care putea fi însă eludat prin folosirea unei denumiri de origine străină, fără tradiție autohtonă.

După plecarea armatei ruse și, mai ales, după asasinarea principelui Grigore al III-lea Ghica și căderea partidei filo-ruse, domnitorii care au urmat și divanele lor, de orientare filo-turcă, au sancționat și au respins tot ceea ce era legat de fosta administrație, inclusiv titlurile de „șlehtici” care fuseseră reintroduse în timpul acesteia. Astfel se explică afirmația că „*pe pământul Moldovei, nime nu s-au numit nici se numesc, cu nume de Șlehtnici*”, afirmație aflată în totală contradicție cu faptul că această categorie socială fusese inclusă, cu doar un deceniu mai înainte, în materialele recensămintelor moldovenești, recensăminte organizate chiar de Divanul Moldovei din acea vreme, la solicitarea comandamentului militar rusesc.

Austrieicii, care în general au păstrat starea de lucruri existentă (*status quo*), au menținut și denumirea de „șlehtici”. Mai mult, ei au generalizat această denumire pentru întreaga nobilime de rang inferior, incluzând în ea și ruptașii (răzeșii), astfel încât în primii ani de după anexare clasele sociale de proprietari din Bucovina erau următoarele: *boierii* (nobilimea înaltă), *mazilii* (nobilimea mijlocie) și *șlehticii* (nobilimea mică). Ulterior, apărând probabil unele neînțelegeri, s-au solicitat Divanului Moldovei explicații privind categoria socială numită „șlehtici”; în urma răspunsului primit,

generalul Enzenberg avea să declare, într-un raport din anul 1782, că această nobilime care nu era recunoscută în Moldova „a fost menținută din neștiință” în Bucovina.¹⁴⁶ Oricum, în anii următori toată boierimea și mazilimea moldovenească avea să fie asimilată cu nobilimea galițiană, ceea ce va duce la scoaterea din nomenclatura oficială bucovineană a vechilor titluri autohtone; și, dacă denumirile de „mazil” și „răzeș” (de sorginte românească) vor continua să fie utilizate în paralel și vor reveni în forță peste un secol, denumirea de „șleahțic” (de inspirație poloneză) va dispărea foarte repede și pentru totdeauna.

*

În anul 1786, Bucovina a trecut de la administrația militară la administrația civilă și a fost încorporată provinciei imperiale Galiția, cu capitala la Lemberg (Lwow), în pofida dorinței bucovinenilor ca țara lor să fie constituită într-o provincie de sine stătătoare, moldovenească, potrivit statutului ei istoric și caracterului ei etnic aparte, care să se administreze în mod autonom, după propriile ei datini și obiceiuri.

Galiția fusese și ea încorporată Imperiului Habsburgic în anul 1772, în urma primei împărțiri a Poloniei, iar nobilimea galițiană obținuse recunoașterea tuturor privilegiilor ei feudale, între care și dreptul de a se aduna în dietă sau „seim” pentru a delibera asupra problemelor țării. O dată cu alipirea Bucovinei la Galiția, ca cel de-al XIX-lea cerc administrativ al acestei mari provincii, a apărut și problema încadrării boierimii moldovenești în seimul galițian și a echivalării titlurilor de noblețe ale acesteia cu cele ale nobilimii galițiene. Pentru a rezolva această necesitate constituțională, Iosif al II-lea a dat *Patenta imperială din 14 martie 1787*, redactată în limba română, prin care dispunea desființarea denumirilor vechi de

---

¹⁴⁶Johann Polek: *Anmerkungen*, la: Gabriel Splény von Mihálydy, *Descrierea districtului bucovinean*. În: *loc. cit.*, pag. 214-215, n. 21.

boieri, mazili și proci (altele) și reglementa condițiile de acordare a noilor titluri nobiliare, similare cu cele din Galiția¹⁴⁷

Decretul a fost publicat pentru prima dată de Traian Larionescu,¹⁴⁸ apoi de Ion Nistor (postum)¹⁴⁹ și, mai recent, de Mircea Pahomi,¹⁵⁰ după care îl reproducem și noi în rândurile de mai jos.

„Noi Iosif al II-lea, din mila lui Dumnezeu ales împărat roman, măritor în toate timpurile al imperiului, rege al Germaniei, Ungariei, Boemiei, Galiției și Lodomeriei, arhiduce de Austria, duce de Burgundia și Lotaringia etc.

Ca mai adevărat să ajungem scopul [pe] care l-am avut la împreunarea Bucovinei cu Galiția, și amândouă țările cu atât mai mult a le uni, am aflat a fi cu cuviință pe boierii și mazilii bucovineni a-i supune la aceeași stare cu cei din Galiția; pentru aceia hotărâm cele mai jos scrise:

1. *Titulușurile, adică numirile boieri, mazili și proci, de acum înainte de tot să lipsească și toată boieria și mazilia din Bucovina, se împarte în stare domnească și von sau precum se numește după unguri – nemeș, adică după nemție – Herren și Ritter fiind.*

2. *Starea domnească cuprinde în sine pe starea grafilor, adică a conților și a baronilor, care cinste toate acele familii dobândesc, care vor dovedi că au luat vreo boierie din cele 12 boierii mai mari ale Moldovei și trag venit de 3000 de lei din moșii, ce sunt sub stăpânirea împărăției Austriei. Pentru cinstea de graf, adică conte, vor avea familiile a plăti taxa deplin, iar pentru baroni nemica.*

3. *Ridicare la cinste baronească fără taxă au a cere în vreme de doi ani, iar după trecerea vremii acesteia nu se poate cu alt chip câștiga, fără numai împlinind taxa deplină.*

---

¹⁴⁷ Ion Nistor: *Istoria Bucovinei (postum)*. București, 1991, pag. 27-30 și 51-55.

¹⁴⁸ Traian Larionescu: *art. cit.*, pag. 15-17.

¹⁴⁹ Ion Nistor: *op. cit.*, pag. 53-55.

¹⁵⁰ Mircea Pahomi: *art. cit.*, pag. 70-71.

4. Arhiereul Bucovinei este asemenea cu arhierii Galiției de starea domnească.

5. Starea cinstei von, adică Ritter, au voie să scrie la condică, adică imatriculierung aleselor neamuri, se dă voie prin aceasta boierilor și mazililor fără a trebui să o ceară precum s-a dat șlahtiților de țară leșească prin patentul din anul 1775 iunie 13.

6. Ca niște boieri numai aceia se vor ține în seamă, care acum au această numire, adică titulus, iar mazili se vor socoti numai aceia care sunt cuprinși în izvod[ul] de s-a primit de la Moldova, adecă acei care sunt însemnați în izvod și socotesc a avea dreptate a cere cinstea aceasta, aceștia au a arăta temeinice dovezi, și cât mai puțin a dovedi cum că li s-a dat numire, adică tituluș de mazil la judecăți sau la altă întâmplare de obște.

7. Fieștecare boier de țară stăpân de moșii care este scris la condica, adică matricula țării și plătește 75 lei contribuție are voie a șede și a cuvânta la adunarea (adică seimul) țării, ca să ceară cineva aceasta, se pune vade (vedea)¹⁵¹ de șase luni de zile.

8. Aceia ce se numesc sudiți amestecați și vreau să dobândească privilegia lor ce au a șede la adunare, adică la seimul țării și vor să aibă privilegia aceasta, unii ca aceia au a șede în țară sau de deplin șase luni, sau a plăti contribuție îndoită.

9. Ruptașilor se dă voie a stăpâni moșiile lor ce le-au avut până acum, cum și acele moșii care sunt scrise la condica judecătoriei țării, să fie trași la judecata țării, iar pentru alte averi și pricini de persoană la judecata locului.

S-au dat în mai marea și la a noastră cea de ședere cetate Viena, la anul 1787, martie 14, la anii stăpânirii noastre cei rămlinești 23, dar al altor moștetnitoare țării la al 7-lea an.

ss. Iosif

---

¹⁵¹ Termen scadent

Nobilimea din Imperiul Habsburgic (în mod particular din Regatul Galiției și Lodomeriei, la care a fost anexată și Bucovina) era împărțită în trei clase principale: *Fürstenstand*, *Herrenstand* și *Ritterstand*. Fiecare dintre aceste clase avea treptele ei, iar ierarhia acestor clase și trepte, precum și condițiile de acces la fiecare dintre ele, erau riguros stabilite prin lege și tradiție.

Fürstenstand era clasa cea mai înaltă, rezervată numai ducilor și arhiducilor, care, de regulă, făceau parte din familia imperială habsburgică.¹⁵²

Herrenstand era clasa nobilimii mari, în care se încadrau conții și baronii. Accesul la aceste categorii era posibil numai prin îndeplinirea unor condiții mai grele, atât formale cât și financiare. În cazul Bucovinei, solicitanții trebuiau să facă dovada că ei sau strămoșii lor au deținut una din cele 12 mari boierii ale Moldovei (mare logofăt, mare vornic al Țării de Sus, mare vornic al Țării de Jos, hatman, mare postelnic, mare spătar, mare vistiernic, mare ban, mare paharnic, mare stolnic, mare căminar, mare comis)¹⁵³ și că realizau venituri de cel puțin 3000 de lei din moșii ce se aflau în interiorul granițelor imperiale.

Ritterstand era clasa nobilimii mici și mijlocii și se împărțea, la rândul ei, în trei trepte: *Ritter von...* (cavaler de...), *Eidler von...* (Nobil de...) și *Uradelige*, adică cea nobilime străveche, fără titluri, care avea înaintea numelui doar particula *von...* (de...)¹⁵⁴ În cazul Bucovinei, apartenența la aceste categorii a fost recunoscută, printr-o simplă înmatriculare, tuturor boierilor care dețineau atunci acest titlu, precum și acelor mazili care erau cuprinși în „izvodul” primit din Moldova (adică în listele trimise generalului Enzenberg de către voievodul și Divanul Moldovei, o dată cu răspunsurile la

---

¹⁵² Traian Larionescu: *art. cit.*, pag. 15-16.

¹⁵³ *Ibidem*, pag. 17 și 25.

¹⁵⁴ *Ibidem*, pag. 17.

seriile de întrebări solicitate de guvernatorul austriac în anul 1782).¹⁵⁵ Mazilii care nu erau cuprinși în acest „izvod” au putut să fie înmatriculați numai dacă dovedeau cu acte sau numai cu simple declarații semnate de martori, că și înainte de alipirea la Austria fuseseră întotdeauna considerați boieri sau mazili.¹⁵⁶

După apariția decretului de încadrare în rândurile nobilimii galițiene, cele mai multe familii boierești care aveau mari proprietăți în Bucovina (Balș, Cantacuzino, Catargiu, Costache, Donici, Murguleț, Nacu, Neculce, Palade, Pașcanu, Ruset, Silion, Sturza, Aslan, Iamandi, Beldiman și alții) s-au retras în Moldova, vânzându-și moșiile sau lăsându-le pe seama unor arendași armeni, greci sau evrei. Cu timpul, mulți dintre aceștia au devenit proprietari, iar unii dintre ei au obținut chiar și titlurile de noblețe corespunzătoare, de multe ori mai ușor și mai repede decât boierimea și mazilimea autohtonă.¹⁵⁷

Din marea boierime, singurul care a rămas în Bucovina a fost tânărul Vasile Balș, care a și primit titlul de baron încă din anul 1781, deci chiar mai înainte de apariția patentei imperiale.¹⁵⁸ Au mai primit acest titlu episcopul Dosoftei Herescu (care, prin natura funcției sale bisericești, a fost trecut automat în rândurile baronilor),¹⁵⁹ precum și familiile Capri (în anul 1791) și Cârstea (în anul 1792). Mult mai târziu, în rândurile acestei categorii nobiliare au mai fost admise familiile Mustață (în anul 1821), Petrino (în anul 1836), Vasilco (în anul 1855) și Stârcea (în anul 1876) care, obținând titlul de baroni, au devenit, mai mult sau mai puțin, austrofili. Ulterior, Gheorghe Vasilco, demonstrând că familia sa aparținuse de 16 generații boierimii moldovene, a reușit să obțină chiar titlul de conte și să i se recunoască demnitatea de

---

¹⁵⁵ Mihai Iacobescu: *op. cit.*, pag. 263.

¹⁵⁶ Traian Larionescu: *art. cit.*, pag. 17.

¹⁵⁷ Mircea Pahoni: *art. cit.*, pag. 71.

¹⁵⁸ Ion Nistor: *op.cit.*, pag. 29-30 și 55-56; Mihai Iacobescu: *op. cit.*, pag. 263-264.

¹⁵⁹ Ion Nistor: *op. cit.*, pag. 55.

Hofkämmerer (mare postelnic al curții). Dintre bucovineni, titlul de conte a mai fost deținut de familia Logothetti, de origine străină, dar înrudită prin alianță cu paharnicul Leon Imbo (Imbault), francez naturalizat. Hurmuzăcheștii intrau în categoria așa numiților sudiți amestecați (*sujets mixtes*), fiind atât cetățeni ai Imperiului Habsburgic, cât și cetățeni ai Moldovei, unde mai aveau unele proprietăți funciare; lui Doxachi Hurmuzachi i s-a propus, în anul 1835, acordarea titlului de baron, dar acesta a refuzat categoric. Celorlalți boieri mai mici, precum și mazililor care au cerut nobilitarea, li s-a acordat doar titlul simplu de „cavaler”.¹⁶⁰

Pentru a li se echivala vechile titluri moldovenești de boieri sau mazili, cu noile titluri austriece de conți, baroni sau cavaleri, cei interesați trebuiau să parcurgă anumite etape. Mai întâi ei depuneau la Oficiul Ocolului Bucovinean (*Bukowiner kk. Kreisamt*) dovezile pe care le dețineau, fie acestea documente autentice sau doar simple mărturii scrise date de alți boieri sau mazili la mâna solicitanților. În baza acestor dovezi, Oficiul Ocolului Bucovinean elibera un *Atestat*, redactat în limba latină, pe care petiționarii îl prezentau comisiei speciale de pe lângă *Forum Nobilium* din Lemberg (Lwow), iar de aici primeau un *Certificat de nobilitate*, redactat de asemenea în limba latină. Pentru a exemplifica acest parcurs, redăm mai jos *Mărturia*, *Atestatul* și *Certificatul de nobilitate* obținute de Ioan și Grigoraș Țopa, din satul Nepolocăuți, districtul Vijnii. Documentele respective au fost publicate de preotul Dimitrie Țopa,¹⁶¹ rezumate de Teodor Bălan¹⁶² și republicate recent de Mircea Pahomi¹⁶³; le republicăm și noi în acest studiu, fiind deosebit de importante, atât prin informațiile pe care le conțin

---

¹⁶⁰ Mihai Iacobescu: *op. cit.*, pag. 263-265; Ion Nistor: *op. cit.*, pag. 56 și 337; Teodor Bălan: *Satele dispărute din Bucovina*, Cernăuți, 1937, pag. 23.

¹⁶¹ Dimitrie Țopa: *op. cit.*, pag. 25-26, n. 6.

¹⁶² Teodor Bălan: *Documente bucovinene*, vol. IV (1720-1745), Cernăuți, 1938, pag. 215-216.

¹⁶³ Mircea Pahomi: *op. cit.*, pag. 71-72.

cât și prin faptul că reprezintă un caz foarte rar, dacă nu chiar unic, de păstrare integrală a unui set complet de documente privind nobilitarea.

1. Mărturie: *„Noi care mai gios suntem iscăliți, mărturisim cu această adevărată scrisoare a noastră la mâna D-lor Lor, tot niamul Țopeni di pi cât arată mai gios ci se află trăitori și cu șidere pe moșiile veșnice ale sale în satul Nepolocăuți, în districtul Vijniții a Bucovinii. Precum Vasile, Alexandru, Nicolai, Dumitraș, ficiorii lui Iuon Țopa, nipoți de ficiori lui Sandul Țopa și Vasile, Dumitru feciorii lui Sandul Țopa. Și Iuon, Gligoraș ficiorii a Ștefan Țopa, nipoți de ficiori ot Sandul Țopa și acel moș al lor Sandul Țopa au avut doi frați anume Ștefan i Andrieș ficiorii lui Arsenie Țopa nipoți di ficior lui Mihai Țopa postelnic, ce îi arată pe toți Țopenii în cărțile lor, ci se trag din postelnicii mari ot ținutul Tutovii și la vremi bejeniiilor de demult s-au înstrăinat Arsenie Țopa în țara Leșilor și la vremi de bătrânețe și-au scos ficiorii în Moldova la moșiile sale și păr acmu nu au fost nici la o rândueală necercându-se și rămăindu săraci au trăit cine unde au putut. Dar acmu văzând luminate porunci că cine se află de neam bun și mazâlesc rămână în stare strămoșească; și noi am apucat pe strămoșii acestora pi Arsenie cât și pi Mihai Țopa mazâl și la rânduială mazâlească și spre mai mare încredințare am pus iscăliturile și pecețile noastre ca să se creadă. D[ata] 9 Octomvre kal[endar] vechiu [1]788. Iuon Strâjca vel cap[itan], Iordachi Perjul mazil, Grigoraș Tăutul mazil din Vilauce, Constantin Perjul cap[itan]”*.

2. Atestat (N-rul 2664): *“Attestatum. Ad requisitionem Iuon et Grigorasch Zopa (seu Polonica mothodo Copa) fratrum Germanorum hocu Testimonium ab praesenti Officio Circulari Bucovinensi eisdem tribuitur quod ipsi procedant a patre Stephano, sunt vero nepotes Sandul, pronepotes Arsenii, et abnepotes Michaelis Zopa (alias Copa) et quod ipsi ab antiquissimis temporibus pro veris Masillis Nobilibus reputabantur, et reputantur, ipsi que eiusdem Nominis et*

naturales consangvinei sunt horum Nobilium, qui se legitimaverint in Excelso Statuum Collegio sub die 9.8^{bris} [1]793 ad N^{rum} 326 atque cum in total hac Provincia praeter hanc nulla alia detur familia isthoc Cognomine, seu cum Lit: S^{na} Z. siva cum C insignita: proinde eadem ipsa Documenta quae circa praeallatum Numerum 326 in actis Excelsi Collegii reperiuntur. Eisdem suplicantibus Iuon et Grigoraschi Zopa, omnia inservire; cum haec una ea dimque sit familia. In quorum fidem penes appressionem Sigili officiosi praesentibus testatur. Iosephus Vogel m/p Commis: Circularius. E caesario Regio officio circulari Bucovinensi. Czernovitii die 29° Aprilis [1]803. Basilius Apian m/p. Secret. Circ.”

3. Certificat de nobilitate: *Nos, Collegium Statuum Regnorum Galliciae et Lodomeriae Ducatumque Osyiecimiae et Zatoriae sub Auspiciis Augustissimi Piae memoriae Iosephi II Romanorum Imperatoris benignissime erectum supplici Petito Ioannis et Gregori Copa fratrum Incolarum Circuli Bucovinensis Nobis sub praesent 2da Mensis et anni curr. suppletorie exhibito, ammendo visis ac lectis authenticis, in Consequentiam attissimarum de incorporatione Nobilitatis Circuli Bucovinensis Litterarum Patentium dd^o 14^{tu} Mensis Marty 1787 emanatarum praecipue §6 praescriptis Nobis reproductis Documentis notum testatum que facimus, modernos supplicantes, Ioanium et Gregorium Copa seu Zopa Fratres Incolas Circuli Bucovinensis semper pro Masiles seu Nobilibus reputatos fuisse eodemque Titulo Nobilitari legaliter ad praesens gaudere. In quorum omnium majorem Fidem praesentes Litteras manibus propriis subscripsimus et sigillum officiosum Regni apponi iussimus. Dabantur Leopoli die 4to Mensis Augusti 1803ta anno, Iosephus de Urmeny m/p Gubernator Ex Consilio Collegii Statuum Regnorum Galliciae et Lodomeriae, Lucas de Labranic Dambski m/p Statuum Gall^{ae} Secretarius, ad No. 144. Lectum cum actis per Antonium de Orzolski m/p”.*

La scurtă vreme după apariția patentei imperiale din 14 martie 1787, foarte multe familii de mici boieri și mazili bucovineni, urmând aceeași procedură ca Ioan și Grigoraș Țopa, au obținut „Certificatul de nobilitate” și, totodată, au fost înmatriculați în registrul special de evidență a nobilimii, denumit *Bukoviner Majestatsbuch*. Traian Larionescu a extras din acest registru și a publicat¹⁶⁴ numele tuturor acestor familii, care au primit titlul nobiliar de „cavaler” între anii 1782 (fam. Turcu) și 1817 (fam. Hurmuzachi). Materialul este împărțit în două liste, în care sunt înscrise, în ordine alfabetică, familiile bucovinene (autohtone) și, respectiv, familiile stabilite în Bucovina după anul 1775; trebuie remarcat că materialele recensămintelor moldovenesti din anii 1772-1773 și 1774 ne permit să facem câteva corecții la cea de a doua listă, în sensul că unele familii, precum Aslan, Grecul, Mustață, Șahin sau Țiganuc, erau înregistrate în zonă înainte de momentul anexării Bucovinei la Austria. Aceste liste au fost republicate integral de Filip Țopa¹⁶⁵ (care a indicat și numerele paginilor din registrul amintit) și parțial de Mircea Pahomi¹⁶⁶ (care a publicat numai prima listă, dar cu unele mici diferențe); noi le-am cumulat și le redăm în ordinea cronologică a înmatriculărilor, variantă care ne permite să facem unele considerente privind derularea acestui proces de atestare-certificare-înmatriculare.

1782: Turcul.

1788: Marcu și Cojan (18 iunie); Cocea (13 august); Vasilco, Gafenco, Calmuțchi și Pârful (17 septembrie); Teliman, Tăutu, Ciolpan, Goian, Ghițescu, Vlad și Stroiescul (8 octombrie); Mănescul (12 octombrie); Zotta, Tabără, Boldescul, Vlaicu, Brânzan și Brăiescul (22 octombrie); Draghinda, Onciul, Mălai, Jian, Arap, Peletiu (Pelete), Ilschi, Sorocean, Săvescul, Frunză, Mihailuc (Mihăilă), Buțura și

---

¹⁶⁴ Traian Larionescu: *art. cit.*, pag. 17-23.

¹⁶⁵ Filip Țopa: *op. cit.*; listele A1-F6, anexate la sfârșitul volumului.

¹⁶⁶ Mircea Pahomi: *art. cit.*, pag.72-74.

Ghengoai (19 noiembrie); Tiron (12 decembrie); Balasinovici, Grigorcea, Tumurug și Morțun (17 decembrie).

1789: Repta, Lența, Rotopan, Cocoran, Cautiș, Perjul, Tomuzei, Samson și Giurgiuvan (22 ianuarie); Brajas (18 februarie); Moțoc, Ghenghe, Galer, Reuss alias Mârza, Volcinschi, Ianeș, Costriș, Lepădat, Dubău-Ieremievici; Lastiuca și Drăghinici (1 aprilie); Șahin (11 aprilie); Botușan (17 aprilie); Țiganuc, Cracalie și Coceală (6 mai); Păunel (18 iunie); Aywas și Romașcan (8 iulie); Muntean, Holubei, Flondor (cu vechiul nume Albotă), Stârcea, Țopa (Zopa), Știrbăț, Borce, Arhip, Barbier, Borcilă și Herescul (18 noiembrie).

1790: Gore, Cuparencu, Martinescul, Mintici și Potlog (24 februarie); Pruncul (22 octombrie).

1792: Isar și Isărescul (12 februarie); Dașchievici (Dașcu) și Cristofowicz (13 februarie); Prodan (30 martie); Căzăcescul și Teodorowicz (23 mai); Cosmiță (19 septembrie) și Cârste (12 decembrie).

1793: Bejan, Mitescul, Totoiescul, Costin, Preda, Borșan și Toma-Tomjuc (9 octombrie)

1794: Șcraba (30 martie); Sava și Ungurean (8 august); Mustăț (4 noiembrie).

1775: Petrașcu (ante 1 mai¹⁶⁷); Galin alias Popaza (15 iulie); Stroici (9 septembrie).

---

¹⁶⁷ La Petrașcu nu este indicată data; ea a fost identificată după următoarea scrisoare, redactată în limba română:

„Cătră cinstit Domnia-lui Sandul Petrașcu, nobel din satul Piedecăuți la Piedecăuți.

Cinstit Domnia-ta Sandul!

Fiindcă mărturia Dumitale de Nobelație dela Leov astăzi la mine a venit; pentru aceia Dumneata fără întârziere poftesc să vii aice la mine și să-ți ei mărturie de Nobelație cum și rămășiță de bani să aduci cu sine când vei veni, și cu aceasta rămân Dumitale de bine voitor.

Renei, actuariul Consistoriului.

Cernăuți 1 mai 1795”

Documentul a fost publicat în: Dimitrie Țopa, *op. cit.*, pag. 32.

1776: Popovici (27 februarie); Arbore (7 aprilie); Braha (22 iunie), Verigă (3 august) și Gheorghean (12 octombrie).

1797: Poclitar (11 octombrie)

și Semaca (22 octombrie).

1799: Grierosu (14 august)

1800: Zgură, Popescul și Baloșescul (19 iunie); Cosma (6 noiembrie)

1802: Arszynovschi (12 martie); Malinescul, Bobele, Grecul și Strășca (4 august).

1805: Botezat-Ivanovici.

1807: Păuș, Verdeș și Diaconiuc

1808: Pahsakas

1810: Barbul și Roschip

1811: Paladi, Mikuli și Roșca.

1812: Stratulat, Aslan, Zahariasewicz, Zarikiewicz, Torosiewicz și Abgarowicz.

1814: Manugewicz și Agopsowicz.

1816: Holub - Holubaș, Zadurovici, Racoce, Bonteș, Antonowicz și Moszora.

1817: Abramowicz, Malewicz, Ohanowicz și Petrowicz.

1818: Hurmuzachi.

În afară de aceste familii mai sunt înscrise în liste și familia Pantazi (la care nu avem data înmatriculării), precum și familiile Aritonowicz și Tarangul (cu date de înmatriculare foarte târzii: 1907, respectiv 27 martie 1909). În total, au fost înmatriculate în „Bukowiner Majestatsbuch” 158 de familii care, aproape toate, au fost trecute și în marea genealogie polonă *Der Polhische Adel*,¹⁶⁸ care cuprindea vreo 30.000 de familii.

Nu toate familiile de boieri și mazili au solicitat certificarea nobilității și înmatricularea în registrul de evidență

---

¹⁶⁸ Em. von Zernicki – Szeliga: *Der Polhische Adel*”, Hamburg, 1900; apud Traian Larionescu: *art. cit.*, pag. 24.

a nobilimii, în conformitate cu prevederile patentei imperiale din 14 martie 1778. Unele nu au făcut aceasta din lipsă de acte sau din neglijență,¹⁶⁹ altele poate din principiu sau din considerente financiare, apreciind că avantajele erau prea mici în raport cu obligațiile fiscale sau de altă natură pe care aveau a le îndeplini. Însă alte familii apar înregistrate de mai multe ori, întrucât certificatele de nobilitate au fost obținute separat, pentru ramuri diferite ale aceleiași familii; familia Țopa, spre exemplu, are trei astfel de înmatriculări, înregistrate la 18 noiembrie 1789¹⁷⁰, 1 august 1792¹⁷¹ și 4 august 1803¹⁷².

Analizând ordinea și volumul înregistrărilor din „Bukowiner Majestatsbuch”, se constată că cele mai multe înmatriculări au avut loc imediat după apariția decretului din 14 martie 1787, mai precis în anii 1788 și 1789 (80 de familii, reprezentând peste jumătate din total), apoi între anii 1790 și 1793 (alte 20 de familii), după care a urmat o perioadă în care înmatriculările au scăzut, pentru ca începând din anul 1812 ele să crească din nou, de această dată pe seama străinilor care s-au stabilit între timp în Bucovina. Între anii 1788 și 1811, majoritatea covârșitoare a familiilor înregistrate erau autohtone, în timp ce familiile străine, stabilite în Bucovina după anexare, reprezentau doar aproximativ 3% (Aywas, Cristofowicz, Teodorowicz și Mikuli). Între anii 1812 și 1818, procentul familiilor autohtone a scăzut la 30% (Stratulat, Aslan, Holub – Holubaș, Racoce, Bonteș și Hurmuzachi), în schimb cel al familiilor străine, stabilite în Bucovina după anexare, a crescut la circa 70% (Zahariasewicz, Zarikiewicz, Torosiewicz, Abgarowicz, Manughewicz, Agopsowicz, Zadurovici, Antonowicz, Moszora, Abramowicz, Malewicz, Ohanowicz, Petrowicz și Pantazi). În marea lor majoritate, acești străini

---

¹⁶⁹ Traian Larionescu: *art. cit.*, pag. 24.

¹⁷⁰ *Ibidem*, pag. 22.

¹⁷¹ Teodor Bălan: *Documente bucovinene*, vol. VIII, manuscris, dosar 46F/D, Arhivele Naționale, București; apud Mircea Pahomi: *art. cit.*, pag. 75

¹⁷² Dimitrie Țopa: *op. cit.*, pag. 25-26, n. 6.

nobilitați în Bucovina erau negustori armeni, arendași și apoi și cumpărători ai moșiilor marii boierimi autohtone, care a preferat să-și înstrăineze proprietățile și să se retragă în Moldova. Nobilitarea lor a fost abuzivă întrucât, chiar dacă dețineau averile necesare, ei nu puteau dovedi prin nimic că au fost vreodată considerați boieri sau mazili moldoveni.

Boierii și mazilii înmatriculați în „Bukowiner Majestatsbuch” se judecau în primă instanță la judecătoria specială a nobililor, numită *Forum Nobilium* (Landrecht), care era în același timp și *Curtea de Apel* (Apellationsgericht) a Bucovinei¹⁷³. Aici se judecau numai procesele referitoare la moșiile întabulate, în timp ce pentru oricare altfel de pricini boierii și mazilii trebuiau să se adreseze judecătoriile obișnuite¹⁷⁴. *Forum Nobilium* mai funcționa ca judecătorie specială și pentru nobilimea străină, supușii Porții Otomane, orașele regale, comunele, mănăstirile și demnitarii bisericești¹⁷⁵. Primul *Forum Nobilium* pentru Bucovina a funcționat la Lemberg (Lwow), începând cu 1 februarie 1787. După zece luni, la 1 decembrie 1787, s-a înființat un nou *Forum Nobilium* la Stanislau, la care a fost atașată și Bucovina. Abia în anul 1804 s-a înființat și *Forum Nobilium* de la Cernăuți, care era unit cu Judecătoria Județeană și cu Tribunalul Penal, funcționând în această formă mixtă mai bine de două decenii. În anul 1826, înființându-se Tribunalul Penal din Cernăuți, *Forum Nobilium* a rămas să facă parte, numai cu Judecătoria Județeană, dintr-o aceeași structură administrativă, denumită *K. K. Stand und Landrecht*¹⁷⁶.

În Austria, pe lângă fiecare Judecătoria Județeană exista și un cadastru funciar, denumit *Tabula Țării* (Landtafel). Lucrările de cadastru au început încă din anul 1782, o dată cu înființarea Comisiei aulice de delimitare a proprietăților

---

¹⁷³ Teodor Bălan: *Forum Nobilium din Bucovina*. Cernăuți, 1927, pg. 11-12.

¹⁷⁴ Mihai Iacobescu: *op. cit.*, pag. 263-264.

¹⁷⁵ Teodor Bălan: *op. cit.*, pag. 11.

¹⁷⁶ *Ibidem*, pag. 12

(moșiilor). Actele de delimitare au fost copiate în zece volume, intitulate *Liber Granicialium*. În anul 1791, Tabula Țării a fost atașată Judecătoriei Județene din Cernăuți, iar în anul 1804 ea a fost unită cu Forum Nobilium din Cernăuți. O dată înființată Tabula Țării, toate schimbările de proprietate au fost înscrise în condicele acestui birou, iar documentele prezentate au fost trecute în dosare diferite, după conținutul lor, fiind totodată rezumate în registrele numite *Libri Haereditatum*¹⁷⁷.

În anul 1802, în cadrul Direcției guberniale galițiene din Lwow în chestiunile Bucovinei, au fost întocmite liste cu toți proprietarii funciari din această provincie, de la cei care posedau mari moșii până la cei care aveau doar foarte puțin pământ. Aceste liste, care se păstrează la Arhivele de Stat din Cernăuți (fondul 1026, cota I, dosarul 39), au fost publicate parțial de Dumitru Covalciuc¹⁷⁸ și republicate de Mircea Pahomi¹⁷⁹. Noi reproducem în rândurile următoare listele cu familiile de boieri, mazili, ruptași și arendași, separându-i pe cei care aveau domiciliul în Bucovina de cei care aveau domiciliul în Moldova. Sunt înscrise în liste 20 de familii de boieri (cu 27 de capi de familie, dintre care 19 locuiau în Moldova), 134 de familii de mazili (cu 515 capi de familie, dintre care 29 locuiau în Moldova), 17 familii de ruptași (cu 19 capi de familie, care, toți, domiciliau în Bucovina) și 6 familii de arendași (care, de asemenea, domiciliau toți în Bucovina).

Boierii: *Balș* (Ion), *Balașoaia* (Ilinca), *Kapri* (Ion, Nicolai), *Kersti* (Toader, Iuon), *Logothetti Graf* și *Romanowski* (Gregor). Cu domiciliul în Moldova: *Armașoaia Catrina*, *Bașotă* (Ioniță), *Donici* (Maria Armașoaia), *Hurmuzachi* (Iordachi, Constantin), *Iamandi* (Toma, Iordachi), *Kantacuzino*

---

¹⁷⁷ *Ibidem*, pag. 13-14.

¹⁷⁸ Dumitru Covalciuc: *Boierii, mazilii, ruptașii și alți proprietari de pământ în Bucovina la 1802*. În: „Țara Fagilor”. Almanah. Societatea „Arboroasa”, Cernăuți, nr. 8/1999, pag. 10-23.

¹⁷⁹ Mircea Pahomi: *art. cit.*, pag. 76-78.

(Iordachi, Ienachi, Matei), *Kersti* (Ion Sluger), *Konachi* (Gavril), *Kostachi* (Lupul), *Luchi* (Iordachi), *Milo* (Iordachi), *Murguleț* (indescifrabil), *Niculce* (Vasili), *Rehtivan* (Ioniță) și *Stratulat* (Nicolai).

Mazili: *Arap* (Zoița), *Aivas* (Nicolai, Christoph, Basilius), *Balasinovici* (Dumitraș, Iuon, Iordachi, Vasili), *Baloșescul* (Ilie, Sandul, Iuon, Nicolai, Gheorghî), *Barbier* (Alexandru, Gheorghî, Ilie), *Baranovski* (indescifrabil), *Braiescul* (Dumitraș, Iuon, Toader, Ilie, Ioniță, Vasile, Toader), *Bejan* (Vasile, Gheorghî, Dumitru, Toader, Ion, Petre, Constantin), *Boldescul* (Simion, Iuon), *Bogdanowicz* (Gregor), *Borcea* (Andrei, Vasile, Manoli, Ștefan), *Borșan* (Andrei, Gheorghî, Dumitru, Andronachi, Iuon, Vasili), *Buțura* (Gheorghie, Iuon, Iordachie, Vasile, Gavril), *Braha* (Gheorghie), *Brânzan* (Grigoraș, Iuoniță, Luca, Ioniță, Dumitraș, Elena), *Bohatâreț* (Iuon, Vasili), *Ciolpan* (Iordachi, Alexandru, Alexandru, Constantin, Iuon, Vasili), *Ceopa* (Sandul, Vasili, Dumitraș, Nicolai), *Dașchevici* (Simion, Manoli, Ion, Dumitraș, Ștefan, Iordachie, Gheorghî, Toader), *Dobrovolschi* (Toader), *Draghinda* (Gavril, Vasili, Manolachi, Toderaș, Gavrilaș, Dumitraș, Alexandru, Iuon, Ștefan), *Draghinici* (Maria, Constantin, Gheorghî și Dumitraș), *Giurgiuvan* (Mihalachi), *Flondor* (Toader, Vasili, Costachi, Dumitraș), *Frunza* (Iordachi, Ion, Ilie, Andronachi, Ștefan), *Galeriu* (Gheorghî, Ioniță, Toader, Gavril, Iordachi, Constantin, Ștefan, Sandul, Constantin, Ștefan), *Gafenco* (Andrei, Basilius), *Genge* (Vasilica, Dumitraș, Alexandru, Toader, Costachi, Vasili, Gheorghî, Iuon), *Ghițescul* (Iordachi, Iuon, Mihalati), *Goian* (Iuon, Gheorghî, Iuon, Gheorghî, Dumitraș, Mihai, Vasili, Toader, Gheorghî, Ilie, Mihalati, Dumitraș, Iordachie, Toader, Iuon), *Gore* (Costachi, Ioniță Gheorgheni), *Grigorce* (Ion, Vasili, Nicolai, Ilie, Pentelei), *Grieroșu* (Sârghie, Ștefan, Gheorghî), *Groholski* (Anton, Iuon), *Hadenca* (Dumitraș), *Holubei* (Gheorghî, Iuoniță), *Ianoș* (Mihalati, Nicolai, Constantin, Vasili, Ioniță, Constantin,

Alexandru, Iordachi, Todoraș, Mihalachi), *Ilschi* (Ilie, Iordachi), *Isar* (Gheorghii, Mihalachi), *Istratuța* (Ienachi), *Kălmuçchi* (Dumitraș, Vasili, Gavril, Ilie, Nicolai, Ion, Ilinca, Mihalati), *Katiuș* (Mihalachi, Toader), *Kiteak* (Christian), *Kârste* (Ion, Vasile), *Koceca* (Vasili), *Kocelea* (Vasili, Nicolai), *Kokoran* (Gavril, Ion, Gheorghii), *Koijan* (Toader, Andrei, Mihalachi, Ion, Gheorghii), *Kozacescul* (Gavril), *Kosmița* (Kostaki), *Kosma* (Șerban, Iordachi, Manoli, Constantin), *Kuparenko* (Vasili, Iuon, Mihalachi, Vasili, Ion), *Kracalie* (Mihalachi), *Krețula* (Parasca), *Lastiuca* (Ștefan, Ilaș, Andrei, Nicolai, Vasili), *Lența* (Gheorghii), *Lepadat* (Constantin, Iuon), *Marco* (Vasili), *Malai* (Andrei, Toader), *Malinescul* (Iuoniță, Toader), *Mihailiuc* (Ion, Vasili), *Mintici* (Sandul, Dumitraș, Vasili, Andrei, Andrei, Angheluța), *Mănescul* (Mihalachi), *Mitescul* (Gheorghii), *Morțun* (Sandul, Toader, Grigoraș, Mihalachi, Dumitraș, Vasili, Toader, Petre), *Moțoc* (Iacobachi, Mihalachi), *Muntean* (Simion), *Mutenco* (Dumitraș), *Mustata* (Toader), *Onciul* (Vasili, Ion, Gavril, Ilie, Alexandru, Artemie, Iordachie, Ioniță, Pentelie, Vasili, Vasili, Constantin), *Paunel* (Gheorghie, Ursachie, Constantin, Vasili, Andrei, Ion), *Pârvul* (Constantin), *Pătraș* (Sandul), *Perjul* (Iordachi, Ilie, Ioniță, Gheorghii, Nicolai), *Peletiu* (Ion, Ilie, Vasili), *Potlog* (Manoli, Nicolai), *Popescul* (Gheorghii, Iuon), *Poclitar* (Ștefan, Gheorghii, Gheorghii), *Popovici* (Vasili, Ștefan), *Preda* (Gheorghian, Ion, Constantin), *Butucioaia* (Maria), *Reus* (Toader, Ilie, Grigori, Gheorghii, Ioniță), *Râpta* (Tanasi, Dumitraș, Gavril, Ion, Toader, Onuș, Vasili, Ion, Nicolai, Dumitraș, Gavril, Vasili, Ienachi, Toader, Nicolai, Simion, Dumitraș, Ion, Mihalachi, Iordachi), *Rogojinska* (Maranda), *Romașcan* (Iacob, Mihalachi, Grigori), *Rotopan* (Dumitraș, Sandul, Ion, Mihalachi), *Samson* (Vasili), *Savoiaia* (Anița), *Savescul* (Ștefan, Gheorghii, Grigori), *Semaca* (Vasili, Dumitraș, Ilie, Ion, Ștefan, Vasili, Toader, Constantin, Gheorghii, Gheorghii, Ion, Popa), *Șahin* (Constantin), *Șcraba* (Dumitraș, Ștefan, Iordachi, Vasili), *Sorocean* (Nicolai, Ostafi,

Gheorghii, Vasili, Dumitraș, Vasili, Dumitraș, Ilie, Mihalachi), *Știrbei* (Constantin), *Stârce* (Ilinca, Ștefan, Gheorghii, Șerban), *Strișca* (Vasili, Ion), *Stroiescul* (Constantin, Ursachi, Panaite, Mihalachi), *Stroici* (Antohi), *Tăutul* (Costachi, Nicolai, Dumitraș, Mihalachi, Costachi, Ion, Gheorghii, Costachi, Dumitraș, Vasili, Alexandru, Grigoraș, Grigori, Anița, Anița, Ioniță, Simion, Toma, Vasili, Vasili, Ioniță, Vasili, Iordachi, Dumitraș, Grigori, Simion), *Tabora* (Ioniță, Manoli, Dumitraș, Iordachi), *Tumuzei* (Nastasia, Ioniță, Iordachi), *Tumuziac* (Nicolai), *Turcul* (Tadeus, Simion Gregor), *Tiron* (Vasili, Dumitraș), *Vasilco* (Nicolai, Vasili, Ștefan), *Veriha* (Andrei, Constantin, Miftodie, Ștefan), *Virguleț* (Gheorghii), *Vlad* (Vasili, Toader, Velicico, Gheorghii, Ion, Constantin, Constantin, Dumitraș, Ianoș, Ilie, Ion, Vasili, Mihail, Ion, Gheorghii, Andronachi, Mihalachi, Vasili, Ion, Ilie, Ianoș, Constantin, Gheorghii), *Vlaico* (Gheorghii, Constantin, Ion, Vasili, Toader, Ienachi, Ion, Gheorghii, Ilie), *Vlachovici* (Peter), *Volcinschi* (Constantin, Ion, Constantin, Andrei, Manoli, Ion, Miron, Grigoraș, Gheorghii, Antohi, Petre, Grigoraș), *Woinowski* (Ștefan), *Ungurian* (Ion), *Jian* (Alexandru, Dumitraș), *Țopa* (Grigoraș, Nicolai, Toader, Iordachi, Mihalachi, Vasili, Alexandru, Demetri, Ion, Dumitraș, Andrieș), *Țiganiuc* (Toader, Vasili, Andrei, Ion, Gheorghii, Nicolai, Ion, Mihalachi) și *Zotta* (Ienacachi, Ștefan, Vasili, Vasili, Iuon, Simion, Cârste, Vasili, Iuon, Gheorghii, Vasili, Iuon, Ursachi, Iuoniță). Cu domiciliul în Moldova: *Bocșa* (Constantin), *Ciomortan* (Ioniță), *Ciudin* (Iuon), *Donici* (Iordachi, Constantin, Gheorghii), *Ghergheloiaia* (Maria), *Gorovei* (Iuon), *Kosmița* (Constantin), *Krakalie* (Dumitraș, Ilie, Gavril, Samson, Ienachi), *Mihaileț* (Ienachi), *Manoli* (Iordachi, Constantin), *Mohorât* (Ion), *Ruset* (Nicolai, Iordachi), *Șeptilici* (Iuon), *Silion* (Ștefan), *Jitniceroaia Maria*, *Sorocean* (Constantin, Ursachi), *Sturza* (Ioniță, Constantin), *Turc* (Vasili), și *Vârnav* (Ioniță).

Ruptași: *Antohi* (Ștefan), *Balușcă* (Iuon), *Bucevschi* (Nicolai), *Ciornohuz* (Toader), *Ciornei* (Vasili), *Isculescul* (Vasili), *Kostriș* (Alexandru, Vasili), *Lupulenco* (Ion), *Lupașco* (Toader), *Miroș* (Toader), *Nojan* (Mihai), *Racoce* (Ion, Toader), *Roschip* (Sandul), *Savianeț* (Andrei), *Serbiac* (Gligori), *Săul* (Ion) și *Ținta* (Gheorghii).

Arendași: *Abrahamowicz* (Dominik), *Antonowicz* (Ignatz), *Jakobowski* (Gregor), *Ludwig Johann* (indescifrabil), *Moisa* (Gheorghii, Vasili) și *Potușan* (Luca).

Între anii 1790 și 1796, naturalistul francez aflat în slujba Imperiului Habsburgic, Balthasar Hacquet, a publicat la Nürnberg cartea în patru volume „*Recentele călătorii fizico-politice ale lui Hacquet în anii 1788 și 1789 prin Carpații Dacici și Sarmatici sau Carpații Nordici*”. Cea mai mare parte a primului volum, anume acea care se referă la Bucovina, a fost republicată recent, la Rădăuți, de către Centrul de studii „Bucovina” al Academiei Române. Există aici, în capitolul al treilea, o descriere amănunțită a îmbrăcăminții boierilor și mazililor moldoveni¹⁸⁰ (pe care am transcris-o în rândurile de mai jos), însoțită de gravuri colorate¹⁸¹ (pe care le-am reprodus pe coperta acestei cărți).

„*Nobilii, ca boierii divaniți, boierii și mazilii au, ca și țaranul, portul lor național propriu. Un boier divanit, care se trag de obicei din familii imperiale grecești, dintre care mulți sunt născuți la Constantinopol, sunt nobili ce sunt în slujba Înaltei Porți; ei poartă barbă, ca și turcii căsătoriți; boierul obișnuit însă poartă numai o mustață groasă sau subțire, capul este în parte tuns, prevăzut cu o căciulă de blană înaltă cu fundul de mătase sau catifea, care nu mai este rotund, ci*

---

¹⁸⁰ Balthasar Hacquet: *Bucovina în prima descriere fizico-politică. Călătorie în Carpații Daciei (1788-1789)*. Rădăuți. 2002, pag. 70-73.

¹⁸¹ *Ibidem*, planșele 5 și 6.

pătrat. În mare ținută sau în serviciul curții și alte situații similare, fundul căciulii nu se vede. În jurul gâtului poartă adeseori, ca și orientalii, un fular lung de mătase sau alt material, de obicei nimic. Peste cămașă o jachetă lungă sau două suprapuse ținute în jurul mijlocului de un brâu, peste acestea o iacșină sau blană de aceeași lungime; aproape toate piesele sunt din mătase sau din humbac. Ei poartă pantalonii lungi și largi, ca turcii, din postav galben sau roșu; apoi un fel de cizme (Zischmen) scurte sau ghete cusute de pantaloni numite mești (Mestier) și deasupra lor pantofi sau papuci, pe care-i lași de obicei la ușă. La acești oameni a purta două sau trei blăni una peste alta, nu este nimic neobișnuit, căci odăile lor se încălzesc puțin sau deloc, ceea ce este de o mie de ori mai favorabil sănătății decât încăperile supraîncălzite, de pe urma cărora oamenii se îmbolnăvesc de plămâni și mor din cauza aceasta. Tissot spune pe drept: catarele seceră mai mulți oameni de pe pământ decât ciurma.

Soția unui boier poartă de obicei un turban de mătase fină sau muselină de forma unei căpățâni de zahăr, care este împodobită cu mărgăritare sau alte giuvaeruri și învelită în tot felul de bentițe și flori. Părul este înfășurat pe deasupra în multe trese sau împletit într-o coadă lungă. În vârful acestui acoperământ al capului este prins un ciucure sau este împodobit lateral sau în față cu o pereche de pene de struț. Fardul nu este ceva excepțional, gâtul și sânii sunt goi, așa încât aceștia nu sunt acoperiți până sub stern cu nimic altceva, decât de un văl transparent, ceea ce este foarte izbitor pentru cineva neobișnuit. Rochiile lungi, confecționate întotdeauna dintr-o mătase colorată sunt purtate pe cămașă și sunt decoltate până în regiunea stomacului. Aceste piese de îmbrăcăminte se cheamă primul sau anteriorul de dedesubt, iar a doua, care nu este așa întreagă ca prima și se închide în față cu o închizătoare, se cheamă rochie. Mijlocul este încins cu un brâu, lat de o palmă, împodobit cu aur, argint sau și cu pietre scumpe. Cum acest brâu trece pe sub hurtă, aceasta atârnă pe

deasupra lui, ceea ce este însă atrăgător numai pentru un oriental. Peste această îmbrăcăminte vine o scurtă sau o haină împlănită întregă, căptușită complet pe dinăuntru cu blană fină; pe dinafară, blana acoperă tot spatele și marginea pe o lățime de o palmă. Această din urmă îmbrăcăminte este de obicei roșie și are pe stânga o tresă aurie. Pe dedesubt au pantaloni de muselină, iar în picioare ciorapi (Zarab), un fel de colțuni, peste ei târlici (Terliki) sau ghetete de safian și astfel de papuci pe care îi lași la ușă și nu-i duci cu tine în odaie”.

În ceea ce privește soțiile sau fiicele de boieri, mazili și răzeși, trebuie remarcată ca o particularitate specifică numai Moldovei, în întreg sud-estul european, egalitatea în drepturi a femeilor cu bărbații, inclusiv în dreptul de moștenire. Această caracteristică fundamentală, prin care se recunoaște accesul femeii la moștenirea „slujbei drepte și credincioase”, nu se regăsește nici în Țara Românească, nici în Ungaria și nici în statele slave, ea mai fiind întâlnită doar în unele enclave, cum ar fi Țara Făgărașului și regiunea românească din Moravia.¹⁸² Cazuri de femei proprietare sau coproprietare de sate și moșii sunt întâlnite și în materialele recensămintelor moldovenești din anii 1772-1773 și 1774, inclusiv în aria bucovineană. Astfel, în Ținutul Cernăuți sunt menționate ca proprietare sau sunt recenzate la rubrica „mazili și răzeși” unsprezece persoane de sex feminin: *Herțoae* (Movila Herții), *Anița Gorovei* (Molnița), *Sturzoae* și *Paraschiva Țigăroae* (Lențeștii), cneaghina *Rocsanda* (Vetleuca), jienicereasa *Maria Macri* (Lujenii), medelnicereasa *Ecaterina Macri* (Iurcăuții), paharniceasa *Pașcanița* (Onutul și Samușelul, Slobozia Ocna, Șișcăuții, Iujinețul, Stăuceanii și Verinceanca), *Catrina Donici* (Tăutre), *Natalia Antomiță* și *Măriuța Isar* (Stăneștii). În

---

¹⁸² Alexandru Gonța: *op. cit.*, pag. 249-267; Radu Rosetti: *op. cit.*, pag. 40-44; I.C. Filitti: *Proprietarii solului în trecutul Principatelor Române*. București, 1934, pag. 92; G. Fotino: *Contribution à l'étude des origines de l'ancien droit coutumier roumain. Un chapitre de l'histoire de propriété au Moyen Âge*. Paris, 1926, pag. 253-266.

Ținutul Suceava sunt recenzate două mazilițe sărace, fără menționarea numelui (Carapciu), precum și mazilița săracă *Voitoaea* (Cutul Mitropoliei și Lisaura), iar în Ținutul Câmpulung – Cernăuți este înscrisă ca proprietară, alături de alți boieri și mazili, postelniceasa *Gheorgoae* (Vatra Putilii, Gura Putilii, Plosca și Maranici).¹⁸³ Numărul relativ redus de femei înregistrate ca proprietare s-ar putea explica prin faptul că la aceste recensăminte au fost menționați nominal numai capii de familie, adică, în majoritatea cazurilor, bărbații, femeile apărând într-o astfel de postură numai dacă erau necăsătorite sau văduve.

---

¹⁸³ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 66, 118, 120, 122-125, 127, 130-131, 336, 343, 406, 414, 421 și 427; funcțiile boierești menționate în unele cazuri sunt cele ale soților, probabil decedați.

ȚINUTUL CERNĂUȚI

Este cel mai complet reprezentat dintre ținuturile care au intrat ulterior în componența Bucovinei. S-au păstrat atât tabelele recensământului din anii 1772-1773 (în două exemplare) cât și tabelele recensământului din anul 1774. În toate trei variantele sunt redată numele mazililor, ruptașilor și șleahțicilor, precum și cele ale proprietarilor satelor.

Tabelele recensământului din anii 1772-1773 menționează un număr de 121 de localități, iar cele ale recensământului din anul 1774 un număr de 120 de localități. Comparând însă cele două situații, se constată că la recensământul din anii 1772-1773, în raport cu cel din anul 1774, sunt omise din tabele satele Lucăcenii și Țopenii (în ocolul Prutului), Pârâul Negru și Luca (în Ocolul Nistrului). În același timp, la recensământul din anul 1774, în raport cu cel din anii 1772-1773, sunt omise din tabele localitățile Hliviște (în Ocolul Prutului), apoi Liudi Samsonova, Voloca, Barajnița și Moara Cocoranov (în Ocolul Ceremușului).¹⁸⁴ Ținând seama de aceste observații, rezultă că numărul localităților distincte, înscrise în tabelele celor două recensăminte, pentru Ținutul Cernăuți, este de 125, dintre care 16 au rămas în componența Moldovei iar 109 au fost incluse în aria bucovineană. La acestea se adaugă și localitatea Sadagura (scrisă „Sandogora”), care este omisă din ambele recensăminte, dar referitor la care recenzorii specifică într-o notă de la sfârșitul materialelor catagrafiei din anul 1774 că nu au fost lăsați să o treacă în

---

¹⁸⁴ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 116-131 și 370-458.

tabele.¹⁸⁵ Această localitate fusese întemeiată cu patru ani înainte de către un general al armatei ruse, baronul Peter Gartemberg. El înființase aici o monetărie care servea comandamentului militar rusesc și care era deja desființată când trupele austriece au intrat în Bucovina.¹⁸⁶ Cu ocazia înființării monetăriei, baronul Gartemberg a amplasat în Sadagura și o colonie de meseriași germani și de evrei care, după retragerea armatei ruse, au rămas în localitate.¹⁸⁷

Dar Sadagura nu este singura localitate omisă din materialele recensămintelor populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774. Există multe alte localități care nu au fost înregistrate în aceste catagrafieri, dintre care exemplificăm: Clocucica, Ceahor, Liudi Horecei, Ciureni, Slobozia Mamorniței (în Ocolul Târgului); Novoselița, Cotul Ostriței, Revna, Burdei, Slobozia Rarancei (în Ocolul Prutului); Crisceatec, Brodoc (în Ocolul Nistrului); Cernăhuzii și Slobozia Băniliei (în Ocolul Ceremușului). Pentru a identifica localitățile omise au fost folosite atît surse din epocă, cât și lucrări moderne, inclusiv documente cartografice.¹⁸⁸

În ceea ce privește denumirile localităților, se constată diferențe între tabelele recensământului din anii 1772-1773 și cele ale recensământului din anul 1774. Am considerat necesară menționarea celor mai importante dintre aceste diferențe, după cum urmează: Rosoșa-Roșișa, Ostrița-Ustrița (în Ocolul Târgului); Lahaceni-Lucăceni, Cernovka-Cernaucă, Djușca-Jușca, Vatamuca-Vetleuca, Laskovka-Laschiuca, Oșihlib-Ușihlibul, Gavrileşti-Havrileştii, Tedacăuți-Chidicăuții, Șipanițul-Știpenița (în Ocolul Prutului); Cohorlic-Cuciurul Mic, Slobozia Novaia Ocna-Slobozia Ocna, Slobozia Novaia Marcheuca-Slobozia Marchiucă, Slobozia Tautri-

---

¹⁸⁵ *Ibidem*, pag. 458.

¹⁸⁶ Constantin Ungureanu: *op. cit.*, pag. 13.

¹⁸⁷ Gabriel Splény von Mihálydy: *Descrierea districtului Bucovina*,

în loc. cit., pag. 55.

¹⁸⁸ Vide supra n. 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82 și 83.

Tăutre, Malotenița-Maltenița, Veripceanska-Verinceanca (în Ocolul Nistrului) și Cobești-Cabinul (Ocolul Ceremușului).¹⁸⁹

În mai multe situații diferențele dintre denumirile aceluiași localități se datorează particularităților fonetice specifice, având în vedere că materialele recensământului din anii 1772-1773 s-au păstrat în copii rusești, în timp ce de la recensământul din anul 1774 s-au păstrat chiar originalele moldovenești. Un exemplu edificator în acest sens ar fi acela al satului Piedecăuți, scris în varianta rusească Tedacăuți, iar în cea moldovenească Chidicăuții. De asemenea, în tabelele recensământului din anii 1772-1773 apar câteva localități cu denumirile rusificate (Cernovka, Lascovka, Cohorlic, Slobozia Novaia Ocna, Slobozia Novaia Marcheuca), în timp ce în tabelele recensământului din anul 1774 ele apar cu denumirile lor românești (Cernauca, Laschiuca, Cuciurul Mic, Slobozia Ocna, Slobozia Marchiuca). În analizele care urmează, acolo unde nu sunt transcrise ambele denumiri ale localităților, au fost de regulă preferate denumirile din materialele recensământului din anul 1774 (de la care se păstrează originalele redactate în limba română), chiar dacă există și cazuri când denumirile din materialele recensământului din anii 1772-1773 (de la care se păstrează copiile traduse în limba rusă) sunt mai apropiate de denumirile actuale.

În unele situații apar confuzii între denumirile unor localități diferite. Este cazul satului *Mogoșești*, moșie răzeșească, proprietatea șleahnicilor (ruptașilor) Ioan Popescul, Filip Gora și Simeon Țura, scris greșit în tabelele recensământului din anul 1774 ca *Godinești* (în același timp existând și satul *Godanești* – *Godinești*, având proprietari pe Lupul Nacul și alți răzeși)¹⁹⁰ sau cazul satului *Lehăcenii*, moșie răzeșească, proprietatea Tăutuleștilor și a lui Lupașco

---

¹⁸⁹ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975,

Partea I-a, pag. 116-131 și 370-458.

¹⁹⁰ *Ibidem*, pag. 118 și 388-391.

Murguleț, pentru care în tabelele recensământului din anul 1774 s-a făcut o inversiune de nume cu acela al satului *Lucăcenii* (moșia paharnicului Alexandru Neculce, ce este la un loc cu Boianul).¹⁹¹ Modalitatea de stabilire a adevărului în astfel de cazuri este, în primul rând, compararea numelor proprietarilor, apoi a numelor mazililor, ruptașilor și șlehticilor menționați în tabele, dar și a celorlalte date trecute în materialele recensămintelor moldovenești din anii 1772-1773 și 1774, precum și recursul la materialele recensămintelor austriece de mai târziu.

Deosebit de interesant apare cazul a două sate ce și-au luat denumirile de la acelea ale unor familii de mazili și răzeși care, la momentul efectuării recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774, locuiau încă în localitățile respective și erau principalii proprietari ai moșilor acestor localități, împreună cu rudele lor prin alianță. Este vorba despre satul *Ținteniei* (în Ocolul Târgului, proprietari fiind răzeșii: Neculai Ținte; Ștefan Ținte; Chiriac Ținte; Roman Ținte; Vasile Ținte; Ursul Ținte; Andrei Prodan, zet lor; Vasile Marcu; Neculai Prodan)¹⁹² și satul *Țopenii* (Ocolul Prutului, proprietari fiind răzeșii: Neculai, praporcic, zet Țopa; Ion Țopa; Grigoraș Țopa; Andrei Țopa; Vasile Țopa; Constantin zet Țopa; Dumitrașcu sin Grigoraș Țopa; Dumitrașcu drat Ioniță Țopa; Sandul Țopa; Ion sin Țopa).¹⁹³ În aceeași categorie s-ar mai putea înscrie două sate din Ocolul Ceremușului: *Liudi Samsonova* (înregistrat numai la recensământul din anii 1772-1773, el re apare în recensămintele austriece sub numele de Ludi lui Samson sau Samsoneni, proprietar fiind mazilul Vasile Samson)¹⁹⁴ și *Moara Cocoranov* (înregistrat, de asemenea, numai la recensământul din anii 1772-1773, el nu mai re apare la recensămintele următoare,

---

¹⁹¹ *Ibidem*, pag. 119 și 397-398.

¹⁹² *Ibidem*, pag. 119 și 391.

¹⁹³ *Ibidem*, pag. 121 și 416.

¹⁹⁴ *Ibidem*, pag. 126.

fiind probabil inclus în localitatea Bănila de Sus; proprietari, ruptașii: Costaș Cocoran, Gavril – sin ego, Ioan – sin ego).¹⁹⁵

Din punctul de vedere al formei de proprietate, localitățile din ținutul Cernăuți pot fi încadrate, pe baza datelor pe care le oferă materialele recensămintelor populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774, în următoarele categorii: *târguri, sate aparținătoare târgurilor, sate cu proprietari eclesiastici, sate cu proprietari boieri și sate cu proprietari mazili și răzeși*.¹⁹⁶ La unele localități au fost probleme în ceea ce privește încadrarea într-o formă de proprietate sau alta, fie din cauza existenței unor coproprietari din categorii sociale diferite, fie din cauza faptului că și aici, ca și în cazul denumirilor, apar diferențe între înregistrările catagrafiei din anii 1772-1773 și cele ale catagrafiei din anul 1774. Despre aceste diferențe și despre modalitatea noastră de a le rezolva se va vorbi în subcapitolele următoare, unde se analizează fiecare ocol în parte. Totuși, indiferent de situație, existența unor coproprietari din rândurile mazilimii și răzeșimii, fie la ambele recensăminte, fie numai la unul dintre ele, a impus automat încadrarea în categoria satelor cu proprietari mazili și răzeși, dat fiind faptul că studiul de față se referă tocmai la această pătură socială. Totodată, s-a observat că satele răzeșești sunt dintre cele mai vechi așezări din Moldova, multe dintre ele existând încă dinainte de „descălecat”.¹⁹⁷ Este evident că statutul de moșie răzeșească, venind din vremuri străvechi, nu putea fi obținut între cele două recensăminte moldovenești, precum este tot atât de evident că el nici nu putea să dispară în această scurtă perioadă, sau chiar dacă, în mod excepțional, acest lucru chiar s-a întâmplat, fenomenul anihilării în timp fiind o realitate is-

---

¹⁹⁵ *Ibidem*, pag. 128-129.

¹⁹⁶ *Ibidem*, pag. 116-131 și 370-458.

¹⁹⁷ Victor Tufescu: *Răspândirea satelor cu răzeși. Contribuțiuni la studiul populației Moldovei*, în „Arhivele Basarabiei”, VII (1934), nr.1, pag. 11-35.

Tabelul 2A. Ținutul Cernăuți. Distribuția localităților pe ocoale și tipuri de proprietate

Tipul de proprietate	Distribuția localităților				
	Ocolul Târgului	Ocolul Prutului	Ocolul Nistrului	Ocolul Ceremușului	TOTAL
Târguri	1	-	-	-	1
Sate aparținătoare târgurilor	2	-	-	-	2
Sate cu proprietari ecleziastici	5	14	3	2	24
Sate cu proprietari boieri	-	10	20	2	32
Sate cu proprietari mazili și răzeși	6	11	12	21	50
TOTAL 1	14	35	35	25	109

Fără Târgul Cernăuți și localitatea aparținătoare Roșița:

TOTAL 2	12	35	35	25	107
----------------	-----------	-----------	-----------	-----------	------------

torică, pentru noi important este faptul că aceste sate răzeșești au existat ca atare până în momentul efectuării celor două recensăminte.

În tabelele 2A și 2B sunt înscrise date privind numărul localităților (târguri și sate), respectiv numărul gospodăriilor (case, familii), cu distribuția lor pe ocoale și pe tipuri de proprietate. În tabelele 3A și 3B sunt înscrise aceleași date privind numărul localităților și, respectiv, al gospodăriilor, cu distribuția lor pe ocoale și pe tipuri de proprietate, dar numai pentru localitățile în care au fost înregistrați mazili, ruptași sau șleahțici. Aceste date au rezultat în urma centralizării informațiilor extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, identificate și prelucrate pentru fiecare ocol în parte.¹⁹⁸

¹⁹⁸ Vide pag. 103-151 și tabelele nr. 5A, 5B, 5C și 5D din prezentul studiu.

Tabelul 2B. Ținutul Cernăuți. Distribuția gospodăriilor pe ocoale și tipuri de proprietate

Tipul de proprietate	Distribuția gospodăriilor				
	Ocolul Târgului	Ocolul Prutului	Ocolul Nistrului	Ocolul Ceremușului	TOTAL
Târguri	388	-	-	-	388
Sate aparținătoare târgurilor	224	-	-	-	224
Sate cu proprietari ecleziastici	528	1041	147	97	1813
Sate cu proprietari boieri	-	729	1189	278	2196
Sate cu proprietari mazili și răzeși	305	543	669	1134	2651
TOTAL 1	1445	2313	2005	1509	7272
Fără Târgul Cernăuți și localitatea aparținătoare Roșișa:					
TOTAL 2	908	2313	2005	1509	6735

Se observă că cele mai numeroase sate sunt cele cu proprietari mazili și răzeși (50 de sate), urmate de cele cu proprietari boieri (32 de sate) și de cele cu proprietari ecleziastici (24 de sate). La acestea se adaugă Târgul Cernăuțului cu cele două sate aparținătoare târgului: Roșișa și Horecea. Satele cu proprietari mazili și răzeși predomină în Ocolul Ceremușului (21 de sate), urmat de Ocolul Nistrului (12 sate), Ocolul Prutului (11 sate), și Ocolul Târgului (6 sate). Satele cu proprietari boieri predomină în Ocolul Nistrului (20 de sate), urmat de Ocolul Prutului (10 sate), Ocolul Ceremușului (2 sate) și Ocolul Târgului (nici un sat). Satele cu proprietari ecleziastici predomină în Ocolul Prutului (14 sate), urmat de Ocolul Târgului (5 sate), Ocolul Nistrului (3 sate), și Ocolul Ceremușului (2 sate). Pentru interpretarea corectă a acestor ierarhizări, trebuie precizat că din Ocolul Târgului au

**Tabelul 3A. Ținutul Cernăuți. Distribuția localităților
cu mazili, ruptași și șleahțici
pe ocoale și tipuri de proprietate**

Tipul de proprietate	Distribuția localităților				
	Ocolul Târgului	Ocolul Prutului	Ocolul Nistrului	Ocolul Ceremuşului	TOTAL
Târgul Cernăuți	1	-	-	-	1
Loc. aparținătoare Roșișa	1	-	-	-	1
Sate cu proprietari ecleziastici	-	-	2	1	3
Sate cu proprietari boieri	-	-	4	-	4
Sate cu proprietari mazili și răzeși	5	10	11	20	46
TOTAL 1	7	10	17	21	55

Fără Târgul Cernăuți și localitatea aparținătoare Roșișa:

TOTAL 2	5	10	17	21	53
----------------	----------	-----------	-----------	-----------	-----------

fost incluse în Bucovina mai puțin de jumătate din sate, restul rămânând în componența Moldovei. De asemenea trebuie precizat că localitatea Vajnița / Vijnița, înregistrată la recensământul din 1772-1773 ca târg, iar la recensământul din 1774 ca sat, a fost încadrată în analizele statistice din acest studiu în categoria satelor mari (153 de case).

În ceea ce privește gradul de populare al acestor sate, lucrurile stau oarecum diferit, cifrele globale din tabele neputând oferi posibilitatea unor comparații directe. De aceea s-a considerat necesară introducerea unui indicator specific, numit *coeficient de populare*, care reprezintă raportul dintre populația unui grup de localități și numărul localităților din grupul respectiv. Utilizând datele înscrise în tabelele 2A și 2B, s-a calculat acest coeficient atât pentru fiecare ocol în parte, cât și pentru fiecare dintre cele trei tipuri de proprietate. În primul

Tabelul 3B. Ținutul Cernăuți. Distribuția gospodăriilor din localitățile cu mazili, ruptași și șlehtici pe ocoale și tipuri de proprietate

Tipul de proprietate	Distribuția localităților				
	Ocolul Târgului	Ocolul Prutului	Ocolul Nistrului	Ocolul Ceremușului	TOTAL
Târgul Cernăuți	388	-	-	-	388
Loc. aparținătoare Roșișa	149	-	-	-	149
Sate cu proprietari ecleziastici	-	-	115	16	131
Sate cu proprietari boieri	-	-	319	-	319
Sate cu proprietari mazili și răzeși	267	512	617	1042	2438
TOTAL 1	804	512	1051	1058	3425

Fără Târgul Cernăuți și localitatea aparținătoare Roșișa:

TOTAL 2	267	512	1051	1058	2888
----------------	------------	------------	-------------	-------------	-------------

caz a rezultat următoarea ierarhizare: Ocolul Târgului (103 familii pe localitate), Ocolul Prutului (66 de familii pe localitate), Ocolul Ceremușului (60 de familii pe localitate) și Ocolul Nistrului (57 de familii pe localitate). În cel de-al doilea caz, situația este următoarea: Târgul Cernăuți (388 de familii pe localitate), satele aparținătoare târgului (112 familii pe localitate), satele cu proprietari ecleziastici (76 de familii pe localitate), satele cu proprietari boieri (69 de familii pe localitate) și satele cu proprietari mazili și răzeși (53 de familii pe localitate). La nivelul întregului ținut, raportând totalul de 7272 de familii la totalul de 109 localități, se obține un coeficient mediu de populare de 67 de familii pe localitate.

Dintre cele 109 localități din Ținutul Cernăuți intrate în componența Bucovinei, jumătate sunt localități în care, la recensămintele din anii 1772-1773 și 1774, au fost înregistrați mazili, ruptași și șlehtici. Târgul Cernăuțului și localitatea aparținătoare Roșișa au fost tratate separat, considerându-se că formează împreună o entitate distinctă de tip urban. Celelalte 53 de localități se împart, din punctul de vedere al proprietății, în 46 de sate cu proprietari mazili și răzeși (86,79%), 3 sate cu proprietari ecleziastici (5,66%) și 4 sate cu proprietari boieri (7,55%). La rândul lor, cele 46 de sate cu proprietari mazili și răzeși se împart în 2 sate având coproprietari ecleziastici (3,77%), 13 sate având coproprietari boieri (24,53%) și 31 de sate având ca proprietari fie numai mazili, fie grupuri de mazili, ruptași și șlehtici, așa numitele „moșii răzeșești” (58,49%).

Din punctul de vedere al populației, Târgul Cernăuțului este cea mai mare dintre localitățile în care au fost înregistrați mazili, ruptași și șlehtici, atât din Ținutul Cernăuți, cât și din întreaga Bucovină. În afară de Roșișa, localitate aparținătoare târgului, mai există două localități care pot fi încadrate în categoria satelor mari: Verinceanca (în Ocolul Nistrului) și Ispasul (în Ocolul Prutului), celelalte 51 de localități fiind toate sate foarte mici, mici și mijlocii. Pentru a surprinde cât mai exact nivelul de populare al localităților în care au fost înregistrați mazili, ruptași și șlehtici, s-a recurs din nou la indicatorul numit *coeficient de populare*, definit anterior. Excluzând Târgul Cernăuțului și localitatea aparținătoare Roșișa, din considerentele care au fost arătate mai sus, coeficientul de populare calculat pentru celelalte 53 de localități din ținut în care au fost înregistrați mazili, ruptași și șlehtici este de 54 de familii pe sat (la un total de 2888 de familii), evident mai mic decât coeficientul de populare calculat pentru cele 54 de localități din ținut în care nu au fost înregistrați mazili, ruptași și șlehtici, care este de 72 de familii pe sat (la un total de 3847 de familii). Adăugând Târgul

Cernăuțului (388 de familii) și localitatea aparținătoare Roșișa (149 de familii) la cele 53 de sate în care au fost înregistrați mazili, ruptași și șlehtici (2888 de familii), se obține un coeficient de populare de 62 de familii pe localitate (la un total de 3425 de familii), oricum mai mic decât cel calculat mai sus pentru localitățile în care nu au fost înregistrați mazili, ruptași și șlehtici.

Concluzia care se desprinde din evaluările statistice de mai sus este că mazilii, ruptașii și șlehticii locuiau, în marea lor majoritate, în sate mici și mijlocii, dintre care cele mai multe erau moșii răzeșești sau aparțineau unor mazili, uneori având și coproprietari din rândurile boierimii sau ale unor structuri ecleziastice, în principal mănăstirești. Câțiva dintre ei, mult mai puțini, locuiau în cele șapte sate cu proprietari boieri sau ecleziastici, precum și în Târgul Cernăuțului și localitatea aparținătoare Roșișa, respectiv 32 de familii dintr-un total de 309 familii de mazili, ruptași și șlehtici (circa 10%).

Pe de altă parte, cercetându-se materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774, referitoare la Ținutul Cernăuți, au putut fi observate numeroase diferențe, de la un recensământ la altul, atât în ceea ce privește numărul total al mazililor și răzeșilor, cât și în ceea ce privește împărțirea acestora în mazili, ruptași sau șlehtici. Astfel, dacă la primul recensământ au fost înregistrați 215 mazili și răzeși (55 de mazili, 47 de ruptași, 111 șlehtici și 2 persoane la care nu se specifică din care categorie fac parte), la cel de-al doilea recensământ au fost înregistrați 221 de mazili și răzeși (55 de mazili, 89 de ruptași, 69 de șlehtici, 4 răzeși cu salvogvardie și 4 persoane la care nu se specifică din care categorie fac parte). Comparând însă cele două situații la nivelul fiecărei localități și al fiecărei persoane în parte, se constată că numărul persoanelor distincte, înscrise în materialele celor două catagrafii, pentru Ținutul Cernăuți, era de 309 mazili și răzeși, dintre care 182 au fost înregistrați numai la câte unul dintre recensăminte, iar ceilalți 127 au fost înregistrați la ambele

recensăminte. Însă, în acest din urmă caz, a apărut o altă dificultate, anume aceea că, de la un recensământ la altul, unele persoane apăreau menținându-și aceeași calitate, în timp ce altele apăreau ca având încadrări diferite. Pentru a elimina aceste inconsecvențe de înregistrare s-a recurs la o serie de comparații și echivalări. Din start, persoanele care aveau anumite raporturi de rudenie, în principal acelea de fiu („sin”) sau de frate („drat”), uneori chiar și acelea de cumnat sau ginere („zet”), au fost considerate ca făcând parte din aceeași categorie cu tatăl, fratele, cumnatul sau socrul lor. De asemenea, persoanele înregistrate la un recensământ ca mazili și la celălalt ca ruptași sau șlehtici au fost considerate ca fiind mazili, iar persoanele înregistrate la un recensământ ca ruptași și la celălalt ca șlehtici au fost considerate, în cele mai multe cazuri, ca fiind ruptași, dar, uneori, s-a ținut seama și de grupul mai mare din care făceau parte sau s-a apelat la unele surse de informare colaterale, între care, în primul rând, „*Prothochol*”-ul conținând numele tuturor boierilor, mazililor, ruptașilor, șlehticilor și demnitarilor bisericești care au participat, la 12 octombrie 1777, la Cernăuți, la festivitatea de depunere a jurământului față de noua stăpânire habsburgică, document publicat de Johann Polek în anul 1902¹⁹⁹ Toate aceste persoane, cu excepția celor care au fost încadrate într-o categorie sau alta prin asimilare pe baza legăturilor de rudenie, au fost menționate nominal în analizele făcute pentru fiecare ocol în parte. Numărul lor este relativ redus: 9 persoane în Ocolul Târgului, 17 persoane în Ocolul Prutului, 8 persoane în Ocolul Nistrului și 14 persoane în Ocolul Ceremușului, în total 48 de mazili și răzeși, adică aproximativ 15% din totalul celor 309 mazili, ruptași și șlehtici înregistrați ca persoane distincte la cele două recensăminte. Având în vedere că, așa cum s-a arătat în capitolul anterior, mulți mazili sărăciți s-au pierdut în masa mai mare a răzeșimii, iar între ruptași și șlehtici nu poate fi

---

¹⁹⁹ Johann Polek: *op. cit.*, pag. 21-23.

făcută, în mod evident, o delimitare foarte clară, echivalările și asimilările propuse mai sus nu au cum să distorsioneze realitatea decât, cel mult, într-o măsură nesemnificativă, dar, în schimb, permit o analiză structurală destul de reprezentativă a mazilimii și razeșimii din Ținutul Cernăuțului, în preajma anexării Bucovinei de către Austria.

În tabele 4A și 4B sunt înscrise date privind numărul familiilor de mazili, ruptași și șlehtici, cu distribuția lor pe ocoale și pe întregul ținut, precum și ponderea acestora față de totalul populației în fiecare dintre aceste cazuri. Aceste date au rezultat în urma centralizării informațiilor extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, identificate și prelucrate pentru fiecare ocol în parte.²⁰⁰ Cercetând primul tabel, se constată că din totalul de 309 mazili, ruptași și șlehtici, înregistrați ca persoane distincte la cele două recensăminte din Ținutul Cernăuțului, 72 erau mazili (23,30%), 104 erau ruptași (33,66%) și 133 erau șlehtici (43,04%). De asemenea se poate constata că, din punct de vedere numeric, mazilii erau relativ uniform distribuiți în ocoalele Ceremușului, Prutului și Nistrului, în timp ce ruptașii și șlehticii predominau masiv în Ocolul Ceremușului, urmat de Ocolul Prutului și Ocolul Nistrului. Cei mai puțini mazili, ruptași și șlehtici se găseau în Ocolul Târgului, dar aici trebuie să se aibă în vedere că peste jumătate din localitățile care formau acest ocol rămăseseră în Moldova după cesionarea Bucovinei.

Coroborând rezultatele numerice din primul tabel cu evaluările procentuale din cel de-al doilea tabel, se pot face câteva constatări de ordin general privind răspândirea mazililor, razeșilor și șlehticilor în Ținutul Cernăuțului. Astfel, se constată că mazilii sunt mai puțin reprezentați decât ruptașii și șlehticii, ceea ce este de altfel firesc întrucât această

---

²⁰⁰ Vide pag.103-151 și tabelele 5A, 5B, 5C și 5D din prezentul studiu.

**Tabelul 4A. Distribuția mazililor și răzeșilor
pe ocoale și pe total ținut**

Categoria	Ocolul Târgului	Ocolul Prutului	Ocolul Nistrului	Ocolul Ceremușului	TOTAL ȚINUT
Mazili	13	22	18	19	72
Ruptași	14	30	18	42	104
Șleahțici	5	24	22	82	133
TOTAL	32	76	58	143	309

**Tabelul 4B. Ponderea mazililor și răzeșilor
față de totalul populației - pe ocoale și pe total ținut**

Categoria	Ocolul Târgului	Ocolul Prutului	Ocolul Nistrului	Ocolul Ceremușului	TOTAL ȚINUT
Mazili	0,90%	0.95%	0.90%	1.26%	0.99%
Ruptași	0,97%	1.30%	0.90%	2.78%	1.43%
Șleahțici	0.34%	1.04%	1.09%	5.43%	1.83%
TOTAL	2.21%	3.29%	2.89%	9.47%	4.25%

categorie era, într-o anumită măsură, superioară celorlalte două, provenind în principal din rândurile boerimii și având implicit pretenții elitiste și oarecare avantaje economice și fiscale mai mari, chiar dacă, printr-o involuție în timp și printr-o sărăcire progresivă, mulți dintre ei s-au pierdut practic în masa mai mare a răzeșimii. La rândul lor, rupturași sunt mai puțin reprezentați decât șleahțicii, dar, în acest caz, aprecierile sunt relative întrucât, așa cum se va vedea în capitolele următoare, destinate analizei fiecărui ocol în parte, nu există elementele necesare pentru a delimita cu suficientă exactitate reprezentanții celor două categorii, o mare parte dintre ei fiind definiți și definindu-se ei înșiși când într-un fel, când într-altul. Pe ocoale se poate observa, pe de o parte, o răspândire relativ

constantă a mazililor în teritoriu, pe de altă parte, o predominare masivă și incontestabilă a ruptașilor și șleahțicilor în Ocolul Ceremușului (124 de familii, reprezentând 8,21% din populația ocolului), urmat de Ocolul Prutului (54 de familii reprezentând 2,34% din populația ocolului), Ocolul Nistrului (40 de familii reprezentând 1,99% din populația ocolului) și Ocolul Târgului (19 familii reprezentând 1,31% din populația ocolului). Se observă că numărul ruptașilor și șleahțicilor din Ocolul Ceremușului întrece de peste două ori pe acela din Ocolul Prutului, de peste trei ori pe acele din Ocolul Nistrului și de peste șase ori pe acela din Ocolul Târgului. Global, cele 309 familii de mazili, ruptași sau șleahțici reprezentau 4,25 % din populația întregului ținut (7272 de familii) și 9,02 % din populația localităților în care locuiau (3425 de familii). Dintre aceste localități, cei mai mulți mazili, ruptași sau șleahțici au fost înregistrați în satele Ivancăuți (34 de familii), Vilancea (30 de familii), Ispasul (25 de familii), Ștăneștii (15 familii), Cabinul (14 familii), Cuciurul Mic (14 familii), Carapciul (13 familii), Broscăuți (12 familii), Zamostia (11 familii) și Țopenii (10 familii). La acestea se adaugă Târgul Cernăuțului și localitatea apartinătoare Roșișa, care înregistrau împreună 20 de familii de mazili, ruptași și șleahțici. Distribuția medie, la nivelul celor 55 de localități cu mazili, ruptași sau șleahțici din Ținutul Cernăuțului, era de 5-6 familii de mazili și răzeși pe localitate.

Dintre cei 309 capi de familie înregistrați ca mazili, ruptași sau șleahțici la recensămintele din anii 1772-1773 și 1774, numai 153 aveau nume de familie distincte. Cercetându-se materialele celor două recensăminte, se constată că existau câteva familii cu un număr foarte mare de reprezentanți, care se împărțeau la rândul lor în ramuri provenite din aceiași strămoși comuni și care, împreună cu familiile înrudite, formau adevărate clanuri, cu o anumită răspândire teritorială. Se mai constată, pe de altă parte, că existau și numeroase familii cu doar câte unul sau doi reprezentanți, dar care constituiau de

fapt, prin cei 161 de capi de familie, mai bine de jumătate din numărul total al familiilor de mazili, ruptași sau șleahțici. Trebuie avute totuși în vedere și înrudirile prin căsătorie ale multora dintre aceste familii, fiind binecunoscut faptul că în rândurile mazilimii și răzeșimii nu erau admise mezalianțele, această lege nescrisă funcționând în Bucovina, cu suficientă strictețe, până la primul război mondial, uneori chiar și în perioada interbelică.²⁰¹

În rândurile care urmează sunt redată toate numele de familie distincte ale mazililor, ruptașilor și șleahțicilor din Ținutul Cernăuțului, în ordinea descrescătoare a numărului de familii (capi de familie) înregistrat pentru fiecare caz în parte. Se poate vedea că marea majoritate a acestor familii poartă nume de străveche sorginte românească, multe dintre ele cu rezonanță istorică, altele care se vor impune ulterior în viața politică, social-economică și culturală a Bucovinei: *Tăutul* (14 familii); *Țopa* (12 familii); *Onciul* (11 familii); *Vlad* (7 familii); *Greco*, *Muntean* și *Popovici* (câte 6 familii); *Costrăș*, *Marco*, *Stroescul* și *Volcinschi* (câte 5 familii); *Brânzan*, *Buțura*, *Cocoran*, *Drăghindă*, *Ianăș*, *Lența* și *Râpta* (câte 4 familii); *Bahaterițu*, *Cârste*, *Frunză*, *Mantici*, *Mălai*, *Mihovan*, *Pană*, *Păunel*, *Potlog*, *Săvăscul*, *Strișca*, *Țiganuc* și *Zota* (câte 3 familii); *Alecsandruc*, *Berberciuc*, *Botezatu*, *Boșneagă*, *Ciornohuz*, *Coce*, *Cojocar*, *Coleasca*, *Costanciul*, *Costin*, *Cracali*, *Dratfa*, *Drăghinici*, *Flondor*, *Gavrilescul*, *Ghenghi*, *Giurgiuvan*, *Goian*, *Greirosul*, *Haidraga*, *Isar*, *Laschiuca*, *Mâneacă*, *Mihailic*, *Miron*, *Murguleț*, *Păladi*, *Popăscul*, *Roșca*, *Rotopan*, *Savin*, *Smolinschi*, *Stavăr*, *Tomuzei*, *Ursulean*, *Velicico*, *Veriha*, *Vlaico* și *Zavealiță* (câte 2 familii); *Andronic*, *Antomiță*, *Balasânovici*, *Băranul*, *Bobele*, *Boldescul*, *Bolohan*, *Borșan*, *Braha*, *Braz*, *Brăescul*, *Calmuțchi*, *Cautiș*, *Catană*, *Cercăz*, *Cerneavschi*, *Cerneuțan*, *Ciolpan*, *Coman*, *Costea*,

---

²⁰¹ Mărturiile culese de autor de la bătrânii din familiile Țopa, Strișca, Cerneavschi etc. în anii 1970-1975.

Coveal, Crăciun, Diaconenco, Dracinschi, Dumiciu, Dunuțe, Faliș, Fistica, Gafenco, Gheorghe, Ghițincul, Goraș, Grâu, Himuc, Hlihorce, Hlinca, Hotincean, Humă, Ieșan, Ilaș, Ioniță, Irimia, Isacov, Ivanovici, Jian, Leanca, Lepădatu, Lupul, Mariniuc, Mătăsar, Meteor, Mihail, Mihailo, Moțoc, Musteață, Mutencu, Nalivaico, Oarză, Patraș, Păuș, Perjul, Prescurnicu, Prodan, Protopopii, Samson, Sauciuc, Sămaca, Simoc, Spănu, Stângaci, Șahin, Șcrab, Tabără, Taranga, Tiron, Toader, Tumorug, Ținte, Țura, Vătavul, Vârgolici și Verinschi (câte o singură familie).

Pentru întocmirea listei de mai sus a fost necesară, de multe ori, prelucrarea datelor primare oferite de cele două recensăminte, atât în ceea ce privește identificarea unor nume de familie care nu sunt explicitate dar care pot fi deduse în mod indirect, cât și în ceea ce privește alegerea celei mai probabile variante dintre cele două sau mai multe forme ale aceluiași nume de familie.

Cele mai numeroase cazuri sunt acelea în care unii mazili și răzeși sunt indicați ca fii sau frați ai altora, prin folosirea, de regulă, a formulelor „*sin (lui)...*” sau „*drat (lui)...*”, situații în care persoanele respective au fost considerate ca purtând, în mod evident, numele de familie al taților sau, respectiv, al fraților lor. Există cazuri când soțul, fiind provenit probabil dintr-o familie mai puțin importantă, era considerat ca făcând parte din familia soției sale și era înregistrat prin utilizare formulelor „*zet (lui)...*” sau „*ginerel lui ...*”, eventual „*cumnatul lui...*”. În același mod a fost utilizată și formula „*nepotul lui...*”, fără a se specifica însă dacă este vorba de nepot de fiu sau nepot de frate (soră). În toate aceste situații, dacă nu există alte mențiuni, persoanele respective au fost considerate ca purtând numele de familie al socrului, cumnatului, bunicului sau unchiului lor. Ne îndreptățeste la această procedură faptul că în materialele recensămintelor pot fi identificate cazuri explicite de astfel de translații ale numelor de familie. Spre exemplu, aceeași

persoană care este înregistrată la recensământul din anii 1772-1773 cu numele de Costantin Țopa, apare la recensământul din anul 1774 cu numele de Costandin zet Țopa.

La recensământul din anul 1774 mai apar și câteva cazuri în care unii ruptași sau șlehtici sunt înregistrați numai cu numele de botez, la care se adaugă însă unele mențiuni privind etnia (*grec*), locul de baștină (*muntean, hotincean*) sau ocupația (*bărbier, băran, cojocar, mătăsar, vătav*). Așa cum arăta și P.G.Dimitriev, din astfel de mențiuni s-au format, la sfârșitul secolului al XVIII-lea, multe dintre numele de familie românești.²⁰² În cazul de față avem confirmarea că astfel de mențiuni se constituiau deja în nume de familie, întrucât unele dintre ele apar sub formă de nume proprii atât în materialele recensămintelor din anii 1772-1773 (*Grec, Muntean și Hotincean*), cât și în lista boierilor, mazililor, ruptașilor și șlehticilor care au participat, la 12 octombrie 1777, la Cernăuți, la festivitatea de depunere a jurământului față de noua stăpânire austriacă²⁰³ (*Greco, Muntean, Barvinciuc, Cojocar, Hotincean și Mătăsar*). Prin similitudine, și în celelalte două cazuri mențiunile privind ocupația au fost considerate ca posibile nume de familie (*Băranul, Vătavul*).

În ceea ce privește scrierea numelor de familie ale unor mazili, ruptași sau șlehtici, se constată, ca și în cazul denumirilor de localități, unele diferențe între înregistrările din materialele recensământului din anii 1772-1773 și cele ale recensământului din anul 1774. Uneori, aceste diferențe pot fi importante (*Boșneac - Boșneagă, Donuț - Dunuțe, Draghineț - Drăghinici, Mănescu - Măneacă, Tomuzei - Tumuzăiu*), dar în majoritatea cazurilor ele sunt ne semnificative și aici se încadrează și deosebirile care apar, chiar în cadrul fiecăruia dintre cele două recensăminte, între membrii diferiți ai

---

²⁰² *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 10-11.

²⁰³ *Johann Polek: op. cit.*, pag. 21-23.

aceleiași familii (*Alexandric – Alexandruc, Bobeli – Bobele, Boldescu – Boldescul, Botezat – Botezatu, Braha – Brahă, Bûtura – Bujura, Cerneavschi – Cernevschi, Cernohuz – Ciornohuz, Coci – Coce, Costraș – Costrăș, Draghinde – Drăghindă, Gavrilescu – Gavrilescul, Ghenghi – Ghinghi, Giurgiuvan – Djurjuvan – Jurjuvan, Grecu – Grec, Greerosul – Greirosul, Ianăș – Ianeș, Laschiuca - Lastiuca, Lepadat – Lepădatu, Marco – Marcu, Moțoc – Moțocu, Paladi – Păladi, Săvescul – Săvăscul, Tăutu – Tăutul, Ursulean – Ursuleac*). Alegerea uneia sau alteia dintre variante s-a făcut analizând fiecare situație în parte și acordând prioritate, de la caz la caz, formelor articulate, formelor consacrate, formelor înregistrate la recensământul din anul 1774, formelor care au ca suport un număr mai mare de persoane etc.

Dar nu numai în ceea ce privește numele de familie există diferențe de scriere de la un recensământ la altul, ci și în ceea ce privește numele de botez sau prenumele. Însă, în acest caz, diferențele nu se materializează atât în variante grafice, cât în derivate diminutive și hipocoristice, precum și în particularități specifice regionale. Astfel, cei 309 mazili, ruțași și șlehtici înregistrați în materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774 poartă un număr de 95 de nume de botez și derivate ale acestora, diferite ca formă, dar constituite în general în jurul unor rădăcini etimologice comune. Au putut fi identificate 43 de asemenea grupe de prenume, care apar cu o frecvență mai mică sau mai mare, după cum urmează: *Ion – Ioan – Ioniță – Ionașco* (54 de persoane); *Vasile – Vasili – Vasilie – Vasilache* (43 de persoane); *Gheorghe – Gheorghii – Ghiorghi – Ghiorghie, Constantin – Costantin – Costandin – Costandachi – Coste – Costaș – Costraș* (câte 19 persoane); *Grigore – Grigori – Grigorce – Grigoraș – Gligoraș - Gligori* (18 persoane); *Todor – Toader – Toadere* (17 persoane); *Ștefan* (16 persoane); *Gavril – Gavrilaş* (12 persoane); *Alexandru – Sândul* (10 persoane); *Dimitri – Dumitru - Dumitraș – Dumitrașcu* (9 persoane); *Andrei – Andrii – Andrieș; Ilie – Ilii*

– *Ilia* (câte 8 persoane); *Nicolai* – *Necolai* – *Neculaiu* (7 persoane); *Iordache* – *Iordachi*, *Mihalache* – *Mihalachi* – *Mihălachi*, *Miron* (câte 6 persoane); *Manole* – *Manoli* – *Manuil*, *Petre* – *Petro* – *Pătraș*, *Toma* – *Tomiță* (câte 4 persoane); *Andronachi*, *Ivan*, *Simion* – *Simeon*, *Tănase* – *Tănasă* – *Tănasi* (câte 3 persoane); *Antohi* – *Antohie*, *Pantelei* – *Pântelei*, *Ursachi* (câte 2 persoane); *Alexa* – *Alexei*, *Angheluță*, *Arsăni*, *Axinte*, *Chiriac*, *Dănilă*, *Eftimi* – *Iftemi*, *Iacob*, *Lazăr* – *Lazor*, *Lupul*, *Lupașco* – *Lupașcul*, *Măriuța*, *Natalia*, *Panaite*, *Sârghie* – *Serghei*, *Velișco*, *Zamfir* – *Zanfîr* (câte o persoană). Prenumele „Ivan”, deși face parte din aceeași familie cu prenumele „Ion” și derivatele acestuia, a fost menționat totuși separat. Deosebit de interesante apar concluziile unor cercetări onomastice întreprinse prin anii '50 în localitățile din Valea Sebeșului, din care rezultă că cele mai folosite nume de botez din zonă, în ultimul secol, erau Ion, Nicolae, Vasile, Gheorghe, Ilie, Petru, Dumitru, Grigore și Constantin, adică prenume care se regăsesc pe primele locuri și în lista de mai sus.²⁰⁴ De altfel, predominanța acestor prenume, cu mici diferențe de la o zonă la alta, este comună pentru toate provinciile istorice românești.

Pentru elucidarea unor probleme privind onomastica au mai fost consultate unele lucrări de specialitate privind atât numele de familie,²⁰⁵ cât și numele de botez.²⁰⁶ În textul prezentului studiu, precum și în indicii de nume de la final, au fost indicate, pentru fiecare persoană în parte, toate variantele de nume de familie și de botez înregistrate în materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774, iar unde acest lucru nu a fost posibil s-a ales varianta considerată cea mai veridică. Nu avem pretenția de a fi stabilit criterii universal valabile și ne asumăm subiectivismul inerent în asemenea evaluări.

---

²⁰⁴ Aurelia Stan: *Frecvența numelor de persoane masculine în Valea Sebeșului*. În: „Cercetări de lingvistică”, Cluj, II (1957), pag.267-279.

²⁰⁵ Alexandru Graur: *Nume de persoane*, București, 1965.

²⁰⁶ Christian Ionescu: *Mică enciclopedie onomastică*, București, 1975.

În subcapitolele următoare au fost efectuate analize amănunțite pentru fiecare ocol în parte, în contextul tematicii lucrării de față. Tabelele 5A, 5B, 5C și 5D, care însoțesc aceste subcapitole, au un caracter cumulativ, ele sintetizând date atât din materialele recensământului efectuat în anii 1772-1773 cât și din cele ale recensământului efectuat în anul 1774. În aceste tabele sunt incluse toate localitățile, inclusiv cele care au fost omise dintr-un recensământ sau din celălalt, precum și localitățile care au fost trecute împreună cu altele la aceleași poziții din tabel. Numărul de familii (case) înscris în tabelele 5A, 5B, 5C, și 5D reprezintă cea mai mare dintre cifrele înregistrate la cele două recensăminte, inclusiv „casele pustii”. Forma de proprietate asupra localităților și numărul total al mazililor și răzeșilor, precum și împărțirea acestora în mazili, ruptași sau șleahțici, au fost stabilite în baza analizelor din subcapitolele următoare, efectuate, așa cum s-a arătat mai sus, pentru fiecare ocol în parte. Datele înscrise în tabelele 5A, 5B, 5C, și 5D, fie ele brute sau prelucrate, au la bază informații extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, publicate în *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag.116-117 și 370-385 (Ocolul Târgului), pag. 119-122, 394-419 și 458 (Ocolul Prutului), pag. 123-125 și 419-441 (Ocolul Nistrului) și pag. 126-130 și 441-458 (Ocolul Ceremușului).

1. OCOLUL TÂRGULUI

Pentru Ocolul Târgului, prin cumularea datelor din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, au putut fi identificate 30 de localități distincte. La ambele recensăminte au fost înregistrate aceleași 30 de localități. Dintre acestea, 14 localități (Târgul Cernăuți și 13 sate) au intrat ulterior în componența Bucovinei, următoarele

16 localități rămânând în Moldova: *Pilipăuții, Movila Herții, Fundul Herții, Molnița, Sănehău, Godineștii, Buda de Jos, Buda de Sus, Nooa Săliți, Mogoșeștii* (scrisă greșit, la recensământul din 1774, *Godineștii*), *Culiceniei, Fundoaia, Beceștii, Hreața, Ținteniei și Târnauca*. Puțin mai târziu, din această parte a ținutului Cernăuți s-a format micul ținut Herța, care nici nu era împărțit în ocoale.²⁰⁷ În prezent toate aceste localități, cu excepția satului Fundul Herței, fac parte din raionul Herța, regiunea Cernăuți (Ucraina).²⁰⁸ Sunt necesare precizări în legătură cu denumirile a două sate. Satul Ostrița s-a numit inițial Clișcăuți, în timp ce Ostrița veche, aflată în ocolul Prutului, s-a împărțit în două sate, numite Mahalaoa și Cotul Ostriței.²⁰⁹ După așezarea hotarului Bucovinei, satul Mamornița s-a împărțit și el în două părți, mica parte care se afla în stăpânirea familiei Țura primind numele de Țurenii.²¹⁰

În rândurile care urmează sunt prezentate cele 14 localități din Ocolul Târgului care au intrat în componența Bucovinei, cu date extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*. (sursa: *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 116-117 și 370-385).

1. TÂRGUL CERNĂUȚI / CERNĂUȚULUI

1772-1773. Departament fiscal. 293 de case locuite și o casă pustie. Mazili și ruptași: Constantin Paladi – ruptaș; Vasili Irimia – mazil; Constantin Musteață – ruptaș; Zamfir Grecu – ruptaș; Stavăr – căpitan, în slujba pisarului Cosețchi.

1774. Împărătesc. 388 - toată suma caselor. 10 mazili și ruptași: 1. Costandin Păladi, logofet, mazil; 2. Vasile sin ego,

---

²⁰⁷ Ioan Murariu: *Istoria ținutului Herța (până la anul 1940)*, Bacău, 1997, pag. 28-29.

²⁰⁸ Constantin Ungureanu: *op. cit.* pag. 11.

²⁰⁹ Teodor Bălan: *op. cit.*, pag. 21-22.

²¹⁰ *Ibidem*, pag. 25.

mazil; 3. Mihalachi Botezat, logofet; 4. Ion Frunză, pisar, ruptaș; 5. Ion, vătavul, ruptaș; 6. Coste Musteață, ruptaș; 7. Gheorghe Boșneaga, biv căpitan de bărani; 8. Costantin, muntean, logofăt; 9. Stavăr, căpitan de bărani; 10. Zanfîr, grec, ruptaș.

2. ROSOȘA / ROȘIȘA

1772-1773. Loc aparținînd târgului. 127 de case locuite. Mazili și ruptași: căpitan de bărani Constantin Ioniță mazil; Mihalachi - logofet, mazil; ruptaș Gheorghe Grec; Lazăr i Vasili, copii ai ruptașului; Gavril – ginere al lui Gheorghe Grec - șleahitic. În exemplarul al doilea al tabelului este inclus și „Gheorghe Meteor – ruptaș”.

1774. Locul Târgului. 149 - toată suma caselor. 6 mazili și ruptași: 1.Ianăș, căpitan, mazil; 2:Lazor sin grecului, ruptaș; 3.Vasile drat ego, ruptaș; 4.Costandin, drat ego, ruptaș; 5.Gavril zet grecului, ruptaș; 6.Gheorghe, mătăsar, ruptaș.

3. MIHALCEA / MIHALCEA

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 67 de case locuite și 2 case pustii. Mazili: Todor Mănescul, Simeon Boldescul, Toma Mănescul; ruptaș Lupul Braha; șleahitic Todor Boșneac.

1774. Moșia lui Toader Mâneacă și alți răzăși. 64 – toată suma caselor. 2 mazili și 3 ruptași: 1.Toader Mâneacă, mazil; 2.Toma Mâneacă, mazil; 3.Simion Boldescu, ruptaș; 4.Toader Boșneagă, ruptaș; 5.Lupul Brahă, ruptaș.

4. CAMINA / CAMENA

1772-1773. Proprietar: Murguleț. 52 case locuite.

1774. Moșia lui Ion Murguleț, mazil; 63 - toată suma caselor. 1 ruptaș: Ion Botezatu.

5. CUCIUREA MARE / CUCIURUL MARE

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Putna. 198 de case locuite și 6 case pustii.

1774. Moșia mănăstirii Putnei. 180 – toată suma caselor.

6. COROVIA / COROVIA

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Putna. 30 de case locuite.

1774. Moșia mănăstirii Putnei. 34 – toată suma caselor.

7. VOLOCA / VOLOCA

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Putna. 52 de case locuite și 3 case pustii.

1774. Moșia mănăstirii Putnei. 53 – toată suma caselor.

8. MOLOGHIA / MOLOGHIE

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Putna. 128 de case locuite și 4 case pustii.

1774. Moșia mănăstirii Putnei. 105 – toată suma caselor.

9. COTUL LUI BAINSCHI / BAENSCHI

1772-1773. Proprietar: Ioniță Flondor. 18 case locuite. La rubrica „mazili și ruptași” este menționat: volentir Costandachi Șahin.

1774. Moșia lui Flondor și alți răzăși. 17 – toată suma caselor.

10. LUCOVIȚA DE SUS / LUCOVIȚA DE SUS

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 40 de case locuite și 2 case pustii. Mazili: Constantin Lepadat și Ioan Draghineț.

1774. Moșie răzeșească. 48 – toată suma caselor. 2 mazili: 1. Costandin Lepădatu; 2. Ion Drăghinici.

11. LUCOVIȚA DE JOS / LUCOVIȚA DE JOS

1772-1773. Proprietar: Pancul. 34 de case locuite.

1774. Moșia lui Vasile Pancul, mazil. 38 – toată suma caselor.

12. MAMORNIȚA / MAMORNIȚA

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși (în exemplarul al doilea al tabelului, proprietarul satului este indicat „răzeș Nicolai Potlog”). 69 de case locuite. Mazili: Nicolai Potlog și Vasili Brăescul.

1774. Moșie răzeșească. 55 – toată suma caselor. 2 mazili și un ruptaș: 1.Neculaiu Potlog, mazil; 2.Vasile Brăescul, mazil; 3.Gavrilaș sin Țurii, ruptaș.

13. OSTRITA / USTRITA

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Putna. 102 case locuite și o casă pustie.

1774. Moșia mănăstirii Putnii. 80 – toată suma caselor.

14. HORECEA / HORECEA

1772-1773. Loc aparținând târgului. 75 de case locuite.

1774. Locul târgului, 62 – toată suma caselor.

În ceea ce privește forma de proprietate, se constată că cele 14 localități înregistrate în Ocolul Târgului, cu ocazia efectuării recensămintelor populației Moldovei din 1772-1773 și 1774, sunt formate dintr-un târg, 2 sate aparținând târgului, 5 sate cu proprietari eclesiastici și 6 sate cu proprietari mazili și răzeși. Nu sunt menționate sate cu proprietari boieri și nici sate din celelalte categorii care să aibă coproprietari boieri.

Târgul Cernăuți (Târgul Cernăuțului) este înscris ca „departament fiscal” la recensământul din anii 1772-1773 și ca „[târg] împărătesc” la recensământul din anul 1774. Sunt înregistrate și două sate aparținând de Târgul Cernăuțului, anume Roșișa și Horecea.

Satele cu proprietari eclesiastici sunt proprietăți mănăstirești și aparțin toate cinci Mănăstirii Putna: Cuciurul Mare, Corovia, Voloca, Mologhia și Ustrița.

Satele cu proprietari mazili și răzeși sunt următoarele: Mihalcea, Camena, Cotul lui Baenschi, Lucovița de Sus, Lucovița de Jos și Mamornița. În tabele, un număr destul de mare de mazili, localnici sau nelocalnici, sunt menționați ca unici proprietari sau sunt indicați în mod special drept coproprietari, alături de răzeșimea autohtonă: *Toader Mâneacă* (Mihalcea), *Ion Murguleț* (Camena), *Ioniță Flondor* (Cotul lui Baenschi), *Vasile Pancul* (Lucovița de Jos) și *Neculaiu Potlog* (Mamornița).

Dintre cele 14 localități incluse în Bucovina, jumătate sunt localități în care, la recensămintele din anii 1772-1773 și 1774, au fost înregistrați mazili, ruptași și șleahțici. Este vorba despre Târgul Cernăuțului și șase sate, unul aparținând târgului (Roșișa) și cinci aparținând unor proprietari mazili și răzeși (Mihalcea, Camena, Cotul lui Baenschi, Lucovița de Sus și Mamornița). Exceptând Târgul Cernăuțului și localitatea aparținătoare Roșișa, se poate observa că celelalte localități fac parte din categoria satelor mici și mijlocii. Coeficientul de populare calculat pentru aceste cinci sate este de 53 de familii pe sat (la un total de 267 de familii), net inferior coeficientului de populare calculat pentru celelalte 7 sate din Ocolul Târgului, care este de 92 de familii pe sat (la un total de 641 de familii). Satele din prima grupă sunt toate sate cu proprietari mazili și răzeși, în timp ce satele din cea de a doua grupă sunt, în marea lor majoritate, sate cu proprietari eclesiastici.

În ceea ce privește mazilii și răzeșii din Ocolul Târgului, se pot constata, ca și în cazul localităților și al menajelor, numeroase inconsecvențe de înregistrare între cele două recensăminte. Astfel, dacă la recensământul din anii 1772-1773 au fost înregistrați 22 de mazili și răzeși (10 mazili, 8 ruptași, 2 șleahțici și 2 persoane la care nu se specifică în care dintre celelalte categorii se încadrează), la recensământul din anul 1774 au fost înregistrați 27 de mazili și răzeși (9 mazili, 14 ruptași și 4 persoane la care nu se specifică în care dintre celelalte categorii se încadrează). Comparând însă cele două situații, se observă că numărul persoanelor distincte înscrise în materialele celor două catagrafii, pentru Ocolul Târgului, este de 32 de mazili și răzeși, dintre care 15 au fost înregistrați numai la câte unul dintre recensăminte, iar ceilalți 17 au fost înregistrați la ambele recensăminte. Însă, în cel de al doilea caz, nu se mai poate face o departajare directă între mazili, ruptași și șleahțici, întrucât, de la un recensământ la altul, unele persoane apar menținându-și aceeași calitate în timp ce altele

Tabelul 5A. Ocolul Târgului. Date cumulative privind recensămintele din anii 1772-1773 și 1774

LOCALITĂȚI		FAM. (CASE)	MAZILI, RUPTAȘI, ȘLEAHTICI				Proprietari (coproprietari)
			TOTAL	M	R	Ș	
1	TÂRGUL CERNĂUȚULUI	388	11	4	4	3	Târg
2	ROȘIȘA	149	9	2	6	1	Sat aparținând târgului
3	MIHALCEA	69	5	3	1	1	Mazili și răzeși
4	CAMENA	63	1	-	1	-	Mazili și răzeși
5	CUCIURUL MARE	204					Ecleziastici
6	COROVIA	34					Ecleziastici
7	VOLOCA	55					Ecleziastici
8	MOLOCHIA	132					Ecleziastici
9	COTUL LUI BAENSCHI	18	1	-	1	-	Mazili și răzeși
10	LUCOVIȚA DE SUS	48	2	2	-	-	Mazili și răzeși
11	LUCOVIȚA DE JOS	38					Mazili și răzeși
12	MAMORNIȚA	69	3	2	1	-	Mazili și răzeși
13	USTRIȚA	103					Ecleziastici
14	HORECEA	75					Loc. aparținând târgului
	TOTAL	1445	32	13	14	5	

apar ca având calități diferite. Pentru a putea calcula totuși, chiar și cu oarecare aproximație, ponderea fiecăreia dintre cele trei categorii în masa totală a mazililor, ruptașilor și șleahților, s-a recurs la o serie de comparații, echivalări și informații colaterale (din alte surse). Astfel, cele două persoane înregistrate ca ruptași la un recensământ și ca mazili la celălalt, au fost considerate ca fiind mazili (*Costandin Pălădi* și *Simion Boldescu*), iar cele două persoane înregistrate ca șleahți la primul recensământ și ca ruptași la cel de-al doilea, au fost considerate ca fiind șleahți (*Toader Boșneagă* și *Gavril, zet grecului*). În ceea ce privește cele cinci persoane la care nu se

specifică din care categorie fac parte, trei dintre ele au fost considerate ca fiind șlehtici (*Gheorghii Boșneaga, Costantin Muntean și Stavăr*, căpitan de bărani), una dintre ele a fost considerată ca fiind ruptaș (*Costandache Șahin*, volentir), iar cea de a cincea (*Mihalachi Botezat*, logofet, înregistrat în Târgul Cernăuțului numai la recensământul din anul 1774) a fost identificată ca mazil, cu numele incomplet, într-o altă locație (*Mihalachi*, logofet, înregistrat în satul Roșișa numai la recensământul din anii 1772-1773). Unele dintre aceste persoane se regăsesc ca atare și în lista boierilor, mazililor, ruptașilor și șlehticilor care au participat, la 12 octombrie 1777, la Cernăuți, la festivitatea de depunere a jurământului față de noua stăpânire habsburgică.²¹¹

În final, dintr-un număr de 32 de mazili, ruptași și șlehtici, 13 au fost considerați ca fiind mazili (*Costandin Păladi, Vasile Păladi, Mihalachi Botezat, Vasili Irimia, Ianăș, Constantin Ioniță, Toader Mâneacă, Toma Mâneacă, Simion Boldescu, Costandin Lepădatu, Ion Drăghinici, Neculaiu Potlog, Vasile Brăescu*), 14 au fost considerați ca fiind ruptași (*Ion Frunză, Ion Vătavul, Coste Musteață, Zanfir Grec, Lazăr Grec, Vasile Grec, Costandin Grec, Gheorghii Mătăsar, Gheorghe Grec, Gheorghii Meteor, Lupul Brahă, Ion Botezatu, Costandache Șahin, Gavrilaş Țura*) și 5 au fost considerați ca fiind șlehtici (*Gheorghii Boșneaga, Costantin Muntean, Stavăr, Toader Boșneagă și Gavril zet grecului*). Ponderea fiecăreia dintre aceste categorii în masa totală a mazililor, ruptașilor și șlehticilor din Ocolul Târgului era de circa 40% pentru mazili, 44% pentru ruptași și 16% pentru șlehtici – o preponderență evidentă a ruptașilor și mazililor, cu procentajе apropiate, în timp ce ponderea șlehticilor era mai redusă. Global, mazilii, ruptașii și șlehticii reprezentau 2,21% din populația întregului ocol și 3,98% din populația localităților în care locuiau. Dintre aceste localități, cele mai multe familii de mazili, ruptași și

---

²¹¹ Johann Polek: *op. cit.*, pag. 21-23.

șleahțici au fost înregistrate în Târgul Cernăuțului (11 familii) și în satele Roșișa (9 familii) și Mihalcea (5 familii). Distribuția medie, la nivelul celor 7 localități cu mazili, ruptași și șleahțici din Ocolul Târgului, era de 4-5 familii pe localitate.

2. OCOLUL PRUTULUI

Pentru Ocolul Prutului, prin cumularea datelor din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774* au putut fi identificate 35 de localități distincte care, toate, au intrat ulterior în componența Bucovinei. La recensământul din anii 1772-1773 au fost înregistrate 33 de localități, fiind omise satele Lucăcenii și Țopenii, în timp ce la recensământul din anul 1774 au fost înregistrate 34 de localități, fiind omis satul Hliviște.

Satul Lucăcenii („*moșia dumisale paharnicului Alexandru Neculcea, ce sunt la un loc cu Boianul*”) apare numai la recensământul din anul 1774, având denumirea inversată cu cea a satului de pe poziția următoare, Lehăcenii (*moșie răzeșească, proprietatea Tăutuleștilor și a lui Lupașco Murguleș*). El nu mai apare nici în tabelele recensământului din anii 1772-1773, nici în catagrafiile austriece din anii următori, fiind probabil inclus în localitatea Boianul.

Satul Țopenii este înregistrat ca o localitate separată numai la recensământul din anul 1774, la cel anterior fiind inclus în satul Nepolicăuții. Aceasta rezultă din numele șleahțicilor (ruptașilor) din familia Țopa, care se regăsesc în ambele cazuri: Ion, Grigoraș, Andrei, Vasile, Costandin, Dumitrașcu, Dumitrașcu, Ion. În catagrafiile austriece din perioada următoare, satul Țopenii este recenzat fie împreună cu Nepolicăuții (din care s-a desprins), fie împreună cu Piedecăuții (de care se va alipi), fie împreună cu ambele localități menționate mai sus.²¹²

²¹² Daniel Werenka : *op. cit.*, pag. 69, 76, și 123.

Satul Hliviște apare la recensământul din anii 1772-1773, dar este omis la cel din anul 1774. El va fi însă înregistrat în catagrafiile din timpul administrației militare austriece sub denumirea de Clivești, denumire care se va impune și în viitor.²¹³

Localitatea Sadagura este omisă atât din tabelele recensământului din anii 1772-1773, cât și din cele ale recensământului din anul următor. Ea este totuși menționată în mod indirect, într-o notă cu care se încheie materialele recensământului din anul 1774, în care se specifică: „*Osăbit de satul Sandagora a lui baron, care sînt aproape la 1000 de oameni și nu ne-au lăsat să o scrim, după cum am înștiințat divanul, și nici un răspuns n-am luat în ce chip să urmezi*”. Împărțind la cinci, conform uzanțelor, rezultă cc. 200 de case (familii), cifră care este în mare măsură confirmată și de catagrafiile austriece din perioada imediat următoare.²¹⁴

În tabelele recensămintelor moldovenești din anii 1772-1773 și 1774 mai sunt înregistrate și câteva sate care, ulterior, în timpul administrației austriece, fie și-au schimbat denumirea (Lehăcenii), fie s-au scindat în câte două localități diferite, cu denumiri diferite (Stroeștii, Ostrița și Șărăuții).

O parte din satul Lehăcenii, cea care era în proprietatea ruptașilor (șleahțicilor) din familia Tăutul, s-a numit Lehăcenii Tăutului. Cu timpul această denumire s-a extins asupra întregii localități.²¹⁵

Satul Stroeștii apare în primele recensăminte austriece divizat în Stroeștii de Sus (denumit ulterior Gogolina) și Stroeștii de Jos (denumit ulterior Novoselița). Inițial, localitatea Novoselița se afla alături, în Ocolul Târgului. Ea a fost tăiată în două de hotarul Bucovinei și mica parte din sat care a rămas în noua provincie austriacă s-a contopit cu

---

²¹³ *Ibidem*, pag. 23.

²¹⁴ *Ibidem*, pag. 86-87.

²¹⁵ Teodor Bălan: *op. cit.*, pag. 25.

Stroeștii de Jos, formând Novoselița (Noua Suliță) bucovineană, spre deosebire de Novoselița basarabeană, care se afla alături.²¹⁶

Satul Ostrița veche s-a împărțit în două părți care s-au numit Mahalaoa și Cotul Ostriței. În același timp, satul Clișcăuți, aflat peste Prut, în Ocolul Târgului, a preluat denumirea de Ostrița.²¹⁷

Satul Șărăuții a făcut, după instaurarea stăpânirii habsburgice, obiectul unui schimb între Mănăstirea Sfântul Spiridon și paharnicul Leon Imbo. De la Leon Imbo a trecut la ginerele său, contele Iacob Logoteti, ulterior fiind împărțit între fiii acestuia din urmă. Astfel au apărut Șărăuții de Sus (proprietar, Iosef Logoteti) și Șărăuții de Jos sau Slobutca (proprietar Leon Logoteti).²¹⁸

În rândurile care urmează sunt prezentate cele 35 de localități din Ocolul Prutului care au intrat în componența Bucovinei, cu date extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*. (sursa : *Moldova în epoca feudalismului, vol.VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 119-122, 394-419 și 458).

1. STROEȘTI / STROEȘTII

1772-1773. Proprietari : diverși răzeși. 28 case locuite. Mazili: Ioan Volcinschi, Costantin Volcinschi.

1774. Moșia lui Ion Volcinschi și alți răzăși. 33 – toată suma caselor, din care 3 case pustii. 2 mazili: 1. Ion Volcinschi; 2. Costantin Volcinschi

2. LĂHĂCENI / LEHĂCENII

Notă: la recensământul din anul 1774 este scris greșit „Lucăcenii” (prin inversare cu poziția următoare din tabel).

---

²¹⁶ Daniel Werenka: *op. cit.*, pag. 99,128 și 173; Dimitrie Țopa: *op. cit.*, pag. 92 și 150; Teodor Bălan: *op. cit.*, pag. 25.

²¹⁷ Teodor Bălan: *op. cit.*, pag. 21-22.

²¹⁸ *Ibidem*, pag. 23.

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 40 case locuite și o casă pustie. Șleahța: Ilia Tăutul, Ioan Tăutul, Vasili Tăutul, Ioniță Tăutul, Lupașco Murguleț. În exemplarul al doilea al tabelului este inclus și „șleahțic Grigoraș Tăutul” .

1774. Moșie răzășască. 46 – toată suma caselor, din care 12 case pustii. 5 ruțași. Răzășii, ruțașii și șleahțicii: 1. Ion Tăutul; 2. Vasile Tăutul; 3. Lupașcul Murguleț; 4. Ursachi cumnat lui Murguleț; 5. Ion Tăutul .

3. BOIANUL / BOIANUL

1772-1773. Proprietar: paharnic Aléxandru Neculce. 185 case locuite și 8 case pustii.

1774. Moșia dumisale paharnicului Alexandru Neculcea. 202 - toată suma caselor, din care 18 case pustii.

4. MAHALAO / MAHALAOA

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Putna. 30 case locuite.

1774. Moșia mănăstirii Putnii. 65 – toată suma caselor, din care 16 case pustii.

5. TOPORĂUȚI / TOPORĂUȚII

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Barnovschi. 64 case locuite și 25 case pustii.

1774. Moșia mănăstirii Barnovschiei. 147 – toată suma caselor, din care 17 case pustii.

6. RĂRINCEA / RĂRINCEA

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Slatina. 38 case locuite și 5 case pustii.

1774. Moșia mănăstirii Slatinii. 71 – toată suma caselor, din care 12 case pustii.

7. CERNOVKA / CERNAUCA

1772-1773. Proprietar: polcovnic Matvei Hurmuzachi. 55 case locuite.

1774. Moșia dumisale paharnicului Mateiu Hurmuzachi. 50 - toată suma caselor, din care 15 case pustii.

8. ȘĂRĂUȚI / ȘĂRĂUȚII

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Sfântul Spiridon. 62 case locuite.

1774. Moșia mănăstirii Sfântul Spiridon. 64 – toată suma caselor, din care 11 case pustii.

9. ZADOBREUCA / ZADOBRIUCA

1772-1773. Proprietar: Ban Nicolai Ruset. 21 case locuite.

1774. Moșie răzășască. 31 – toată suma caselor, din care 4 case pustii.

10. SUBRANIȚUL / SOBRONET

1772-1773. Proprietari: Costantin Stroescu și drat ego. 92 case locuite. Mazili: Costantin Stroescu, Mihalachi Stroescu și Tănase Stroescu.

1774. Moșie răzășască. 96 – toată suma caselor, din care 7 case pustii. 3 mazili: 1. Costandin Stroe[s]cu; 2. Mihalachi Stroe[s]cu; 3. Panaite Stroe[s]cu.

11. MĂMĂEȘTI / MĂMĂEȘTII

1772-1773. Proprietar: Marele schit din Polonia. 70 case locuite.

1774. Moșia schitului ot Țara Leșască. 130 toată suma caselor, din care 19 case pustii.

12. ROHOZNA / ROHOZNA

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 39 case locuite. Mazili: Grigoraș Cracali, Gavril – drat ego; ruptași: Grigoraș Brânzan, Grigoraș sin Sandul Brânzan, Gavril – ginerele lui Brânzan, Grigorce Patraș – nepot lui Cracali.

1774. Moșie răzășască. 67 - toată suma caselor, din care 19 case pustii. Răzășii de Rohozna (3 mazili și 2 ruptași): 1. Grigoraș Cracali, mazil; 2. Gavril Cracali, mazil; 3. Grigoraș Brânzan, mazil; 4. Grigori Hlihorce, ruptaș; 5. Gavril zet Brânzan, ruptaș.

13. DJUȘCA / JUȘCA

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Barnovschi. 43 case locuite.

1774. Moșia mănăstirii Barnovschii. 70 - toată suma caselor, din care 11 case pustii.

14. LINȚEȘTI / LENTEȘTII

1772-1773. Proprietar: Sturzoae. 23 case locuite și 2 case pustii.

1774. Moșia dumisale Paraschivii Țigăroai. 42 - toată suma caselor, din care 4 case pustii.

15. VALIVA / VALEVA

1772-1773. Proprietar: spătar Mihalachi Costachi. 63 case locuite. Mazil: Todor Păunel.

1774. Moșie răzășască. 63 - toată suma caselor, din care 5 case pustii.

16. VATAMUCA / VETLEUCA

1772-1773. Proprietari: episcopia Rădăuți și prințesa Rocsanda (în exemplarul al doilea al tabelului, proprietarul satului Vatamuca este indicat numai „domnița Rocsanda”). 41 case locuite.

1774. Moșia episcopiei i a dumisale paharnicului Costandin Pălade. 47 - toată suma caselor, din care 4 case pustii.

17. LASCOVKA / LASCHIUCA

1772-1773. Proprietar: episcopia Rădăuți. 63 case locuite.

1774. Moșia episcopiei. 75 - toată suma caselor, din care 7 case pustii.

18. COȚMANI / COȚMANII

1772-1773. Proprietar: episcopia Rădăuți. 81 case locuite.

1774. Moșia episcopiei. 137 - toată suma caselor, din care 15 case pustii.

19. SOHOVERHA / SUHAVERHA

1772-1773. Proprietar: episcopia Rădăuți. 34 case locuite.

1774. Moșia episcopiei. 45 - toată suma caselor, din care 11 case pustii.

20. CLIVODINUL / CLEVODIN

1772-1773. Proprietar: episcopia Rădăuți. 38 case locuite.

1774. Moșia episcopiei. 66 - toată suma caselor, din care 7 case pustii.

21. DAVIDEȘTI / DAVIDEȘTII

1772-1773. Proprietar: episcopia Rădăuți. 47 case locuite.

1774. Moșia episcopiei. 57 - toată suma caselor, din care 4 case pustii.

22. OȘIHLIB / UȘIHLIBUL

1772-1773. Proprietar: spătar Iordachi Cantacuzino. 73 case locuite.

1774. Moșia dumisale spătarului Iordache Canta. 90 - toată suma caselor.

23. GAVRILEȘTI / HAVRILEȘTII

1772-1773. Proprietar: episcopia Rădăuți. 33 case locuite.

1774. Moșia episcopiei. 31 - toată suma caselor, din care 4 case pustii.

24. HLIVIȘTE

1772-1773. Proprietar: episcopia Rădăuți. 34 case locuite.

1774. Nu este înregistrat.

25. IVANCĂUȚI / IVANCĂUȚII

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 48 case locuite. Ruptași: Vasili Bobeli, Mihalachi Drăghinde, Miron - ginerele său, Ioan Buțura; șleahțici: Andrei Țiganuc, Grigori Tăutul, Savin, Grigori Țiganuc, Ștefan Ursulean, Petre - cojocar, Ștefan - cojocar, Andrei Mantici, Todor Mantici, Costantin Vlad, Sandul - zet Pană, Ioniță Pană, Angheluță Mantici, Nicolai Ianeș, Eftimi Cerneavschi.

1774. Moșie răzășască. 45 - toată suma caselor. 2 mazili, 9 ruptași și 13 șleahți. Mazili și ruptași: 1. Manole sin Ștefan Drăghindă, mazil; 2. Sandul, nepot lui Păunel, ruptaș; 3.

Grigori Tăutul, mazil; 4. Andrei Țiganuc, ruptaș; 5. Gheorghii drat Țiganuc, ruptaș; 6. Vasile Bobele, ruptaș; 7. Acsinte, sin lui Velicico, ruptaș; 8. Toader drat ego; 9. Ion Buțura, ruptaș; 10. Gheorghii drat ego, ruptaș; 11. Vasile zet Draghindei, ruptaș. Șlehti ot Ivancăuți: 1. Ion sin Simion Ianăș; 2. Costandin drat ego; 3. Sandul sin Costii; 4. Andrii sin Mintece; 5. Ștefan sin Ursul; 6. Costandin sin Vlad; 7. Miron sin Andronic; 8. Petre hotincean; 9. Ioniță Pană; 10. Iftemi Cernevschi; 11. Vasile Cătana; 12. Ștefan zet Verinschii; 13. Dumitrașco zet Lupul.

26. ORĂȘENI / ORĂȘĂNII

1772-1773. Proprietar: paharnic Constantin Paladi. 47 case locuite.

1774. Moșia dumisale Costandin Păladi, paharnic. 78 - toată suma caselor.

27. NEPOLOCĂUȚI / NEPOLICĂUȚII

Notă: La recensământul din 1772-1773 satul Țopenii a fost inclus în Nepolocăuți, în timp ce la recensământul din 1774 el a fost înregistrat separat.

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 61 case locuite și 6 case pustii. Mazili: Andrei Tă[u]tul, Costantin – drat ego, Ioan – drat ego; șlehtici: Ioan Țopa, Costantin Țopa, Vasili Țopa, Dimitri Țopa, Andrei Țopa, Grigoraș Țopa, Dimitri Țopa, Ioan Țopa.

1774. Moșie răzășască. 51 toată suma caselor, din care 5 case pustii. 3 mazili: 1. Andrei Tăutul; 2. Ion Tăutul; 3. Iordachi Ghițincul.

28. TEDĂCĂUȚI / CHIDICĂUȚII

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 12 case locuite. Mazili: Ilia Strișca, Vasili Vlad; șlehtic: Sandul Strișca. În exemplarul al doilea al tabelului scrie: „mazili Dumitrașcu și Vasile Vlad, șlehtic Sandul Stroescu”.

1774. Moșie răzășască. 16 - toată suma caselor. 2 mazili și 1 ruptaș: 1. Ilii Strișca, mazil; 2. Sandul, cumnat lui Ilii Strișca, mazil; 3. Vasile Vlad, ruptaș.

29. REVĂCĂUȚI / RĂVĂCĂUȚII

1772-1773. Proprietar: vistiernic Ioan Cantacuzino. 39 case locuite.

1774. Moșia dumisale vistiernicului Ioniță Canta. 35 - toată suma caselor, din care 3 case pustii.

30. BERHOMETE / BERHOMETE

1772-1773. Proprietar: vornic Constantin Sturza. În exemplatul al doilea al tabelului, proprietarul satului este indicat „Constantin Ruset”. 44 case locuite.

1774. Moșia dumisale Costantin Cilibiu. 35 - toată suma caselor, din care 4 case pustii.

31. DOBOVEȚUL / DUBOVĂȚ -

1772-1773. Proprietar: vornic Ioniță Sturza 39 case locuite.

1774. Moșia dumisale vistiernicului Ioniță Sturza. 47 - toată suma caselor, din care 3 case pustii.

32. ȘIPANIȚUL / ȘTIPENIȚA

1772-1773. Proprietar: Ioniță Costin. 76 case locuite.

1774. Moșie răzășească. 63 - toată suma caselor, din care 4 case pustii. 2 mazili: 1. Ioniță Mutencu, mazil; 2. Ivan Ivanovici, poroșnic.

33. LUJENI / LUJENII

1772-1773. Proprietar: jicnicereasa Maria Macri. 84 case locuite.

1774. Moșia dumisale jicniceresei Mariei Macrioai. 94 - toată suma caselor, din care 12 case pustii.

34. LUCĂCENII

Notă: În materialele recensământului din 1774 este trecut în mod greșit „Lehăcenii” (probabil prin inversare cu poziția anterioară din tabel).

1772-1773. Nu este înregistrat.

1774. Moșia dumisale paharnicului Alexandru Neculcea, ce sânt la un loc cu Boianul. 38 - toată suma caselor, din care 2 case pustii.

35. ȚOPENII

1772-1773. Este inclus în localitatea Nepolocăuți.

1774. Moșie răzășască. 16 - toată suma caselor. 10 ruptași: 1. Neculaiu, praporcic, zet Țopii; 2. Ion Țopa; 3. Grigoraș Țopa; 4. Andrei Țopa; 5. Vasile Țopa; 6. Costandin zet Țopa; 7. Dumitrașcu sin Grigoraș Țopa; 8. Dumitrașcu drat Ioniță Țopa; 9. Sandul Țopa; 10. Ion sin Țopa.

În ceea ce privește forma de proprietate, se constată că cele 35 de localități distincte înregistrate în Ocolul Prutului sunt formate din 14 sate cu proprietari eclesiastici, 10 sate cu proprietari boieri și 11 sate cu proprietari mazili și răzeși. Nu există niciun târg.

Satele cu proprietari eclesiastici au o ușoară preponderență numerică față de celelalte două categorii. Ele aparțin Mănăstirii Putna (Mahalaoa), Mănăstirii Barnovschi (Toporăuții și Jușca), Mănăstirii Slatina (Rărincea), Mănăstirii Sfântul Spiridon (Șărăuții), Marelui Schit din Polonia (Mămăeștii) și Episcopiei Rădăuți (Vetleuca, Laschiuca, Coțmanii, Suhaverha, Clevodinul, Davideștii, Havrileștii și Hliviște).

Satele cu proprietari boieri sunt următoarele: Boianul, Cernauca, Lențeștii, Ușihlibul, Orășanii, Răvăcăuții, Berhomete, Dubovăț, Lujenii și Lucăcenii. Mai există coproprietari boieri într-un sat cu proprietari eclesiastici (Laschiuca) și în trei sate cu proprietari mazili și răzeși (Zadobriuca, Valeva și Șipanițul).

Satele cu proprietari mazili și răzeși sunt următoarele: Stroeștii, Lehăcenii, Zadobriuca, Sobronețul, Rohozna, Valeva, Ivancăuții, Nepolicăuții, Chidicăuții, Șipanițul și Țopenii. În tabele, doi dintre mazilii localnici sunt indicați în mod special drept coproprietari, alături de răzeșimea autohtonă: *Ion Volcinschi* (Stroeștii) și *Costandin Stroescu* (Sobronețul).

Dintre cele 35 de localități din Ocolul Prutului, toate incluse în Bucovina, mai puțin de o treime sunt localități în care, la recensămintele din anii 1772-1773 și 1774, au fost înregistrați mazili, ruptași și șleahțici. Este vorba de zece sate, toate cu proprietari mazili și răzeși (Stroeștii, Lehăcenii, Sobronețul, Rohozna, Valeva, Ivancăuții, Nepolicăuții, Chidicăuții, Șipanițul și Țopenii). Se poate observa că toate aceste localități fac parte din categoria satelor foarte mici, mici și mijlocii. Coeficientul de populare calculat pentru aceste zece sate este de 51 de familii pe sat (la un total de 512 familii), evident inferior coeficientului de populare calculat pentru celelalte 25 de sate din Ocolul Prutului, care este de 72 de familii pe sat (la un total de 1801 familii). Satele din prima grupă sunt toate, așa cum s-a arătat mai sus, sate cu proprietari mazili și răzeși, în timp ce satele din cea de-a doua grupă sunt sate cu proprietari boieri și ecleziastici.

În ceea ce privește mazilii și răzeșii din Ocolul Prutului, se pot observa și aici numeroase inconsecvențe între înregistrările catagrafiei din anii 1772-1773 și cele ale catagrafiei din anul 1774. Astfel, la primul recensământ au fost înregistrați 53 de mazili și răzeși (14 mazili, 8 ruptași și 31 de șleahțici), în timp ce la cel de-al doilea recensământ au fost înregistrați 57 de mazili și răzeși (17 mazili, 27 de ruptași și 13 șleahțici). Comparând însă cele două situații, se observă că numărul persoanelor distincte, înscrise în materialele celor două catagrafii pentru Ocolul Prutului, era de 76 de mazili și răzeși, dintre care 42 au fost înregistrați numai la câte unul dintre recensăminte, iar ceilalți 34 au fost înregistrați la ambele recensăminte. La aceștia din urmă nu se mai poate face însă o departajare directă între mazili, ruptași și șleahțici, întrucât, de la un recensământ la altul, unele persoane apar menținându-și aceeași calitate, în timp ce altele apar ca având calități diferite.

Tabelul 5B. Ocolul Prutului. Date cumulative privind recensămintele din anii 1772-1773 și 1774

LOCALITĂȚI		FAM. (CASE)	MAZILI RUPTAȘI SLEAHTICI				Proprietari (coproprietari)
			TOTAL	M	R	Ș	
1	STROEȘTI	33	2	2	-	-	Mazili și răzeși
2	LEHĂCENII	46	7	-	5	2	Mazili și răzeși
3	BOIANUL	202					Boieri
4	MAHALAOA	65					Ecleziastici
5	TOPORĂUȚII	147					Ecleziastici
6	RĂRINCEA	71					Ecleziastici
7	CERNAUCA	55					Boieri
8	ȘĂRĂUȚII	64					Ecleziastici
9	ZADOBRIUCA	31					Mazili și răzeși (Coprop. boieri)
10	SOBRONET	96	4	4	-	-	Mazili și răzeși
11	MĂMĂEȘTI	130					Ecleziastici
12	ROHOZNA	67	7	3	4	-	Mazili și răzeși
13	JUȘCA	70					Ecleziastici
14	LENTEȘTI	42					Boieri
15	VALEVA	63	1	1	-	-	Mazili și răzeși (Coprop. boieri)
16	VETLEUCA	47					Ecleziastici
17	LASCHIUCA	75					Ecleziastici

18	COTMANII	137					Ecleziastici
19	SUHAVERHA	45					Ecleziastici
20	CLEVODIN	66					Ecleziastici
21	DAVIDEȘTII	57					Ecleziastici
22	UȘHLIBUL	90					Boieri
23	HAVRILEȘTII	33					Ecleziastici
24	HLIVIȘTE	34					Ecleziastici
25	IVANCAUȚII	48	34	2	11	21	Mazili și razeși
26	ORĂȘANII	78					Boieri
27	NEPOLICĂUȚII	51	4	4	-	-	Mazili și razeși
28	CHIDICĂUȚII	16	5	4	-	1	Mazili și razeși
29	RĂVĂCĂUȚII	39					Boieri
30	BERHOMETE	44					Boieri
31	DUBOVĂȚ	47					Boieri
32	ȘIPANIȚUL	76	2	2	-	-	Mazili și razeși (Coprop. boieri)
33	LUIENII	94					Boieri
34	LUCĂCENII	38					Boieri
35	ȚOPENII	16	10	-	10	-	Mazili și razeși
TOTAL		2313	76	22	30	24	

Pentru a putea calcula totuși, chiar și cu oarecare aproximație, ponderea fiecăreia dintre aceste categorii în masa totală a

mazililor, ruptașilor și șleahțicilor, s-a recurs la o serie de comparații, echivalări și informații colaterale (din alte surse). Astfel, cele două persoane înregistrate ca ruptași la un recensământ și ca mazili la celălalt, precum și cele două persoane înregistrate ca șleahțici la primul recensământ și ca mazili la cel de-al doilea, au fost considerate ca fiind mazili (*Grigoraș Brânzan, Vasile Vlad, Grigori Tăutul și Sandul Strișca*). De asemenea, cele 13 persoane înregistrate ca șleahțici la primul recensământ și ca ruptași la cel de-al doilea au fost considerate toate ca fiind ruptași (*Ion Tăutul; Vasile Tăutul; Lupașcul Murguleț; Ion Tăutul; Andrei Țiganuc; Ion Țopa; Grigoraș Țopa; Andrei Țopa; Vasile Țopa; Costandin zet Țopa; Dumitrașcu Țopa; Dumitrașcu Țopa; Ion Țopa*). Unele dintre aceste persoane se regăsesc și în lista boierilor, mazililor, ruptașilor și șleahțicilor care au participat, la 12 octombrie 1777, la Cernăuți, la festivitatea de depunere a jurământului față de noua stăpânire habsburgică.²¹⁹

În final, dintr-un număr de 76 de mazili, ruptași și șleahțici, 22 au fost considerați ca fiind mazili (*Ion Volcinschi; Costantin Volcinschi; Costandin Stroescu; Mihalachi Stroescu; Panaite Stroescu; Tănase Stroescu; Grigoraș Cracali; Gavril Cracali; Grigoraș Brânzan; Todor Păunel; Manole Drăghindă; Grigori Tăutul; Andrei Tăutul; Ion Tăutul; Costantin Tăutul; Iordachi Ghițincul; Ilii Strișca; Sandul Strișca; Vasile Vlad; Dumitrașcu Vlad; Ioniță Mutencu; Ivan Ivanovici*), 30 au fost considerați ca fiind ruptași (*Ion Tăutul; Vasile Tăutul; Lupașcul Murguleț; Ursachi, cumnatul lui Murguleț; Ion Tăutul; Grigori Hlihorce; Gavril zet Brânzan; Grigoraș Brânzan; Grigorce Patraș; Sandul, nepotul lui Păunel; Andrei Țiganuc; Gheorghii Țiganuc; Vasile Bobele; Axinte Velicico; Toader Velicico; Ion Buțura; Gheorghii Buțura; Vasile zet Draghindei; Mihalachi Drăghinde; Miron, ginerele lui Drăghinde; Neculaiu zet Țopa; Ion Țopa; Grigoraș Țopa;*

---

²¹⁹ Johann Polek: *op.cit.*, pag. 21-23.

Andrei Țopa; Vasile Țopa; Costandin zet Țopa; Dumitrașcu Țopa; Dumitrașcu Țopa; Sandul Țopa; Ion Țopa) și 24 au fost considerați ca fiind șleahțici (*Ilia Tăutul; Grigoraș Tăutul; Ion Ianăș; Costandin Ianăș; Sandul Costea; Andrei Mantici; Ștefan Ursulean; Costandin Vlad; Miron Andronic; Petre Hotincean; Ioniță Pană; Eftimi Cerneavschi; Vasile Cătană; Ștefan zet Verinschii; Dumitrașco zet Lupul; Savin; Grigori Țiganuc; Petre Cojocar; Ștefan Cojocar; Todor Mantici; Angheluță Mantici; Sandul zet Pană; Nicolai Ianeș; Sandul Stroescul*).

Ponderea fiecăreia dintre aceste categorii în masa totală a mazililor, ruptașilor și șleahțicilor din Ocolul Prutului era de circa 29% pentru mazili, 39% pentru ruptași și 32 % pentru șleahțici – o distribuție relativ uniformă, cu o ușoară preponderență a ruptașilor. Global, familiile de mazili, ruptași și șleahțici reprezentau 3,29 % din populația întregului ocol și 14,84% din populația localităților în care locuiau. Dintre aceste localități, cei mai mulți mazili, ruptași și șleahțici au fost înregistrați în satele Ivancăuții (34 de familii), Țopenii (10 familii), Lehăcenii (7 familii) și Rohozna (7 familii). Distribuția medie, la nivelul celor 10 localități cu mazili, ruptași și șleahțici din Ocolul Prutului, era de 7-8 familii pe localitate.

3. OCOLUL NISTRULUI

Pentru Ocolul Nistrului, prin cumularea datelor din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, au putut fi identificate 35 de localități distincte care toate au intrat ulterior în componența Bucovinei. La recensământul din anii 1772-1773 au fost înregistrate 33 de localități, fiind omise satele Pârâul Negru și Luca, în timp ce la recensământul din anul 1774 au fost înregistrate toate cele 35 de localități.

Pârâul Negru, împreună cu Onutul și Samușenul, formau un grup de sate aflate în proprietatea comisului lordache Canta. La recensământul din anii 1772-1773, Onutul

și Samușelul au fost înregistrate împreună, incluzând probabil și Pârâul Negru. Ipoteza este susținută de faptul că și în catagrafiile austriece din perioada următoare aceste trei sate au fost, de asemenea, menționate și numărate împreună.²²⁰

Satul Luca apare la recensământul din anul 1774 ca moșie a satului Prilipcea, ce aparținea stolnicului Iordache Manoli din Botoșani, și probabil că la recensământul din anii 1772-1773 a fost inclus în acesta. Și în acest caz ipoteza este susținută de faptul că în catagrafiile austriece din anii 1774, 1780 și 1784 cele două localități au fost de asemenea înregistrate și numărate împreună.²²¹

Unele sate din Ocolul Nistrului au avut înaintea alte denumiri. Astfel, Mosoriuca se numea Toporucica,²²² iar Ocna se numea Martinești.²²³ În secolul al XVII-lea existau două sate cu numele Stăuceni: Stăucenii Mari (sat domnesc) și Stăucenii Vechi (Slobozia lui Ion Vrânceanul); acesta din urmă s-a numit ulterior Vrânceana, denumire care, cu timpul, s-a transformat în Verinceanca.²²⁴

Satul Mitcău s-a despărțit în secolul al XVIII-lea în două jumătăți. Băneasa Ileana Savin a dăruit o jumătate Marelui Schit din Polonia și această parte s-a numit Brod („vad”), devenită în timpul stăpânirii austriece Brodoc („vădișor”), iar după unire i s-a spus Vadul Nistrului. Cealaltă parte a rămas boierească și a păstrat numele de Mitcău.²²⁵

În rândurile care urmează prezentăm cele 35 de localități din Ocolul Nistrului care au intrat în componența Bucovinei, cu date extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774* (sursa: *Moldova în epoca*

---

²²⁰ Daniel Werenka, *op.cit.*, pag.71,74 și 87-88.

²²¹ *Ibidem*, pag. 58 și 78.

²²² Teodor Bălan: *op. cit.*, pag. 22-23.

²²³ *Ibidem*, pag. 23.

²²⁴ *Ibidem*, pag. 23-24.

²²⁵ *Ibidem*, pag. 25; Dimitrie Țopa: *op. cit.*, pag. 163.

feudalismului, vol. VII, Chişinău, 1975, Partea I-a, pag. 123-125 și 419-441).

1. VĂSLĂUȚI / VĂSLĂUȚII

1772-1773. Proprietar: polcovnic Matvei Hurmuzachi. 126 case locuite.

1774. Moșia dumisale paharnicului Hurmuzachi. 104 - toată suma caselor, din care 13 case pustii.

2. COHORLIC / CUCIURUL MIC

1772-1773. Proprietar: hatman Dimitri Sturza și alți răzeși. 70 case locuite. Mazil: Tănase Tăutul. Șleahțici: Gheorghe Smolinschi, Ioan Onciul, Ștefan Săvescul, Vasili Țopa, Ioan Brânzan, Ioan Faliș. În exemplarul al doilea al tabelului, în loc de „șleahțic Ioan Onciul” este înscris „șleahțic Ilie Smolinschi”.

1774. Moșia dumisale vistiernicului Costantin Sturza și răzășască. 64 - toată suma caselor. 4 răzăși și 7 șleahțici. Răzășii cu salvogvardie: 1. Neculai Onciul; 2. Gavril Onciul; 3. Ilie Onciul; 4. Vasile Onciul, căpitan de voluntiri. Șleahțile: 1. Ioniță Faliș; 2. Ioniță nepot Brânzan; 3. Vasili Țopa; 4. Ghiorghe Smolinschi; 5. Ghiorghe Săvăscul; 6. Toader Nalivaico; 7. Tănasă Tăutul, mazil.

3. VORBĂUȚI / VĂRBĂUȚII

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. În exemplarul al doilea al tabelului, proprietari ai satului sunt indicați „lordachi Perjul și alți răzeși”. 38 case locuite. Mazili: Iordachi Perjul, Grigoraș Tăutul.

1774. Moșie răzășască. 38 - toată suma caselor, din care 12 case pustii. 2 mazili: 1. Iordachi Perjul; 2. Gligoraș Tăutul.

4. IURCĂUȚI / IURCĂUȚII

1772-1773. Proprietar: medelnicereasa Ecaterina Macri. 89 case locuite.

1774. Moșia dumisale medelniceresei Catrinii. 65 - toată suma caselor.

5. BOENCIUC / BOENCIUCU

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 33 case locuite.

Ruptaş: Ioan Coce. Şlehtic: Ioan Tumorug.

1774. Moşie răzăşască. 41 - toată suma caselor. 6 ruptaşi: 1. Dumitraş Balasânovici; 2. Miron Costrăş; 3. Ioniţă Tumorug; 4. Ghiorghie Lenţa, mazil; 5. Necolai cumnat lui Ghiorghii Lenţa; 6. Gligori Stângaci.

6. HROŞĂUŢI / HROŞĂUŢII

1772-1773. Proprietar: paharnic Ilia Ruset. 72 case locuite. Şlehtici: Ilia Vlaico, Costantin sin ego.

1774. Moşia dumisale [postelnicului] Turculeţ i răzăşii. 43 - toată suma caselor, din care 17 case pustii. 2 ruptaşi: 1. Ilie Vlaico; 2. Costandin şin lui Ilie.

7. DOBRONĂUŢI / DOBRONĂUŢII

1772-1773. Proprietar: Postolachi Cârstea din Orhei. 36 case locuite.

1774. Moşia lui Postolachi Cârste. 57 - toată suma caselor.

8. POHORLOUŢI / SLOBOZIA POHĂRLĂUŢII

1772-1773. Proprietar: paharnic Ilia Ruset. 44 case locuite.

1774. Moşia dumisale postelnicului Turculeţ. 41 - toată suma caselor, din care 10 case pustii.

9. ONUTUL / ONUTUL

1772-1773. Proprietar: paharniceasa Paşcaniţa. În exemplarul al doilea al tabelului, proprietarul satelor Onutul şi Samuşenul este indicat „paharnic Paşcan”. 74 case locuite (împreună cu Samuşenul şi, probabil, cu Pârâul Negru).

1774. Moşia dumisale comisului lordache Canta. 16 - toată suma caselor.

10. SAMUŞENUL / SAMUŞENUL

1772-1773. Proprietar: paharniceasa Paşcaniţa. În exemplarul al doilea al tabelului, proprietarul satelor Onutul şi Samuşenul este indicat „paharnic Paşcan”. 74 case locuite (împreună cu Onutul şi, probabil, cu Pârâul Negru).

1774. Moşia dumisale lordache Canta, vel comis. 20 - toată suma caselor.

11. MOSOREUCA / MOSORIUCA

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 45 case locuite.

Mazili: Ioniță Potlog; Manoli Potlog.

1774. Moșia lui Ioniță Potlog și a lui Manoli Potlog. 41

- toată suma caselor. 2 mazili: 1. Ioniță Potlog; 2. Manole Potlog.

12. MATCĂU / MITCĂU

1772-1773. Proprietari: Aslăneștii. 43 case locuite.

1774. Moșia lui Aslan. 39 - toată suma caselor.

13. SLOBOZIA MATCĂU / SLOBOZIA MITCĂU

1772-1773. Proprietar: Marele schit din Polonia. 32 case locuite.

1774. Moșia schitului. 19 - toată suma caselor.

14. SLOBOZIA NOVAIA OCNA-/ SLOBOZIA OCNA

1772-1773. Proprietar: paharniceasa Pașcanița. 10 case locuite.

1774. Moșia dumisale comisului Iordache Canta. 36 – toată suma caselor.

15. SLOBOZIA TĂUTRI / TĂUTRE

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 39 case locuite.

1774. Moșia Catrinii Donicioai. 52 – toată suma caselor.

16. SLOBOZIA NOVAIA MARCHEUCA / SLOBOZIA MARCHIUCA

1772-1773. Proprietar: Iamandi. 10 case locuite.

1774. Moșia lui Iamandi. 8 – toată suma caselor.

17. DOROȘĂUȚI / DOROȘĂUȚII

1772-1773. Proprietar: Iamandi. 73 case locuite.

1774. Moșia dumisale Vasili Iamandi. 70 – toată suma caselor.

18. CINCĂUL / CINCĂUL

1772-1773. Proprietari: Tăbăreștii, Volcinschii. 61 case locuite. Mazili: Dimitri Tabără, Ioniță Volcinschi.

1774. Moșie răzășască. 53 - toată suma caselor. 2 mazili: 1. Dumitraș Tabără; 2. Ioniță Volcinschi.

19. VASILEUL / VASILEU

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. În exemplarul al doilea al tabelului, proprietarii satului sunt indicați „polcovic Hurmuzachi și alți răzeși”. 53 case locuite. Mazili: Ioan Vlad; Ilia Vlad. Șlehtici: Ivan Mariniuc; Păuș.

1774. Moșie răzășască. 50 – toată suma caselor. 3 mazili: 1. Ion Vlad; 2. Ilie Vlad; 3. Ivan Mariniuc, șlehtă.

20. CULIUȚII / COLIUȚII

1772-1773. Proprietar: paharnic Ilia Ruset. În exemplarul al doilea al tabelului, proprietarii satului sunt indicați „paharnic Ilia Ruset și Moțoc”. 26 case locuite. Mazil: Ioniță Moțoc. Ruptaș: Todor Cautiș.

1774. Moșie răzășască. 47 – toată suma caselor, din care 23 case pustii. 3 mazili: 1. Ioniță Moțocu; 2. Toader Cautiș; 3. Iacob Hlinca, șlehtă.

21. REPUJNIȚA / RĂPUJNIȚA

1772-1773. Proprietari: Botezeștii și Tâlpeștii. 90 case locuite. Mazil: Vasili Marco.

1774. Moșia căpitanului Vasile Marco i a Botezăștilor. 82 – toată suma caselor, din care 12 case pustii. 1 mazil și 3 șlehtici. Mazil: 1. Vasili Marco. Șlehtici: 1. Vasili Oarza; 2. Vasili Ursuleac, ruptaș; 3. Vasili Taranga.

22. ZVINICEA / ZVENECE

1772-1773. Proprietar: Volcinschi. 23 case locuite. Mazil: Ioniță Volcinschi; Șlehtic: Andrei Donuț.

1774. Moșie răzășască. 29 - toată suma caselor. 1 mazil și 2 ruptași. Mazil: Ioniță Volcinschi. Ruptași; 1. Grigori Crăciun, ruptaș; 2. Andrieș Dunuțe.

23. PRILIPCEA / PRILIPCEA

1772-1773. Proprietar: Manoleasa din Botușan. 86 case locuite.

1774. Moșia lui Iordache sin lui Manoli din Botoșani. 69 - toată suma caselor, din care 13 case pustii.

24. BABINUL / BABINUL

1772-1773. Proprietari: mai mulți răzeși. 67 case locuite. Mazili: Vasili Simoc; Costantin Drăghinici; Gheorghii Lența. Ruptaș: Miron Costraș.

1774. Moșie răzășască. 71 - toată suma caselor, din care 22 case pustii. 2 mazili i ruptași. Ruptași i mazili: 1. Costantin Drăghinici, mazil; 2. Vasili Sămăca, ruptaș.

25. BOROUȚI / BORĂUȚII

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Frumoasa. 53 case locuite. Șleahțici: Ioniță – zet Zota, Ioniță Rotopan.

1774. Moșia mănăstirii [Frumoasa]. 58 - toată suma caselor.

26. CHISĂLĂUL / CHISĂLĂU -

1772-1773. Proprietar: spătar Mihalachi Costachi. 52 case locuite. Mazili: Mihalachi [Jian]. Ruptaș: Vasili Bujura. Șleahțici: Ștefan Prodan; Dănilă Alexandric.

1774. Moșia lui Enachi din Țara Muntenească. 68 - toată suma caselor. 1 Mazil: 1. Mihălachi Jian.

27. ȘIȘCĂUȚI / ȘIȘCĂUȚII

1772-1773. Proprietar: paharniceasa Pașcanița. 54 case locuite.

1774. Moșia dumisale comisului Iordache Canta. 39 - toată suma caselor.

28. IUJENIȚA / IUJINETUL

1772-1773. Proprietar: paharniceasa Pașcanița. 48 case locuite.

1774. Moșia dumisale comisului Iordachi Canta. 41 - toată suma caselor.

29. MALOTENIȚA / MALTENIȚA

1772-1773. Proprietar: spătar Iordachi Cantacuzino. 40 case locuite. Ruptaș: Iordachi Buțura.

1774. Moșia dumisale spătarului Iordachi Cantacuzino. 34 - toată suma caselor.

30. STĂUCENI / STĂUCEANII

1772-1773. Proprietar: paharniceasa Pașcanița. 57 case locuite.

1774. Moșia mănăstirii Putna, 54 - toată suma caselor. 1 șleahță: Andrei Spănu.

31. VERIPCEANSCA / VERINCEANCA

1772-1773. Proprietar: paharniceasa Pașcanița. 118 case locuite. Ruptaș: Ioniță Zota.

1774. Moșia dumisale comisului lordache Canta.. 132 - toată suma caselor, din care 15 case pustii. 1 ruptaș: Ioniță Zota.

32. CADOBIȘTEA / CADOBIȘTE

1772-1773. Proprietar: vel logofăt Balș. 46 case locuite. Șleahțic: Ștefan Zota.

1774. Moșia dumisale logofătului Balș. 79 - toată suma caselor.

33. ZASTAVNA / ZASTAVNA

1772-1773. Proprietar: paharnic Ilia Ruset. 95 case locuite.

1774. Moșia lui Bahmuțchi, zet lui Ghiorghe Turculețu. 110 - toată suma caselor, din care 16 case pustii.

34. PÂRÂUL NEGRU

1772-1773. Nu este înregistrat. (probabil a fost numărat împreună cu satele Onutul și Samușenul).

1774. Moșia dumisale lordache Canta, vel comis. 8 - toată suma caselor.

35. LUCA

1772-1773. Nu este înregistrat. (probabil a fost numărat împreună cu satul Prilipcea).

1774. Moșia Prilipcii. 12 - toată suma caselor.

În ceea ce privește forma de proprietate, se constată că cele 35 de localități distincte înregistrate în Ocolul Nistrului sunt formate din 3 sate cu proprietari ecleziaștici, 20 de sate cu

proprietari boieri și 12 sate cu proprietari mazili și răzeși. Nu există niciun târg.

Satele cu proprietari ecleziastici sunt ne semnificative din punct de vedere numeric și aparțin Marelui Schit din Polonia (Slobozia Mitcău), Mănăstirii Frumoasa (Borăuții) și Mănăstirii Putna (Stăuceanii).

În schimb există foarte multe sate cu proprietari boieri, al căror număr întrece binișor celelalte categorii luate împreună: Văslăuții, Iurcăuții, Dobronăuții, Slobozia Pohărlăuții, Onutul, Samușenul, Mitcăul, Slobozia Ocna, Slobozia Marchiuca, Doroșăuții, Prilipcea, Chisălăul, Șișcăuții, Iujinețul, Maltenița, Verinceanca, Cadobiștea, Zastavna, Pârăul Negru și Luca. Mai există coproprietari boieri într-un sat cu proprietari ecleziastici (Stăuceanii) și - în cinci sate cu proprietari mazili și răzeși (Cuciurul Mic, Hroșăuții, Tăutre, Vasileul și Coliuții).

Satele cu proprietari mazili și răzeși sunt următoarele: Cuciurul Mic (Cohorlic), Vărbăuții, Boenciucul, Hroșăuții, Mosoriuca, Tăutre, Cincăul, Vasileul, Coliuții, Răpujnița, Zvenece și Babinul. În tabele, mai mulți dintre mazilii localnici sunt indicați în mod special drept coproprietari, alături de răzeșimea autohtonă: *Iordachi Perjul* (Vărbăuții), *Ioniță Potlog* și *Manole Potlog* (Mosoriuca), *Dumitraș Tabără* și *Ioniță Volcinschi* (Cincăul), *Vasili Marco* (Răpujnița) și *Ioniță Volcinschi* (Zvenece). De asemenea, mai sunt indicate, alături de mazilul *Vasili Marco*, și două familii nelocalnice: *Botezăștii* și *Tălpeștii* (Răpujnița).

Dintre cele 35 de localități din Ocolul Nistrului, toate incluse în Bucovina, aproximativ jumătate sunt localități în care, la recensămintele din anii 1772-1773 și 1774, au fost înregistrați mazili, ruptași sau șlehtici. Este vorba despre 17 sate, dintre care 11 sate cu proprietari mazili și răzeși (Cuciurul Mic, Vărbăuții, Boenciucul, Hroșăuții, Mosoriuca, Cincăul, Vasileul, Coliuții, Răpujnița, Zvenecea și Babinul), 4 sate cu

Tabelul 5C. Ocolul Nistrului. Date cumulative privind recensămintele din anii 1772-1773 și 1774

LOCALITĂȚI		FAM. (CASE)	MAZILI, RUPTAȘI, ȘLEAHTICI				Proprietari (coproprietari)
			TOTAL	M	R	Ș	
1	VĂSLĂUȚII	126					Boieri
2	CUCIURUL MIC (COHORLIC)	70	14	1	3	10	Mazili și răzeși (coprop. boieri)
3	VĂRBĂUȚII	38	2	2	-	-	Mazili și răzeși
4	IURCĂUȚII	89					Boieri
5	BOENCIUCU	41	7	1	6	-	Mazili și răzeși
6	HROȘĂUȚII	72	2	-	2	-	Mazili și răzeși (coprop. boieri)
7	DOBROŢĂUȚII	57					Boieri
8	SLOBOZIA POHĂRLĂUT II	44					Boieri
9	ONUTUL	74					Boieri
10	SAMUȘENUL						Boieri
11	MOSORIUCA	45	2	2	-	-	Mazili și răzeși
12	MITCĂU	43					Boieri
13	SLOBOZIA MITCĂU	32					Ecleziastici
14	SLOBOZIA OCNA	36					Boieri
15	TĂUTRE	52					Mazili și răzeși (coprop. boieri)
16	SLOBOZIA MARCHIUCA	10					Boieri
17	DOROȘĂUȚII	73					Boieri

18	CINCĂUL	61	2	2	-	-	Mazili și razeși
19	VASILEUL	53	4	2	-	2	Mazili și razeși (coprop. boieri)
20	COLIUȚII	47	3	2	-	1	Mazili și razeși (coprop. boieri)
21	RĂPUJINIȚA	90	4	1	1	2	Mazili și razeși
22	ZVENECE	29	3	1	1	1	Mazili și razeși
23	PRILIPCEA	86					Boieri
24	BABINUL	71	5	3	2	-	Mazili și razeși
25	BORĂUȚII	58	2	-	-	2	Ecleziastici
26	CHISĂLĂUL	68	4	1	1	2	Boieri
27	ȘIȘCĂUȚII	54					Boieri
28	IUJINEȚUL	48					Boieri
29	MALTENIȚA	40	1	-	1	-	Boieri
30	STĂUCEANII	57	1	-	-	1	Ecleziastici (coprop. boieri)
31	VERINCEANCA	132	1	-	1		Boieri
32	CADOBIȘTE	79	1	-	-	1	Boieri
33	ZASTAVNA	110					Boieri
34	PĂRĂUL NEGRU	8					Boieri
35	LUCA	12					Boieri
TOTAL		2005	58	18	18	22	

proprietari boieri (Chisălăul, Maltenița, Verinceanca, Cadobiștea) și 2 sate cu proprietari ecleziastici (Borăuții și Stă-

uceanii). Dintre localitățile menționate mai sus, satul Verinceanca, proprietate boierească, poate fi încadrat în categoria satelor mari, toate celelalte localități fiind din categoria satelor foarte mici, mici sau mijlocii. Coeficientul de populare calculat pentru aceste 17 sate este de 62 de familii pe sat (la un total de 1051 de familii), în mod surprinzător mai mare decât coeficientul de populare calculat pentru celelalte 18 sate din Ocolul Nistrului, care este de 53 de familii pe sat (la un total de 954 de familii). Situația este oarecum atipică și necesită o analiză specială. Se observă că în prima grupă de sate, cea în care au fost înregistrați mazili, ruptași sau șlehtici, apar două categorii diferite: 11 sate cu proprietari mazili și răzeși (coeficient de populare: 56 de familii pe sat la un total de 617 familii) și șase sate cu proprietari boieri și ecleziastici (coeficient de populare: 72 de familii pe sat, la un total de 434 de familii). Totodată, în cele 11 sate cu proprietari mazili și răzeși sunt înregistrate un număr de 43 de familii de mazili, ruptași sau șlehtici (reprezentând circa 7% din totalul de 617 familii), în timp ce în cele 6 sate cu proprietari boieri și ecleziastici sunt înregistrate un număr de numai 15 familii de mazili, ruptași sau șlehtici (reprezentând circa 3,5% din totalul de 434 de familii). Dacă se face un calcul separat, cumulând satele de aceeași categorie din ambele grupe, rezultă următoarea situație: 12 sate cu proprietari mazili și răzeși, cu un coeficient de populare de 56 de familii pe sat (la un total de 669 sate) și 23 de sate cu proprietari boieri și ecleziastici, cu un coeficient de populare de 58 de familii pe sat (la un total de 1336 de familii).

În ceea ce privește mazilii și răzeșii din Ocolul Nistrului, se constată că și aici există numeroase inconsecvențe de înregistrare între materialele recensământului din anii 1772-1773 și cele ale recensământului din anul 1774. Astfel, la primul recensământ au fost înregistrați 40 de mazili și răzeși (16 mazili, 6 ruptași și 18 șlehtici), iar la cel de al doilea recensământ au fost înregistrați 43 de mazili și răzeși (16

mazili, 11 ruptași, 12 șlehtici și 4 răzeși cu salvogvardie). Comparând însă cele două situații, se poate observa că numărul persoanelor distincte, înscrise în materialele celor două catagrafii, pentru Ocolul Nistrului, era de 58 mazili și răzeși, dintre care 33 au fost înregistrați numai la câte unul dintre recensăminte, iar ceilalți 25 au fost înregistrați la ambele recensăminte. La aceștia din urmă nu se mai poate face nici o departajare directă între mazili, ruptași sau șlehtici întrucât, de la un recensământ la altul, unii apar menținându-și aceeași calitate, iar alții apar ca având calități diferite.

Pentru a putea calcula totuși, chiar cu oarecare aproximație, ponderea fiecăreia dintre cele trei categorii în masa totală a mazililor, ruptașilor și șlehticilor, s-a recurs la unele comparații, echivalări și informații colaterale (din alte surse). Astfel, singura persoană înregistrată ca ruptaș la primul recensământ și ca mazil la cel de-al doilea (*Toader Cautiș*) a fost considerată ca fiind mazil, iar dintre cele patru persoane înregistrate ca șlehtici la primul recensământ și ca ruptași la celălalt, trei au fost considerate ca fiind ruptași (*Ioniță Tumurug, Ilie Vlaico și Costandin Vlaico*), iar una a fost considerată ca fiind șlehtic (*Andrieș Dunuțe*). În ceea ce privește cele patru persoane înregistrate ca „răzăși cu salvogvardie”, numai la cel de-al doilea recensământ, acestea au fost considerate fie ca ruptași (*Neculai Onciul, Gavril Onciul și Ilie Onciul*), fie ca șlehtici (*Vasile Onciul, căpitan de volintiri*). Unele dintre aceste persoane se regăsesc ca atare și în lista boierilor, mazililor, ruptașilor și șlehticilor care au participat, la 12 octombrie 1777, la Cernăuți, la festivitatea de depunere a jurământului față de noua stăpânire habsburgică.²²⁶

În final, dintr-un număr de 58 de mazili, ruptași sau șlehtici, 18 erau mazili (*Tănasă Tăutul, Gligoraș Tăutul, Iordachi Perjul, Ghiorghi Lența, Ioniță Potlog, Manole Potlog, Dumitraș Tabără, Ioniță Volcinski, Ion Vlad, Ilie Vlad, Ioniță*

---

²²⁶ Johann Polek: *op. cit.* pag. 21-23.

Moțocu, Toader Cautiș, Vasili Marco, Ioniță Volcinschi, Costantin Drăghinici, Vasili Simoc, Gheorghii Lența, Mihălachi Jian), 18 erau ruptași (*Neculai Onciul; Gavril Onciul; Ilie Onciul; Dumitraș Balasânovici; Miron Costrăș; Ioniță Tumurug; Necolai, cumnatul lui Gheorghie Lența; Gligori Stângaci; Ioan Coce; Ilie Vlaico; Costandin Vlaico; Vasili Ursuleac; Grigori Crăciun; Vasili Sămaca; Miron Costrăș; Vasili Bujura; Iordachi Buțura; Ioniță Zota*) și 22 erau șlehtici (*Vasile Onciul; Ioniță Faliș; Ioniță, nepotul lui Brânzan; Vasili Țopa; Ghiorghie Smolinschi; Ghiorghie Săvăscul; Toader Nalivaico; Ioan Onciul; Ștefan Săvescul; Ilie Smolinschi; Ivan Mariniuc; Păuș; Iacob Hlinca; Vasili Oarza; Vasili Taranga; Andrieș Dunuțe; Ștefan Prodan; Dănilă Alexandric; Ioniță zet Zota; Ioniță Rotopan; Andrei Spânu; Ștefan Zota*). Ponderea fiecăreia dintre aceste categorii în masa totală a mazililor, ruptașilor și șlehticilor din Ocolul Nistrului era de circa 31% pentru mazili, 31% pentru ruptași și 38% pentru șlehtici – o distribuție relativ uniformă, cu o ușoară preponderență a acestora din urmă.

Global, mazilii și răzeșii reprezentau 2,89% din populația întregului ocol și 5,52 % din populația localităților în care locuiau. Dintre aceste localități, cei mai mulți mazili, ruptași și șlehtici au fost înregistrați în satele Cuciurul Mic (14 persoane), Boenciucu (7 persoane) și Babinul (5 persoane). Distribuția medie, la nivelul celor 17 localități cu mazili, ruptași și șlehtici, era de 3-4 persoane pe localitate.

4. OCOLUL CEREMUȘULUI

Pentru Ocolul Ceremușului, prin cumularea datelor din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774* au putut fi identificate 25 de localități distincte (Târgul Vijnița și 24 de sate) care, toate, au intrat ulterior în componența Bucovinei. La recensământul din anii 1772-1773

au fost înregistrate toate cele 25 de localități, în timp ce la recensământul din anul 1774 au fost înregistrate numai 21 de localități, fiind omise satele Liudi Samsonova, Voloca, Barajnița și Moara Cocoranov.

Satul Liudi Samsonova (Samsonenii) apare numai la recensământul din anii 1772-1773, fiind omis la cel din anul 1774. Analizând catagrafiile austriece din anii 1774, 1776 și 1779 se constată că acest sat este înregistrat separat, în timp ce la cele din anii 1780 și 1784 el este menționat și numărat împreună cu alte două sate, Pleșnița și Zeleneul.²²⁷ Atât Liudi Samsonova (Samsonenii) cât și Pleșnița au fost incluse cu timpul în localitatea Zeleneul.²²⁸ Satul Voloca apare la recensământul moldovenesc din anii 1772-1773, dar este omis la cel din anul 1774. El este însă înregistrat în toate catagrafiile austriece care s-au efectuat în perioada imediat următoare.²²⁹

Satele Barajnița și Moara Cocoranov sunt înregistrate, la recensământul din anii 1772-1773, împreună cu satele Bănila de Sus și, respectiv, Bănila de Jos. Atât la recensământul moldovenesc din anul 1774, cât și la recensămintele austriece din anii următori,²³⁰ ele nu mai sunt menționate distinct, fiind incluse teritorial în cele două localități. Satul Bărbеști s-a numit cu timpul Ostra.

În rândurile care urmează sunt prezentate cele 25 de localități din Ocolul Ceremușului care au intrat în componența Bucovinei, cu date extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*. (Sursa: *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 126-130 și 441-458).

1. BOBEȘTI / BĂBEȘTII

1772-1773. Proprietar: ban Gheorghii Beldeman. 87 de

---

²²⁷ Daniel Werenka: *op. cit.*, pag. 58, 76-77 și 123.

²²⁸ Teodor Bălan: *op. cit.*, pag. 23.

²²⁹ Daniel Werenka: *op. cit.*, pag. 118.

²³⁰ Teodor Bălan: *op. cit.*, pag. 13-15.

case locuite și 5 case pustii.

1774. Moșia dumisale stolnicului Andrei Beldeman cu salvogvardie. 71 - toată suma caselor.

2. BROSCOUȚI / BROSCĂUȚII

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. În exemplarul al doilea al tabelului proprietarii satului sunt indicați „Ioniță Volcinschi și alții”. 42 case locuite. Șleahțici: Ion Muntean, Chiriac Muntean, Todor Muntean, Todor Prescurnicu, Alecsei Isacov. În exemplarul al doilea al tabelului scrie: „șleahțici Ion Muntean, Gavril – drat ego, Alecsa – nepotul său (de fiu sau de fiică), Alexandru – ginerele său, Todere Muntean”.

1774. Moșia lui Ioniță Volcinschi i răzășască. 39 – toată suma caselor. 8 ruptași ce sânt făcuți de curând, de doi-trei ani: 1. Toader, muntean; 2. Alecsandru, muntean; 3. Ion Haidraga; 4. Gavril Haidraga; 5. Toader Prescurnicu; 6. Vasili Popăscul; 7. Ghiorghie, sin lui; 8. Toadere, băranul.

3. DRACENIȚA / DRACINIȚA

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Pobrata. 71 case locuite și 10 case părăsite.

1774. Moșia mănăstirii Pobrata. 49 - toată suma caselor.

4. HLINIȚA / HLINIȚA

1772-1773. Proprietar: Todor Flondor. 53 case locuite. Mazil: Todor Flondor.

1774. Moșia lui Toader Flondor. 54 - toată suma caselor.

5. ZELENEUL / ZELENEU

1772-1773. Proprietar: căpitan Ioniță Strișca. 39 case locuite. Mazil: Ioniță Strișca.

1774. Moșia căpitanului Ioniță Strișcăi. 34 - toată suma caselor. 1 ruptaș: Ursachi sin protopopii.

6. PLEȘNIȚA / PLEȘNIȚA

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Sucevița. 16 case locuite. Șleahțici: Ștefan Săvescul, Ștefan Lența.

1774. Moșia mănăstirii Suceviții. 14 - toată suma caselor. Șleahțile: 1. Ștefan Săvăscul; 2. Ștefan Lența.

7. LIUDI SAMSONOVA

1772-1773. În exemplarul al doilea al tabelului este indicat „Samsonovska”. Proprietar: Samson. 17 case locuite. Mazil: Vasili Samson.

1774. Nu este înregistrat.

8. BĂRBEȘTI / BERBEȘTII

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. În exemplarul al doilea al tabelului, proprietarii satului sunt indicați „paharnic Mihalachi Calmuțchi și alții”. 50 case locuite.

1774. Moșia dumisale paharnicului Calmățchii. 60 - toată suma caselor. 2 mazili: 1. Vasile Samson; 2. Sandul Păunel.

9. CĂLINEȘTI / CĂLINEȘTII

1772-1773. Proprietari: Pârvuleștii și Strișca. 54 case locuite. Mazili: Ioan Calmuțchi, Gheorghe Vârgolici.

1774. Moșie răzășască. 37 - toată suma caselor. 2 mazili: 1. Ghiorghie Vârgolici; 2. Ion Calmățchi.

10. COSTEȘTI / COSTEȘTII

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 71 case locuite și o casă părăsită. Șleahțici: Vasili Coman, Petre Dratfa.

1774. Moșie răzășască. 60 - toată suma caselor. 3 ruptași ce sânt numa de un an: [1]. Vasilie Coman; 2. Pătraș Dratfa; 3. Arsăni Gavrilescul.

11. COBEȘTI / CABINUL

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 16 case locuite. Ruptași: Ștefan Laschiuca, Vasile Braz, Grigoraș Volcinschi. Șleahțici: Toma Coveal, Ioan Berberciuc, Toader Berberciuc, Ioan Coleasca, Velișco Coleasca, Andrei Goraș, Ioan Gavrilescu.

1774. Moșie răzășască. 11 - toată suma caselor. 8 mazili i ruptași: 1. Gligoraș Volcinschi, mazil; 2. Ion Bahaterițu, ruptaș; 3. Vasili drat ego; 4. Ștefan Laschiuca; 5.

Ion, bărbierul; 6. Toma Lastiuca; 7. Andrieș Goraș, volintiriu; 8. Costaș sin Bahaterițu, ruptaș.

12. STĂNEȘTI / STĂNEȘTII

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 95 case locuite. Mazili: Ioan Goian; Gheorghe Goian; [Natalia] - văduva Antomiței. Ruptași: Vasili Coci; Gheorghe Isar; Măriuța Isăroai; căpitan Vasili Grâul; Ioniță Costrăș; Todor sin Gheorghe. Șleahțici: Ioan Veriha; Vasili Veriha; Ioan Cernohuz; Andrei Cerchez.

1774. Moșie răzășască. 103 - toată suma caselor. 3 mazili și 8 șleahțici. Mazilii: 1. Ion Goian; 2. Vasili Coci; 3. Ioniță Costrăș. Șleahțe: 1. Ion Ciomohuz; 2. Ghiorghe Isar, ruptaș; 3. Vasili Grâu, ruptaș; 4. Ion Veriha, șleahță; 5. Vasili Veriha, șleahță; 6. Miron Pană, tij; 7. Toader Fistica; 8. Andrieș Cercăz, orbu de amândoi ochii.

13. VOLOCA

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 31 case locuite și o casă pustie. Șleahțici: Gheorghe Șcrab, Ioan – nepot (de frate sau de soră) lui Ghinghi.

1774. Nu este înregistrat.

14. CIORTORIE / CIORTORIE

1772-1773. Proprietar: Mihalache Djurjuvan. 24 case locuite și o casă pustie. Mazil: Mihalache Djurjuvan.

1774. Moșia lui Mihalache Giurgiuvan din Câmpulung, vornic. 14 toată suma caselor.

15. VĂSCĂUȚI / VĂSCĂUȚII

1772-1773. Proprietar: ban Nicolai Ruset. 124 case locuite.

1774. Moșia dumisale banului Nicolai Roznovan. 125 toată suma caselor.

16. ZAMOSTIA / ZAMOSTIE

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 36 case locuite și 4 case pustii. Ruptași: Alexandru Costrăș, Pantelei Onciul, Serghei Greerosul, Vasili – ginere (cumnat) al său. Șleahțici: Mihailo, Costantin Humă, Ștefan Dratfa. În exemplarul al

doilea al tabelului, sunt incluși și ruptașii „Ion Onciul și Miron Onciul”

1774. Moșie răzășască. 30 - toată suma caselor. 6 șlehtici. Ruptași i șlehti: 1. Alexandru Costrăș, căpitan; 2. Sârghie Greirosul, ruptaș; 3. Pântelei Onciul, ruptaș; 4. Ion Onciul, ruptaș; 5. Ștefan Dracinschi, șleahță; 6. Vasili nepot Onciul, șleahță.

17. VILAUCEA / VILAUCE

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 75 case locuite. Ruptași: Tănasi Tăutul, Dimitri Vlad, Mihalachi Vlad. Șlehtici: Andronachi Frunză, Tomiță Tăutul, Vasili Rotopan, Ștefan Popovici, Vasili Sauciuc, Grigoraș Alexandruc, Antohi Țopa, Ivan Rupta, Nicolai Mihovan, Manuil sin ego, Ștefan Mihovan, Andronachi Zavealița, Grigoraș – sin ego, Simeon Rupta, Ioan Leanca.

1774. Moșie răzășască. 61 - toată suma caselor. 6 ruptași și 14 șlehti. Ruptașii: 1. Dumitru Vlad; 2. Toader Tăutul; 3. Vasilie Roșca; 4. Ion Roșca; 5. Andronachi Frunză; 6. Tomiță Tăutul. Șlehtili: 1. Manoli Frunză; 2. Ion Bolohan; 3. Gligoraș Onciul; 4. Ștefan Diaconenco; 5. Vasili Rotopan; 6. Vasili Onciul; 7. Vasili Dumiciu; 8. Antohie Țopa; 9. Gavril Râpta; 10. Nicolai Mihovan; 11. Dumitraș Râpta; 12. Manoli Mihovan; 13. Gligoraș Zavealița; 14. Gheorghii Ținte.

18. BĂNILA DIN JOS / BĂNILA DE JOS

1772-1773. Proprietar: Nicolai Gafenco. 40 case locuite și 10 case pustii (împreună cu Barajnița). Mazil: Nicolai Gafenco.

1774. Moșia lui Nicolai Gafenco. 63 toată suma caselor. 1 mazil: Nicolai Gafenco.

19. BARAJNIȚA

1772-1773. Proprietar: Nicolai Gafenco. 40 case locuite și 10 case pustii (împreună cu Bănila din Jos).

1774. Nu este înregistrată. Probabil a fost numărată împreună cu Bănila de Jos.

20. BĂNILA DIN SUS / BĂNILA DE SUS

1772-1773. Proprietari: mănăstirea Sfântul Spiridon și alți răzeși. 38 case locuite (împreună cu satul Moara Cocoranov). Mazil: Iordachi Ciolpan. Ruptași: Costăș Cocoran, Gavril – sin ego, Ioan – sin ego, Pantelei – sin ego. Șlehtic: Todor – ginerele (cumnatul) lui Mălai.

1774. Moșie răzășască. 79 - toată suma caselor. 3 ruptași și șlehti: 1. Costăș Cucoran, ruptaș; 2. Gavril, sin ego; 3. Toader, ruptaș.

21. MOARA COCORANOV

1772-1773. Proprietari: mănăstirea Sfântul Spiridon și alți răzeși. 38 case locuite (împreună cu Bănila de Sus).

1774. Nu este înregistrată. Probabil a fost numărată împreună cu Bănila din Sus.

22. CARABCIU / CARAPCIU

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 66 case locuite. Ruptași: Simeon Mihailic, Gavril – drat ego; Șlehtici: căpitan Vasili Cârste, Ilia – drat ego, Petro – drat ego.

1774. Moșie răzășască. 79 - toată suma caselor. 10 șlehtici: Șlehtici: 1. Vasili Cârste, căpitan; 2. Gavril sin Miron; 3. Ștefan drat ego; 4. Vasilie Himuc; 5. Toader Ciornohuz; 6. Coste Savin; 7. Ion Tiron; 8. Ion zet Ilaș; 9. Ilii Cârste, căpitan; 10. Gavril Mihail, căpitan.

23. ISPASUL / ISPASUL

1772-1773. Proprietari: aga Rale și diverși răzeși. 128 case locuite și 6 case pustii. Mazili: Iordachi Tomuzei, Gheorghe – drat ego; Ștefan Jurjuvan. Șlehtici: Antohi Popovici, Sandul Mălai, Gheorghe – drat ego, Iordachi Ieșan, Ionașco Popovici, Dimitri – drat ego, Vasile – drat ego, Andronachi Borșan, Ioan Marco, Vasile Cerneuțan, Vasile Marco, Costantin drat ego, Ioan Popovici, Grigoraș Constanciul, Vasile Constanciul.

1774. Moșie răzășască. 113 - toată suma caselor. 3 mazili, 4 ruptași și 9 șlehtici. Mazilii: 1. Iordachi Tumuzăiu; 2. Ștefan Giurjuvan; 3. Ghiorghie Tumuzăiu. Ruptașii de

cămară: 1. Ion Marco; 2. Ion Popovici; 3. Vasilache Costrăș; 4. Ion nepot Ghenghii. Șleahtili: 1. Ioniță Marco; 2. Vasili sin Toader; 3. Vasili Marco; 4. Gligoraș sin Costin; 5. Vasili sin Costin; 6. Andronachi Borșan; 7. Antohi Popovici; 8. Sandul Mălai; 9. Ilii Stavăr.

24. MILIA / MILIE

1772-1773. Proprietari: vornic Ion Sturza, Ion Flondor. 58 case locuite. Mazil: Ioan Flondor.

1774. Moșia dumisale vornicului Sturza i a lui Ion Flondor. 56 – toată suma caselor. 1 mazil: Ioniță Flondor.

25. TÂRGUL VAJNIȚA / SATUL VIJNIȚA

1772-1773. Proprietari: vistiernic Ion Cantacuzino și vornic Sturza. 118 case locuite și 2 case pustii.

1774. 153 - toată suma caselor.

În ceea ce privește forma de proprietate, se constată că cele 25 de localități distincte, înregistrate în Ocolul Ceremușului la recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774, sunt formate dintr-un târg, 2 sate cu proprietari ecleziastici, 2 sate cu proprietari boieri și 21 de sate cu proprietari mazili și răzeși.

Localitatea Vijnița este înregistrată ca târg la recensământul din anii 1772-1773 și ca sat la recensământul din anul 1774. În *Descrierea districtului bucovinean*, de Gabriel Splény von Mihály²³¹, ea este indicată ca orășel, dar în recensămintele efectuate în primii ani de după ocuparea provinciei, din ordinele celor doi guvernatori militari ai acesteia (Gabriel Splény von Mihály și Karl Freiherr von Enzenberg), nu se mai face nici o mențiune în acest sens.²³² În analizele statistice efectuate în acest studiu la nivel de ocol și de ținut, Vijnița a fost încadrată în categoria satelor mari.

---

²³¹ Gabriel Splény von Mihály: *Descrierea districtului bucovinean*, în: *loc. cit.*, pag. 51-53.

²³² Daniel Werenka: *op. cit.*, pag.131 și 175.

Satele cu proprietari ecleziaștici sunt neșemnificative din punct de vedere numeric și aparțin Mănăștirii Pobrata (Dracinița) și Mănăștirii Sucevița (Pleșnița). Mai există un coproprietar ecleziaștic, Mănăștirea Sfantul Spiridon, în două sate cu proprietari mazili și răzeși (Bănila de Sus și Moara Cocoranov).

În categoria localităților cu proprietari boieri nu este înregistrat decât un singur sat, Văscăuții, în schimb sunt menționați coproprietari boieri în târgul sau satul Vijnița (surprinzător pentru statutul de târg!) și în patru sate cu proprietari mazili și răzeși (Băbeștii, Berbeștii, Ispasul și Milia).

Satele cu proprietari mazili și răzeși predomină masiv în Ocolul Ceremușului, întrecând de peste cinci ori celelalte categorii luate împreună: Băbeștii, Broscăuții, Hlinața, Zeleneul, Liudi Samsonova, Berbeștii, Călineștii, Costeștii, Cobeștii (Cabinul), Stăneștii, Voloca, Ciortoria, Zamostia, Vilancea, Bănila de Jos, Barajnița, Bănila de Sus, Moara Cocoranov, Carapciul, Ispasul și Milia. În tabele, un număr destul de mare de mazili, localnici sau nelocalnici, sunt menționați ca unici proprietari sau sunt indicați în mod special drept coproprietari, alături de alți mazili sau de răzeșimea autohtonă: *Toader Flondor* (Băbeștii și Hlinața), *Ioniță Volcinschi* (Broscăuții), căpitanul *Ioniță Strișca* (Zeleneul), *Vasili Samson* (Liudi Samsonova), *Pârvuleștii* și *Strișca* (Călineștii), *Mihalache Giurgiuvan* (Ciortoria), *Nicolai Gafenco* (Bănila de Jos cu Barajnița) și *Ion Flondor* (Milia).

Dintre cele 25 de localități din Ocolul Ceremușului, toate incluse în Bucovina, marea majoritate sunt localități în care, la recensămintele din anii 1772-1773 și 1774, au fost înregistrați mazili, ruptași și șleahțici. Este vorba despre 21 de sate, dintre care 20 de sate cu proprietari mazili și răzeși, (Broscăuții, Hlinața, Zeleneul, Ludi Samsonova, Berbeștii, Călineștii, Costeștii, Cabinul, Stăneștii, Voloca, Ciortoria, Zamostia, Vilauea, Bănila de Jos cu Barajnița, Bănila de Sus

cu Moara Cocoranov, Carapciul, Ispasul și Milia) și un sat cu proprietar ecleziastic (Pleșnița). Dintre localitățile menționate mai sus, satul Ispasul poate fi încadrat în categoria satelor mari, toate celelalte localități fiind din categoria satelor foarte mici, mici și mijlocii. Coeficientul de populare calculat pentru aceste 21 de sate este de 50 de familii pe sat (la un total de 1058 de familii), de peste două ori mai mic decât coeficientul de populare calculat pentru celelalte localități din Ocolul Ceremușului în care nu sunt înregistrați mazili, ruptași sau șlehtici, care este de 113 familii pe localitate (la un total de 451 de familii). Satele din prima grupă sunt aproape toate, așa cum s-a arătat mai sus, sate cu proprietari mazili și răzeși (excepție făcând numai satul Pleșnița, proprietate ecleziastică), în timp ce localitățile din cea de-a doua grupă sunt localități cu proprietari din diverse categorii: mazili, boieri și ecleziastici.

În ceea ce privește mazilii și răzeșii din Ocolul Ceremușului, se pot observa, ca și în cazul celorlalte ocoale, numeroase inconsecvențe de înregistrare între recensământul din anii 1772-1773 și cel din anul 1774. Astfel, la primul recensământ au fost înregistrați 100 de mazili și răzeși (15 mazili, 25 de ruptași și 60 de șlehtici), iar la cel de-al doilea recensământ au fost înregistrați 94 de mazili și răzeși (13 mazili, 37 de ruptași și 44 de șlehtici). Comparând însă cele două situații, se observă că numărul persoanelor distincte, înscrise în materialele celor două catagrafii, pentru Ocolul Ceremușului, era de 143 de mazili și răzeși, dintre care 93 au fost înregistrați numai la câte unul dintre recensăminte, iar ceilalți 50 au fost înregistrați la ambele recensăminte. La aceștia din urmă nu se mai poate face însă o departajare directă între mazili, ruptași și șlehtici, întrucât, de la un recensământ la altul, unele persoane apar menținându-și aceeași calitate, în timp ce altele apar ca având calități diferite.

Pentru a putea calcula totuși, chiar și cu o oarecare aproximație, ponderea fiecăreia dintre aceste categorii în masa totală a mazililor, ruptașilor și șlehticilor, s-a recurs la o serie

Tabelul 5D. Ocolul Ceremuşului. Date cumulative privind recensămintele din anii 1772-1773 și 1774

LOCALITĂȚI		FAM. (CASE)	MAZILI, RUPTAȘI, ȘLEAHTICI				Proprietari (coproprietari)
			TOTAL	M	R	Ș	
1	BĂBEȘTII	92					Mazili și răzeși (coprop. boieri)
2	BROSCĂUȚII	42	12	-	6	6	Mazili și răzeși
3	DRACINIȚA	81	2	2	-	-	Ecleziastici
4	HLINIȚA	54	1	1	-	-	Mazili și răzeși
5	ZELENEUL	39	2	1	1	-	Mazili și răzeși
6	PLEȘNIȚA	16	2	-	-	2	Ecleziastici
7	LIUDI SAMSONOVA	17	1	1	-	-	Mazili și răzeși
8	BERBEȘTII	60	1	1	-	-	Mazili și răzeși (coprop. boieri)
9	CĂLINEȘTII	54	2	2	-	-	Mazili și răzeși
10	COSTEȘTII	72	3	-	1	2	Mazili și răzeși
11	CABINUL	16	14	1	6	7	Mazili și răzeși
12	STĂNEȘTII	103	15	5	4	6	Mazili și răzeși
13	VOLOCA	32	2	-	-	2	Mazili și răzeși
14	CIORTORIE	25	1	1	-	-	Mazili și răzeși
15	VĂSCĂUȚII	125					Boieri
16	ZAMOSTIE	40	11	-	6	5	Mazili și răzeși
17	VILAUCE	75	30	-	8	22	Mazili și răzeși

18	BĂNILA DE JOS	63	1	1	-	-	Mazili și răzeși
19	BARAJNIȚA						Mazili și răzeși
20	BĂNILA DE SUS	79	6	1	5	-	Mazili și răzeși (cop. ecleziastici)
21	MOARA COCORANOV						Mazili și răzeși (cop. ecleziastici)
22	CARAPCIU	79	13		8	11	Mazili și răzeși
23	ISPASUL	134	25	3	3	19	Mazili și răzeși (coprop. boieri)
24	MILIE	58	1	1	-	-	Mazili și răzeși (coprop. boieri)
25	VIJNIȚA	153			-		Târg / sat (coprop. boieri)
TOTAL		1509	143	19	42	82	

de comparații, echivalări și informații colaterale (din alte surse). Astfel, cele trei persoane înregistrate ca ruptași la primul recensământ și ca mazili la cel de-al doilea, au fost considerate ca fiind mazili (*Gligoraș Volcinski, Vasili Coce și Ioniță Costrăș*), iar cele 12 persoane înregistrate ca șlehtici la un recensământ și ca ruptași la celălalt au fost considerate fie ca ruptași (*Toader Prescurnicu; Toader, ginerele lui Mălai; Andronachi Frunză; Tomiță Tăutul și Ion Marco*), fie ca șlehtici (*Toader Muntean, Alexandru Muntean, Vasilie Coman, Pătraș Dratfa, Ioan Berberciuc, Andrieș Goraș și Ion Popovici*). Mai trebuie precizat că mazilul *Vasile Samson* a fost înregistrat la recensământul din anii 1772-1773 în localitatea Liudi Samsonova, iar la recensământul din anul 1774 în localitatea învecinată Berbești. Unele dintre aceste persoane se regăsesc și în lista boierilor, mazililor, ruptașilor și șlehticilor care au participat, la 12 octombrie 1777, la Cernăuți, la festivitatea de depunere a jurământului față de noua stăpânire

austriacă.²³³ În final, dintr-un număr de 143 de mazili, ruptași și șleahțici, 19 au fost considerați ca fiind mazili (*Toader Flondor; Ioniță Strișca; Vasili Samson; Sandul Păunel; Ghiorghe Vârgolici; Ioan Calmuțchi; Gligoraș Volcinski; Ion Goian; Vasili Coce; Ioniță Costrăș; Gheorghe Goian; Natalia Antomiță; Mihalache Giurgiuvan; Nicolai Gafenco; Iordachi Ciolpan; Ioniță Flondor; Iordachi Tumuzăiu; Ștefan Giurgiuvan; Ghiorghe Tumuzăiu*), 42 au fost considerați ca fiind ruptași (*Ion Haidraga; Gavril Haidraga; Toader Prescurnicu; Vasili Popăscul; Ghiorghe Popăscul; Toadere Băranul; Ursachi sin Protopopii; Arsăni Gavrilescul; Ion Bahaterițu; Vasili Bahaterițu; Ștefan Laschiuca; Toma Lastiucă; Costăș Bahaterițu; Vasile Braz; Ghiorghe Isar; Vasili Grâu Măriuța Isar; Todor sin Gheorghe; Dumitru Vlad; Toader Tăutul; Vasilie Roșca; Ion Roșca; Andronachi Frunză; Tomiță Tăutul; Tănasi Tăutul; Mihalachi Vlad; Alexandru Costrăș; Sârghie Greirosul; Pântelei Onciul; Ion Onciul; Vasili, gine-rele lui Sârghie Greirosul; Miron Onciul; Costăș Cocoran; Gavril Cocoran; Toader, ginerele lui Mălai; Ioan Cocoran; Pantelei Cocoran; Simeon Mihailic; Gavril Mihailic; Ion Marco; Vasilache Costrăș; Ion nepotul lui Ghenghi*) și 82 au fost considerați șleahțici (*Toader Muntean; Al. Muntean; Ion Muntean; Chiriac Muntean; Alexa Isacov; Gavril Muntean; Ștefan Săvăscul; Ștefan Lența; Vasilie Coman; Pătraș Drațfa; Ioan Berberciuc; Andrieș Goraș; Toma Coveal; Toader Berberciuc; Ioan Coleasca; Velișco Coleasca; Ioan Gavrilescu Ion Ciornohuz; Ion Veriha; Vasili Veriha; Miron Pană; Toader Fistica; Andrieș Cercăz; Gheorghe Șcrab; Ion nepotul lui Ghinghi; Manoli Frunză; Ion Bolohan; Gligoraș Onciul; Ștefan Diaconenco; Vasili Rotopan; Vasili Onciul; Vasili Dumiciu; Antohie Țopa; Gavril Râpta; Nicolai Mihovan; Dumitraș Râpta; Manoli Mihovan; Gligoraș Zavealiță; Gheorghe Ținte; Ștefan Popovici; Vasili Sauciuc; Grigoraș*

²³³ Johann Polek: *op. cit.*, pag. 21-23.

*Alexandruc; Ivan Rupta; Ștefan Mihovan; Andronachi Zaveali-
ță; Simeon Rupta; Ioan Leanca; Ștefan Dracinschi; Vasili
nepotul lui Onciul; Mihailo; Costantin Humă; Ștefan Dratfa;
Vasili Cârste; Gavril Miron, Ștefan Miron; Vasilie Himuc;
Toader Ciornohuz; Coste Savin; Ion Tiron; Ion zet Ilaș; Ilii
Cârste; Gavril Mihail; Petro Cârste; Ion Popovici; Ioniță
Marco; Vasili Toader; Vasili Marco; Gligoraș Costin; Vasili
Costin; Andronachi Borșan; Antohi Popovici; Sandul Mălai;
Ilii Stavăr; Gheorghe Mălai; Iordachi Ieșan; Dimitri Popovici;
Vasile Popovici; Vasile Cerneuțan; Costantin Marco; Ionașco
Popovici; Grigoraș Constanciul și Vasile Constanciul).*

Ponderea fiecăreia dintre aceste categorii în masa totală a mazililor, ruptașilor și șleahțicilor din Ocolul Ceremușului era de circa 14% pentru mazili, 29% pentru ruptași și 57% pentru șleahțici – o preponderență masivă a acestora din urmă, cu un procent aproape dublu față de ruptași și aproape cvadruplu față de mazili. Global, familiile de mazili, ruptași și șleahțici reprezentau 9,48% din populația întregului ocol și 13,52% din populația localităților în care locuiau. Dintre aceste localități, cele mai multe familii de mazili, ruptași și șleahțici au fost înregistrate în satele Vilaucea (30 de familii), Ispasul (25 de familii), Stăneștii (15 familii), Cabinul (14 familii), Carapciul (13 familii), Broscăuții (12 familii), și Zamostia (11 familii). Distribuția medie, la nivelul celor 21 de localități cu mazili și răzeși din Ocolul Ceremușului, era de 6-7 familii de mazili, ruptași și șleahțici pe localitate.

Addenda la Ținutul Cernăuți

Datele înscrise în această secțiune se referă la cele 16 localități din Ocolul Târgului care au rămas în Moldova, astăzi raionul Herța, regiunea Cernăuți (Ucraina). Deși aceste date nu sunt incluse în evaluările statistice referitoare la aria bucovineană, s-a considerat totuși necesară menționarea lor întrucât acest grup de localități forma o unitate indisolubilă cu celelalte localități din Ocolul Târgului și din întreg Ținutul Cernăuți, inclusiv în ceea

ce privește mazilii și răzeșii care, în marea lor majoritate, făceau parte din aceleași vechi familii. Informațiile prezentate în rândurile de mai jos sunt extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774* (sursa: *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 117-119 și 385-394).

1. PILIPĂUȚI / PILIPĂUȚII

1772-1773. Proprietar: Marele Schit din Polonia. 90 case.

1774. Moșia Mănăstirii Schitului. 78 case.

2. MOVILA / MOVILA HERȚII

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși (în exemplarul al doilea al tabelului, proprietarul satului este numita „Herțoae”). 9 case.

1774. Moșia lui Andrii Herțan. 18 case.

3. HERȚA / FUNDUL HERȚII

1772-1773. Proprietar: vornicul Ivan. 10 case.

1774. Moșia lui Mihaiu Vodă. 24 case.

4. MOLNIȚA / MOLNIȚA

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși (în exemplarul al doilea al tabelului, proprietarul satului este numita „Anița Gorovei”). 47 case.

1774. Moșia lui Cărăcar și Gorovei. 75 case.

5. SĂNĂHĂU / SĂNEHĂU

1772-1773. Proprietar: clucerul Alexandru Sturza. 45 case.

1774. Moșia dumisale Sandul Sturza. 52 case.

6. GODĂNEȘTI / GODINEȘTII

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși (în exemplarul al doilea al tabelului, ca proprietari ai satului Godănești sunt indicați „Lupul Nacul și alți răzeși”). 34 case.

1774. Moșia lui Lupul Nacul și alți răzeși. 35 case. Mazili: Mihalachi Onciul și Păladi Loja.

7. BUDA DE JOS / BUDA

1772-1773. Proprietar: Todor Holban. 29 case. Mazili: Ion Holban și Todor Holban (în exemplarul al doilea al tabelului mai este inclus și „mazil Mihail Holban”).

1774. Moșia lui Ion i Toader Holban. 24 case. Mazili vechi: Ion Holban și Toader Holban.

8. BUDA DE SUS / BUDA

1772-1773. Proprietar: Ilia Holban. 17 case. Mazil: Ilia Holban.

1774. Moșia lui Ilie Holban. 13 case. Mazil: Ilie Holban.

9. NOVOSELIȚA / NOOA SĂLIȚI

1772-1773. Proprietari: Costachi Volcinschi și Cracali Mihalachi. 22 case. Mazili: Costachi Volcinschi și Mihalachi Cracali.

1774. Moșia lui Costandin Volcinschi. 24 case. Mazil vechiu: Costandin Volcinschi.

10. MOGOȘEȘTI

Notă: în materialele recensământului din anul 1774 este scris în mod greșit „Godineștii”.

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 30 case. Șleahțici: Ioan Popescul, Filip Gora, Simeon Țura.

1774. Moșie răzășască. 23 case. Ruptași noi: Ion Popăscu; Filip Gora; Andrunachi, nepotul lui Vlad.

11. CULICENI / CULICENII

1772-1773. Proprietar: Nicolai Holban. 20 case.

1774. Moșia lui Vasile Holban, căpitan. 30 case. Mazil: Vasile Holban, căpitan de mazili.

12. FUNDOAIA / FUNDOAIA

1772-1773. Proprietar: Nicolai Holban. 25 case.

Mazil: Nicolai Holban.

1774. Moșia lui Vasile Holban, căpitan. 30 case.

Mazil: Ion Holban, holteiu.

13. BĂCEȘTI / BECEȘTII

1772-1773. Proprietari: diverși răzeși. 30 case. Mazili: Nicolai Holban, Ioan Braha, Sandul Braha, Vasili – sin ego; ruptaș: Gheorghii Nepoțel; șleahțici: Todor – sin popa, Ioan – nepotul său (de frate sau de soră), Gheorghii – drat ego.

1774. Moșia Sandului Brahă i alți răzăși. 43 case. Mazili vechi: Ion Brahă și Sandul Brahă. Răzăși (ruptași noi): Toader, Ion Irimicea, Gheorghii Irimicea, Gheorghii Nepoțel.

14. HREAȚCA / HREAȚCA

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Sfântul Spiridon. 55 case.

1774. Moșia mănăstirii Sfântul Spiridon. 57 case.

15. SLOBOZIA ȚINTII / ȚINTENII

1772-1773. Proprietari: Țintenii. 15 case. Sunt înregistrați numai doi mazili: Vasili Țintă și Ioan Țintă.

1774. Moșie răzășască. 22 case. Șlehti, răzăși (ruptași): 1. Neculaiu Ținte; 2. Ștefan Ținte; 3. Chiriac Ținte; 4. Roman Ținte; 5. Vasile Ținte; 6. Ursul Ținte; 7. Andrei Prodan, zet lor; 8. Vasile Marcu; 9. Neculaiu Prodan.

16. TÂRNAUCA / TÂRNAUCA

1772-1773. Proprietar: căpitan Dimitri Potlog. 177 case. La rubrica „mazili și ruptași” este menționat „căpitan Dimitri Potlog”.

1774. Moșia stolnicului Dumitrachi Potlog. 198 case.

În ceea ce privește forma de proprietate, se constată că marea majoritate a localităților erau sate cu proprietari mazili și răzeși: Movila Herții, Molnița, Godineștii, Buda de Jos, Buda de Sus, Nooa Săliți, Mogoșești, Culiceni, Fundoaia, Becești și Țintenii. Mai existau două sate cu

proprietari boieri (Fundul Herții și Sănehău) și două sate cu proprietari eclesiastici, unul aparținând Marelui Schit din Polonia (Pilipăuții), iar celălalt Mănăstirii Sfântul Spiridon (Hreățca). Târnuca, singura localitate din zonă care poate fi încadrată în categoria satelor mari, a fost înregistrată la recensământul din anii 1772-1773 ca aparținând căpitanului *Dimitri Potlog* (înscris, ca persoană, la rubrica „mazili și ruțași”), în timp ce la recensământul din anul 1774 ea a fost înregistrată ca aparținând stolnicului *Dumitrachi Potlog* (aceeași persoană, care, primind între timp o dregătorie, a fost inclusă în rândurile boierimii); din acest motiv localitatea respectivă a fost considerată ca fiind proprietate boierească. În tabele, un număr mare de mazili, localnici sau nelocalnici, sunt menționați ca unici proprietari sau sunt indicați în mod special drept coproprietari, alături de răzeșimea autohtonă: *Andrii Hertan, Hertoe* (Movila Herții), *Cărăcar* și *Gorovei, Anița Gorovei* (Molnița), *Lupul Nacul* (Godineștii), *Ion Holban* și *Toader Holban* (Buda de Jos), *Ilie Holban* (Buda de Sus), *Costandin Volcinschi* și *Mihalachi Cracali* (Noa Săliți), *Nicolai Holban* (Culiceni și Fundoaia), *Vasile Holban* (Culiceni și Fundoaia), *Sandul Braha* (Beceștii), *Ținteni* (Ținteni) și căpitanul *Dimitri Potlog* (Târnuca).

Dintre cele 16 localități din Ocolul Târgului care au rămas în Moldova, mai bine de jumătate erau localități în care, la recensăminte din anii 1772-1773 și 1774, au fost înregistrați mazili, ruțași sau șleahțici: Godineștii, Buda de Jos, Buda de Sus, Noa Săliți, Mogoșeștii, Culiceni, Fundoaia, Beceștii și Ținteni. Toate aceste 9 localități fac parte din categoria satelor foarte mici, mici și mijlocii, cu un coeficient de populare de 29 de familii pe sat (la un total de 260 de familii), mult inferior coeficientului de populare calculat pentru celelalte 7 localități, în care nu au fost înregistrați mazili, ruțași sau șleahțici, care este de 73 de familii pe localitate (la un total de 514 familii). Satele din prima grupă erau toate sate cu proprietari mazili și răzeși, în timp ce satele din cea de-a doua grupă erau mai ales sate cu proprietari boieri sau eclesiastici.

Între cele două recensăminte din anii 1772-1773 și 1774 există numeroase diferențe de înregistrare privind atât numele localităților, cât și numărul familiilor (caselor). Pentru calcularea coeficienților de populare s-a folosit numărul maxim de case, inclusiv casele declarate pustii. În ceea ce privește mazilii și răzeșii, se poate constata că la recensământul din anii 1772-1773 au fost înregistrați 21 de mazili și răzeși (14 mazili, 1 ruțaș și 6 șleahțici), în timp ce la recensământul din anul 1774 au fost înregistrați 23 de mazili și răzeși (10 mazili și 13 ruțași). Comparând însă cele două situații, se observă că numărul persoanelor distincte înscrise în materialele celor două catagrafii este de 35 de mazili și răzeși, dintre care 23 au fost înregistrați numai la câte unul dintre recensăminte, iar ceilalți 12 au fost înregistrați la ambele recensăminte. Între aceștia din urmă există cinci

persoane care au fost înscrise la primul recensământ ca șleahlici, iar la cel de-al doilea ca ruptași, și care au fost considerate, toate, ca fiind ruptași (*Ion Popăscu, Filip Gora, Toader sin Popa, Ion Irimicea și Gheorghii Irimicea*). În final, dintr-un număr de 35 de mazili, ruptași și șleahlici, 18 au fost considerați ca fiind mazili (*Mihalachi Onciul, Păladi Loja, Toader Holban, Ion Holban, Mihail Holban, Ilie Holban, Costandin Volcinschi, Mihalachi Cracali, Vasile Holban, Nicolai Holban, Ion Holban, Nicolai Holban, Ion Braha, Sandul Braha, Vasili – sin ego, Vasile Țintă, Ioan Țintă, căpitan Dimitri Potlog*); 16 au fost considerați ca fiind ruptași (*Ion Popăscu, Filip Gora, Andrunache, nepotul lui Vlad; Toader – sin Popa; Ion Irimicea; Gheorghii Irimicea; Gheorghii Nepoțel; Neculaiu Ținte; Ștefan Ținte; Chiriac Ținte; Roman Ținte; Vasile Ținte; Ursul Ținte; Andrei Prodan, zet lor; Vasile Marcu; Neculaiu Prodan*) și unul a fost considerat șleahlic (*Simeon Țura*). Ponderea fiecăreia dintre aceste categorii în masa totală a mazililor, ruptașilor și șleahlicilor din această parte a Ocolului Târgului era de circa 51 % pentru mazili, 46 % pentru ruptași și 3 % pentru șleahlici – o preponderență evidentă a mazililor și ruptașilor, cu procentaje apropiate, în timp ce ponderea șleahlicilor era nesemnificativă (ca de alt fel în întreg Ocolul Târgului). Global, mazilii, ruptașii și șleahlicii reprezentau 4,52 % din populația întregii zone și 13,46 % din populația localităților în care locuiau. Dintre aceste localități, cele mai multe familii de mazili, ruptași sau șleahlici au fost înregistrate în satele Ținteniei (11 familii), Beceștii (8 familii) și Mogoșești (4 familii). Distribuția medie, la nivelul celor nouă localități cu mazili, ruptași și șleahlici din zonă, era de 3-4 familii pe localitate.

Prin cumularea datelor la nivelul întregului ocol, așa cum se prezenta el în tabelele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774, înainte de cesionarea Bucovinei, rezultă că cele 30 de localități erau formate dintr-un târg, două sate aparținătoare târgului, șapte sate cu proprietari ecleziastici, trei sate cu proprietari boieri și 17 sate cu proprietari mazili și răzeși. Dintre acestea, mai bine de jumătate erau localități în care, la cele două recensăminte moldovenești, au fost înregistrați mazili, ruptași și șleahlici: Târgul Cernăuți, localitatea aparținătoare Roșișa și 14 sate, toate cu proprietari mazili și răzeși. Coeficientul de populare calculat pentru aceste 16 localități în care au fost înregistrați mazili, ruptași și șleahlici, era de 67 de familii pe localitate (la un total de 1067 de familii), evident mai mic decât coeficientul de populare calculat pentru cele 14 localități în care nu au fost înregistrați mazili, ruptași și șleahlici, care era de 83 de familii pe localitate (la un total de 1155 de familii). Excluzând Târgul Cernăuți și localitatea aparținătoare Roșișa, care formau împreună o entitate de tip urban, rezultă pentru celelalte 14 localități în care au fost înregistrați mazili, ruptași

sau șlehtici un coeficientul de populare de numai 37 de familii pe localitate (la un total de 523 de familii).

În Ocolul Târgului, considerat în întregul său, așa cum apărea el în tabelele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774, înainte de cesionarea Bucovinei, au fost înregistrați în total 67 de mazili și răzeși, dintre care 31 de mazili, 30 de ruptași și șase șlehtici. Global, mazilii și răzeșii reprezentau 3,02 % din populația întregului ocol și 6,30 % din populația localităților în care locuiau. Această configurație privind numărul total de localități, numărul localităților în care au fost înregistrați mazili, ruptași și șlehtici, dar mai ales distribuția acestora în raport cu populația întregului ocol și în raport cu populația localităților în care locuiau, plasează Ocolul Târgului în parametri asemănători cu cei calculați pentru Ocolul Prutului și Ocolul Nistrului.

ȚINUTUL SUCEAVA

Spre deosebire de recensămintele din Ținutul Cernăuți, analizate anterior, recensămintele din Ținutul Suceava sunt incomplete și superficiale întocmite. Chiar la o comparație directă între înregistrările din cele două ținuturi se poate observa că Ținutul Suceava, mult mai întins și cu un număr aproape dublu de sate și cătune față de Ținutul Cernăuți, are consemnate cu circa 25% mai puține case (familii) decât acesta din urmă. Această realitate se poate constata și printr-o analiză comparativă cu recensămintele austriece efectuate în anii imediat următori din ordinele celor doi guvernatori militari ai Bucovinei, generalii Gabriel Splény von Mihálydy și Karl Freiherr von Enzenberg²³⁴.

Recensământul efectuat în anii 1772-1773, pentru Ținutul Suceava, se rezumă la o listă cu numai 22 de localități, toate din Ocolul Berhometelor. Rezultatele numărătorii sunt prezentate în formă tabelară, înscriind în rubrici aceleași date și în același mod cum s-a făcut și la celelalte ținuturi, cu deosebire că în rubrica destinată mazililor și ruptașilor membrii acestei categorii sociale sunt prezentați numai numeric, fără să fie menționate numele și prenumele lor.

Recensământul din anul 1774, spre deosebire de cel anterior, conține tabele pentru fiecare din cele cinci ocoale în parte: Ocolul Berhometelor (46 de localități), Ocolul Vicovilor (31 de localități), Ocolul Mijlocului (20 de localități), Ocolul Siretului de Sus (60 de localități) și Ocolul [Siretului] de Jos

---

²³⁴ Daniel Werenka: *op. cit.*, pag. 126-137 și 173-177.

(34 de localități). La acestea se adaugă și un al șaselea tabel, în care sunt trecute „*satele cu salvogvardia preînălțatului graf*”: Dobrânăuții (în Ocolul Berhometelor); Frătăuții, Rădăuții, Volovățul, Mănăstirea Solca și Pârteștii (în Ocolul Vicovilor); Buninții, Mitocu, Mănăstirea Burdujeni, Mănăstirea Sfântului Ilii și Bosancii (în Ocolul Mijlocului); Capu Codrului, Valea Sacă, Bogdăneștii și Litenii (în Ocolul Siretului de Sus); Sirețelu și Joldeștii (în Ocolul de Jos). Aceste 17 sate, care beneficiau de înlesniri fiscale speciale din partea feldmareșalului rus P.A. Rumeanțev; erau în marea lor majoritate proprietăți ecleziastice și aparțineau mitropoliei de la Iași (Bosancii), episcopiei de la Rădăuți (Rădăuții) sau diferitelor mănăstiri: Putna, Sucevița, Solca, Homoru, Dragomirna, Burdujenii, Sfântul Ilii, Voronețul, Slatina și Râșca, unele dintre ele fiind chiar localități formate și dezvoltate pe lângă așezările monahale respective. În afară de acestea mai sunt menționate două proprietăți boierești (Litenii și Sirețelu) și o localitate la care nu este specificată forma de proprietate (Joldeștii).

Repartizând cele 17 sate cu salvogvardie pe ocoalele de care aparțineau teritorial și adăugând localitatea Berlinții Ruși (înregistrată la recensământul din anii 1772-1773 între cele 22 de localități din Ocolul Berhometelor, dar omisă din materialele recensământului din anul 1774), rezultă un număr total de 209 localități, distribuite pe ocoale după cum urmează: Ocolul Berhometelor (48 de localități), Ocolul Vicovilor (36 de localități), Ocolul Mijlocului (26 de localități), Ocolul Siretului de Sus (64 de localități) și Ocolul [Siretului] de Jos (36 de localități). Dintre acestea, 95 de localități au rămas în componența Moldovei, iar celelalte 112 localități au fost incluse în aria bucovineană, cu următoarea repartizare teritorială în fostele ocoale moldovenești: Ocolul Berhometelor (39 de localități), Ocolul Vicovilor (36 de localități), Ocolul Mijlocului (20 de localități) și Ocolul Siretului de Sus (17 localități). Din Ocolul [Siretului] de Jos, nici o localitate nu a

intrat în componența Bucovinei. Trebuie specificat însă că multe localități aflate în aria bucovineană nu au fost înregistrate la recensămintele din anii 1772-1773 și 1774, dintre care exemplificăm: Lăpușna, Mihova, Petriceanca, Mihuceni, Sadiu, Berești, Tomești, Rogojești, Mihăilești, Moisieni, Rudești și Fărceni (în Ocolul Berhometelor); Voitinel, Călugărițe, Prundu Volovățului, Făgețel, Arbore, Gura Humorului, Ceaplinți, Ivancicăuți, Drăgănești, Durnești, Pătrăuți și Berindești (în Ocolul Vicovilor); Areni, Tătărași, Volcânești, Ruscior, Lețcani, Plăvălari și Poienile (în Ocolul Mijlocului); Borghinești, Bodeni, Frumoasa, Săsciori, Nimericeni și Stelenești (în Ocolul Siretului de Sus). Cu timpul, câteva dintre aceste localități au dispărut sau au fost incluse în teritoriul altor localități (spre exemplu, Arenii și Tătărașii au intrat în componența Țârgului Suceava). Cele mai multe au continuat însă să existe ca entități de sine stătătoare, chiar dacă unele dintre ele și-au schimbat denumirile (spre exemplu: Tomești – Suceveni, Moisieni – Târnauca, Fărceni – Prisecăreni, Rudești – Gropana, Ceaplinți – Țibeni, Volcânești – Ițcanii Noi, Plăvălari – Rușii Plăvălarilor, Poieni – Rușii Poienilor, Borghinești – Roșia, Stelenești – Cornul Luncii). Pentru identificarea localităților omise au fost folosite atât surse din epocă, cât și lucrări moderne, inclusiv documente cartografice²³⁵.

Pentru cele 22 de localități din Ocolul Berhometelor care sunt înregistrate la ambele recensăminte se pot face o serie de analize comparative, asemănătoare cu cele făcute pentru ocoalele din Ținutul Cernăuțului. Astfel, în ceea ce privește denumirile localităților, se constată diferențe între tabelele recensământului din anii 1772-1773 și cele ale recensământului din anul 1774, cele mai importante fiind următoarele: Jidova-Jadova, Carabciu-Carapciu, Petrățeni-Pătrăuți, Ințești-Ijeștii, Budințeni - Budinții, Obrișeni - Oprișanii, Berlinți - Bârlinții,

---

²³⁵ *Vide supra* n. 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82 și 83.

Tabelul 6A. Ținutul Suceava. Distribuția localităților pe ocoale și tipuri de proprietate

Tipul de proprietate	Distribuția localităților				
	Ocolul Berhometelor	Ocolul Vicovilor	Ocolul Mijlocului	Ocolul Siretului	TOTAL
Târguri	1	-	1	-	2
Sate cu proprietari ecleziastici	(5)	(10)	(4)	(3)	(22)
Sate cu proprietari boieri	(4)	(-)	(-)	(-)	(4)
Sate cu proprietari mazili și răzeși	(14)	(6)	(2)	(4)	(26)
Sate la care nu este menționată forma de propr.	15	20	13	10	58
TOTAL	39	36	20	17	112

Fără Târgul Suceava și Târgul Siretului:

TOTAL	38	36	19	17	110
--------------	-----------	-----------	-----------	-----------	------------

Camenca-Camânca²³⁶. Aceste diferențe se datorează în principal faptului că materialele primului recensământ au fost păstrate în copii rusești, în timp ce de la al doilea recensământ s-au păstrat chiar originalele moldovenești.

Cele 22 de localități din Ocolul Berhometelor înregistrate la recensământul din anii 1772-1773 sunt singurele la care forma de proprietate a fost indicată în mod explicit, în timp ce pentru celelalte localități din acest ocol, precum și pentru toate localitățile din celelalte ocoale, forma de proprietate nu a fost consemnată decât pentru târguri și pentru

²³⁶ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 53-54 și 336-339.

Tabelul 6B. Ținutul Suceava. Distribuția gospodăriilor pe ocoale și tipuri de proprietate

Tipul de proprietate	Distribuția localităților				
	Ocolul Berhometelor	Ocolul Vicovilor	Ocolul Mijlocului	Ocolul Siretului	TOTAL
Târguri	84	-	365	-	449
Sate cu proprietari ecleziastici	(147)	(830)	(372)	(163)	(1512)
Sate cu proprietari boieri	(143)	(-)	(-)	(-)	(143)
Sate cu proprietari mazili și răzeși	(669)	(165)	(50)	(86)	(970)
Sate la care nu este menționată forma de propr.	403	807	506	267	1983
TOTAL	1446	1802	1293	516	5057

Fără Târgul Suceava și Târgul Siretului:

TOTAL	1362	1802	928	516	4608
--------------	-------------	-------------	------------	------------	-------------

satele cu salvogvardie, care erau, în marea lor majoritate, proprietăți ecleziastice. În unele cazuri forma de proprietate a fost dedusă în mod indirect sau a fost presupusă pe baza altor informații din tabelele recensământului, toate aceste situații fiind menționate în mod special în capitolele următoare, destinate analizei fiecărui ocol în parte. Pe baza acestor observații, localitățile din Ținutul Suceava care au fost incluse în aria bucovineană au putut fi încadrate, în funcție de forma de proprietate, în următoarele categorii: *târguri*, *sate cu proprietari ecleziastici*, *sate cu proprietari boieri* și *sate cu*

**Tabelul 7A. Ținutul Suceava. Distribuția localităților
cu mazili și ruptași
pe ocoale și tipuri de proprietate**

Tipul de proprietate	Distribuția localităților				
	Ocolul Berhometelor	Ocolul Vicovilor	Ocolul Mijlocului	Ocolul Siretului	TOTAL
Târguri	1	-	1	-	2
Sate cu proprietari eclesiastici	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Sate cu proprietari boieri	(1)	(-)	(-)	(-)	(1)
Sate cu proprietari mazili și răzeși	(10)	(5)	(3)	(4)	(22)
Sate la care nu este menționată forma de propr.	6	-	-	-	6
TOTAL	18	5	4	4	31

Fără Târgul Suceava și Târgul Siretului:

TOTAL	17	5	3	4	29
--------------	----	---	---	---	----

proprietari mazili și răzeși, la care se adaugă foarte multe localități pentru care nu se menționează forma de proprietate²³⁷. Urmând aceeași procedură ca și în cazul Ținutului Cernăuți, în tabelele 6A și 6B au fost înscrise date privind numărul localităților (târguri și sate), respectiv numărul gospodăriilor (case, familii), cu distribuția lor pe ocoale și pe tipuri de proprietate. În tabelele 7A și 7B au fost înscrise aceleași date privind numărul localităților și, respectiv, al gospodăriilor, cu distribuția lor pe ocoale și pe tipuri de proprietate, dar numai

²³⁷ *Ibidem*, pag. 53-54 și 336-353.

Tabelul 7B. Ținutul Suceava. Distribuția gospodăriilor din localitățile cu mazili și ruptași pe ocoale și tipuri de proprietate

Tipul de proprietate	Distribuția localităților				
	Ocolul Berhometclor	Ocolul Vicovilor	Ocolul Mijlocului	Ocolul Siretului	TOTAL
Târguri	84	-	365	-	449
Sate cu proprietari eclesiastici	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Sate cu proprietari boieri	(26)	(-)	(-)	(-)	(26)
Sate cu proprietari mazili și răzeși	(535)	(140)	(50)	(86)	(811)
Sate la care nu este menționată forma de propr.	148	-	-	-	148
TOTAL	793	140	415	86	1434

Fără Târgul Suceava și Târgul Siretului:

TOTAL	709	140	50	86	985
--------------	------------	------------	-----------	-----------	------------

pentru localitățile în care au fost înregistrați mazili și ruptași. Cifrele incluse între paranteze reprezintă date parțiale sau stabilite cu aproximație, din cauza faptului că există foarte multe localități la care nu a fost menționată forma de proprietate. Toate datele înscrise în tabele au rezultat ca urmare a centralizării informațiilor extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, identificate și prelucrate pentru fiecare ocol în parte²³⁸.

Se observă că, excluzând satele la care nu este indicată forma de proprietate, cele mai numeroase sate sunt cele cu

²³⁸ Vide pag. 176-202 și tabelele 9A, 9B, 9C și 9D din prezentul studiu.

proprietari mazili și răzeși (26 de sate), urmate de cele cu proprietari ecleziastici (22 de sate) și de cele cu proprietari boieri (4 sate), la care se adaugă Târgul Suceava și Târgul Siretului. Satele cu proprietari mazili și răzeși predomină în Ocolul Berhometelor (14 sate), urmat de Ocolul Vicovilor (6 sate), Ocolul Siretului de Sus (4 sate) și Ocolul Mijlocului (2 sate). Satele cu proprietari ecleziastici predomină în Ocolul Vicovilor (10 sate), urmat de Ocolul Berhometelor (5 sate), Ocolul Mijlocului (4 sate) și Ocolul Siretului de Sus (3 sate), în timp ce satele cu proprietari boieri sunt înregistrate numai în Ocolul Berhometelor (4 sate). Aceste rezultate au însă un caracter relativ deoarece localitățile la care nu se cunosc proprietarii reprezintă mai bine de jumătate din totalul localităților și ele ar putea, datorită acestui fapt, să schimbe esențial configurația propusă mai sus. Pe de altă parte, pentru interpretarea corectă a acestor ierarhizări trebuie avut în vedere și faptul că, de la un ocol la altul, numărul satelor incluse în aria bucovineană, precum și ponderea acestora față de totalul satelor înregistrate la recensămintele din anii 1772-1773 și 1774, în ocolul respectiv, pot să fie foarte diferite: Ocolul Berhometelor – 39 de sate (81%), Ocolul Vicovilor – 36 de sate (100%), Ocolul Mijlocului – 20 de sate (80%), Ocolul Siretului de Sus – 17 sate (26%).

Pentru a stabili gradul real de populare al acestor sate, s-a calculat *indicele de populare* (raportul dintre populația unui grup de localități și numărul localităților din grupul respectiv), atât pentru fiecare ocol în parte, cât și pentru fiecare dintre tipurile de proprietate. În primul caz a rezultat următoarea ierarhizare: Ocolul Mijlocului (65 de familii pe localitate), Ocolul Vicovilor (50 de familii pe localitate), Ocolul Berhometelor (37 de familii pe localitate) și Ocolul Siretului de Sus (30 de familii pe localitate). În cel de-al doilea caz situația este următoarea: Târgul Suceava (365 de familii pe localitate) și Târgul Siretului (84 de familii pe localitate), satele cu proprietari ecleziastici (69 de familii pe localitate), satele cu

proprietari mazili și răzeși (37 de familii pe localitate), satele cu proprietari boieri (36 de familii pe localitate) și satele la care nu se menționează forma de proprietate (34 de familii pe localitate). La nivelul întregului ținut, raportând totalul de 5057 de familii la totalul de 112 localități, rezultă un coeficient mediu de populare de 45 de de familii pe localitate.

Dintre cele 112 localități din Ținutul Suceava intrate în componența Bucovinei, aproximativ un sfert sunt localități în care, la recensămintele din anii 1772-1773 și 1774, au fost înregistrați mazili și ruptași. Târgul Suceava și Târgul Siretului au fost tratate separat, considerându-se că sunt localități de tip urban. Celelalte 29 de localități se împart, din punct de vedere al proprietății, în 22 de sate cu proprietari mazili și răzeși (75,86%), un sat cu proprietari boieri (3,45%) și 6 sate la care nu se menționează forma de proprietate (20,69%).

Din punctul de vedere al populației, Târgul Suceava era cea mai mare localitate din ținut, precum și a doua ca mărime dintre localitățile cu mazili și răzeși din aria bucovineană (după Târgul Cernăuțului), în timp ce Târgul Siretului era o localitate de nivelul unui sat mijlociu. În afară de Berhometele, care poate fi încadrat în categoria satelor mari, toate celelalte 28 de localități erau sate foarte mici, mici și mijlocii. Pentru a surprinde cât mai exact nivelul de populare al acestor localități, s-a recurs din nou la indicatorul numit *coeficient de populare*. Excluzând Târgul Suceava și Târgul Siretului ca fiind localități de tip urban, coeficientul de populare calculat pentru celelalte 29 de localități din ținut în care au fost înregistrați mazili și ruptași este de 34 de familii pe localitate (la un total de 985 de familii), evident mai mic decât coeficientul de populare calculat pentru cele 81 de localități din ținut în care nu au fost înregistrați mazili și ruptași, care este de 45 de familii pe localitate (la un total de 3623 de familii).

Concluzia care se desprinde din evaluările statistice de mai sus este, ca și în cazul Ținutului Cernăuți, că mazilii și ruptașii locuiau, în marea lor majoritate, în sate mici și mijlocii,

dintre care cele mai multe aparțineau unor mazili sau erau moșii răzeșești. O parte dintre ei, mult mai puțini, locuiau în cele două târguri (Suceava și Siret), într-un sat cu proprietari boieri și în cele 6 sate la care nu este specificată forma de proprietate, respectiv 26 de familii dintr-un total de 97 de familii de mazili și ruptași (circa 27%). Spre deosebire însă de Ținutul Cernăuți, se constată că, la un număr aproximativ egal de localități, numărul localităților în care au fost înregistrați mazili și răzeși, în Ținutul Suceava, este mult mai mic: 31 față de 55. De asemenea se constată că, deși există mai multe localități care pot fi încadrate în categoria satelor mari (Berhometele, Frătăuții, Rădăuții, Volovățul, Rușii, Mitocu și Bosancii), nivelul de populare al satelor din Ținutul Suceava este, în medie, mai mic decât nivelul de populare al satelor din Ținutul Cernăuți, atât în ceea ce privește localitățile în care au fost înregistrați mazili și ruptași (coeficient de populare: 34 de familii pe localitate, față de 45 de familii pe localitate), cât și în ceea ce privește localitățile în care nu au fost înregistrați mazili și ruptași (coeficient de populare: 45 de familii pe localitate, față de 71 de familii pe localitate). La nivelul ocoalelor, se poate observa că în Ocolul Berhometelor numărul satelor în care au fost înregistrați mazili și ruptași, precum și gradul de populare al acestora, sunt comparabile cu cele ale satelor din ocoalele Ținutului Cernăuți, în timp ce pentru Ocolul Vicovilor, Ocolul Mijlocului și Ocolul Siretului de Sus aceste cifre se reduc la mai puțin de jumătate, cu o ușoară preponderență în Ocolul Vicovilor. Același lucru se poate afirma și în ceea ce privește numărul mazililor și ruptașilor din Ținutul Suceava și din ocoalele acestuia, care va fi analizat ceva mai jos. Prin prelucrarea și centralizarea informațiilor oferite de materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774 pentru ținuturile Cernăuți și Suceava, a putut fi configurată o hartă a răspândirii localităților în care, la cele două catagrafii, au fost înregistrați mazili și răzeși. Se constată că aceste localități predominau masiv în partea de nord

(Ținutul Cernăuțului și Ocolul Berhometelor, din Ținutul Suceava) și se diminuau substanțial în partea de sud (Ocolul Vicovilor, urmat de Ocolul Mijlocului și Ocolul Siretului de Sus, toate trei din Ținutul Suceava).

Dar cea mai importantă lipsă, din punctul de vedere al acestui studiu, o reprezintă faptul că Ținutul Suceava, spre deosebire de Ținutul Cernăuți, este unul dintre cele patru ținuturi în care nu se respectă caracteristica principală a recensământului din anul 1774, anume aceea de a se prezenta listele nominale ale capilor de familie, pe fiecare categorie fiscală în parte, implicând în această lipsă inclusiv categoria mazililor și ruptașilor. Din această cauză nu putem beneficia de numele și prenumele acestora, nici de la recensământul din anii 1772-1773 și nici de la recensământul din anul 1774, motiv pentru care analiza noastră pentru Ținutul Suceava trebuie să se reducă numai la o evaluare numerică, evaluare ce are la bază recensământul din anul 1774, corectat cu informațiile preluate de la cele 22 de localități din Ocolul Berhometelor care au fost incluse și la recensământul din anii 1772-1773.

În tabelele 8A și 8B sunt înscrise date privind numărul familiilor de mazili și ruptași, cu distribuția lor pe ocoale și pe întregul ținut, precum și ponderea acestora față de totalul populației în fiecare dintre aceste cazuri. Aceste date au rezultat în urma centralizării informațiilor extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, identificate și prelucrate pentru fiecare ocol în parte.²³⁹

Coroborând rezultatele numerice din primul tabel cu evaluările procentuale din cel de-al doilea, se pot face și pentru Ținutul Suceava câteva constatări de ordin general privind răspândirea mazililor și ruptașilor. Astfel, se poate observa că din totalul de 97 de mazili și ruptași, 47 erau mazili (48%) și 50 erau ruptași (52%), adică o pondere echilibrată între cele două

---

²³⁹ Vide pag. 176-202 și tabelele 9A, 9B, 9C și 9D din prezentul studiu.

Tabelul 8A. Distribuția mazililor și răzeșilor pe ocoale și pe total ținut

Categoria	Ocolul Berhometelor	Ocolul Vicovilor	Ocolul Mijlocului	Ocolul Siretulului	TOTAL ȚINUT
Mazili	27	8	7	5	47
Ruptași	42	5	3	-	50
TOTAL	69	13	10	5	97

Tabelul 8B. Ponderea mazililor și răzeșilor față de totalul populației - pe ocoale și pe total ținut

Categoria	Ocolul Berhometelor	Ocolul Vicovilor	Ocolul Mijlocului	Ocolul Siretulului	TOTAL ȚINUT
Mazili	1,87%	0,44%	0,54%	0,97%	0,93%
Ruptași	2,90%	0,28%	0,23%	-	0,99%
TOTAL	4,77%	0,72%	0,77%	0,97%	1,92%

categoria, cu o foarte ușoară preponderență a ruptașilor. De asemenea se poate observa că, din punct de vedere numeric, atât mazilii cât și ruptașii predominau masiv în Ocolul Berhometelor, în timp ce în celelate ocoale numărul lor era de câteva ori mai mic. Pe de altă parte, dacă în Ocolul Berhometelor ruptașii erau substanțial mai bine reprezentați decât mazilii, în celelate trei ocoale mazilii aveau o oarecare ascendență numerică față de ruptași. Făcând o ierarhizare pe ocoale, se constată că, după Ocolul Berhometelor (69 de familii, reprezentând 4,77% din populația ocolului), urmează, în ordine descrescătoare, Ocolul Vicovilor (13 familii, reprezentând 0,72% din populația ocolului), Ocolul Mijlocului (10 familii, reprezentând 0,77% din populația ocolului) și Ocolul Siretulului de Sus (5 familii, reprezentând 0,97% din populația ocolului). După cum se vede, numărul mazililor și ruptașilor din Ocolul Berhometelor întrecea de peste cinci ori pe acela din Ocolul Vicovilor, de aproape șapte ori pe acela din

Ocolul Mijlocului și de aproape 14 ori pe acela din Ocolul Siretului de Sus. Global, cele 97 de familii de mazili și ruptași reprezentau 1,92% din populația întregului ținut (5057 de familii) și 6,76% din populația localităților în care locuiau. Dintre aceste localități, cei mai mulți mazili și ruptași au fost înregistrați în satul Ijeștii (20 de familii), urmat de satele Jadova, Robcea, Carapciu și Hliboca (câte 6 familii), precum și de Târgul Suceava și satul Văscăuții (câte 5 familii). Distribuția medie, la nivelul celor 31 de localități cu mazili și ruptași din Ținutul Suceava, era de aproximativ 3 familii de mazili și ruptași pe localitate.

Așa cum s-a arătat și mai sus, pentru Ținutul Suceava, la recensământul din anii 1772-1773 și 1774, nu au fost întocmite listele nominale ale capilor de familie. Numai câteva nume de mazili și răzeși au fost menționate în rubrica destinată proprietarilor, la cele 22 de localități din Ocolul Berhometelor (singurele care au fost incluse în tabelele recensământului din anii 1772-1773 pentru Ținutul Suceava): mazilii *Vasili, Ilinschi* și *Goian*, mazilii *Soroceni*, răzeșii *Morțuchești* și căpitanul *Starcioc*.²⁴⁰ Alte câteva nume de mazili și răzeși au fost înregistrate accidental, la recensământul din anul 1774, în tabelele întocmite pentru Ocolul Mijlocului, fiind menționate prin argații lor: mazilii *Filip Oprea, Grigore Oprea* și mazilița săracă *Voitoaea*.²⁴¹

Există totuși posibilitatea de a afla, cu un anumit grad de relativitate, o mare parte dintre numele mazililor și răzeșilor din Ținutul Suceava. Pentru aceasta s-a apelat la alte surse din epocă, anume la listele nominale cu boierii, ruptașii, șleahicii și demnitarii bisericești care au participat, la 12 octombrie 1777, la Cernăuți, la festivitățile de depunere a jurământului de

---

²⁴⁰ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975,

Partea I-a, pag. 53-54.

²⁴¹ *Ibidem*, pag. 343.

credință („*Omagiul*”) față de noua stăpânire austriacă. Documentele respective au fost publicate la Cernăuți, în anul 1902, de profesorul Johann Poleck²⁴², după originalele în limba germană aflate în arhivele imperiale de la Viena. În lucrarea lui Johann Poleck sunt reproduse listele întocmite la 3 noiembrie 1777, care au fost apoi editate în limba română, în anul 1911, de profesorul Iancu Cuparencu²⁴³ și care consemnează un număr de 26 de boieri, 92 de mazili, 109 ruțași și 142 de șlehtici, în total 369 de reprezentanți ai clasei de frunte a populației din Bucovina. În anexele lucrării lui Johann Poleck este reprodus însă și „*Prothocol*”-ul încheiat chiar la 12 octombrie 1777, la Cernăuți, cu ocazia evenimentului, document care a fost editat în limba română de preotul Dimitrie Țopa²⁴⁴ și care consemnează un număr de 23 de boieri, 93 de mazili, 115 ruțași și 146 de șlehtici, în total 377 de reprezentanți ai clasei de frunte. De aici provin diferențele care există între listele prezentate de cei doi autori, diferențe care se mențin și între lucrările publicate recent de dr. Ștefan Bucevschi²⁴⁵ și de Mircea Pahomi,²⁴⁶ după cum fiecare dintre cercetătorii respectivi a folosit una sau alta dintre cele două surse menționate anterior.

Comparând cele 309 nume de mazili și răzeși înregistrate în materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774, în Ținutul Cernăuți, cu cele 380 de nume distincte de mazili și răzeși menționate în documentele din 12 octombrie 1777 și 3 noiembrie 1777, se constată că 149 de nume se regăsesc în ambele situații, 160 de nume sunt înregistrate

---

²⁴² Johann Polek: *op.cit.*, pag 7-11 și 21-23.

²⁴³ Iancu Cuparencu: *Omagiul Bucovinei*, în „Gazeta mazililor și răzeșilor bucovineni”, anul I (1911), n-rele 4, 5, 6, 7 și 9.

²⁴⁴ Dimitrie Țopa: *op. cit.* pag. 21-25.

²⁴⁵ Ștefan Bucevschi: *Un remember necesar*, în „Septentrion. Foaia Societății pentru cultură și Literatură Română în Bucovina”, Rădăuți, nr. 6-7, 1992-1993, pag. 12-13.

²⁴⁶ Mircea Pahomi: *Jurământul Bucovinei față de Austria în anul 1774*, în „Analele Bucovinei”, anul VIII (2001), nr. 2, pag. 319-329.

numai în tabelul recensămintelor moldovenești și 231 de nume sunt înregistrate numai în listele întocmite cu ocazia depunerii jurământului față de noua stăpânire austriacă. Acestea din urmă sunt nume care aparțin, după opinia noastră, atât mazililor și răzeșilor din Ținutul Cernăuți, cât și celor din Ținutul Suceava.

Ortografierea folosită în documentele oficiale austriece de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, dar și în transcrierea realizată de profesorul Johann Polek, transformă de multe ori numele vechi românești într-unele cu rezonanță ciudată și cu totul străină oamenilor locului.²⁴⁷ Astfel Cocoran devine Kockorano, Crișan devine Kritschon, Dumbrăveanu devine Dombrovano, Ghițescu devine Giesescu sau Gliescu, Gușă devine Gosche, Hotincean devine Hotinsano, Negoită devine Niguitza, Pațarină devine Bazarena, Părjilă devine Parzila, Păunel devine Pavonel sau Bavone, Păuș devine Baush, Pârvul devine Pirful, Perjul devine Berschul, Priscornic devine Breskornick, Teliman devine Dellaman, Tomorug devine Domurung, Ungureanu devine Unnagareno, Ursulean devine Ursulano etc. În listele care urmează numele acestor mazili, ruptași și șlehtici sunt redată în ortografierea propusă de Iancu Cuparencu și Dimitrie Țopa, ambii buni cunoscători ai limbii germane contemporane, dar și a celei folosite în documentele austriece mai vechi, precum și buni cunoscători ai familiilor de mazili și răzeși din Bucovina. Întrucât la Iancu Cuparencu este evidentă o apropiere mai mare de forma din textul german, iar la Dimitrie Țopa se observă o tendință mai pronunțată de românizare, diferențele dintre cei doi autori au fost pe cât posibil eliminate prin consultarea documentelor originale publicate de Johann Polek, dar și prin compararea cu unele nume de familie din recensămintele moldovenești din anii

---

²⁴⁷ Vide și nota editorială a academicianului Radu Grigorovici referitoare la ortografierea denumirilor de localități din *Tabelul localităților din Bucovina* de Gabriel Splény von Mihálydy, în: *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*, București, 1998, pag. 233.

1772-1773 și 1774. Problema aceasta este mai complexă și ar necesita un studiu aprofundat, care nu face însă obiectul cercetării noastre.

Mazilii: Constantin Arapul, Antiohi căpitan, Filip Arhip, Luca Arhip, Vasile Bojescul, Andrei Botuș, Vasile Calmuțchi, Mihalachi Cerneavschi, Constantin Ciolpan, Gheorghii Costriș, Mihalachi Cracali, Ioan Cuparencu, Mihalachi Cuparencu, Vasili Cuparencu, Dumitraș Drăghinici, Grigori Drăghinici, Gheorghii Galer, Lupul Galer, Dumitraș Goian, Dumitraș Goian, Gheorghii Goian, Ilie Goian, Costachi Gore, Ioniță Gore, Paraschiv Grecul, Damian Holban, Ioniță Holubei, Toader Holubei, Alexandru Ilschi, Toader Milescu, Constantin Morțun, Nicolai Morțun, Petre Morțun, Sandul Morțun, Toader Morțun, Vasile Morțun, Gheorghii Moșan, Mihalachi Moțoc, Costachi Părjilă, Ioniță Părjilă, Constantin Pârvul, Gheorghii Perjul, Toader Pitarul, Ion Sava, Dumitraș Schean, Mihalachi Schean, Ștefan Schean, Ursachi Soroceanu, Constantin Șelpan, Iordachi Șelpan, Andrei Tăutul, Dumitraș Tăutul, Nicolai Tăutul, Simion Tăutul, Antioh Teliman, Alexandru Vasilco, Nicolai Vătav, Mihai Vlaicu și Antioh Volcinschi.

Ruptașii: Gavril Bănar, Manoli Botuș, Ioniță Brahoiaia, Gligoraș Cazaclu, Ioan Cazaclu, Ioan Cozma, Andrei Coșan, Toader Coșan, Andrei Dașchevici, Simion Dașchevici, Andrei Davimuc, Gavril Draghindă, Ioan Drăguș, Gheorghii Dumbrăveanu, Sandul Galer, Vasili Gheorghian, Dumitraș Ghenghe, Iordachi Ghițescu, Mihalachi Goian, Mihalachi Grecul, Nicolai Grigorce, Constantin Gurgan, Constantin Gușă, Apostol Holubei, Toader Holubei, Ursul Holubei, Vasili Holubei, Vasili Ianovici, Mihai Isăcescu, Timofi Lașenschi, Gheorghii Malinescu, Ștefan Malinescu, Tănase Margină, Ioniță Măță, Ioan Mihailiuc, Tănase Moroghini, Toader Morțun, Ioniță Muza, Nepot - Teliman, Dănilă Pâcul (Bâcul), Anton Popovici, Vasile Preda Domovici, Atanasi Râpta, Constantin Râpta, Ioan Râpta, Petre Râpta, Gligoraș Reuss,

Ilie Reuss, Toader Reuss, Toader Reuss, Dumitraș Rotopan, Vasili Samircius, Ștefan Săringar, Andrei Stângaci, Dumitraș Stângaci, Mihai Stângaci, Vasili Stângaci, Constantin Șahin, Ion Ștefanovici, Gheorghii Știrbul, Ioniță Tabără, Manoli Tabără, Alexandru Tăutul, Nicolai Tomorug, Costașcu Țărănă, Velișco, Ștefan Volcinschi și Ioan Vlad.

Șleahțicii: Agapi Bahrin, Nicolai Bahrin, Patraș Bahrin, Grigoraș Bahrin, Ilaș Balan, Ioan Balan, Ioan Barnovschi, Toader Barnovschi, Toma Barnovschi, Alexandru Barvirciuc, Vasili Botuș, Andronachi Braha, Ioniță Brânzan, Luca Brânzan, Vasili Buțura, Ursul Buțura, Ioan Calmuțchi, Ștefan Cantimir, Dumitraș Carachi, Dumitraș Cazacu, Dănilă Cozac, Gligori Cicalu, Vasili Cicalu, Nicuță Ciohodar, Vasili Cocealu, Vasili Costiniuc, Ioan Coșriș, Andrei Coșan, Toader Coșan, Mihai Coștiuca, Gheorghii Crișan, Vasili Crișan, Ioan Diaconiuc, Mihalachi Dombrovski, Vasili Dubet, Ioan Frațianu, Toader Ghenghe, Vasili Ghenghe, Grigoraș Ghițescu, Gligoraș Gligorce, Gheorghii Goian, Iordachi Golașco, Velișco Golașco, Grigoraș Goraș, Maștei Gorug, Ilie Iancul, Constantin Ianoș, Ilaș Ianoș, Ioan Iașolnic, Gheorghii Iscraba, Iacob Juravschi, Ilaș Juravschi, Ioan Lincuță, Alexa Lupulenco, Ioan Lupulenco, Toader Mihovan, Toader Mihovan, Axente Mintici, Sandul Mintici, Gheorghii Miroș, Ioan Miroș, Gavril Moscal, Iordachi Muntean, Mihalachi Muntean, Nicolai Muntean, Tănase Muntean, Ioan Negoită, Alexandru Nogolini, Grigori Nuțul, Tănase Orza, Constantin Pantazi, Dimitri Pantazi, Lupașcu Păuș, Vasili Păuș, Gligoraș Pațarină, Vasili Pațarină, Ioan Perjul, Sandul Petraș, Toader Pitar, Dumitraș Popescul, Nicolai Prodan, Toader Râpta, Alexandru Roman, Ioan Rozmințe, Atanasi Sastal, Vasili Săndulachi, Vasili Săpun, Ioan Săul, Toader Săul, Ostafi Sorocean, Dimitri Stamati, Ioan Strilețchi, Toader Șliatiuc, Toader Tăutul, Andrei Tonuță, Constantin Tonuță, Gheorghii Țântă, Ioan Ungureanu, Tănase Ungureanu, Gavril

Ursuleanu, Ioan Ursachi sin Popa, Ioan Verenca, Ioan Vereş (Veresca) și Iftimie Zota.

Aceste 231 de persoane distincte, care au fost consemnate numai în documentele austriece din 12 octombrie 1777 și 3 noiembrie 1777, dar nu și în recensămintele moldovenești din anii 1772-1773 și 1774, se împărțeau pe categorii sociale după cum urmează: 59 de mazili, 68 de ruptași și 104 șlehtici. Considerând că șlehticii nu pot fi decât din Ținutul Cernăuțului, mai precis din Ocoalele Prutului, Nistrului și Ceremușului, aflate la granița nordică a țării, rezultă că cei 127 de mazili și ruptași ar putea fi, într-o măsură destul de mare, din Ținutul Suceava, cu atât mai mult cu cât această cifră este comparabilă cu numărul de 97 de mazili și ruptași înregistrați în acest ținut la recensămintele moldovenești din anii 1772-1773 și 1774. Chiar dacă localizarea acestor mazili și răzeși în Ținutul Suceava are un caracter ipotetic, până la urmă important este că există, pentru cele două ținuturi, încă 231 de mazili, ruptași și șlehtici înregistrați nominal în documente oficiale importante de la sfârșitul secolului al XVIII-lea.

Revenind la cele câteva nume de mazili și răzeși înregistrate la recensămintele din anii 1772-1773 și 1774, în Ținutul Suceava, și comparându-le cu numele de mazili și răzeși care au participat, la 12 octombrie 1777, la depunerea jurământului față de noua stăpânire austriacă, se constată că mazilul Ilinschi este probabil aceeași persoană cu mazilul Alexandru Ilschi, mazilul Goian este probabil unul dintre cei patru mazili cu acest nume (Dumitraș Goian, Gheorghii Goian, Ilie Goian și din nou Dumitraș Goian), răzeșii Morțuchești reprezintă probabil clanul format din cei șapte mazili și ruptași cu numele de Morțun (Constantin Morțun, Nicolai Morțun, Petre Morțun, Sandul Morțun, Toader Morțun, Vasile Morțun și din nou Toader Morțun), iar mazilii Soroceni reprezintă probabil o familie din care au fost înregistrați numai mazilul Ursachi Soroceanu și șlehticul Ostafi Sorocean. Nu au fost identificați mazilul Vasili (care poate fi doar un prenume),

căpitanul Starcioc, mazilii Filip Oprea și Grigore Oprea, precum și mazilița săracă Voițoaia. Împreună cu aceste cinci persoane, numărul total al mazililor și răzeșilor din aria bucovineană, înregistrați ca persoane distincte în materialele recensămintelor moldovenești din anii 1772-1773 și 1774, precum și în documentele emise de autoritățile austriece la 12 octombrie 1777 și la 3 noiembrie 1777, cu ocazia organizării festivităților de depunere a jurământului populației autohtone față de noua stăpânire, se ridică la 545 de mazili, ruptași și șlehtici. Această cifră poate fi completată printr-un studiu amănunțit asupra tuturor documentelor bucovinene din cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, publicate de diferiți cercetători, între care, în primul rând, eminentul istoric bucovinean Teodor Bălan.

În subcapitolele următoare au fost efectuate analize amănunțite pentru fiecare ocol în parte, în contextul tematicii lucrării de față. Tabelele 9A, 9B, 9C și 9D includ denumirile localităților, numărul gospodăriilor (inclusiv „casele pustii”), forma de proprietate asupra localităților, precum și numărul de mazili și ruptași. Pentru cele 22 de localități din Ocolul Berhometelor, singurele care au fost înregistrate atât la recensământul din anii 1772-1773, cât și la cel din anul 1774, numărul de familii (case) reprezintă cea mai mare dintre cifrele înregistrate în cele două catagrafii. Forma de proprietate asupra localităților, precum și numărul de mazili și răzeși, au fost stabilite pe baza analizelor din subcapitolele următoare, efectuate, așa cum s-a arătat mai sus, pentru fiecare ocol în parte. Datele înscrise în tabelele 9A, 9B, 9C și 9D, fie ele brute sau prelucrate, au la bază informații extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, publicate în *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 53-54, 336-339 și 352-353 (Ocolul Berhometelor), pag. 339-342 și 352-353 (Ocolul Vicovilor), pag. 342-343 și 352-353 (Ocolul Mijlocului), pag. 344-349 și 352-353 (Ocolul Siretului de Sus).

1. OCOLUL BERHOMETELOR

Ocolul Berhometelor este singurul dintre cele cinci ocoale din Ținutul Suceava pentru care există înregistrări atât de la recensământul din anii 1772-1773, cât și de la cel din anul 1774. Prin cumularea datelor din cele două catagrafii au putut fi identificate un număr de 48 de localități distincte (47 în tabelele ocolului și una în tabelul satelor cu salvogvardie). La recensământul din anii 1772-1773 au fost înregistrate numai 22 de sate, fiind omise, în raport cu recensământul din anul 1774, foarte multe localități: Lucavățu, Comăreștii, Iordăneștii, Burla, Rușii ot Cociuia, Stăneștii, Prorochia, Tereblecea-Ungureni, Tereblecea-Moldoveni, Verpole, Târgul Siretului, Onofreiu, Mușinița, Văscăuții, Baintii, Grimeștii, Balileștii, Botoșinții, Lozna, Derțca, Căndeștii, Călineștii, Vlădenii, Sănăuții și Tureatca. La recensământul din anul 1774 au fost înregistrate 47 de localități, fiind omis, în raport cu recensământul din anii 1772-1773, numai satul Berlinții Ruși.

Satul Berlinți (Bârlinții) se va regăsi mai târziu sub denumirea de Stârcea (după numele familiei care îl stăpânea la începutul ocupației austriece)²⁴⁸, iar satul Berlinții Ruși sub denumirea de Slobozia Berlinți.

Satul Rușii ot Cociuia nu a putut fi localizat.

Satele Verpole, Rudești, Rogojești și Călineștii pe Molnița au fost tăiate în două de granița Bucovinei. Acele părți din satele Verpole și Rudești care au rămas în Bucovina au primit nume noi, respectiv Negoștina²⁴⁹ și Gropana (după Valea și Pârâul Gropenii Mari)²⁵⁰. Dimpotrivă, la satul Rogojești partea din Bucovina și-a păstrat vechea denumire, în timp ce partea

---

²⁴⁸ Teodor Bălan: *op. cit.*, pag. 29.

²⁴⁹ *Ibidem*, pag. 26-27.

²⁵⁰ *Ibidem*, pag. 27.

rămasă în Moldova a luat numele de Pârâul Negru²⁵¹. În ceea ce privește Călineștii pe Molnița, mica parte din sat care a rămas în Bucovina (Gura Molniței) a fost inclusă ulterior în localitatea Rogojești, având și același proprietar (Theodosius Dobrowolski von Buchental)²⁵².

Ar mai fi de menționat că sub denumirea unică de Crasna erau înregistrate de fapt două sate distincte, cu proprietari diferiți: Crasna Ilschii (proprietar, familia Ilschi) și Crasna Putnei (proprietar, Mănăstirea Putna)²⁵³.

Dintre cele 48 de localități distincte din Ocolul Berhometelor, 39 de localități (Târgul Siretului și 38 de sate) au intrat în componența Bucovinei, iar următoarele nouă sate au rămas în Moldova: *Verpole, Grimeștii, Balileștii, Lozna, Derța, Călineștii, Vlădenii, Tureatca și Dobrănăuții*.

În rândurile care urmează sunt prezentate cele 39 de localități din Ocolul Berhometelor care au intrat în componența Bucovinei, cu date extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774* (Sursa: *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 53-54, 336-339 și 352-353).

1. BERHOMETELE / BERHOMETELE

1772-1773. Proprietar: mazilul Vasili.

132 case locuite și 8 case pustii. 1 mazil.

1774. 64 - toată suma caselor.

2. LUCAVĂȚU

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 42 - toată suma caselor. 1 mazil.

3. JIDOVA / JADOVA

1772-1773. Proprietate răzesească. 30 case locuite și 5 case pustii. 2 mazili și 3 ruptași.

---

²⁵¹ *Tezaurul toponimic al României. Moldova.*, București, 1991-1992, vol. II, pag. 996-997.

²⁵² Teodor Bălan: *op.cit.*, pag. 18.

²⁵³ *Ibidem*, pag. 27-28.

1774. 35 - toată suma caselor. 3 mazili și 2 ruptași.

4. COMĂREȘTI

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 10 - toată suma caselor.

5. STOROJINEȚUL / STOROJINEȚUL

1772-1773. Proprietari: mazilii Soroceni. 47 case locuite și 4 case pustii.

1774. 38 - toată suma caselor.

6. PANCA / PANCA

1772-1773. Proprietate răzeșească. 19 case locuite.

1774. 7 - toată suma caselor.

7. ROBCEA / ROBCEA

1772-1773. Proprietate răzeșească. 66 case locuite și 9 case pustii. 4 mazili.

1774. 40 - toată suma caselor. 2 mazili și 2 ruptași.

8. IORDĂNEȘTI

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 15 - toată suma caselor. 1 ruptaș.

9. CARABCIU / CARAPCIU

1772-1773. Proprietate răzeșească. 43 case locuite. 2 mazili și 2 ruptași.

1774. 57 - toată suma caselor. 2 mazili și

2 mazilițe sărace.

10. CUPCA / CUPCA

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Putna. 30 case locuite și 8 case pustii.

1774. 31 - toată suma caselor.

11. PETRĂȚENI / PĂTRĂUȚII

1772-1773. Proprietar: postelnicul Turculeț. 69 case locuite și 30 case pustii.

1774. 58 - toată suma caselor.

12. INȚEȘTI / IJEȘTI

1772-1773. Proprietate răzeșească. 37 case locuite și 2 case pustii. 20 de ruptași.

1774. 41 - toată suma caselor. 19 ruptași.

13. CIUDEIUL / CIUDEIU

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Putna. 30 case locuite și 4 case pustii.

1774. 30 - toată suma caselor.

14. CRASNA / CRASNA

1772-1773. Proprietar: mazilul Ilinschi. 41 case locuite și 5 case pustii. 1 mazil.

1774. 35 - toată suma caselor. 2 mazili.

15. BUDINȚENI / BUDINȚII

1772-1773. Proprietari: răzeșii Morțuchești. 8 case locuite. 3 mazili.

1774. 15 - toată suma caselor. 3 mazili și 1 ruptaș.

16. CIREȘUL / CIREȘUL -

1772-1773. Proprietar: mazilul Gofân. 15 case locuite. 1 mazil.

1774. 10 - toată suma caselor. 1 mazil.

17. OPAIȚUL / OPAIȚ

1772-1773. Proprietar: postelnicul Turculeț. 16 case locuite.

1774. 18 - toată suma caselor (împreună cu Burla).

18. BURLA

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 18 - toată suma caselor (împreună cu Opaț).

19. BĂNILA / BĂNILA

1772-1773. Proprietate răzeșească. 71 case locuite și 4 case pustii. 1 ruptaș.

1774. 44 - toată suma caselor.

20. RUȘII OT COCIUIA

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 7 - toată suma caselor.

21. HLIBOCA / HLIBOCA

1772-1773. Proprietar: postelnicul Turculeț. 26 case locuite. 6 ruptași.

1774. 24 - toată suma caselor. 1 ruptaș.

22. OBRIȘENI / OPRIȘĂNII

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Moldovița.

32 case locuite și 5 case pustii.

1774. 25 - toată suma caselor.

23. STĂNEȘTII

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 84 - toată suma caselor.

24. PROROCIA

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 13 - toată suma caselor.

25. TEREBLENCEA - UNGURENI

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 31 - toată suma caselor.

26. TEREBLENCEA – MOLDOVENI

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 5 - toată suma caselor.

27. BERLINȚII / BÂRLINȚII

1772-1773. Proprietar: căpitanul Starcioc.

24 case locuite și 2 case pustii.

1774. 20 - toată suma caselor.

28. BERLINȚII RUȘI

1772-1773. Proprietar: căpitanul Starcioc.

37 case locuite și o casă pustie.

1774. Nu este înregistrat.

29. TÂRGUL SIRETULUI

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 84 - toată suma caselor. 1 maziș și 1 ruptaș.

30. ONOFREIU

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 36 - toată suma caselor.

31. MUȘINIȚA

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 7 - toată suma caselor. 1 ruptaș.

32. VĂSCĂUȚII

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 11 - toată suma caselor. 5 mazili.

33. BAINȚII

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 9 - toată suma caselor.

34. BHRINEȘTI / BHRINEȘTII

1772-1773. Proprietate răzeșească. 27 case locuite și
9 case pustii. 1 mazil.

1774. 20 - toată suma caselor.

35. VOLCINEȚ / VOLCINEȚUL

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Barnovschi.

19 case locuite.

1774. 16 - toată suma caselor.

36. CAMENCA / CAMÂNCA -

1772-1773. Proprietar: mănăstirea Putna.

10 case locuite.

1774. 19 - toată suma caselor.

37. BOTOȘINȚII

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 16 - toată suma caselor. 3 ruptași.

38. CÂNDEȘTI

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 60 - toată suma caselor.

39. SĂNĂUȚII

1772-1773. Nu este înregistrată.

1774. 57 - toată suma caselor. 1 mazil și 1 ruptaș.

În ceea ce privește forma de proprietate, se constată că cele 39 de localități distincte, înregistrate în Ocolul Berhometelor la recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774, sunt formate dintr-un târg, 5 sate cu proprietari eclesiastici, 4 sate cu proprietari boieri, 14 sate cu proprietari mazili și răzeși, precum și 15 sate la care nu este specificată forma de proprietate.

Târgul Siretului este înregistrat numai la recensământul din anul 1774. Nu este menționată nicio localitate care să

Tabelul 9A. Ocolul Berhometelor. Date cumulative privind recensămintele din anii 1772-1773 și 1774

LOCALITATEA		Familii (case)	Mazili și ruptași			Proprietari (Coproprietari)
			TOTAL	M	R	
1	BERHOMETELE	140	1	1	-	Mazili și răzeși
2	LUCAVĂȚU	42	1	1	-	
3	JADOVA	35	6	3	3	Mazili și răzeși
4	COMĂREȘTII	10				
5	STOROJINETUL	51				Mazili și răzeși
6	PANCA	19				Mazili și răzeși
7	ROBCEA	75	6	4	2	Mazili și răzeși
8	IORDĂNEȘTI	15	1	-	1	
9	CARAPCIU	57	6	4	2	Mazili și răzeși
10	CUPCA	38				Ecleziastici
11	PĂTRĂUȚII	99				Boieri
12	IJEȘTII	41	20			Mazili și răzeși
13	CIUDEIU	34		1	-	Ecleziastici
14	CRASNA	46	2	2	-	Mazili și răzeși
15	BUDINȚII	15	4	3	1	Mazili și răzeși
16	CIREȘUL	15	1	1	-	Mazili și răzeși
17	OPAIȚUL	18				Boieri
18	BURLA					
19	BĂNILA	75	1	-	1	Mazili și răzeși
20	RUȘII OT COCIUIA	7				

21	HLIBOCA	26	6	-	6	Boieri
22	OPRIȘĂNI	37				
23	STĂNEȘTII	84				
24	PROROCIA	13				
25	TEREBLECEA UNGURENI	31				
26	TEREBLECEA MOLDOVENI	5				
27	BERLINȚII	26				Mazili și razeși
28	BERLINȚII RUȘI	38				Mazili și razeși
29	TÂRGUL SIRETULUI	84	2	L	1	
30	ONOFREIU	36				
31	MUȘINIȚA	7	1	-	1	
32	VĂSCĂUȚII	11	5	5	-	
33	BAINȚII	9				
34	BAHRINEȘTII	36	1	1	-	Mazili și razeși
35	VOLCINEȚUL	19				Ecleziastici
36	CAMENCA	19				Ecleziastici
37	BOTOȘINȚII	16	3	-	3	
38	CÂNDEȘTII	60				
39	SĂNĂUȚII	57	2	1	1	
TOTAL		1446	69	27	42	

aparțină de Târgul Siretului.

Satele cu proprietari ecleziastici sunt toate proprietăți mănăstirești și aparțin Mănăstirii Moldovița (Oprișanii),

Mănăstirii Barnovschi (Volcinețul) și Mănăstirii Putna (Cupca, Ciudeiul și Camenca).

Satele cu proprietari boieri sunt cele mai puține și aparțin, toate, aceluiași proprietar (postelnicul Gh. Turculeț): Pătrăuții, Hliboca, Opaitul și Burla. Localitatea Burla apare numai la recensământul din anul 1774, unde este înregistrată împreună cu localitatea Opaitul; întrucât aceasta din urmă este înscrisă și la recensământul din anii 1772-1773, având indicată și forma de proprietate, s-a considerat că cele două sate aparțin aceluiași proprietar.

Satele cu proprietari mazili și răzeși, care predomină în Ocolul Berhometelor, sunt următoarele: Berhometele, Jadova, Storojinețul, Panca, Robcea, Carapciu, Ijeștii, Crasna, Budinții, Cireșul, Bănila, Berlinții, Berlinții Ruși și Bahrineștii. În tabelele recensământului din anii 1772-1773 sunt incluse și câteva dintre numele acestor proprietari: mazilii Vasili (Berhometele), Ilinschi (Crasna) și Goian (Cireșul), mazilii Soroceni (Storojinețul), răzeșii Morțuchești (Budinții) și căpitanul Starcioc (Berlinții și Berlinții Ruși).

Satele la care nu este specificată forma de proprietate sunt următoarele: Lucavățu, Comăreștii, Iordăneștii, Rușii ot Cociuia, Stăneștii, Prorochia, Tereblecea-Ungureni, Tereblecea-Moldoveni, Onofreiu, Mușinița, Văscăuții, Bainții, Botoșinții, Căndeștii și Sănăuții. Pentru acestea, în materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774 nu există niciun fel de indicații care să facă posibilă identificarea formei de proprietate.

Dintre cele 39 de localități din Ocolul Berhometelor incluse în Bucovina, aproape jumătate sunt localități în care, la recensămintele din anii 1772-1773 și 1774, au fost înregistrați mazili și ruțași. Este vorba despre Târgul Siretului și 17 sate, dintre care 10 sate cu proprietari mazili și răzeși (Berhometele, Jadova, Robcea, Carapciu, Ijeștii, Crasna, Budinții, Cireșul, Bănila și Bahrineștii), 6 sate cu proprietari nespecificați (Lucavățu, Iordăneștii, Mușinița, Văscăuții, Botoșinții și

Sănăuții), un sat cu proprietari boieri (Hliboca) și niciun sat cu proprietari ecleziastici. Dintre localitățile menționate mai sus, satul Berhometele poate fi încadrat în categoria satelor mari, toate celelalte localități fiind din categoria satelor foarte mici, mici și mijlocii. Coeficientul de populare calculat pentru cele 18 localități menționate mai sus este de 44 de familii pe localitate (la un total de 793 de familii), în mod neașteptat mai mare decât coeficientul de populare calculat pentru celelalte 21 de localități din Ocolul Berhometelor, în care nu au fost înregistrați mazili și ruptași, care este de 31 de familii pe localitate (la un total de 653 de familii). Această distorsiune poate fi datorată mai multor cauze, între care și faptului că materialele recensământului din anii 1772-1773 sunt incomplete, iar cele ale recensământului din anul 1774 sunt superficial întocmite. Recurgând la informațiile oferite de primul recensământ austriac²⁵⁴ și calculând coeficientul de populare pentru aceleași 18 localități în care, la recensământul moldovenesc din anii 1772-1773, au fost înregistrați mazili și ruptași, se constată o reducere substanțială a acestui indicator: 34 de familii pe localitate, ceea ce confirmă observațiile noastre de mai sus.

În ceea ce privește mazilii și ruptașii din Ocolul Berhometelor, se constată că există și aici, ca și în cazul ocoalelor din Ținutul Cernăuți, o serie de diferențe de înregistrare între materialele recensământului din anii 1772-1773 și cele ale recensământului din anul 1774. Astfel, dacă la recensământul din anii 1772-1773 au fost înregistrați 47 de mazili și ruptași (15 mazili și 32 de ruptași), la recensământul din anul 1774 au fost înregistrați, pentru aceleași 22 de localități, numai 40 de mazili și ruptași (15 mazili și 25 de ruptași). Dacă se iau în considerație toate cele 39 de localități incluse în materialele celui de-al doilea recensământ, se constată că la această catagrafie au fost înregistrați în total un

---

²⁵⁴ Daniel Werenka: *op. cit.*, pag. 132-133.

număr de 55 de mazili și ruptași (23 de mazili și 32 de ruptași). Comparând și cumulând însă cele două situații, rezultă că numărul persoanelor distincte înscrise în materialele celor două recensăminte, pentru Ocolul Berhometelor, este de fapt de 69 mazili și ruptași (27 de mazili și 42 de ruptași). Această procedură are însă un anumit grad de relativitate întrucât, nefiind cunoscute numele mazililor și ruptașilor, este posibil ca unele persoane să fi fost omise sau să fi fost numărate de două ori, în funcție de cum au fost înregistrate, fie la ambele recensăminte, fie numai la câte unul dintre ele, așa cum s-a văzut și în cazul ocoalelor din Ținutul Cernăuți.

Pornind totuși de la această bază, constituită ca urmare a comparării și cumulării datelor din cele două recensăminte, se poate observa că ponderea fiecăreia dintre cele două categorii în masa totală a mazililor și ruptașilor din Ocolul Berhometelor era de aproximativ 39% pentru mazili și 61% pentru ruptași – cu o preponderență evidentă a acestora din urmă. Global, mazilii și ruptașii reprezentau 4,77% din populația întregului ocol și 8,70% din populația localităților în care locuiau. Dintre aceste localități, cei mai mulți mazili și ruptași au fost înregistrați în satul Ijeștii (20 de familii), urmat de satele Jadova, Robcea, Carapciu și Hliboca (câte 6 familii). Distribuția medie, la nivelul celor 18 localități cu mazili și ruptași din Ocolul Berhometelor, era de 3-4 familii pe localitate.

2. OCOLUL VICOVILOR

Ocolul Vicovilor este înregistrat numai în materialele recensământului din anul 1774, cu un număr de 36 de localități distincte (31 în tabelul ocolului și 5 în tabelul satelor cu salvogardie). Toate aceste localități au intrat ulterior în componența Bucovinei.

Satele Pârlișanii și Dărmăneștii se vor regăsi mai târziu în localitățile Țibeni²⁵⁵ și, respectiv, Hatna (numită astfel după pâraul care o străbătea)²⁵⁶.

Încă înainte de instaurarea stăpânirii austriece, satul Călineștii s-a împărțit în două datorită proprietarilor diferiți: căpitanul Ianachi și Miron Cuparencu. De aici Călineștii lui Ianachi și Călineștii lui Cuparencu, acesta din urmă fiind obârșia familiei Eminovici²⁵⁷. Tot înainte de ocuparea Bucovinei localitatea Românești s-a despărțit și ea în două sate: unul și-a păstrat numele de Românești, celălalt s-a numit Găurenii²⁵⁸.

Meleşeuții, deși a fost înregistrat în materialele recensământului ca o singură localitate, era format de fapt din două sate distincte, având proprietari diferiți: Meleşeuții de Sus (proprietar Mănăstirea Solca) și Meleşeuții de Jos (proprietar Mănăstirea Sfântul Ilie)²⁵⁹.

Și localitatea Comăneștii s-a despărțit în două pe la jumătatea secolului al XVIII-lea, când călugării Ghedeon și Ghelasie au vândut jumătate din sat mănăstirii Homor. La 1772 i se spune acestei jumătăți Liudi Homorului, cealaltă jumătate păstrându-și vechea denumire²⁶⁰. Cu timpul cele două sate se vor contopi din nou, de această dată sub numele de Liudi Homorului²⁶¹.

O altă localitate, Durneștii, omisă atât de la recensământul din anii 1772-1773, cât și de la cel din anul 1774, era în sec. al XVII-lea proprietatea Movileștilor. Teodor Movilă a dăruit partea de sus a satului, zisă Zavidăuți, mănăstirii Burdujeni (Teodorenii), ctitorită de el. În timpul

---

²⁵⁵ Daniel Werenka: *op.cit.*, pag. 123 și 170.

²⁵⁶ Teodor Bălan: *op.cit.*, pag. 29.

²⁵⁷ *Ibidem*, pag. 28.

²⁵⁸ *Ibidem*, pag. 28.

²⁵⁹ *Ibidem*, pag. 27.

²⁶⁰ *Ibidem*, pag. 26.

²⁶¹ *Tezaurul toponimic al României. Moldova.*, București, vol. I, 1991.

stăpânirii austriece, pe locul satului Durnești a fost înființată colonia de secui numită Hadikfalva²⁶². Un alt grup de secui a fost colonizat pe hotarul satului Iacobești și pe o parte a satului Meleșeuți, noua localitate primind numele de Fogodisten²⁶³.

În rândurile care urmează sunt prezentate cele 36 de localități din Ocolul Vicovilor care au intrat în componența Bucovinei, cu date extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774* (Sursa: *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 339 - 342 și 352-353).

1. STRAJA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 40 - suma caselor.

2. VICOVUL DE SUS

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 60 - suma caselor.

3. LIUDI OT

MĂNĂSTIREA PUTNII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 20 - suma caselor.

4. VICOVUL DE JOS

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 95 - suma caselor.

5. ȚIGANII

MĂNĂSTIRII PUTNII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 87 - suma caselor.

6. HORODNICU

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 81 - suma caselor.

7. SATUL MARE

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 21 - suma caselor.

8. BADIUȚII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 18 - suma caselor.

9. MELEȘEUȚII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 45 - suma caselor.

10. PÂRLIȘĂNII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 14 - suma caselor.

11. CRĂINICEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 31 - suma caselor.

12. IAZLOVĂȚUL

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 44 - suma caselor.

13. BOTOȘANA

1772-1773. Neînregistrată.

---

²⁶² Teodor Bălân: *op.cit.*, pag. 16-17.

²⁶³ *Ibidem*, pag. 16.

1774. 70 - suma caselor.

14. ȚIGANII

MĂNĂSTIRII SOLCĂI

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 23 - suma caselor.

15. COMĂNEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 38 - suma caselor.

2 mazili și 2 ruptași.

16. LIUDI

HOMORULUI

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 10 - suma caselor.

17. HOMORUL

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 50 - suma caselor.

18. BĂLĂCEANA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 42 - suma caselor.

19. SOLONEȚUL

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 21 - suma caselor.

1 mazil.

20. TODEREȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 20 - suma caselor.

21. PĂRHĂUȚII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 43 - suma caselor.

2 mazili și 1 ruptaș.

22. IACOBESȚII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 21 - toată suma

caselor.

23. ROMĂNEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 32 - suma caselor.

24. CALAFINDEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 31 - suma caselor.

25. ȘĂRBĂUȚII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 27 - suma caselor.

26. CĂLINEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 21 - suma caselor.

3 mazili.

27. CĂLINEȘTII (lui

Ianachi - căpitan)

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 25 - suma caselor.

28. GĂURENII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 17 - suma caselor.

2 ruptași.

29. MĂRĂȚAI

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 29 - suma caselor.

30. DĂRMĂNEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 37 - suma caselor.

31. COSTĂNA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 49 - suma caselor.

32. FRĂTĂUȚII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. A măn. Putnii.

147 - suma caselor.

33. RĂDĂUȚII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. A episcopiei.

180 - suma caselor.

34. VOLOVĂȚUL

1772-1773. Neînregistrată.

1774. A măn. Suceviții.

141 - suma caselor.

35. MĂNĂSTIREA

SOLCA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 93 - suma caselor.

36. PÂRTEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. A măn. Homoru.

79 - suma caselor.

În ceea ce privește forma de proprietate, aceasta nu este menționată în mod explicit decât pentru cele cinci localități din tabelul satelor cu salvogwardie care, toate, aveau proprietari eclesiastici: Episcopia Rădăuți (Rădăuții), Mănăstirea Putna (Frătăuții), Mănăstirea Sucevița (Volvățul), Mănăstirea Solca (Solca) și Mănăstirea Homor (Pârteștii). În afară de acestea mai existau încă cinci sate la care se poate afirma, cu maximum de probabilitate, că aveau proprietari eclesiastici, întrucât ele erau formate pe lângă unele structuri mănăstirești și purtau, într-un fel sau altul, numele acestora (Liudi ot Mănăstirea Putnii, Țigani Mănăstirii Putnii, Țigani Mănăstirii Solcâi, Liudi Homorului și Homorul). Existența unor proprietari din rândurile mazilimii și razeșimii poate fi presupusă în cazul satului Călineștii lui Ianachi (prin menționarea numelui proprietarului alături de cel al localității), precum și în cazul satelor Comăneștii, Solonețul, Pârhăuții, Găurenii și Călineștii [lui Cuparencu] (prin faptul că în aceste localități au fost înregistrați mazili și ruptași). Aceste cinci localități în care au fost înregistrați mazili și ruptași erau, toate, sate mici și foarte mici, cu un coeficient de populare de 28 de familii pe sat (la un total de 140 de familii), de aproape două ori mai mic decât coeficientul de populare calculat pentru celelalte 31 de sate din Ocolul Vicovilor în care nu au fost înregistrați mazili și ruptași, care era de 54 de familii pe sat (la un total de 1662 de familii).

Tabelul 9B. Ocolul Vicovilor. Date cumulative privind recensămintele din anii 1772-1773 și 1774

LOCALITATEA		Familii (case)	Mazili și ruptași			Proprietari (Coprorietari)
			TOTAL	M	R	
1	STRAJA	40				
2	VICOVUL DE SUS	60				
3	LIUDI OT MĂNĂȘ- TIREA PUTNII	20				Ecleziastici
4	VICOVUL DE JOS	95				
5	ȚIGANII MĂNĂȘ- TIRII PUTNII	87				Ecleziastici
6	HORODNICUL	81				
7	SATUL MARE	21				
8	BADIUȚII	18				
9	MELEȘEUȚII	45				
10	PÂRLIȘĂNII	14				
11	CRĂINICEȘTII	31				
12	IAZLOVĂȚUL	44				
13	BOTOȘANA	70				
14	ȚIGANII MĂNĂȘTI- RII SOLCĂI	23				Ecleziastici
15	COMĂNEȘTII	38	4	2	2	[Mazili și răzeși]
16	LIUDI HOMORULUI	10				Ecleziastici
17	HOMORUL	50				Ecleziastici
18	BĂLĂCEANA	42				
19	SOLONETUL	21	1	1	-	[Mazili și răzeși]
20	TOĐEREȘTII	20				

21	PĂRHĂUȚII	43	3	2	1	[Mazili și răzeși]
22	IACOBEȘTII	21				
23	ROMĂNEȘTII	32				
24	CALAFINDEȘTII	31				
25	ȘĂRBĂUȚII	27				
26	CĂLINEȘTII [LUI CUPARENCU]	21	3	3	-	[Mazili și răzeși]
27	CĂLINEȘTII [LUI IANACHII]	25				[Mazili și răzeși]
28	GĂURENII	17	2		2	[Mazili și răzeși]
29	MĂRĂȚĂI	29				
30	DĂRMĂNEȘTII	37				
31	COSTĂNA	49				
32	FRĂTĂUȚII	147				Ecleziastici
33	RĂDĂUȚII	180				Ecleziastici
34	VOLOVĂȚUL	141				Ecleziastici
35	MĂN. SOLCA	93				Ecleziastici
36	PĂRTEȘTII	79				Ecleziastici
TOTAL		1802	13	8	5	

În tabelele recensământului din anul 1774, pentru Ocolul Vicovilor au fost înregistrați 13 mazili și ruptași, dintre care 8 erau mazili și 5 erau ruptași. În măsura în care la un număr atât de mic se pot face evaluări statistice, se constată că ponderea fiecăreia dintre aceste categorii în masa totală a mazililor și ruptașilor era de circa 62% pentru mazili și 38% pentru ruptași -- cu o preponderență substanțială a mazililor. Global, familiile de mazili și ruptași reprezentau 0,72% din populația întregului ocol și 9,29% din populația localităților în

care locuiau. Dintre aceste localități, cei mai mulți mazili și ruptași au fost înregistrați în satele Comăneștii (4 familii), Pârhăuții și Călineștii [lui Cuparencu] (câte trei familii). Distribuția medie, la nivelul celor cinci localități cu mazili și ruptași din Ocolul Vicovilor, era de 2-3 familii de mazili și ruptași pe localitate.

3. OCOLUL MIJLOCULUI

Ocolul Mijlocului este înregistrat numai în materialele recensământului din anul 1774, cu un număr de 25 de localități (20 în tabelul ocolului și 5 în tabelul satelor cu salvogvardie). Dintre acestea, 20 de localități (Târgul Suceava și 19 sate) au intrat în componența Bucovinei, iar următoarele cinci sate au rămas în Moldova: *Plopenii, Feteștii, Salcea, Poiana Pustie și Mănăstirea Burdujenii*²⁶⁴.

Satul Rușii, împreună cu satele Plăvălarii și Poieni (Poienile), precum și cu săliștile Mănăstioara și Bazaci, formau un grup care, la începutul stăpânirii austriece, era în proprietatea Ilincăi Balș. Ulterior, din satul Rușii și din săliștile Mănăstioara și Bazaci s-a format satul Rușii Mănăstioarei, iar celelalte două sate (omise din recensămintele moldovenești) au luat denumirile de Rușii Plăvălarilor și Rușii Poienilor²⁶⁵.

Satele vecine Lețcanii și Chilișenii, aparținând ambele familiei Știrbăț, au fost tăiate în două de granița Bucovinei. Lețcanii au dispărut, iar Chilișenii au continuat să existe, atât în Bucovina (cu vechea denumire), cât și în Moldova (cu denumirea de Chilișenii Știrbătoaiei)²⁶⁶. În materialele

---

²⁶⁴ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975,

Partea I-a, pag. 342-343 și 352-353.

²⁶⁵ Teodor Bălan: *op. cit.*, pag.26.

²⁶⁶ *Ibidem*: pag. 15-16.

recensământului din anul 1774, satul Lețcanii este omis, iar satul Chilișenii este înregistrat sub forma de „Hilișanii”.

În rândurile care urmează sunt prezentate cele 20 de localități din Ocolul Mijlocului care au intrat în componența Bucovinei, cu date extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774* (Sursa: *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 342 - 343 și 352-353).

1. PĂTRĂUȚII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 56 - suma caselor.

2. MIVOVENII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 40 - suma caselor.

3. BĂRNOVA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 6 - suma caselor.

4. ȘCHEIA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 25 - suma caselor.

5. IPOTEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 21 - suma caselor.

2 mazili.

6. TEȘĂUȚII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 44 - suma caselor.

7. SĂCURICENII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 12 - suma caselor.

8. RĂUSĂNII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 9 - suma caselor.

9. HILIȘĂNII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 4 - suma caselor.

10. RUȘII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 151 - suma caselor.

11. UIDEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 105 - suma caselor.

12. CUTUL

MITROPOLIEI

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 29 - suma caselor

(împreună cu Lisaura).

Indirect sunt menționați

Filip și Grigore Oprea –

mazili, Voițoaea – maziliță

săracă.

13. LISAURA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 29 - suma caselor

(împreună cu Cutul Mitropoliei)

3 mazili (v. poz.12)

14. IAȚCANII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 47 - suma caselor.

15. ZAMCA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 7 - suma caselor.

16. TÂRGUL SUCEAVA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 365 - suma caselor.

2 mazili și 3 ruptași.

17. BUNINȚII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. A măn. Dragomirni.

51 - suma caselor.

18. MITOCU

1772-1773. Neînregistrată.

1774. A măn. Dragomirna.

123 - suma caselor.

19. MĂNĂSTIREA SFÂNTULUI ILIE

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 39 - suma caselor.

20. BOSANCI

1772-1773. Neînregistrată.

1774. A mitropoliei.

159 - suma caselor.

În ceea ce privește forma de proprietate, aceasta nu este menționată în mod explicit decât pentru Târgul Suceava și pentru cele patru localități din tabelul satelor cu salvogvardie care, toate, aveau proprietari eclesiastici: Mitropolia Iași (Bosancii), Mănăstirea Sfântul Ilie (Sfântul Ilie) și Mănăstirea Dragomirna (Buninții și Mitocu). Existența unor proprietari din rândurile mazilimii poate fi presupusă în cazul satului Ipoteștii (în care sunt înregistrați doi mazili) și în cazul satelor Cutul Mitropoliei și Lisaura (în care sunt menționați, în mod indirect, prin argații lor, mazilii Filip Oprea, Grigore Oprea și mazilița săracă Voițoaia). Cele trei sate menționate mai sus erau toate sate foarte mici, cu un coeficient de populare de 17 familii pe sat (la un total de 50 de familii), de aproape trei ori mai mic decât coeficientul de populare calculat pentru celelalte 16 sate din Ocolul Mijlocului, în care nu au fost înregistrați mazili sau ruptași, care era de 55 de familii pe sat (la un total de 878 de familii). La aceste 19 sate se adaugă și Târgul Suceava, cu un total de 365 de familii (situat, din acest punct de vedere, pe locul al doilea după Târgul Cernăuțului), în care sunt înregistrate cinci familii de mazili și ruptași, fără a se specifica însă câte dintre acestea sunt de mazili și câte de ruptași. Din acest motiv nu se poate calcula ponderea fiecăreia dintre aceste

Tabelul 9C. Ocolul Mijlocului. Date cumulative privind recensămintele din anii 1772-1773 și 1774

LOCALITATEA		Familii (case)	Mazili și ruptași			Proprietari (Coproprietari)
			TOTAL	M	R	
1	PĂTRĂUȚII	56				
2	MIVOVENII	40				
3	BÂRNOVA	6				
4	ȘCHEIA	25				
5	IPOTEȘTII	21	2	2	-	[Mazili]
6	TEȘĂUȚII	44				
7	SĂCURICENII	12				
8	RĂUSĂNII	9				
9	HILIȘĂNII	4				
10	RUȘII	151				
11	UIDEȘTII	105				
12	CUTUL MITROPOLIEI	29	[3]	[3]		[Mazili]
13	LISAURA					
14	IAȚCANII	47				
15	ZAMCA	7				
16	TÂRGUL SUCEAVA	365	5	[2]	[3]	Târg
17	BUNINȚII	51				Ecleziastici
18	MITOCU	123				Ecleziastici
19	MĂNĂSTIREA SFÂNTULUI ILII	39				Ecleziastici
20	BOSANCII	159				Ecleziastici
TOTAL		1293	10	7	3	

două categorii față de totalul de 10 familii de mazili și ruptași câte au fost înregistrate sau menționate pentru întregul ocol la recensământul din anul 1774, putându-se aprecia însă că cel puțin jumătate dintre acestea erau familii de mazili. Totuși, în scopul realizării unei analize structurale a mazilimii și răzeșimii, atât la nivelul ocolului, cât mai ales la nivelul ținutului, s-a recurs la un artificiu, considerându-se că cele cinci familii înregistrate pentru Târgul Suceava, la rubrica „mazili și ruptași”, erau formate din două familii de mazili și trei familii de ruptași, cifre la care s-a ajuns prin aplicarea între cele două categorii a unui raport similar cu cel din tabelele primului recensământ austriac.²⁶⁷ În acest fel se poate aproxima că din cei 10 mazili și ruptași înregistrați în tabelele recensământului din anul 1774, pentru Ocolul Mijlocului, 7 erau mazili și 3 erau ruptași. În măsura în care la un număr atât de mic se pot face evaluări statistice, se constată că ponderea fiecăreia dintre aceste categorii în masa totală a mazililor și ruptașilor era de aproximativ 70% pentru mazili și 30% pentru ruptași – cu o preponderență evidentă a mazililor.

Cei mai mulți mazili și ruptași se găseau în Târgul Suceava (5 familii) urmat de satele Cutul Mitropoliei și Lisaura (3 familii) și Ipoteștii (2 familii). Global, familiile de mazili și ruptași reprezentau 0,77% din populația întregului ocol și 2,41% din populația localităților în care locuiau. În acest din urmă caz, dacă se consideră separat, ponderea devine de 10% pentru cele trei sate și de 1,37% pentru Târgul Suceava. Distribuția medie, la nivelul celor patru localități cu mazili și ruptași din Ocolul Mijlocului, era de 2-3 familii de mazili și ruptași pe localitate.

---

²⁶⁷ Daniel Werenka: *op. cit.*, pag. 135. În materialele acestui recensământ sunt înregistrați boierii, mazilii și șlehticii, ruptașii fiind incluși, după toate probabilitățile, în rubrica pentru șlehtici, tot așa cum la primul recensământ moldovenesc șlehticii au fost incluși în rubrica pentru ruptași. Aici este vorba de o confuzie a noii administrații austriece în ceea ce privește cele două categorii sociale.

4. OCOLUL SIRETULUI DE SUS

Ocolul Siretului de Sus este înregistrat numai în materialele recensământului din anul 1774, cu un număr de 64 de localități (60 în tabelul ocolului și 4 în tabelul satelor cu salvogwardie). Dintre acestea, numai 17 localități au intrat în componența Bucovinei, iar următoarele 47 de localități au rămas în Moldova: *Zvoriștea din Deal, Zvoriștea din Vale, Zamostie, Bereștii, Ionășanii, Șiminicea, Sălăjării, Dumbrăvenii, Vlădenii, Corocăeștii, Bălușanii, Băneștii, Fântânelele, Găineștii, Mănăstirea Slatina, Suha și Mălinii, Sasca, Baia, Mănăstirea Râșca, Horodnicenii, Liudi ot Botești, Rotopăneștii, Mihăeștii, Lămășenii, Rădășenii, Fălticenii, Buciumenii, Tâmpăștii, Șoldăneștii, Spătăreștii, Leucușăștii, Cămârzanii, Hușii, Preuteștii, Dolheștii, Manole, Săliștea, Giurgeștii, Mereștii, Pleșeștii, Hreasca, Hârtopul, Onceștii, Petia, Litenii [Mari], Bogdăneștii*²⁶⁸.

Satul Corlăteștii aparținea monahului Ion Brăiescu. Acesta l-a împărțit în două, dăruind jumătate mănăstirii Slatina. Partea dăruită mănăstirii Slatina s-a numit Corlăteștii Slatinii (ulterior, Corlățelele), iar celelalte părți i s-a spus Corlăteștii Gorii (ulterior, Brăieștii). Mai târziu, Corlăteștii Slatinii a fost înglobat în localitatea Valea Seacă²⁶⁹.

Satul Corlata s-a numit inițial Corlățelele, denumire preluată ulterior de jumătatea din Corlătești stăpânită de mănăstirea Slatina²⁷⁰.

Satul Brașca s-a desprins din localitatea Ilișăștii, ca parte stăpânită de Vasile Calmuțchi²⁷¹. Pe locul satului pustiit Vornicenii și a săliștii Tolova, administrația austriacă a înființat

---

²⁶⁸ *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII, Chișinău, 1975,*

Partea I-a, pag. 344-349 și 352-353.

²⁶⁹ Teodor Bălan: *op.cit.*, pag. 27.

²⁷⁰ *Ibidem*, pag. 27.

²⁷¹ *Ibidem*, pag. 29.

colonia de secui numită Joseffalva²⁷². Satul Capu Codrului s-a numit inițial București, denumire uzitată și în primii ani ai stăpânirii austriece²⁷³.

În rândurile care urmează, sunt prezentate cele 17 localități din Ocolul Siretului de Sus care au intrat în componența Bucovinei, cu date extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774* (Sursa: *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 344 - 349 și 352-353*).

1. BERCHEȘEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 23 - suma caselor.

2. CORLĂTEȘTII

SLATINI

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 11 - suma caselor.

3. CORLĂTEȘTII

GORII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 9 - suma caselor.

2 mazili.

4. BĂIȘĂȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 10 - suma caselor.

5. BREAȚCA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 27 - suma caselor.

1 mazil.

6. MĂNĂSTIREA

ILIȘĂȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 49 - suma caselor.

7. STUPCA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 73 - suma caselor.

8. STROEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 17 - suma caselor.

9. VORNICENII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 9 - suma caselor.

10. ZĂHĂREȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 6 - suma caselor.

11. LITENII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 29 - suma caselor.

1 mazil.

12. DRĂGOEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 53 - suma caselor.

---

²⁷² *Ibidem*, pag. 20.

²⁷³ *Ibidem*, pag. 26.

13. CORLATA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 41 - suma caselor.

14. MĂZĂNĂEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 21 - suma caselor.

15. BUNEȘTII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 16 - suma caselor.

1 mazil.

16. CAPU CODRULUI

1772-1773. Neînregistrată.

1774. A măn. Voroneț.

72 - suma caselor.

17. VALEA SACĂ

1772-1773. Neînregistrată.

1774. A măn. Slatina.

41 - suma caselor.

În ceea ce privește forma de proprietate, aceasta nu este menționată în mod explicit decât pentru cele două localități din tabelul satelor cu salvoguardie care, ambele, aveau proprietari ecleziastici: Mănăstirea Voroneț (Capu Codrului) și Mănăstirea Slatina (Valea Sacă). În afară de acestea, apare în mod evident ca având proprietar ecleziastic și Mănăstirea Ilișăștii. Existența unor proprietari din rândurile mazilimii poate fi presupusă în cazul satelor Corlăteștii Gorii, Breața, Litenii (numit și Litenii lui Bogdan sau Litenii Mici, spre deosebire de Litenii Mari, rămas în Moldova) și Buneștii, localități în care, la recensământul din anul 1774, au fost înregistrați mazili. Se poate observa că toate aceste patru localități erau sate mici și foarte mici, cu un coeficient de populare de 22 de familii pe sat (la un total de 86 de familii), substanțial mai mic decât coeficientul de populare calculat pentru celelalte 13 sate din Ocolul Siretului de Sus în care nu au fost înregistrați mazili și ruptași, care era de 33 de familii pe sat (la un total de 430 de familii).

În tabelele recensământului din anul 1774, pentru Ocolul Siretului de Sus au fost înregistrate numai cinci familii de mazili și niciuna de ruptași. Aceste familii de mazili reprezentau 0,97% din populația întregului ținut și 5,8% din populația localităților în care locuiau. Dintre aceste localități, cei mai mulți mazili se găseau în satul Corlăteștii Gorii (2 familii), în celelalte sate fiind înregistrate câte o familie de

Tabelul 9D. Ocolul Siretului. Date cumulative privind recensămintele din anii 1772-1773 și 1774

LOCALITATEA		Familii (case)	Mazili și ruptăși			Proprietari (Coproprietari)
			TOTAL	M	R	
1	BERCHEȘEȘTII	23				
2	CORLĂTEȘTII SLATINII	11	2	2		
3	CORLĂTEȘTII GORII	9				[Mazili]
4	BĂIȘĂȘTII	10				
5	BREAȚCA	27	1	1		[Mazili]
6	MĂNĂSTIREA ILIȘĂȘTI	49				Ecleziastici
7	STÛPCA	73				
8	STROEȘTII	17				
9	VORNICENII	9				
10	ZĂHĂRĂȘTII	6				
11	LITENII	29	1	1		[Mazili]
12	DRĂGOEȘTII	54				
13	CORLATA	43		1		
14	MĂZÂNĂEȘTII	21				
15	BUNEȘTII	21	1	1		[Mazili]
16	CAPU CODRULUI	73				Ecleziastici
17	VALEA SACĂ	41				Ecleziastici
TOTAL		516	5	5		

mazili. Distribuția medie, la nivelul acestor 4 localități în care au fost înregistrați mazili, era de 1-2 familii pe localitate.

Addenda la Ținutul Suceava

Ocolul [Siretului] de Jos, cel de-al cincilea ocol din ținutul Suceava, este înregistrat numai în materialele recensământului din anul 1774, cu un număr de 36 de localități (34 în tabelul ocolului și 2 în tabelul satelor cu salvogwardie). Toate aceste localități au rămas în componența Moldovei: *Cârsteștii, Socii, Bourenii, Năvrăpeștii, Verișenii, Miteștii, Conțăștii, Tătărușu, Heciu, Pășcanii, Boldeștii, Todereștii, Bălușăștii, Criveștii, Hârtoapele, Tudura, Cornii, Nigoteștii, Ioneasa, Țoleștii, Forăștii, Drăgușenii, Săcuienii, Lețcanii, Căbujii, Broștenii, Onicenii, Boroaia, Bărăștii, Dumbrăvița, Cimăleștii, Hărmăneștii, Liudi de la Mănăstirea Pohrata, Stolnicenii, Sirețelu, Joldeștii* (Sursa: *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 349 - 353).

ȚINUTUL CÂMPULUNG - CERNĂUȚI

Ținutul Câmpulung-Cernăuți, fost ocol domnesc,²⁷⁴ este unul dintre cele trei ținuturi moldovenești pentru care nu s-au păstrat decât materialele recensământului din anii 1772-1773 (în copie rusească), lipsind însă materialele recensământului din anul 1774.

Ținutul este format numai din două ocoale, Ocolul Câmpulungului și Ocolul Putilei, denumite de traducătorul rus cu termeni diferiți: *stan* și *uezd*, ceea ce a determinat pe unii autori să considere că este vorba despre două unități administrativ-teritoriale diferite: *ocol* și, respectiv, *district*²⁷⁵; noi considerăm însă că este vorba de folosirea a doi termeni sinonimi pentru aceeași noțiune, împărțindu-se în acest sens și părerea academicianului Radu Grigorovici.²⁷⁶

Ocolul Câmpulungului a fost înregistrat cu un număr de șase sate (Vatra Câmpulungului, Iablonița, Câmpulung, Stebnici, Răstoacili și Zaharancea) și 458 de case (familii), iar *Ocolul Putilei* a fost înregistrat cu un număr de patru sate (Vatra Putilii, Gura Putilii, Plosca și Maranici) și 544 de case (familii). Pe total ținut, la recensământul din anii 1772-1773 au fost recenzate zece sate, cu un număr de 1002 case (familii); toate aceste sate au intrat ulterior în componența Bucovinei.

---

²⁷⁴ Vide supra pag. 23 și 24

²⁷⁵ Pavel Țugui: *Populația Bucovinei între anii 1772-1774*. În: „Academica”, București, II (1992), nr. 4(16), pag. 4-5; Constantin Ungureanu: *art. cit.*, pag. 15.

²⁷⁶ Radu Grigorovici: *Studiul comparativ al recensământurilor populației Bucovinei din anii 1772, 1774 și 1775 (II)*. În: „Analele Bucovinei”. Editura Academiei Române, Centrul de Studii „Bucovina”, Rădăuți, VI (1999), nr.1, pag. 66-67.

Satele Răstoacili și Zaharancea au fost înregistrate împreună în aceeași poziție de tabel; Satul Răstoacili s-a mai numit în trecut și Tisovarovna (Tesova Rovena).²⁷⁷

Dintre localitățile din ținutul Câmpulung-Cernăuți, Vatra Câmpulungului și Vatra Putilii nu au putut fi identificate în hărțile și în documentele din epocă sau ulterioare. Academicianul Radu Grigorovici consideră că Vatra Câmpulungului și Câmpulungul reprezintă de fapt două jumătăți ale aceleiași localități, una fiind centrul administrativ și economic al ocolului, iar cealaltă fiind pur și simplu un sat obișnuit; pentru Vatra Putilii se propune, ca cea mai probabilă identificare, localitatea Storoneț-Putila, unde este vorba de asemenea despre două sate reunite.²⁷⁸

Ținutul Câmpulung – Cernăuți era o zonă muntoasă greu accesibilă în care, pe lângă satele menționate mai sus, existau numeroase cătune și atenanse. Primul recensământ austriac menționează trei sate foarte mari (Buttilov, Kimpolongo Rusesti și Rostoki), care includeau 21 de cătune și atenanse (Ploska, Jabloniz Voloska, Sziboth, Konietin, Popoeziu, Krewola, Seletin, Stebnij Woloski, Ruska, Spetke, Elem, Maranizy, Nesipitul, Usziz Buttilowa, Gewir, Petrassa, Sadu, Zachariz, Jesin, Mosy Brody și Falken), iar cel de al doilea recensământ austriac menționează în total 17 localități (Putilla și Storonez, Ploska, Degteniza, Gura Putilla, Marinizesti, Kimpolung, Jabloniz, Konietinu, Stebni, Seliseni, Perea Dachteniz și Slatina, Rostok, Patreuzeni, Sararecsu și Mesebrod).²⁷⁹ Numărul foarte mare de familii din cele două mega-sate din Ținutul Câmpulung - Cernăuți se explică tocmai prin faptul că localitățile respective includeau numeroase cătune și atenanse.

---

²⁷⁷ Teodor Bălan: *op. cit.*, pag. 23.

²⁷⁸ Radu Grigorovici: *art. cit.*, pag. 66-67.

²⁷⁹ Daniel Werenka: *op. cit.*, pag. 131 și 175; asupra ortografierii folosite în documentele oficiale austriece de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, vide supra pag. 171 și n.247.

În rândurile care urmează sunt prezentate cele 10 localități din Ținutul Câmpulung - Cernăuți care au intrat în componența Bucovinei, cu date extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774* (sursa: *Moldova în epoca feudalismului, vol. VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag.65-66).

1. VATRA CÂMPULUNGULUI

1772-1773. Proprietari: vornic Ion Sturza, spătar Iordachi Darie, Ion Potlog. 170 de case locuite și 16 case pustii.

1774. Nu este înregistrată.

2. IABLONIȚA

1772-1773. Proprietari: paharnic Constantin Paladi, Potlog. 58 de case locuite și 2 case pustii.

1774. Nu este înregistrată.

3. CÂMPULUNG

1772-1773. Proprietari: spătar Iordachi Darie, vornic Ion Sturza. 85 de case locuite și 8 case pustii.

1774. Nu este înregistrată.

4. STEBNICI

1772-1773. Proprietari: spătar Iordachi Darie. 18 case locuite și 3 case pustii.

1774. Nu este înregistrată.

5. RĂSTOACILI

1772-1773. Proprietari: Ion Potlog, Volcinschi, Antohi Popovici. 91 de case locuite și 7 case pustii (împreună cu Zaharancea).

1774. Nu este înregistrată.

6. ZAHARANCEA

1772-1773. Proprietari: Ion Potlog, Volcinschi, Antohi Popovici. 91 de case locuite și 7 case pustii (împreună cu Răstoacili).

1774. Nu este înregistrată.

7. VATRA PUTILII

1772-1773. Proprietari: vistiernic Ion Cantacuzino, vornic Ion Sturza, Nicolai Gafenco, Mihalachi Giurgiuvan, Ion

Flondor, postelniceasa Gheorgoae, Turcul Vasilachi. 392 de case locuite și 17 case pustii.

1774. Nu este înregistrată.

8. GURA PUTILII

1772-1773. Proprietari: tot mai sus scrișii moșieri. 45 de case locuite și 4 case pustii.

1774. Nu este înregistrată.

9. PLOSCA

1772-1773. Proprietari: tot mai sus scrișii moșieri. 50 de case locuite și 2 case pustii.

1774. Nu este înregistrată.

10. MARANICI

1772-1773. Proprietari: tot mai sus scrișii moșieri. 27 de case locuite și 7 case pustii.

1774. Nu este înregistrată.

Deși la acest recensământ nu au fost întocmite listele nominale ale capilor de familie și toți locuitorii au fost înregistrați ca „moldoveni”, se cunoaște totuși faptul că Ținutul Câmpulung - Cernăuți era locuit aproape în totalitate de huțuli (huțani). Din acest motiv, probabil, în acest ținut nu sunt înregistrați mazili și răzeși, categorie socială formată majoritar din români, uneori din ruteni autohtonizați și, în mare măsură, românizați. Huțulii sunt o populație a cărei origine nu a fost pe deplin lămurită; graiul huțul face parte integrantă din grupul graiurilor ucrainene carpatice, dar influența limbii române asupra acestui grai este foarte mare în sfera lexicului și marcantă în domeniul fonetic. În plus, există mari similitudini între modul de viață și obiceiurile specifice păstorilor români și cele întâlnite la huțulii din Carpații Păduroși. Toate acestea duc la concluzia că interferența între români și huțuli este foarte veche și a avut loc în Galiția, unde românii erau atestați documentar încă din secolul al XI-lea.²⁸⁰ Unii cercetători susțin

---

²⁸⁰ I. Pătruț: *Fonetica graiului huțul din Valea Sucevei*. București, 1957;

că huțulii ar fi un amestec de români și ruteni, alții că ar fi resturi slavizate de sciți, goți și cumani, sau că ar fi daci slavizați, tot așa cum românii sunt daci romanizați.

Totuși, proprietarii acestor sate erau, toți, boieri sau mazili români și, ceea ce era caracteristic pentru Ținutul Câmpulung - Cernăuți, ei stăpâneau moșiile mai mulți în coproprietate. Astfel, Vatra Câmpulungului avea trei coproprietari (doi boieri și un mazil), Iablonița avea doi coproprietari (un boier și un mazil), Câmpulungul avea doi coproprietari (ambii boieri), Stebnici avea, prin excepție, un singur proprietar (boier), Răstoacili și Zaharancea aveau aceiași trei coproprietari (doi mazili și un șleahțic), iar Vatra Putilii, Gura Putilii, Plosca și Maranici aveau aceiași șapte (!) coproprietari (patru boieri și trei mazili). După cum se observă, între coproprietarii acestor sate se găseau cinci mazili și un șleahțic: Ion Potlog (coproprietar al satelor Vatra Câmpulungului, Iablonița, Răstoacili și Zaharancea); Volcinschi și Antohi Popovici (coproprietari ai satelor Răstoacili și Zaharancea); Nicolai Gafenco, Mihalachi Giurgiuvan și Ion Flondor (coproprietari ai satelor Vatra Putilii, Gura Putilii, Plosca și Maranici). Toți aceștia erau proprietari sau coproprietari și ai unor sate din Ținutul Cernăuți, mai precis din Ocolul Nistrului (Ion Potlog și Volcinschi) sau din Ocolul Ceremușului (Mihalachi Giurgiuvan, Nicolai Gafenco, Ion Flondor și șleahțicul Antohi Popovici).²⁸¹

---

apud Pavel Țugui: *art. cit.*, pag. 4-5.

²⁸¹ *Moldova în epoca feudalismului*, vol. VII, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag.65-66, 124, 127-128, 130, 426, 439, 449, 452-455.

ȚINUTUL CÂMPULUNG - SUCEAVA

Ținutul Câmpulung Suceava, care a fost, ca și ținutul Câmpulung Cernăuți, ocol domnesc,²⁸² este unul dintre cele trei ținuturi moldovenești pentru care nu s-au păstrat decât materialele recensământului din anul 1774 (în forma originală moldovenească), lipsind însă materialele recensământului din anii 1772-1773.

Ținutul, care nu era împărțit în ocoale, a fost înregistrat cu un număr de 15 sate, dintre care 13 sate au fost incluse în aria bucovineană, iar celelalte două sate au rămas în componența Moldovei: *Crucea* și *Bistrița*. Există însă multe alte localități din zonă care nu au fost înregistrate la acest recensământ; astfel, în primele două catagrafii austriece sunt menționate în plus următoarele sate și cătune: Iacobeni, Argel, Doroteia Plotniței, Lunca Negrileşei, Poiana Ostra, Gemene, Ciocănești, Slatioara și Schamenul (?). Mega-satul Vatra a fost identificat cu localitatea Câmpulung sau Vatra Câmpulungului (notată în recensămintele austriece *Kimpolung* sau *Watra Kimpolung*), care era centrul administrativ și economic al ținutului și care, având un pronunțat grad de urbanizare, a fost încadrat imediat după ocuparea Bucovinei drept târg; În curând denumirea aceasta a fost înlocuită cu cea de Câmpulungul Moldovenesc, pentru a-l deosebi de centrul administrativ-economic al Ținutului Câmpulung Cernăuți, care a fost numit Câmpulungul Rusesc.²⁸³

---

²⁸² Vide supra pag .23 și 24.

²⁸³ Daniel Werenka: *op. cit.*, pag. 136 și 177; Radu Grigorovici: *art. cit.*, pag. 70; pentru identificarea denumirilor românești ale unora dintre aceste sate a fost consultat și indexul german-român al localităților, anexat la

În rândurile care urmează sunt prezentate cele 13 localități din Ținutul Câmpulung Suceava care au intrat în componența Bucovinei, cu date extrase din *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774* (sursa: *Moldova în epoca feudalismului, vol VII*, Chișinău, 1975, Partea I-a, pag. 242-260).

1. VORONEȚUL

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 27 suma caselor.

2. BUCȘOAI

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 9 suma caselor.

3. VAMA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 122 suma caselor.

4. ȘTULBICANII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 82 suma caselor.

5. FRASÂNUL

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 12 suma caselor.

6. VATRA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 396 suma caselor.

7. SADOVA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 90 suma caselor

8. POJORÂTA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 82 suma caselor.

9. FUNDU MOLDOVII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 88 suma caselor.

10. DORNA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 319 suma caselor.

11. RUȘII OT

MOLDOVIȚA

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 123 suma caselor.

12. FRUMOS

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 25 suma caselor.

13. LIUDI OT

MĂNĂSTIREA

MOLDOVIȚII

1772-1773. Neînregistrată.

1774. 92 suma caselor.

În cele 13 localități au fost înregistrate un număr de 1467 de case (familii). Nu au fost menționate case pustii. De asemenea nu au fost menționați proprietari feudali, unicul boier

fiind înregistrat abia la recensământul austriac din anii 1774-1775. În această zonă muntoasă din sud-estul Bucovinei, toate satele și pământurile aparțineau unor țărani liberi, care nu fuseseră niciodată iobagi și care veneau din trecutul îndepărtat cu tradiții puternic înrădăcinate de autonomie parțială și autoadministrare, dar și, implicit, cu reacții radicale la orice abuzuri și încercări de limitare a drepturilor lor strămoșești²⁸⁴. Acest statut special fusese descris, încă de la începutul secolului al XVIII-lea, de principele Dimitrie Cantemir, care afirma despre țăranii din zonele Câmpulung (Ținutul Suceava), Vrancea (Ținutul Putnei) și Tigheci (Ținutul Fălciului) că „*nu sunt nobili, totuși nu ascultă de nici un boier și alcătuiesc împreună un fel de republică*”. Câmpulungul este „*încins de un lanț neîntrerupt de munți foarte înalți*” și „*cuprinde cam cinsprezece sate, care toate își au legi și judecători proprii. Uneori primesc și doi vornici trimiși de domn, dar nu rareori, dacă aceștia jignesc pe țăranii, îi izgonesc, bizuindu-se pe acele mijloace de apărare pe care li le-a dat natura (...). Plătesc un bir anual, nu cât vrea domnul, ci cât făgăduiseră ei domnitorului mai înainte, și această învoială o reînnoiesc prin trimișii lor ori de câte ori Moldova capătă un domn nou. Dacă domnul ar vrea să se poarte mai aspru cu ei și să le impună poveri noi, nu stau mult la tocmeală ci, refuzând cu totul birul, se retrag în văgăunile munților; de aceea niciodată domnitorii nu le cer mai mult decât trebuie*”.²⁸⁵

Se poate observa că numărul satelor indicat de Dimitrie Cantemir este același cu numărul satelor înregistrate la recensământul moldovenesc din anul 1774²⁸⁶. În plus, în această zonă în care satele nu aveau proprietari feudali, materialele recensământului mai sus amintit nu menționează niciun mazil, ruptaș sau șleahitic. Această situație s-ar putea

---

²⁸⁴ Radu Grigorovici: *art. cit.*, pag. 70-71.

²⁸⁵ Dimitrie Cantemir: *op. cit.*, pag. 300-303.

²⁸⁶ Pavel Țugui: *art. cit.*, pag. 4-5.

explica prin faptul că acești țărani liberi, proprietari în devălmășie ai pământurilor pe care le stăpâneau, nu au fost niciodată beneficiarii unor privilegii individuale, toate drepturile speciale pe care le invocau fiind obținute la nivelul întregii colectivități.

Datorită acestor particularități ale sale, Ținutul Câmpulung Suceava a fost în atenția mai multor istorici bucovineni de marcă. Între aceștia, în primul rând, renumiții cercetători Teodor Ștefanelli și Teodor Bălan, care au adunat și au publicat un număr foarte mare de documente vechi din zonă,²⁸⁷ aducând astfel o contribuție esențială la cunoașterea istoriei locale.

---

²⁸⁷ Teodor Ștefanelli: *Documente din vechiul ocol al Câmpulungului Moldovenesc*. București, Viena, Lipsca, 1915; Idem: *Cadastru și cărți tabulare de Teodor Ștefanelli*, în: „Analele Academiei Române. Memoriile secțiunii istorice”, seria III, tomul I, pag. 255-261; Teodor Bălan: *Noui documente câmpulungene*, Cernăuți, 1927; Idem: *Din istoricul Câmpulungului Moldovenesc*, București, 1960. La acestea se adaugă lucrările nepublicate, ale căror manuscrise se află la Arhivele Naționale din București.

CONCLUZII

Scopul acestui studiu este analiza structurii și răspândirii teritoriale a unei pături sociale din Bucovina, mazilimea și răzeșimea, așa cum a fost ea radiografiată în materialele recensămintelor moldovenești din anii 1772-1773 și 1774. Am considerat necesar acest demers întrucât problema în discuție nu a fost încă abordată la nivelul unui studiu complex și unitar, iar în literatura de specialitate publicată până în prezent au apărut unele confuzii și, implicit, unele interpretări eronate, atât în ceea ce privește subiectul în sine, cât și în ceea ce privește unele aspecte colaterale legate de acesta (numărul și denumirea localităților, împărțirea acestora în moșii ecleziastice, boierești sau răzeșești, încadrarea proprietăților deținute de mazili, explicitarea originii și a caracterului noțiunii de „șleahitic” etc.).

Unii autori au luat în considerație numai materialele recensământului din anul 1774. Alții au apreciat ca fiind o singură entitate două localități înscrise împreună în aceeași poziție de tabel. Într-o listă a localităților din Bucovina, conținând 233 de așezări, sunt incluse satele din raiaua Hotinului și unele sate care au rămas în Moldova, dar sunt omise satele din Ținutul Câmpulung Suceava, precum și alte câteva sate din aria bucovineană. În ceea ce privește moșiile răzeșești, se constată că multe localități au fost înregistrate la unul dintre recensăminte în acest fel, iar la celălalt într-o altă formă de proprietate (ecleziastică sau, mai ales, boierească); toate aceste sate, precum și satele aparținând unor proprietari mazili, au fost încadrate într-o sferă mai largă, utilizată uneori și de alți autori, anume aceea de „moșii cu proprietari mazili și răzeși”, chiar dacă ele au fost menționate ca aparținând acestor categorii numai la una dintre cele două catagrafii moldovenești. Confuzii apar și în ceea ce privește acel segment al micii nobilimi din Ținutul Cernăuți, cunoscut sub denumirea de

„șleahțici”, despre care se afirmă, în mod eronat, fie că nu ar fi înregistrați în materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774, fie că ar fi etnici polonezi refugiați în Moldova.

Studiul nostru a fost efectuat defalcat, pe ocoale și ținuturi. Rezultatele cifrice sunt centralizate, pentru întreaga arie bucovineană, în tabelul cumulativ nr. 10, unde au fost înscrise următoarele date, extrase din materialele recensămintelor moldovenești din anii 1772-1773 și 1774: unitățile administrativ teritoriale și numărul de localități, înainte de anexarea Bucovinei; numărul de localități și numărul de case (familii) incluse în aria bucovineană; numărul de mazili și răzeși, precum și ponderea acestora față de totalul populației, stabilite pentru fiecare din vechile -unități administrativ teritoriale, unități care, de altfel, s-au păstrat și în primii ani ai administrației militare austriece.

Se constată că din cele 359 de localități înregistrate la recensămintele din anii 1772-1773 și 1774 pentru ținuturile Cernăuți, Suceava, Câmpulung Cernăuți și Câmpulung Suceava, au fost incluse în aria bucovineană 244 de localități, cu 14.798 de case (familii). Dintre acestea, 406 case aparțineau unor familii de mazili și răzeși, ceea ce reprezintă o pondere de 2,74% față de totalul populației. Dacă însă se iau în considerație numai ținuturile Cernăuți și Suceava (având în vedere caracterul particular al celorlalte două ținuturi, caracter despre care s-a vorbit în capitolele respective), această pondere crește la 3,29%. Mai mult, făcând recurs și la alte surse documentare din epocă, rezultă prin cumulare un număr de peste 545 de familii de mazili și răzeși, cu o pondere față de totalul populației de peste 3,68% (sau 4,42% dacă se iau în considerație numai ținuturile Cernăuți și Suceava). Aceste procente trebuiesc însă corectate datorită omisiunilor și subînregistrărilor, care, în mod evident, s-au manifestat într-o proporție mult mai mare la nivelul întregii populații decât la cel al familiilor de mazili și răzeși, astfel că o pondere cuprinsă

Tabelul 10. Total Bucovina. Centralizarea datelor privind recensămintele din anii 1772-1773 și 1774

UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITOR.	Numărul inițial de localități	ÎN ARIA BUCOVINEANĂ			% MAZILI ȘI RĂZEȘI
		LOCALITĂȚI	CASE (FAMILII)	MAZILI ȘI RĂZEȘI	
Ocolul Târgului	30	14	1445	32	2,21
Ocolul Prutului	35	35	2313	76	3,29
Ocolul Nistrului	35	35	2005	58	2,89
Ocolul Ceremușului	25	25	1509	143	9,48
ȚINUTUL CERNĂUȚI	125	109	7272	309	4,25
Ocolul Berhometelor	48	39	1446	69	4,77
Ocolul Vicovilor	36	36	1802	13	0,72
Ocolul Mijlocului	25	20	1293	10	0,77
Ocolul Siretului de Sus	64	17	516	5	0,97
Ocolul [Siretului] de Jos	36	-	-	-	-
ȚINUTUL SUCEAVA	209	112	5057	97	1,92
Ocolul Câmpulungului	6	6	458	-	-
Ocolul Putilei	4	4	544	-	-
TIN. C-LUNG CERNĂUȚI	10	10	1002	-	-
TIN. C-LUNG SUCEAVA	15	13	1467	-	-
TOTAL GENERAL	359	244	14.798	406	2,74

Fără ținuturile Câmpulung Cernăuți și Câmpulung Suceava

TOTAL GENERAL	334	221	12.329	406	3,29
----------------------	------------	------------	---------------	------------	-------------

între 2,5% și 3,5% (sau între 3% și 4%, dacă se iau în conside-

rație numai ținuturile Cernăuți și Suceava) ar putea fi apropiată de realitate.

Cercetând materialele recensămintelor moldovenești din anii 1772-1773 și 1774, se constată că răspândirea localităților în care au fost înregistrați mazili și răzeși nu era uniformă pe cuprinsul arealului bucovinean. Aceste localități predominau masiv în partea de nord (Ținutul Cernăuțului și Ocolul Berhometelor, din Ținutul Suceava) și se diminuau substanțial în partea de sud (Ocolul Vicovilor, urmat de Ocolul Mijlocului și Ocolul Siretului de Sus, toate trei din Ținutul Suceava), în timp ce în zona muntoasă de sud-vest, în Ținutul Câmpulung-Cernăuți și în Ținutul Câmpulung-Suceava (foste ocoale domnești) nu a fost înregistrat nici un mazil sau răzeș.

Acest studiu nu este, desigur, nici perfect și nici complet, dar ne-am străduit să oferim cât mai multe informații și cât mai multă corectitudine. Eventualele greșeli vor putea fi depistate și corectate, iar eventualele lacune vor putea fi completate, în așa fel încât cei interesați să aibă la dispoziție o sursă de documentare competentă.

BIBLIOGRAFIE

- Abutnăriței, Paraschiva; Abutnăriței, Ioan:** *Monografia comunei Coșna, Județul Suceava*. Editura AXA. Botoșani, 2008.
- Angelescu, I. N.:** *Originea răzeșilor și moșnenilor. Caracterul codevălmășiei lor*. Pitești, 1909.
- Arion, Dinu C.:** *Caractere juridice și sociale ale proprietății rurale în voievodatele românești*. În volumul: *În amintirea lui C. Giurescu*. București, 1944, pag. 107-137.
- Bălan, Teodor:** *Din istoricul Câmpulungului Moldovenesc*. Editura științifică. București, 1960.
- Bălan, Teodor:** *Documente bucovinene. Volumul IV (1720-1745)*. Editura Mitropoliei Bucovinei. Cernăuți, 1938.
- Bălan, Teodor:** *Documente bucovinene. Volumul VIII (manuscris)*. Arhivele Naționale ale României. București, dosar 46 F/D.
- Bălan, Teodor:** *Forum Nobilium din Bucovina*. Institutul de arte grafice și editură „Glasul Bucovinei”. Cernăuți, 1927.
- Bălan, Teodor:** *Nouii documente câmpulungene*. Cernăuți, 1929.
- Bălan, Teodor:** *Satele dispărute din Bucovina. Extras din volumul omagial închinat lui Ion Nistor*. Institutul de arte grafice și editură „Glasul Bucovinei”. Cernăuți, 1937.
- Bostan, Grigore G.; Bostan Lora:** *Pagini de literatură română. Bucovina, regiunea Cernăuți, 1775-2000*. Editura „Alexandru cel Bun”. Cernăuți, 2000.

Bucevschi, Ștefan: *Răzeși, răzeșie în Nordul Bucovinei*. În: „Țara Fagilor”. Cernăuți – Târgu Mureș, II (1993), pag. 16-25.

Bucovina istorică. Studii și documente. Cuvânt înainte de D. Vatamaniuc, membru de onoare al Academiei Române. Colecția: „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” (22). București, 2007

Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice. Ediție bilingvă (traducere din germană și franceză de Rodica Marchidan și acad. Radu Grigorovici). Îngrijită, cu introduceri, postfețe, note și comentarii de academician Radu Grigorovici. Prefață de D. Vatamaniuc. Referenți științifici: acad. Ștefan Ștefănescu și acad. Vladimir Trebici. Apărută în seria: *Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii* (nr. 2), editată de Academia Română, Filiala Iași, Centrul de studii „Bucovina” Rădăuți. Redactor: Niculina Florea. Editura Academiei Române. București, 1998.

Bucovina. Trecut, prezent și perspective. Conform: www.usv.ro/istoria_bucovinei.php-32k.

Bucovina. Zemli Kvitucioi Krasa. Fotoalbum. Mistetstvo. Kiev, 1989.

Bucovina 2000. Album. Redactor responsabil: Alexandru Toma. Tipografia „Lidana”. Suceava, 2001.

Cantemir, Dimitrie: *Descriptio antiqui et hodierni status Moldaviae / Descrierea Moldovei*. Ediție bilingvă (traducere după originalul latin de Gheorghe Duțu). Comentariu istoric de N. Stoicescu. Studiu cartografic de Vintilă Mihăilescu. Indice de Ioana Constantinescu. Cu o notă asupra ediției de D. M. Pippidi. Editura Academiei Republicii Socialiste România. București, 1973.

Ceașu, Mihai Ștefan: *Bucovina Habsburgică. De la anexare la Congresul de la Viena. Iosefinism și postiosefinism*

(1774-1815). Fundația Academică „A.D. Xenopol”. Iași, 1998.

Cihodaru, C.: *Forme de proprietate feudală în Moldova*. În: „Studii și Cercetări Științifice”, anul VI (1955), nr. 3-4, pag. 1-30.

Ciucă, Valentin: *Un secol de arte frumoase în Bucovina*. Prefață de academician Răzvan Theodorescu. Editura Mușatinii. Suceava, 2005.

Covalciuc, Dumitru: *Boierii, mazilii, ruptașii și alți proprietari de pământ în Bucovina la 1802*. În: „Țara Fagilor”, Almanah, Societatea „Arboroasa” Cernăuți, nr.8/1999, pag.10-33.

Covalciuc, Dumitru: *Documentar. Tablou cu comunele urbane și rurale din partea de nord a Bucovinei, anexate de URSS în rezultatul ultimatumului din 26-28 iunie 1940, alcătuit de Ministerul Afacerilor Interne Român*. În: „Țara Fagilor”. Almanah cultural-literar al românilor nord - bucovineni. Societatea Culturală „Arboroasa”. XV. Cernăuți-Târgu Mureș, 2006, pag. 151-155.

Cuparencu, Iancu: *Omagiul Bucovinei la 12 octombrie 1777*. În: „Gazeta mazililor și răzeșilor bucovineni”. Cernăuți, anul I (1911), nr 4 (pag. 1-4), nr. 5 (pag. 3-4), nr. 6 (pag. 23), nr. 7 (pag. 37) și nr. 9 (pag. 65-66).

Descrierea Bucovinei. Extras din lucrarea dlui general baron de Splény și dintr-un raport al dlui de Jenish (1790). În: *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*. Editura Academiei. București, 1998, pag. 279-320.

Diaconovici, Corneliu: *Enciclopedia Română*. Publicată din însărcinarea și sub auspiciile Asociațiunii pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român. Sibiu, 1898 (tomul I), 1900 (tomul II) și 1904 (tomul III).

- Dimitriev, P.G.:** *Narodonaselenie Moldavii. Po materialam perepisei 1772-1773, 1774 i 1803 g.g.* Edit. «Știința», Chișinău, 1973.
- Dragnev, D.M.; Sovetov, P.V.:** *Etapele dezvoltării și destrămării proprietății răzeșești în Moldova.* În: „Ucenie Zapiski”, Tom 79, Chișinău, 1965.
- DRH (Documenta Romaniae Historica).** Seria „A”. Moldova. Vol. II și vol. III, București, 1980.
- Emandi, Emil Ioan:** *Bucovina, studiu demopolitic și statistic, sfârșitul secolului XVIII – 1940.* În: “Geopolitica”, vol. I, Iași, 1994.
- Emandi, Emil Ioan; Șerban, Constantin:** *Contribuții de geografie istorică în cunoașterea fenomenului demografic din nord – vestul Moldovei la sfârșitul secolului al XVIII-lea.* În: „Suceava”, X (1983), pag. 471-530.
- Eminescu, Mihai:** *Răpirea Bucovinei.* Antologie, prefață și note de D. Vatamaniuc. Editura Saeculum I.O. București, 1996.
- Filitti, I.C.:** *Proprietarii solului în trecutul Principatelor Române* (din: „Analele Academiei Române. Memoriile secției istorice”, seria III, tom 16, 1934). București, 1934, pag. 92.
- Fotino, George:** *Contribution à l'étude des origins de l'ancien droit coutumier roumain. Un chapitre de l'histoire de propriété au Moyen Âge.* Paris, 1926.
- Galdi-Makkai, L.:** *Gli ungarese della Moldavia,* în „Corvina. Rassegna italo-ungarese”, Budapesta, V (1942), nr. 7, pag. 364-375.
- Geopolitica, vol. I.* Editată de Em. I. Emandi, Gh. Buzatu, V.S. Cucu. Iași, 1994.
- Ghibănescu, G.:** *Răzeșii și dreptul de protimisis.* În: „Ioan Neculce”, fasc. 8. Iași, 1928.
- Gonța, Alexandru:** *Satul în Moldova medievală. Instituțiile.* București, 1986.

- Graur, Alexandru:** *Nume de persoane*. Editura științifică. București, 1965.
- Grigorovici, Radu:** *Bucovina între milenii. Studii și documente*. Cuvânt înainte de D. Vatamaniuc, membru de onoare al Academiei Române. Ediție îngrijită de Rodica Marchidan și Rodica Iațencu. Editura Academiei Române. Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” (19). București, 2006.
- Grigorovici, Radu:** *Studiu comparativ al recensământurilor populației Bucovinei din anii 1772, 1774 și 1775*. În: „Analele Bucovinei”. Editată de Academia Română, Centrul de studii „Bucovina” Rădăuți. Editura Academiei Române. București, V (1998), nr. 2, pag. 293-310 și VI (1999), nr. 1, pag. 47-82.
- Grigorovitz, Emanuil:** *Dicționarul geografic al Bucovinei*. În seria: „Dicționarele geografice ale țărilor locuite de români în afară de regat”, II, Editura Academiei Române. București, 1908.
- Hacquet, Balthasar:** *Bucovina în prima descriere fizico-politică. Călătorie în Carpații Dacici (1788-1789)*. Ediție bilingvă germano-română, îngrijită, cu introduceri, postfețe, note și comentarii de academician Radu Grigorovici. Prefată de D. Vatamaniuc, membru de onoare al Academiei Române. Apărută în seria *Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii* (7), editată de Academia Română, Filiala Iași, Centrul de studii „Bucovina” Rădăuți. Sub redacția lui Vasile I. Schipor. Editura „Septentrion”. Rădăuți, 2002.
- Iacobescu, Mihai:** *Din Istoria Bucovinei, vol. I. De la administrația militară la autonomia provincială (1774-1862)*. Editura Academiei. București, 1993.
- Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*. Coordonați: Ovid Sachelarie și Nicolae Stoicescu. Cuvânt înainte: Ovid Sachelarie. Introducere: Valentin Al. Georgescu. Autori: Alexandru Constantinescu, Florin

Constantiniu, Valentin Al. Georgescu, Dan Amedeu Lăzărescu, Ovid Sachelarie, Nicolae Stoicescu, Petre Strihan, Valeriu Șotropa, Tudor Voinea. Sub egida Academiei de științe sociale și politice a Republicii Socialiste România, Institutul de istorie „N. Iorga”. Editura Academiei R. S. R. București, 1988.

Ionescu, Christian: *Mică enciclopedie onomastică*. Editura enciclopedică română. București, 1975.

Iorga, Nicolae: *Boierii și răzeșii în Bucovina și Basarabia*. București, 1912.

Karl Freiherr von Enzenberg către Divanul Moldovei (1782). În: *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*. Ed. Academiei, București, 1998.

Larionescu, Traian: *Familii vechi bucovinene*. În: „Arhiva genealogică română”, nr. 1, 1944, pag. 15-29.

Lungu, Vasile: *Ținuturile Moldovei până la 1711 și administrarea lor*. Extras din „Cercetări istorice”. XVII (1943), editat de Institutul de istorie națională „A. D. Xenopol” Iași.

Macovei, Adrian: *Organizarea administrativ-teritorială a Moldovei între anii 1832 și 1862 (I)*. În: „Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie «A.D.Xenopol» Iași. XIX (1982).

Mic dicționar enciclopedic. Ediția a II-a, revăzută și adăugită. Editura științifică și enciclopedică. București, 1978.

Minea, Ilie: *Despre răzeși*. În: „Cercetări istorice”, IV (1928), nr. 2, pag. 92-96.

Moldova în epoca feudalismului, vol. VII. Editată de Academia de Științe a R.S.S. Moldovenești, Institutul de Istorie. Alcătuire, introducere și comentarii de P.G. Dimitriev. Sub redacția lui P.V. Sovetov. Editura „Știința”. Chișinău, 1975.

Moldoveanu, Gheorghe C.: *Bucovina: onomastică și istorie*. Editura Academiei Române. București, 2002.

- Murariu, Ioan:** *Organizarea administrativ-teritorială a ținuturilor Iași, Cârligătura, Suceava și Câmpulung-Suceava (sec. XVIII-XIX)*. În: „Zargidava. Revistă de istorie”. Bacău, II (2003), pag. 25-36.
- Nistor, Ion:** *Românii și rutenii în Bucovina. Studiu istoric și statistic*. Editura Academiei Române. București, 1915.
- Nistor, Ion:** *Harta etnografică a Bucovinei întocmită pe temeiul recensământului oficial din 1910*. În anexă la: *Românii și rutenii în Bucovina. Studiu istoric și statistic*. Editura Academiei Române. București, 1915.
- Nistor, Ion:** *Istoria Bucovinei* (postum). Ediție și studiu bibliografic de Stelian Neagoe. Editura Humanitas. București, 1991.
- Oameni și locuri în Bucovina*. Ghid turistic trilingv. Coordonați: Vasile Efros și Ștefan Purici. Fundația Națională „Humanitas”. Filiala Suceava. 2009.
- Pahomi, Mircea:** *Boieri și mazili - nobili bucovineni*. În: „Analele Bucovinei”. Editată de Academia Română, Filiala Iași, Centrul de studii „Bucovina” Rădăuți. Editura Academiei Române, IX (2002), nr.1, pag. 61-79.
- Panaiteescu, P.P.:** *Obștea țărănească în Țara Românească și Moldova. Orânduirea feudală*. București, 1964.
- Panaiteescu, P.P.; Costăchel, V.; Cazacu, A.:** *Viața feudală în Țara Românească și Moldova (sec. XIV-XVIII)*. București, 1957.
- Pătruț, I.:** *Fonetica graiului huțul în Valea Sucevei*. Editura Academiei R.P.R. București, 1957.
- Polek, Johann:** *Anmerkungen*, la: Gabriel Splény von Mihálydy, *Descrierea districtului bucovinean*. În: *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*. Editura Academiei. București, 1998.
- Polek, Johann:** *Die Huldigung der Bucovina am 12 Oktober 1777*. Sonderabdruck aus dem Jahrbuche des

Bukowiner Landesmuseums X. 1902. Verlag der K.K. Universitätsbuchhandlung. Czernowitz, 1902.

Poni, P.: *Statistica răzeșilor*. Editată de Academia Română. În seria: „Studii și cercetări”, V. București, 1921.

Roman, Louis: *Recensăminte și numărători ale populației în istoria României*. În: „Studii și articole de istorie”. București, 1992, 59, pag. 93-101.

Roman, Louis: *Bucovina și spațiul demografic românesc. 1772-1808*. În: „Geopolitica”, vol. I, Iași, 1994, pag. 392-415 și 424-432.

Roman, Louis: *Bucovina. Locuitorii provinciei, 1774-1808: mituri și realitate*. În: Louis Roman, Radu Ștefan Vergatti, *Studii de demografie istorică românească*. Editura Enciclopedică. București, 2002, pag. 112-143.

Roman, Louis: *Moldova. Vremuri de restriște: 1670-1700*. În Louis Roman, Radu Ștefan Vergatti, *Studii de demografie istorică românească*. Editura Enciclopedică. București, 2002, pag. 81-111.

Roman, Louis: *Migrația internă în țările române (sec. XII-XIX). 2. Moldova*. În: Louis Roman, Radu Ștefan Vergatti, *Studii de demografie istorică românească*. Editura Enciclopedică. București, 2002, pag. 17-25.

Roman, Louis; Vergatti, Radu Ștefan: *Studii de demografie istorică românească*. Editura Enciclopedică. București, 2002.

Rosetti, Radu: *Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova. I. De la origini până la 1834*. București, 1907.

Rychlo, Petro: *Multikultureller Topos Bukowina*. Conform: www.bukowina-zentrum.org.

Satco, Emil: *Arta în Bucovina*. Biblioteca Județeană. Suceava, 2 volume: 1984 și 1991.

Satco Emil: *Contribuții cultural-științifice. Dicționar, IX*. Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera”. Suceava, 2000.

- Satco, Emil:** *Enciclopedia Bucovinei*. Editura Princeps Iași și Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera”. Suceava, 2 volume, 2004.
- Satco, Emil:** *Muzica în Bucovina*. Biblioteca Județeană. Suceava, 1981.
- Satco, Emil; Pânzar, Ioan:** *Dicționar de literatură. Bucovina*. Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera”. Suceava, 1993.
- Satco, Emil; Pânzar, Ioan:** *Personalități bucovinene. Dicționar, VIII*. Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera”. Fundația Culturală a Bucovinei. Suceava, 1997.
- Schipor, Vasile I.:** *Bucovina istorică. Aspecte istoriografice în lumina unor izvoare folclorice*. În: „Septentrion”. Foaia Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina. Rădăuți, anul III, nr. 8-9, 1993-1994, pag. 5 și 7. Republicat în: *Bucovina istorică. Studii și documente*. Editura Academiei Române. București, 2007, pag. 156-163.
- Schipor, Vasile I.:** *Bucovina istorică, elita bucovinenilor și Academia Română*. În: „Analele Bucovinei”. Editată de Academia Română, Centrul de studii „Bucovina” Rădăuți. Editura Academiei Române, București, XII (2005), nr. 1 (24), pag. 33-49. Republicat în volumul: *Bucovina istorică. Studii și documente*. Editura Academiei Române. București, 2007, pag. 11-42.
- Schipor, Vasile I.:** *Cronicile izgonirii, cronicile însingurării oamenilor și comunităților din Bucovina*. În: „Analele Bucovinei”. Editată de Academia Română, Centrul de studii „Bucovina” Rădăuți. Editura Academiei Române. București, XV (2008), nr. 1(30), pag. 111-134.
- Splény von Mihály, Gabriel:** *Descrierea districtului bucovinean (1775)*. În: *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*. Editura Academiei. București, 1998, pag. 9-230.

- Splény von Mihály, Gabriel:** *Tabela localităților din Bucovina (1775)*. În: *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*. Editura Academiei. București, 1998, pag. 231-278.
- Stahl, H.H.:** *Contribuții la studiul satelor devălmașe românești*. București, 3 volume, 1958-1965.
- Stan, Aurelia:** *Frecvența numelor de persoane masculine în Valea Sebeșului*. În: „Cercetări de lingvistică”. Cluj, II (1957), pag. 267-269.
- Ștefanelli, Teodor:** *Cadastru și cărți tabulare de Teodor Ștefanelli*. În: „Analele Academiei Române. Memoriile secțiunii istorice”. Seria III, tomul I, pag. 255-261.
- Ștefanelli, Teodor:** *Documente din vechiul ocol al Câmpulungului Moldovenesc*. Edițiunea Academiei Române, București. Librăriile Socec și C. Sfetea. Viena, Lipsca, 1915.
- Știința în Bucovina. Ghid biobibliografic*. Editat de I. Pânzar și Petru Froicu. Cu o prefață de Traian Cantemir: *Dimensiunile cultural-științifice bucovinene*. Biblioteca Județeană Suceava. Vol. I, 1982.
- Știința în Bucovina. Ghid biobibliografic*. Editat de I. Pânzar, Petru Froicu și Eugen Dimitriu. Biblioteca Județeană Suceana. Vol II (1983) și vol III (1984).
- Tezaurul toponimic al României. Moldova. Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale 1772-1918. A. Unități simple, localități și moșii. B. Unități complexe*. Coordonator: Dragoș Moldoveanu. Editura Academiei Române. București, 2 volume, 1991-1992.
- Tufescu, Victor:** *Răspândirea satelor răzășești*. În: „Arhivele Basarabiei”, 6, 1934, pag. 11-35.
- Țopa, Dimitrie:** *Românismul în regiunea dintre Prut și Nistru din fosta Bucovină*. Editura Casei Școalelor. București, 1928.
- Țopa, Filip:** *Povestea Bucovinei* (ediție artizanală). București, 1982 (vol. I și II), 1984 (vol. III) și 1986 (vol IV).

- Țugui, Pavel:** *Ținutul Cernăuților, date istorice și demografice*
În: „Steaua”, Cluj-Napoca, 1993, nr. 3-4.
- Țugui, Pavel:** *Populația Bucovinei între anii 1772-1774.* În:
„Academica”, București, II (1992), nr. 4 (16), pag. 4-5.
- Țugui, Pavel:** *Privire critică asupra recensămintelor „Divanul
Domnesc” și „Spleny de Mihaldy”.* În: Pavel Țugui,
Bucovina - istorie și cultură. Ed. Albatros. București,
2002, pag. 52-65.
- Țugui, Pavel:** *O replică necesară.* În: *Bucovina - istorie și
cultură.* Ed. Albatros. București, 2002, pag. 66-70.
- Țugui, Pavel:** *Bucovina - istorie și cultură.* Ed. Albatros.
București, 2002.
- Ungureanu, Constantin:** *Bucovina - în perioada stăpânirii
austriece, 1774-1918. Aspecte etnodemografice și
confesionale.* Editura Civitas. Chișinău, 2003.
- Ungureanu, Constantin:** *Delimitarea frontierei Bucovinei
între anii 1775-1776.* În: „Analele Bucovinei”. Editată
de Academia Română, Centrul de studii „Bucovina”
Rădăuți. Editura Academiei Române. București, XII
(2005), nr. 2 (25), pag. 483-492.
- Ungureanu, Constantin:** *Populația Bucovinei în preajma
anexării ei de către Austria.* În: „Țara Fagilor”.
Cernăuți - Târgu Mureș, V (1996), pag. 7-19.
- Werenka, Daniel:** *Topographie der Bukowina zur Zeit ihrer
Erwerbung durch Oesterreich (1774-1785).* Verlag der
K.K.Universitäts-Buchhandlung. Czernowitz, 1895.
- Xenopol, A. D.:** *Proprietatea mare și cea mică.* În: „Viața
Românească”, anul XIII (1913), vol. XXVIII.
- Zernicki-Szeliga, Em. von:** *Der Polhische Adel.* Hamburg,
1900.

INDICE DE LOCURI GEOGRAFICE

- Adâncata - 9
Akkerman - v. Cetatca Albă -
Arbore - 159
Arbore, plasă - 7
Arboroasa - v. Bucovina
Areni - 159
Argel - 208
Austria - 24, 26, 33, 40, 63, 70, 74, 95
- Babinul - 38, 131, 133, 135, 138
Bacău, ținut - 15, 18, 24, 51
Badiuții - 188, 191
Bahrineștii (Bahrinești) - 181, 183, 184
Baia - 198
Baia, județ - 9
Baiții - 176, 181, 183, 184
Balamutca - 11, 25, 28
Balileștii - 176
Banat - 10
Barajnița - 28, 29, 36, 83, 139, 143, 146, 149
Bârlinții - v. Berlinți
Bârnova - 194, 196
Barnovschi, măn. - 115, 116, 120, 181, 184
Basarabia - 8, 10, 19, 21
Bazaci - 193
Băbeștii (Bobeștii) - 139, 146, 148
Băcești - v. Becceștii
Băișăștii - 199, 201
Bălăccana - 189, 191
Bălineștii - 9
Bălușanii - 198
Bălușăștii - 202
Băneștii - 198
Bănila - 179, 182, 184
Bănila de Jos - 29, 36, 139, 143, 146, 149
Bănila de Sus - 29, 87, 139, 144, 146, 149
Bărăștii - 202
Bârbeștii - v. Berbești
Becceștii (Băcești) - 38, 39, 47, 48, 104, 153-155
- Bender - v. Tighina
Berbești (Bârbeștii) - 52, 140, 141, 146, 148, 149
Bercheșeștii - 199, 201
Berestii - 159, 198
Berhomete - 118, 120, 123
Berhometele - 36, 165, 166, 177, 182, 184, 185
Berhometele, ocol - 5, 15, 28-30, 34, 36, 157-164, 166-169, 175-177, 181, 184, 185, 186, 214, 215
Berindești - 159
Berlinți (Bârlinții) - 34, 36, 159, 176, 180, 183, 184
Berlinții Ruși - 28, 34, 36, 158, 176, 180, 183, 184
Bistrița - 208
Bobeștii - v. Băbeștii
Bodeni - 159
Boemia - 63
Boenciucu (Boenciuc) - 38, 127, 133, 134, 138
Bogdăneștii - 158, 198
Boianul - 86, 111, 114, 119, 120, 122
Boldeștii - 202
Borăuții (Borăuți) - 131, 133, 135
Borghinești - 159
Boroaia - 202
Boroaia, plasă - 9
Bosancea, plasă - 7
Bosancii - 158, 166, 195, 196
Botoșana - 188, 191
Botoșani - 126, 130
Botoșani, județ - 9
Botoșani, ținut - 15, 18, 24
Botoșinții - 176, 181, 183, 184
Bourenii - 202
Brașca - v. Breacea
Brăieștii - v. Corlăteștii Gorii
Breacea (Brașca) - 198-201
Brod (Brodoc) - 84, 126
Broscăuții (Broscăuți) - 48, 97, 140, 146, 148, 151

- Broșteni, plasă – 9
 Broștenii – 202
 Buccucca, plasă – 9
 Buciumenii – 198
 Bucovina – 5-12, 17, 19-23, 25-28, 31-33, 39, 48-50, 52, 54, 55, 57, 59, 61-66, 70, 73-75, 79, 83, 84, 90, 92, 95, 97, 103, 104, 108, 111-113, 121, 125, 126, 133, 138, 139, 146, 155, 156, 165, 170, 171, 175-177, 184, 186-188, 193, 194, 198, 199, 203, 205, 208-210, 212, 213
 Bucșoia – 209
 București – 26
 București – v. Capu Codrului
 Buda de Jos – 39, 104, 152-154
 Buda de Sus – 36, 104, 152-154
 Budinții (Budințenii) – 159, 179, 182, 184
 Bugacul – 19, 23
 Buneștii – 200, 201
 Buniții – 158, 195, 196
 Burdei – 84
 Burdujeni, măn. – 158, 187, 193
 Burgundia – 63
 Burla – 29, 176, 179, 182, 184
 Buttilov – v. Putilla

 Cabinul – v. Cobeștii
 Cadobiștea – 132, 133, 135
 Calafindeștii – 189, 192
 Camânca (Camenca) – 160, 181, 183, 184
 Camena (Camina) – 36, 105, 107-109
 Câmpulung Cernăuți, ținut – 5, 16, 18, 23, 24, 30, 36, 82, 203-208, 213-215
 Câmpulung [Moldovenesc] – v. Vatra
 Câmpulung [Rusesc] – 24, 203-205, 207, 208
 Câmpulung Succava, ținut – 5, 15, 19, 21, 23, 24, 30, 208-215
 Câmpulung, județ – 7, 8
 Câmpulung, district – 7
 Câmpulungului, ocol – 5, 29, 30, 203, 214
 Căndești – 176, 181, 183, 184
 Capu Codrului – 158, 200, 201
 Carapciu (Carabciu) – 82, 159, 169, 178, 182, 184, 186
 Carapciu (Carabciu) – 97, 144, 146, 147, 149, 151
 Cărligătura, ținut – 19
 Carpați – 79
 Carpații Păduroși – 206

 Cârsteștii – 202
 Căbujii – 202
 Călineștii – 187
 Călineștii – 38, 141, 146, 148
 Călineștii (lui Cuparencu) – 176, 187, 189, 190, 192, 193
 Călineștii (lui Ianachi) – 187, 190, 192
 Călineștii (pe Molnița) – 176, 177
 Călugărițe – 159
 Cămărzanii – 198
 Ceahor – 84
 Ceaplinți (Tibeni) – 159
 Ceremușului, ocol – 5, 28, 29, 30, 37, 46, 52, 83-86, 88, 94-97, 103, 138, 139, 145, 146, 147, 151, 174, 207, 214
 Ceremușului, plasă – 7
 Cernauca (Cernovka) – 84, 85, 114, 120, 122
 Cernăhuzii – 84
 Cernăuți (Târgul Cernăuțului) – 6-9, 11, 25, 58, 59, 71, 74, 75, 88-94, 97, 100, 103, 104, 107-111, 124, 137, 149, 155, 165, 169, 170, 175, 195
 Cernăuți, district – 6, 7
 Cernăuți, județ – 7, 8
 Cernăuți, regiune în Ucraina – 8, 104, 151
 Cernăuți, ținut – 5, 15, 19, 23, 24, 28, 30, 34, 36, 38, 39, 52, 81, 83, 87-93, 95, 97, 104, 151, 157, 159, 162, 165-167, 170, 171, 174, 185, 186, 207, 213-215
 Cetatea Albă, raia – 19
 Chidicăuții (Todacăuți, Picdecăuți) – 38, 71, 84, 85, 111, 118, 120-123
 Chilia, raia – 19
 Chilișenii Stîrbățoaici – 193
 Chilișenii – v. Hilișăanii
 Chiril – 25
 Chisălăul – 131, 133, 135
 Chișinău – 13, 103, 104, 113, 127, 139, 152, 175, 177, 188, 194, 199, 202, 205, 209
 Cimăleștii – 202
 Cineăul – 38, 129, 133, 135
 Ciocăneștii – 108
 Ciortoric – 36, 142, 146, 148
 Cireșul – 36, 179, 182, 184
 Ciudeciu (Ciudeciul) – 179, 182, 184
 Ciurenii – 84
 Clevodin (Clivodinul) – 117, 120, 123
 Clișcăuții – v. Ostrița
 Clivești – v. Hliviște

- Clivodinul – v. Clevodin
 Clocucica – 84
 Cobești (Cabinul) – 38, 85, 97, 141, 146, 148, 151
 Codru, ținut – 16, 19
 Cohorlic – v. Cuciurul Mic
 Colacinului, plasă – 7
 Coliuții (Culiuții) – 38, 45, 130, 133, 135
 Comăneștii – 187, 189-191, 193
 Comăreștii – 176, 178, 182, 184
 Comitatul Sucevci – v. Bucovina
 Constantinopol – 79
 Conțăștii – 202
 Cordon (Cordon) – v. Bucovina
 Cordonul Împărătesc – v. Bucovina
 Cordonul Nemțesc – v. Bucovina
 Corlata – 200, 201
 Corlătești – 198
 Corlăteștii Gorii – 198-201
 Corlăteștii Slatinii – 198, 199, 201
 Corlățelele – v. Corlata
 Corlățelele – v. Corlăteștii Slatinii
 Corni – 9, 202
 Cornu Luncii – v. Stelenești
 Corocăeștii – 198
 Corovia – 106, 107, 109
 Cosminului, plasă – 7
 Costâna – 189, 192
 Costeștii – 48, 141, 146, 148
 Coșna – 7
 Cotul lui Baenschi (Cotul lui Bainschi) – 36, 52, 106-109
 Cotul Ostriței – 84, 104, 113
 Coțmani, district – 7
 Coțmanii (Coțmani) – 116, 120, 123
 Covurlui, ținut – 15, 19
 Crainicștii – 188, 191
 Crasna – 36, 177, 179, 182, 184
 Crasna Ilschi – 177
 Crasna Putnei – 177
 Crisceațec – 84
 Crișana – 10
 Criveștii – 202
 Crucea – 25, 208
 Cuciurul Mare (Cuciurca Mare) – 105, 107, 109
 Cuciurul Mic (Cohorlic) – 38, 48, 84, 85, 97, 127, 133, 134, 138
 Culiceni – 34, 36, 104, 153, 154
 Culiuții – v. Coliuții
 Cupca – 178, 182, 184
 Cutul Mitropoliei – 29, 82, 194-197
 Davideștii – 117, 120, 123
 Dărmăneștii – 187, 189, 192
 Degteniza – 204
 Derța – 176
 Djușca – v. Jușca
 Dobovețul – v. Dubovăț
 Dobrănauții – 158
 Dobrogea – 10
 Dobronăuții – 128, 133, 134
 Dolheștii – 198
 Dolhopole – v. Câmpulungului, ocol
 Dorna – 209
 Dornei, plasă – 7
 Dornești, plasă – 7
 Dorohoi, județ – 8, 9
 Dorohoi, ținut – 19
 Doroșăuții – 129, 033, 134
 Dorotcia Plotniței – 208
 Dracinița (Draccnița) – 140, 146, 148
 Dragomîrești, plasă – 7
 Dragomirna, măn. – 158, 195
 Drăgănești – 159
 Drăgoeștii – 199, 201
 Drăgușenii – 202
 Dubovăț (Dobovățul) – 119, 120, 123
 Dumbrava Roșic, plasă – 7
 Dumbrăvenii – 198
 Dumbrăvița – 202
 Dumești – 159, 187, 188
 Elcm – 204
 Elveția – 11
 Europa – 12
 Falken – 204
 Fântânelc – 198
 Făgetel – 159
 Fălcu, ținut – 16, 19, 210
 Fălticeni, județ – 9
 Fălticeni – 198
 Fărceni – 159
 Fetceștii – 29, 193
 Fogodisten – 188
 Forăștii – 202
 Frasănul – 209
 Frătăuții – 159, 166, 189, 190, 192
 Frumoasa – 159
 Frumoasa, măn. – 131, 133
 Frumos – 209
 Fundoia – 34, 36, 104, 152, 154
 Fundu Moldovii – 209
 Fundul Herții (Herța) – 104, 152, 154

- Galiția 6, 7, 31, 59, 62-65, 69, 206
 Gavrilești v. Havrileștii
 Găineștii – 198
 Găureni – 187, 189, 190, 192
 Gemene – 208
 Generalatul Moldovenesc – v. Bucovina
 Germania – 63
 Gewir – 204,
 Gioseni – 25
 Giurgeștii – 198
 Godineștii (Godanești) – 38, 52, 85, 104,
 152, 153, 154
 Gogolina – v. Strocăștii de Sus
 Greceni, ținut – 15, 19
 Grimeștii – 176
 Gropana – v. Rudești
 Gropenii Mari, pârâu – 176
 Gura Humorului – 159
 Gura Humorului, district – 7
 Gura Molniței – 177
 Gura Putilei (Gura Putilla) – 36, 82, 203,
 204, 206, 207

 Habsburgic, Imperiul – 6, 10, 62, 65, 67,
 79
 Hadikfalva – 188
 Hârlău, ținut – 19
 Hârtoaple – 202
 Hârtopul – 198
 Hatna – v. Dărmăneștii
 Havrileștii (Gavrilești) – 84, 117, 120,
 123
 Hărmăneștii – 202
 Heciu – 202
 Herța – v. Fundul Herții
 Herța, raion – 8, 104, 151
 Herța, ținut – 8, 104
 Hilișanii – 193, 194, 196
 Hliboca – 9, 169, 179, 183-186
 Hlinița – 36, 140, 146, 148
 Hliviște – 28, 83, 111, 112, 117, 120,
 123
 Holda – 25
 Homorul – 158, 187, 189, 190, 191
 Homorului, plasă – 7
 Horecea – 89, 107, 109
 Horodnicenii – 29, 198
 Horodnicu 188, 191
 Hotin, județ 8
 Hotin, raia 19, 24, 212
 Hotin, ținut 8, 15, 19, 24
 Hreasca 198

 Hreățca 104, 153, 154
 Hroșăuții – 128, 133, 134
 Hușii – 198

 Iablonița – 36, 203, 204, 205, 207
 Iacobeni – 208
 Iacobeștii 189, 191
 Iași – 158, 195
 Iași, ținut – 16, 19
 Iațcanii 194, 196
 Iazlovățul – 188, 191
 Ijeștii (Ințeștii) – 159, 169, 178, 182, 184,
 186
 Ilișăștii, măn. – 198-201
 Ilișești, plasă – 7
 Ințeștii – v. Ijeștii
 Ionășanii – 198
 Ioncasa – 202
 Iordănești – 176, 178, 182, 184
 Ipoteștii – 194-197
 Ispasul – 38, 92, 97, 144, 146, 147, 149
 Ițcanii Noi – v. Volcănești
 Iujinețul (Iujenița) 81, 131, 133, 135
 Iurcăuți – 81, 127, 133, 134
 Ivancăuții – 38, 97, 117, 120, 121, 123,
 125
 Ivancicăuți – 159

 Jabloniz (Jabloniz Voloska) – v. Iablonița
 Jadova (Jidova) – 159, 169, 177, 182,
 184, 186
 Jesin – 204
 Jidova – v. Jadova
 Joldeștii – 158, 202
 Josefălva – 199
 Jușca (Djușca) – 84, 115, 120, 122

 Kimpolongo Rusești – v. Câmpulung
 [Rusesc]
 Kimpolung – v. Câmpulung [Rusesc]
 Konictin (Konetinu) 104
 Krewola – 204

 Laschiuca (Lascovka) 84, 85, 116, 120,
 122
 Lămășenii – 198
 Lăpușna – 159
 Lchăcenii – 47, 84, 85, 111-113, 119,
 120, 121, 122, 125
 Lchăcenii Tăutului v. Lchăcenii
 Lemberg – v. Lwow
 Lențeștii (Lințești) 81, 116, 120, 122

- Leov (Leopoli) – v. Lwow
 Lețcanii – 159, 193, 194
 Lețcanii – 202
 Leucușăștii – 198
 Lințești – v. Lențeștii
 Lisaura – 29, 82, 194-197
 Litenii [Mari] – 198
 Litenii [Mici] – 158, 199-201
 Litenii lui Bogdan – v. Litenii [Mici]
 Liudi de la Mănăstirca Pobrata – 202
 Liudi Homorului – 187, 189-191
 Liudi Horecci – 84
 Liudi ot Botești – 29, 198
 Liudi ot Mănăstirca Moldovița – 209
 Liudi ot Mănăstirca Putnii – 188, 190, 191
 Liudi Samsonova (Samsonovka) – 28, 36, 83, 86, 139, 141, 146, 148, 149
 Lodomeria – 31, 63, 65, 69
 Lotaringia – 63
 Lozna – 176
 Luca – 28, 83, 125, 126, 132, 133, 135
 Lucavățu – 176, 177, 182, 184
 Lucăceni – 28, 83, 84, 86, 111, 113, 119, 120, 123
 Lucovița de Jos – 36, 106, 107, 109
 Lucovița de Sus – 38, 106-109
 Ludi lui Samson – v. Liudi Samsonova
 Lujenii – 81, 119, 120, 123
 Lunca Negrișei – 208
 Lwow (Leov, Leopoli, Lemberg) – 7, 62, 67, 69, 71, 74, 75

 Mahalaoa (Mahalao) – 104, 113, 114, 120, 122
 Maltenița (Malotenița) – 85, 131, 133, 135
 Mamornița – 38, 104, 106-109
 Manole – 198
 Maramureș – 10
 Maranici – 36, 82, 203, 204, 206, 207
 Maranizy – v. Maranici
 Marele Schit din Polonia – 115, 120, 126, 129, 133, 152, 154
 Marinizești – v. Maranici
 Martinești – v. Ocna
 Mateâu – v. Miteâu
 Mălini. plasă – 9
 Mălinii – 29, 198
 Mămăeștii – 115, 120, 122
 Mănăstioara – 193
 Mărățai – 189, 192

 Măzănăeștii – 200, 201
 Meleşeuții – 187, 188, 191
 Meleşeuții de Jos – 187
 Meleşeuții de Sus – 187
 Mereștii – 198
 Mesebrod – 204
 Mihalcea – 38, 105, 107-109, 111
 Mihăeștii – 198
 Mihăilești – 159
 Mihova – 159
 Mihuceni – 159
 Mijlocului, ocol – 5, 29, 30, 157-164, 166-169, 175, 193, 194, 196, 197, 214, 215
 Milie (Milia) – 145-147, 149
 Miteâu (Mateâu) – 126, 129, 133, 134
 Miteștii – 202
 Mitocu – 158, 166, 195, 196
 Mivovenii – 194, 196
 Moara Cocoranov – 28, 29, 83, 86, 139, 144, 146, 147, 149
 Mogoșești – 48, 85, 104, 153-155
 Moisieni – 159
 Moldova Imperială – v. Bucovina
 Moldova Mică – v. Bucovina
 Moldova, principat – 5, 6, 10, 13, 14, 16, 18-20, 22-25, 27, 28, 30-33, 35, 40, 43, 46, 48-50, 52, 55-68, 74, 75, 78, 81, 83, 84, 87, 88, 90, 95, 103, 104, 107, 111, 113, 125, 126, 138, 139, 145, 151, 152, 154, 158, 163, 167, 175, 177, 181, 188, 193, 194, 198-200, 202, 205, 208-210, 212-214
 Moldovei. plasă – 7
 Moldovița. măn. – 180, 183
 Moldoviței. plasă – 7
 Molnița – 52, 81, 104, 152-154
 Mologhic (Mologhia) – 106, 107, 109
 Moravia – 81
 Mosoriuca (Mosoreuca) – 36, 38, 126, 129, 133, 134
 Mosy Brody – v. Mesebrod
 Movila Hertii (Movila) – 52, 81, 104, 152-154
 Muntenia – 10, 14, 18
 Mușinița – 176, 180, 183, 184

 Năsăud, județ – 8
 Năvrăpeștii – 202
 Ncamț, județ – 9
 Ncamț, ținut – 19, 24
 Necoștina – 176

- Nepolicăuții (Nepolocăuți) – 38, 67, 68, 111, 118, 120, 121, 123
 Nesipitul – 204
 Nigoteștii – 202
 Nimericeni – 159
 Nistrului, ocol – 5, 28-30, 37, 46, 48, 52, 83-85, 88-92, 94-97, 103, 125, 126, 132, 133, 136-138, 156, 174, 207, 214
 Nistrului, plasă – 7
 Nooa Săliți (Novosclita) – 39, 104, 112, 113, 152-154
 Noua Suliță, raion – 8
 Novosclita – v. Nooa Săliți
 Novosclita (Noua Suliță) – v. Strocștii de Jos
 Nürnberg – 79

 Ocna – v. Slobozia Ocna
 Oltenia – 10, 40
 Onceștii – 198
 Oniceni – 202
 Onofreiu – 176, 180, 183, 184
 Onutul – 29, 81, 125, 128, 132-134
 Opaiț (Opaițul) – 29, 179, 182, 184
 Opișăanii (Obrișeni) – 159, 180, 183
 Orășanii (Orășeni) – 118, 120, 123
 Orhei – 128
 Orhei, ținut – 19
 Ostra – v. Bărbeștii
 Ostrița – v. Ustrița
 Ostrița (Veche) – 104, 113
 Oșihlib – v. Ușihlibul
 Otoman, Imperiul – 14, 39
 Otomană, Poarta – 24, 74, 79

 Panca – 178, 182, 184
 Pârâul Negru – 177
 Pârâul Negru – 28, 83, 125, 126, 128, 132, 133, 135
 Pârâuții – 189, 190, 192, 193
 Pârlișanii – 187, 188, 191
 Părteștii – 158, 190, 192
 Pașcanii – 202
 Păltiniș – 25
 Pătrăuți – 159
 Pătrăuții – 194, 196
 Pătrăuții (Petrățeni) – 159, 178, 182, 184, 196
 Percu Dachteniz – 204
 Pctia – 198
 Petrasa – 204
 Petrățeni – v. Pătrăuții

 Petreuzeni – 204
 Petricanca – 159
 Piedecăuți – v. Chidicăuții
 Pilipăuții – 104, 152, 154
 Plăvălari – 159, 193
 Pleșcștii – 198
 Pleșnița – 139, 140, 146-148
 Plonina – v. Bucovina
 Plopcenii – 29, 193
 Plosca (Ploska) – 36, 82, 203, 204, 206, 207
 Pobrata, măn. – 140, 146
 Pohorlouți – v. Slobozia Pohărlăuții
 Poiana Ostra – 208
 Poiana Pustic – 193
 Poieni (Poicnile) – 159, 193
 Pojorâta – 209
 Polonia – 34, 56-58, 60-62, 115, 120, 129, 132
 Popocziu – 204
 Preuteștii – 198
 Prilipcea – 126, 130, 132, 133, 135
 Principatele Române – 48
 Prisecăreni – v. Fărceni
 Prorochia – 176, 180, 183, 184
 Prundu Volovățului – 159
 Prut, râu – 113
 Prutului, ocol – 5, 28, 30, 37, 46, 52, 83, 84, 86, 88-92, 94-97, 103, 104, 111, 113, 120-122, 125, 156, 174, 214
 Prutului, plasă – 7
 Putila, district – 7
 Putilci, ocol – 5, 30, 203, 214
 Putilci, plasă – 7
 Putilla – 204
 Putna, măn. – 105, 106, 107, 114, 120, 132, 133, 158, 177-179, 181, 184, 189, 190
 Putna, ținut – 15, 19, 209

 Râșca, măn. – 158, 198
 Rădășenii – 198
 Rădăuți, district – 7
 Rădăuți, Episcopia – 116, 120, 158
 Rădăuți, județ – 7, 8, 9
 Rădăuții – 12, 79, 158, 166, 190, 192
 Răpujnița (Rcpujnița) – 34, 47, 130, 133, 135
 Rărincea – 114, 120, 122
 Răstoacclor, plasă – 7
 Răstoacili – 29, 36, 203-205, 207
 Răusăanii – 194, 196

Răvăcăuții (Rcvăcăuți) – 119, 120, 123
 Repujnița – v. Răpujnița
 Rcvăcăuți – v. Răvăcăuți
 Rcvna – 84
 Robcca (Ropcca) – 169, 178, 182, 184, 186
 Rodna, district – 8
 Rogojești – 159, 176, 177
 Rohozna – 38, 47, 115, 120-122, 125
 Roman, Impcriul ~ 69
 Roman, ținut – 19, 24
 Româncștii – 187, 189, 192
 România – 7-10, 32, 33
 Ropcca – v. Robcca
 Rostoki (Rostok) – v. Răstoacili
 Roșia – v. Borghincști
 Roșița (Roșoșa) – 34, 84, 88-93, 97, 105, 107-111, 155
 Rotopăncști – 198
 Rudești – 159, 176
 Ruscior – 159
 Rusia – 42, 61
 Ruska – 204
 Rușii – 166, 193, 194, 196
 Rușii Mănăstioarci – 193
 Rușii ot Cociuia – 176, 179, 182, 184
 Rușii ot Moldovița – 209
 Rușii Plăvălarilor – v. Plăvălarii
 Rușii Poienilor – v. Poieni

 Sadagura – 83, 112
 Sadagura, district – 7
 Sadiu – 159
 Sadova – 209
 Sadu – 204
 Salcca – 193
 Samsoneni – v. Liudi Samsonova
 Samsonovka – v. Liudi Samsonova
 Samușenul – 29, 81, 125, 126, 128, 132, 133, 134
 Sandogora – v. Sadagura
 Sararecsu – 204
 Sasca – 198
 Satul Marc – 188, 191
 Săcuicnii – 202
 Săcuricnii – 194, 196
 Sălăjanii – 198
 Săliștea – 198
 Sănăuții – 176, 181, 183-185
 Sănehău (Sănăhău) – 104, 152, 154
 Săsciori – 159
 Schamenul – 208

Selctin – 204
 Seliseni – 204
 Sfântul Ilii, măn. – 158, 187, 195, 196
 Sfântul Spiridon, măn. – 113, 115, 120, 144, 146, 153, 154
 Siminicca – 198
 Siret, district – 7
 Siret, plasă – 9
 Siret, râu – 9
 Siretul de Jos, ocol – 6, 157, 158, 202, 214
 Siretul de Sus, ocol – 5, 29, 30, 157-164, 167-169, 175, 198-201, 214, 215
 Siretul, plasă – 7
 Siretului, plasă – 7
 Siretului, Târgul ~ 25, 160-166, 176, 177, 180, 181, 183, 184
 Sirețclu – 158
 Sirețclu – 202
 Slatina – 204
 Slatina, măn. – 114, 120, 158, 198, 200
 Slătioara – 208
 Slobozia Bănilci – 84
 Slobozia Berlinții – v. Berlinții Ruși
 Slobozia Mamorniței – 84
 Slobozia Marchiua – 84, 85, 129, 133, 134
 Slobozia Mitcău (Slobozia Matcău) – 129, 132, 134
 Slobozia Novaia Marchiua – v. Slobozia Marchiua
 Slobozia Novaia Ocna – v. Slobozia Ocna
 Slobozia Ocna – 81, 84, 85, 126, 129, 133, 134
 Slobozia Pohărlăuții (Pohorlouți) – 128, 133, 134
 Slobozia Rarancei – 84
 Slobozia Tăutri – v. Tăutrc
 Slobozia Țintii – v. Țintenii
 Slobutca – v. Șărăuții de Jos
 Sobronet (Subranițul) 38, 115, 120-122
 Socii – 202
 Sohoverha – v. Suhaverha
 Solca, district – 7
 Solca, măn. – 9, 158, 187, 190, 192
 Solonțul – 189, 190, 191
 Soroca – 15, 16
 Soroca, ținut – 19
 Spătărcști – 198
 Spetke – 204
 Stanislau – 74
 Stârcca – v. Berlinții

Stăneștii – 176, 180, 183, 184
 Stăneștii – 38, 47, 81, 97, 142, 146, 148, 151
 Stăucanii (Stăuceni) – 81, 126, 132, 133, 135, 136
 Stăucenii Mari - v. Stăucenii
 Stăucenii Vechi – v. Verinceanca
 Stebni - v. Stebnici
 Stebnici – 203-205, 207
 Stebnij Woloski – v. Stebnici
 Stelenești – 159
 Stolnicenii – 202
 Storojineț, district – 7
 Storojineț, județ – 7, 8, 9
 Storojinețul – 178, 182, 184
 Storoneț Putila – v. Vatra Putilii
 Storonez – 204
 Straja – 188, 191
 Stroeștii – 38, 112, 113, 120-122
 Stroeștii de Jos (Novosclia) – 84, 112, 113
 Stroeștii de Sus (Gogolina) – 112
 Stroiștii – 199, 201
 Stupca – 199, 201
 Subranițul – v. Sobronț
 Suceava – 9, 25, 159-166, 169, 193, 195, 196, 197
 Suceava, district – 6, 7
 Suceava, județ – 7, 9
 Suceava, regiune – 9
 Suceava, ținut – 5, 7, 8, 15, 16, 19, 23, 24, 28, 30, 34, 36, 48, 82, 157, 160-163, 165-167, 169, 171, 174, 176, 202, 208, 213, 215
 Suceveni - v. Tomești
 Sucevița, măn. – 140, 141, 146, 158, 190
 Suha – 29, 198
 Suhaverha (Sohoverha) 116, 120, 123
 Sziboth – 204

 Șaru Dornei – 25
 Șărăuții – 112, 113, 115, 120, 122
 Șărăuții de Jos (Slobutca) – 113
 Șărăuții de Sus – 113
 Șărbăuții – 189, 192
 Șchia – 194, 196
 Șipanițul (Știpenița) – 38, 45, 52, 84, 119, 120, 121, 123
 Șipenițului, plasă – 7
 Șișcăuți – 81, 131, 133, 135
 Șoldăneștii – 198
 Șoinuzul, plasă – 7

Știpenița – v. Șipanițul
 Ștulbicanii – 209

 Tâmpoștii – 198
 Târgului, ocol – 5, 30, 37, 52, 84, 86, 88-91, 94-97, 104, 107, 109, 111, 113, 151, 154-156, 214
 Tâmauca – 34, 36, 104, 153, 154
 Tâmauca – v. Moisișeni
 Tătărăși – 159
 Tătărășu – 202
 Tăutrc (Slobozia Tăutri) - 45, 52, 81, 84, 85, 129, 133, 134
 Tecuci, ținut – 19
 Tedacăuți – v. Chidicăuții
 Teodorenii – v. Burdujeni, măn.
 Tereblecea-Moldovenii – 176, 180, 183, 184
 Tereblecea-Ungureni – 176, 180, 183, 184
 Teșăuții – 194, 196
 Tigheci – 21, 210
 Tighina (Bender), raia – 19, 51
 Tisovarovna (Tesova Rovena) – v. Răstoacii
 Todereștii – 189, 191
 Todereștii – 202
 Tolova – 198
 Tomești – 159
 Toporăuții – 114, 120, 122
 Toporucica – v. Mosoriuca
 Transilvania – 8, 10, 40
 Tudura – 202
 Tureatca – 176
 Tutova, ținut – 16, 19, 68

 Țara de Jos – 65
 Țara de Sus – 5, 65
 Țara Fagilor – v. Bucovina
 Țara Făgărașului – 81
 Țara Leșască – v. Polonia
 Țara Muntencască – v. Țara Românească
 Țara Românească – 13, 35, 40, 81, 131
 Țibeni – v. Ceaclinți
 Țibeni – v. Pârlișanii
 Țiganii mănăstirii Putnii – 188, 190, 191
 Țiganii mănăstirii Soleăi – 189, 190, 191
 Ținteni (Slobozia Țintii) – 47, 86, 104, 153, 154, 155
 Toleștii – 202
 Țopenii – 28, 83, 86, 97, 111, 118, 120, 121, 123, 125

- Țurani – 104
 U.R.S.S. – 8
 Ucraina – 8, 104, 151
 Uideștii – 194, 196
 Ungaria – 63, 81
 Ustrița (Ostrița) – 84, 104, 107, 109, 112, 113
 Uszj Buttilowa – 204
 Ușihlibul (Oșihlib) – 84, 117, 120, 123
- Vadul Nistrului – v. Brod (Brodoc)**
 Vajnița – v. Vijnița
 Valca Sacă – 158, 198, 200, 201
 Valca Scbeșului – 102
 Valeva (Valiva) – 45, 52, 116, 120, 121, 122
 Vama – 25, 209
 Vasileul – 38, 130, 133, 135
 Vaslui, ținut – 15, 19
 Vatamuca – v. Vetleuca
 Vatra – 24, 25, 208, 209
 Vatra Câmpulungului – 36, 203, 204, 205, 207
 Vatra Câmpulungului – v. Vatra
 Vatra Dornei, district – 7
 Vatra Putilei – 36, 82, 203, 204, 205, 207
 Vărbăuții (Vorbăuți) – 38, 127, 133, 134
 Văscăuți, district – 7
 Văscăuții – 142, 146, 148
 Văscăuții – 169, 176, 180, 183, 184
 Văslăuții – 127, 133, 134
 Verinceanca (Veripceanska) – 81, 85, 92, 126, 132, 13, 135, 136
 Veripceanska – v. Verinceanca
 Verișenii – 202
 Verpole – 176
 Vetleuca (Vatamuca) – 81, 84, 116, 120, 122
 Vicovelor, plasă – 7
 Vicovilor, ocol – 5, 30, 157-164, 166, 167, 168, 175, 186, 188, 190-193, 195, 214, 215
- Vicovul de Jos – 188, 191
 Vicovul de Sus – 188, 191
 Viena – 7, 11, 24, 26, 56, 64, 170
 Vijnița (Vajnița) – 25, 90, 138, 145, 146, 149
 Vijnița, district – 7
 Vijnița, district – 7, 67, 68
 Vilauce (Vilauca) – 97, 143, 146, 148, 151
 Vlădenii – 176, 198
 Voitinel – 159
 Volcânești – 159
 Volcinețul (Volcineț) – 181, 183, 184
 Voloca – 28, 139, 142, 146, 148
 Voloca – 83, 106, 107, 109
 Volovățul – 158, 166, 190, 192
 Vorbăuți – v. Vărbăuții
 Vormicienii – 198, 199, 201
 Voroneț – 158, 200, 209
 Vrancea – 21, 210
 Vrânceana – v. Verinceanca
- Watra – v. Vatra**
- Zachariz – v. Zaharanca
 Zadobriuca (Zadobreuca) – 45, 52, 115, 120, 122
 Zaharanca – 29, 36, 203, 204, 205, 207
 Zamca – 195, 196
 Zamoștea – 9
 Zamoștic – 198
 Zamoștic (Zamoștia) – 47, 97, 142, 146, 148, 151
 Zastavna – 132, 133, 135
 Zastavna, district – 7
 Zavidăuți – 187
 Zăhăreștii – 199, 201
 Zelencul – 34, 36, 139, 140, 146, 148
 Zvenec (Zvinicea) – 38, 130, 133, 135
 Zvoriștea – 9
 Zvoriștea din Deal – 198
 Zvoriștea din Vale – 198

INDICE DE PERSOANE

- Abgarowicz, fam. -- 72, 73
 Abramowicz, fam. - 72, 79
 Abutnăriți. Ioan - 8, 217
 Abutnăriți, Paraschiva - 8, 217
 Agopsowicz, fam. - 72, 73
 Aivas (Ayvas), fam. - 71, 73, 76
 Albotă - v. Flondor
 Alexandric, Dănilă - 131, 138
 Alexandruc (Alexandric), fam. - 98, 101
 Alexandruc, Grigoraș - 143, 150, 151
 Andronic, fam. - 98
 Andronic, Miron - 118, 125
 Angelescu, I. N. - 44, 217
 Antohi, căpitan - 172
 Antohi, fam. - 79
 Antomiță, fam. - 98
 Antomiță, Natalia - 81, 142, 150
 Antonowicz, fam. - 72, 73, 79
 Arap, fam. - 70, 76
 Arapul, Constantin 172
 Arbore, fam. - 72
 Arhip, fam. - 71
 Arhip, Filip 172
 Arhip, Luca 172
 Arion, Dinu C. - 42, 217
 Aritonowicz, fam. 72
 Armașoia, Catrina 75
 Arszynovschi, fam. -- 72
 Aslan (Aslănceștii), fam. - 66, 70, 72, 73, 129
 Băcul v. Păcul
 Bahaterițu, Costaș - 142, 150
 Bahaterițu, fam. - 76, 98
 Bahaterițu, Ion - 141, 150
 Bahaterițu, Vasili - 141, 150
 Bahmuțchi, fam. - 132
 Bahrin, Agapi - 173
 Bahrin, Grigoraș - 173
 Bahrin, Nicolai - 173
 Bahrin, Patraș - 173
 Balan, Ilaș - 173
 Balan, Ioan - 173
 Balasánovici (Balasinovici), fam. - 70, 76, 98
 Balasánovici, Dumitraș -- 128, 138
 Balașoia, fam. - 75
 Baloșcșul, fam. - 72, 76
 Balș, fam. - 33, 66, 75
 Balș, Ilinca - 193
 Balș, Vasile - 66
 Balș, vel logofăt - 132
 Balușcă, fam. - 79
 Baranovski, fam. - 76
 Barbier - v. Berberciuc
 Barbul, fam. - 72
 Barnovschi, Ioan - 173
 Barnovschi, Toader - 173
 Barnovschi, Toma - 173
 Barnovschi-Movilă, Miron - 58
 Barvinciuc - v. Berberciuc
 Barvirciuc, Alexandru - 173
 Bașotă, fam. - 75
 Bausch - v. Păuș
 Bavone - v. Păunel
 Bawr, F.C. 31
 Bazarcna v. Pațarină
 Bălan, Teodor - 32, 67, 73, 74, 104, 112, 113, 126, 139, 175-177, 187, 188, 193, 198, 204, 211, 217
 Bănar, Gavril - 172
 Băranul, fam. - 98, 100
 Băranul, Toadere - 140, 150
 Bejan, fam. - 33, 71, 76
 Beldeman, Andrei / stolnic - 140
 Beldeman, Gheorghii / ban - 139
 Beldiman, fam. - 66
 Berberciuc (Bărbierul), Ioan (Ion) - 141, 149, 150
 Berberciuc, fam. - 71, 76, 98, 100
 Berberciuc, Toader - 141, 150
 Berschul - v. Perjul
 Bobele (Bobeli), fam. - 72, 98, 101
 Bobele (Bobeli), Vasile (Vasili) - 117, 118, 124
 Bocșa, fam. - 78

- Bogdanowicz, fam. – 76
 Bohatârç – v. Bahatârçi
 Bojescul, Vasile – 172
 Boldescu (Boldescul), Simion (Simcon) – 37, 105, 109, 110
 Boldescul (Boldescu), fam. – 70, 76, 98, 101
 Bolohan, fam. – 98
 Bolohan, Ion – 143, 150
 Bonteuş, fam. – 72, 73
 Borce (Borcea), fam. – 71, 76
 Borcilă, fam. – 71
 Borşan, Andronachi – 144, 145, 151
 Borşan, fam. – 71, 76, 98
 Bostan, Grigore G. – 10, 217
 Bostan, Lora – 10, 217
 Boşneaga (Boşneac), fam. – 98, 100
 Boşneaga, Gheorghii – 105, 110
 Boşneagă (Boşneac), Toader (Todor) – 105, 109, 110
 Botezat, Mihaela – 105, 110
 Botezat-Ivanovici, fam. – 72
 Botezatu (Botezat), fam. – 98, 101
 Botezatu, Ion – 105, 110
 Botezăştii (Botezeştii), fam. – 130, 133
 Botuş, Andrei – 172
 Botuş, Manoli – 172
 Botuş, Manoli – 172
 Botuş, Vasili – 173
 Botuşan, fam. – 71, 79
 Braha (Brahă), fam. – 72, 76, 98, 101
 Braha (Brahă), Ioan (Ion) – 39, 153, 155
 Braha (Brahă), Lupul – 105, 110
 Braha (Brahă), Sandul – 39, 153, 154, 155
 Braha, Andronachi – 173
 Braha, Vasili – 153, 155
 Brahoia, Ioniţă – 172
 Brajas, fam. – 71
 Brânzan, fam. – 70, 76, 98
 Brânzan, Gavril zet – 38, 115, 124
 Brânzan, Grigoraş – 37, 115, 124
 Brânzan, Grigoraş – 38, 115, 124
 Brânzan, Ioniţă – 173
 Brânzan, Ioniţă (Ioan) – 127, 138
 Brânzan, Luca – 173
 Braz, fam. – 98
 Braz, Vasile – 141, 150
 Brăescul (Brăiescul), fam. – 70, 76, 98
 Brăescul, Vasile (Vasili) – 106, 107, 110
 Brăiescu, Ion – 198
 Breskornick – v. Priscornic
 Bucevschi, fam. – 79
 Bucevschi, Ştefan – 17, 50, 59, 170, 218
 Budinschi, Johann – 31
 Bujura, Vasili – 131, 138
 Büschel, maior – 31
 Butucioaia, fam. – 77
 Buţura (Bujura), fam. – 70, 76, 98, 101
 Buţura, Gheorghii – 118, 124
 Buţura, Ion (Ioan) – 117, 118, 124
 Buţura, Iordachi – 131, 138
 Buţura, Ursul – 173
 Buţura, Vasili – 173
 Buzatu, Gheorghie – 220
 Calmuţchi (Calmăţchii), Mihaela / paharnic – 141
 Calmuţchi (Calmăţschii), Ioan (Ion) – 141, 150
 Calmuţchi, fam. – 70, 77, 98
 Calmuţchi, Ioan – 173
 Calmuţchi, Vasile – 172, 198
 Cantacuzino (Canta), Ioan (Ioniţă) / vistiernic – 119, 145, 205
 Cantacuzino (Canta), Iordachi (Iordache) / spătar – 117, 125, 128, 129, 131, 132
 Cantacuzino, fam. – 66, 75, 76
 Cantemir, Antioh – 34
 Cantemir, Dimitrie – 21, 23, 35, 40-42, 55, 210, 218
 Cantemir, Traian – 9, 226
 Cantimir, Ştefan – 173
 Capri, fam. – 66, 75
 Carachi, Dumitraş – 173
 Cârste (Cârstea), fam. – 66, 71, 75, 76, 77, 98
 Cârste, Ilii (Ilia) – 144, 151
 Cârste, Petro – 144, 151
 Cârste, Vasili – 144, 151
 Cârstea (Cârste), Postolachi – 128
 Catană, fam. – 98
 Catană, Vasile – 118, 125
 Catargiu, fam. – 66
 Cautiş, fam. – 71, 77, 98
 Cautiş, Toader (Todor) – 37, 130, 137, 138
 Cazacu, Aurcl – 42, 223
 Cazacu, Dumitraş – 173
 Cazacu, Gligoraş – 172
 Cazacu, Ioan – 172
 Căracar, fam. – 152, 154
 Căzăccescul, fam. – 71, 77
 Ccauşu, Mihai Ştefan – 11, 218

- Copa, fam. – 76
 Cercăz (Cerchez), Andrieș (Andrei) – 142, 150
 Cercăz, fam. – 98
 Cerneavschi (Cernevschi), Eftimi (Iftemi) – 117, 118, 125
 Cerneavschi (Cernevschi), fam. 51, 98, 101
 Cerneavschi, Mihalachi – 172
 Cerneuțan, fam. – 98
 Cerneuțan, Vasile 144, 151
 Cernohuz – v. Ciornohuz
 Chiteac, fam. 76
 Ciachir, Nicolae – 26
 Cicalu, Gligori – 173
 Cicalu, Vasili – 173
 Cihodaru, C. – 42, 219
 Cilibiu, Costantin – 119
 Ciohodar, Nicuță – 173
 Ciolpan, Constantin – 172
 Ciolpan, fam. – 70, 76, 98
 Ciolpan, Iordachi – 144, 150
 Ciomortan, fam. – 78
 Ciornei, fam. – 79
 Ciornohuz (Cernohuz), Ion (Ioan) – 142, 150
 Ciornohuz, fam. – 79, 98, 101
 Ciornohuz, Toader – 144, 151
 Ciucă, Valentin – 10, 219
 Ciudin, fam. – 78
 Ciuraș, Alexandru – 58
 Cocc (Coci), Vasili – 37, 142, 149, 150
 Cocc (Coci, Cocca), fam. – 70, 77, 98, 101
 Cocc, Ioan – 128, 138
 Coccală, fam. – 71, 77
 Coccalu, Vasili – 173
 Cocoran (Cucoran), Costaș – 86, 144, 150
 Cocoran (Cucoran), Gavril – 86, 144, 150
 Cocoran, fam. – 58, 71, 77, 98, 171
 Cocoran, Ioan – 86, 144, 150
 Cocoran, Pantelei – 144, 150
 Cojan, fam. – 70, 77
 Cojocar, fam. – 98, 100
 Cojocar, Petre – 117, 125
 Cojocar, Ștefan 117, 125
 Coleasca, fam. 98
 Coleasca, Ioan 141, 150
 Coleasca, Velișco 141, 150
 Coman, fam. 98
 Coman, Vasilie (Vasili) – 141, 149, 150
 Conachi, fam. 76
 Constantinescu, Alexandru – 221
 Constantinescu, Ioana – 218
 Constantiniu, Florin – 221, 222
 Copa – v. Țopa
 Cosma, fam. – 71, 77
 Cosmiță (Cosmița), fam. – 71, 77, 78
 Costache (Costachi), fam. – 66, 76
 Costachi, Mihalachi / spătar – 116, 131
 Costanciul, fam. – 98
 Costanciul, Grigoraș – 144, 151
 Costanciul, Vasile – 144, 151
 Costăchel, Valeria – 42, 223
 Costea, fam. – 98
 Costea, Sandul – 118, 125
 Costin, fam. – 71, 98
 Costin, Gligoraș – 145, 151
 Costin, Iancu – 58
 Costin, Ioniță – 119
 Costin, Vasili – 145, 151
 Costiniuc, Vasili – 173
 Coșraș (Coșrăș, Coșriș), fam. – 71, 79, 98, 101
 Coșraș, Miron – 128, 138
 Coșraș, Miron – 131, 138
 Coșrăș, Alexandru – 142, 143, 150
 Coșrăș, Ioniță – 37, 142, 149, 150
 Coșrăș, Vasilache – 145, 150
 Coșriș, Gheorghii – 172
 Coșriș, Ioan – 173
 Coșan, Andrei – 172
 Coșan, Andrei – 173
 Coșan, Toader – 172
 Coșan, Toader – 173
 Coștiuca, Mihai – 173
 Covalciuc, Dumitru – 8, 75, 219
 Covcal, fam. – 99
 Covcal, Toma – 141, 150
 Cozac, Dănilă – 173
 Cozma, Ioan – 172
 Cracali (Cracalie), fam. 71, 77, 78, 98
 Cracali, Gavril – 38, 115, 124
 Cracali, Grigoraș – 38, 115, 124
 Cracali, Mihalachi – 152, 154, 155
 Cracali, Mihalachi – 172
 Crăciun, fam. – 99
 Crăciun, Grigori – 130, 138
 Crețula, fam. – 77
 Cristofowicz, fam. – 71, 73
 Crișan, fam. – 171
 Crișan, Gheorghii 173
 Crișan, Vasili – 173
 Cucu, V.S. 220

- Cuparencu (Cuparenco), fam. – 33, 71, 77
 Cuparencu, Iancu – 57, 170, 171, 219
 Cuparencu, Ioan – 172
 Cuparencu, Mihalachi – 172
 Cuparencu, Miron – 187, 190
 Cuparencu, Vasili – 172
- Darie, Iordachi / spătar – 205
 Dașchevici, Andrei – 172
 Dașchevici, fam. – 33, 76
 Dașchevici, Simion – 172
 Dașchievici (Dașcu), fam. – 71
 Davimuc, Andrei – 172
 Dellaman – v. Teliman
 Diaconenco, Ștefan – 143, 150
 Diaconencu, fam. – 51, 99
 Diaconiuc, fam. – 71
 Diaconiuc, Ioan – 173
 Diaconovici, Corneliu – 40, 44, 46, 219
 Dimitriev, P.G. – 6, 13, 19, 20, 100, 220, 222
 Dimitriu, Eugen – 9, 10, 226
 Djurjuvan – v. Giurgiuvan
 Dobrovolschi, fam. – 76
 Dobrowolski von Buchental, Theodosius – 177
 Dombrovano – v. Dumbrăveanu
 Dombrowschi, Mihalachi – 173
 Domurung – v. Tomorug
 Donici, Catrina – 81, 129
 Donici, fam. – 66, 75, 78
 Donuț – v. Dunuț
 Dracinschi, fam. – 51, 99
 Dracinschi, Ștefan – 143, 151
 Draghinda (Draghinde), fam. – 70, 76, 98, 101
 Draghindă, Gavril – 172
 Draghindei, Vasile zet – 118, 124
 Draghinici (Draghineț), fam. – 71, 76, 98, 100
 Dragnev, D.M. – 42, 43, 220
 Dratfa, fam. – 98
 Dratfa, Pătraș (Petre) – 141, 149, 150
 Dratfa, Ștefan – 142, 151
 Drăghindă – v. Draghinda
 Drăghindă, Manole – 117, 124
 Drăghindă, Ștefan – 117
 Drăghinde, Mihalachi – 117, 124
 Drăghinde, Miron ginere – 117, 124
 Drăghinici – v. Draghinici
- Drăghinici (Draghineț), Ion (Ioan) – 106, 110
 Drăghinici, Costantin – 131, 138
 Drăghinici, Dumitraș – 172
 Drăghinici, Grigori – 172
 Drăguș, Ioan – 172
 Dubău-Ieremievici, fam. – 71
 Dubet, Vasili – 173
 Duca, Gheorghe – 34, 56, 60
 Dumbrăveanu, fam. – 171
 Dumbrăveanu, Gheorghii – 172
 Dumiciu, fam. – 99
 Dumiciu, Vasile – 143, 150
 Dunuțe (Donuț), Andrieș (Andrei) – 130, 137, 138
 Dunuțe, fam. – 99, 100
 Duțu, Gheorghe – 218
- Efros, Vasile – 10, 223
 Emandiș, Emil Ioan – 15, 17, 28, 31, 220
 Eminescu, Mihai – 50, 56, 220
 Eminovici, fam. – 187
 Enachi – 131
 Enzenberg, Karl Freiherr von – 25, 48, 50, 55, 62, 65, 145, 157, 222
- Faliș, fam. – 99
 Faliș, Ioniță (Ioan) – 127, 138
 Filitti, I.C. – 81, 220
 Fistica, fam. – 99
 Fistica, Toader – 142, 150
 Flondor, fam. – 33, 71, 76, 98
 Flondor, Ioniță (Ion) – 36, 106, 107, 145, 146, 150, 205, 206, 207
 Flondor, Toader (Todor) – 34, 140, 146, 150
 Florea, Niculina – 218
 Fotino, George – 81, 220
 Frațianu, Ioan – 173
 Froicu, Petre – 9, 10, 226
 Frunză, Andronachi – 143, 149, 150
 Frunză, fam. – 33, 70, 76, 98
 Frunză, Ion – 105, 110
 Frunză, Manoli – 143, 150
- Gafenco, fam. – 70, 76, 99
 Gafenco, Nicolai – 36, 143, 146, 150, 205, 207
 Galdi-Makkai, L. – 41, 42, 220
 Galer (Galcriu), fam. – 71, 76
 Galer, Gheorghii – 172
 Galer, Lupul – 172

- Galcr. Sandul – 172
 Galin alias Popaza. fam. – 71
 Gartemberg. Petre 84
 Gavrilesco. Ioan – 141, 150
 Gavrilescul (Gavrilesco), fam. – 98, 101
 Gavrilescul. Arsăni – 141, 150
 Genge – v. Ghenghi
 Georgescu. Valentin Al. – 221, 222
 Ghedcon, călugăr – 187
 Ghelasic, călugăr – 187
 Ghenghe. Dumitraș – 172
 Ghenghe. Toader – 173
 Ghenghe. Vasili – 173
 Ghenghi (Ghenghe). fam. – 71, 76, 98, 101
 Ghenghi. Ion nepot ~ 145, 150
 Ghengoaic, fam. – 71
 Gheorghc, fam. – 99
 Gheorghc. Todor – 142, 150
 Gheorghcan, fam. – 72
 Gheorghian. Vasili – 172
 Gheorgoac, postelniccasă – 81, 206
 Ghergheloaia, fam. – 78
 Ghibănescu. Gheorghc – 42, 220
 Ghica, Grigore al II-lea – 34
 Ghica, Grigore al III-lea – 24, 61
 Ghinghi – v. Ghenghi
 Ghinghi. Ioan nepot ~ 142, 150
 Ghițescu (Ghițescul) – fam. – 70, 76, 171
 Ghițescu. Grigoraș – 173
 Ghițescu. Iordachi – 172
 Ghițincul, fam. – 99
 Ghițincul. Iordachi – 118, 124
 Giesescu – v. Ghițescu
 Giurescu, C. – 42, 217
 Giurgiuvan (Jurjuvan), Ștefan – 144, 150
 Giurgiuvan (Djurjuvan), Mihalache – 36, 37, 142, 146, 150, 205, 207
 Giurgiuvan, fam. 71, 76, 98, 101
 Gligorce, Gligoraș 173
 Glisescu – v. Ghițescu
 Goian. Dumitraș – 172, 174
 Goian. Dumitraș – 172, 174
 Goian, fam. 70, 76, 98
 Goian. Gheorghc 142, 150
 Goian. Gheorghc 172, 174
 Goian. Gheorghc 173
 Goian. Gheorghciță 58
 Goian. Ilic 172, 174
 Goian. Ion (Ioan) 142, 150
 Goian. Isac 58
 Goian. mazil 36, 169, 174, 179, 184
 Goian. Mihalachi – 172
 Golașco, Iordachi 173
 Golașco, Velișco – 173
 Gonța, Alexandru – 41, 42, 43, 44, 81, 220
 Gora, Filip – 85, 153, 155
 Goraș, Andrieș (Andrei) – 141, 142, 149, 150
 Goraș, fam. – 99
 Goraș, Grigoraș – 173
 Gorc, Costachi – 172
 Gorc, fam. – 71, 76
 Gorc, Ioniță – 172
 Gorovci. Anița – 81, 152, 154
 Gorovci, fam. – 78, 152, 154
 Gorug, Maftci – 173
 Gosche – v. Gușă
 Grău (Grăul), Vasili – 47, 142, 150
 Grău, fam. – 99
 Graur, Alexandru – 102, 221
 Grec (Greco), Zanfir (Zamfir) – 104, 105, 110
 Grec, Costandin – 105, 110
 Grec. Gavril zet ~ 105, 109, 110
 Grec, Gheorghc – 105, 110
 Grec, Lazor (Lazăr) – 105, 110
 Grec, Vasile (Vasili) – 105, 110
 Grecu (Grec, Grecul), fam. – 70, 72, 98, 100, 101
 Grecul. Mihalachi – 172
 Grecul. Paraschiv – 172
 Greerosul. Vasile ginere ~ 142, 150
 Greirosul (Greerosul). Sărghie (Serghiei) – 47, 142, 143, 150
 Greirosul (Greerosul, Grierosu) – 72, 76, 98, 101
 Grigorce (Grigorcea), fam. – 71, 76
 Grigorce. Nicolai – 172
 Grigorovici. Radu 5, 6, 12, 17, 28, 171, 203, 204, 208, 210, 218, 221
 Grigorovitz, Emanuil – 32, 221
 Groholschi, fam. – 76
 Gurgan. Constantin – 172
 Gușă. Constantin – 172
 Gușă, fam. 171
 Hacquet. Balthasar – 5, 79, 221
 Hadenea, fam. 76
 Haidraga, fam. – 98
 Haidraga. Gavril – 140, 150
 Haidraga. Ion 140, 150
 Haliapinschi, fam. – 58

- Herescu, Dosoftei – 66
 Herescul, fam. – 71
 Herțan, Andrii – 152, 154
 Herțoac – 81, 152, 154
 Himuc, fam. – 99
 Himuc, Vasilic – 144, 151
 Hlihorce, fam. – 99
 Hlihorce, Grigori – 38, 115, 124
 Hlinca, fam. – 99
 Hlinca, Iacob – 38, 130, 138
 Holban, Damian – 172
 Holban, Ilic (Ilia) – 36, 152, 154, 155
 Holban, Ion (Ioan) – 39, 152, 154, 155
 Holban, Ion – 153, 154, 155
 Holban, Mihail – 152, 155
 Holban, Nicolai – 36, 153, 154, 155
 Holban, Nicolai – 153, 155
 Holban, Toader (Todor) – 39, 152, 154, 155
 Holban, Vasile – 34, 36, 153, 154, 155
 Holub-Holubaș, fam. – 72, 73
 Holubci, Apostol – 172
 Holubci, fam. – 33, 71, 76
 Holubci, Ioniță – 172
 Holubci, Toader – 172
 Holubci, Toader – 172
 Holubci, Ursul – 172
 Holubci, Vasili – 172
 Hotincean, fam. – 99, 100, 171
 Hotincean, Petre – 118, 125
 Hotinsano – v. Hotincean
 Humă, Costantin – 142, 151
 Humă, fam. – 99
 Hurmuzachi (Hurmuzăcheștii), fam. – 33, 67, 72, 73, 75
 Hurmuzachi, Doxachi – 70
 Hurmuzachi, Mateiu (Matvei) / paharnic / polcovnic – 114, 127, 130
 Iacobescu, Mihai – 17, 24, 31, 66, 67, 74, 221
 Iamandi, fam. – 66, 75
 Iamandi, Vasili – 129
 Ianachi, căpitan – 184, 189, 190
 Ianăș (Ianoș, Ianeș), fam. – 71, 76, 77, 98, 101
 Ianăș, căpitan – 34, 105, 110
 Ianăș, Costandin – 118, 125
 Ianăș, Ion – 118, 125
 Ianăș, Simion – 118
 Iancul, Ilic – 173
 Ianeș, Nicolai – 117, 125
 Ianoș, Constantin – 173
 Ianoș, Ilaș – 173
 Ianovici, Vasile – 172
 Iașolnic, Ioan – 173
 Iațencu, Rodica – 12, 221
 Iașan, fam. – 99
 Iașan, Iordachi – 144, 151
 Ilaș, fam. – 99
 Ilaș, Ion zet – 144, 151
 Ilinschi – v. Iltschi
 Iltschi (Ilinschi), mazil – 36, 169, 174, 179, 184
 Iltschi, Alexandru – 172, 174
 Iltschi, fam. – 70, 77, 177
 Imbo (Imbault), Leon / paharnic – 67, 113
 Ionescu, Christian – 102, 222
 Ioniță, Constantin – 34, 105, 110
 Ioniță, fam. – 99
 Iorga, Nicolae – 42, 222
 Iosif al II-lea – 25, 53, 62, 63, 64
 Irimia, fam. – 99
 Irimia, Vasili – 104, 110
 Irimicca, Gheorghii – 153, 155
 Irimicca, Ion (Ioan) – 153, 155
 Isacov, Alexa (Alexei) – 110, 150
 Isacov, fam. – 99
 Isar, fam. – 58, 71, 77, 98
 Isar, Ghiorghii (Gheorghie) – 47, 142, 150
 Isar, Măriuța – 81, 142, 150
 Isăcescu, Mihai – 172
 Isărescul, fam. – 71
 Iscraba, Gheorghii – 173
 Isculescul, fam. – 79
 Istratuța, fam. – 77
 Ivan, vornic – 152
 Ivanovici, fam. – 99
 Ivanovici, Ivan – 119, 124
 Jakobowski, fam. – 79
 Jenish, von – 54, 55, 219
 Jian, fam. – 70, 78, 99
 Jian, Mihălachi (Mihalachi) – 131, 138
 Jitnicroaia Maria – 78
 Juravschi, Iacob – 173
 Juravschi, Ilaș – 173
 Jurjuvan – v. Giurgiuvan
 Kalmuțchi – v. Calmuțchi
 Kantacuzino – v. Cantacuzino
 Kapri – v. Capri
 Kârste – v. Cârste

- Katiuş – v. Cautiş
 Kersti – v. Cârste
 Kiteak – v. Chiteac
 Kocca – v. Cocca
 Koccala – v. Coccala
 Kockorano – v. Cocoran
 Kojan – v. Cojan
 Kokoran – v. Cocoran
 Konachi – v. Conachi
 Kosma – v. Cosma
 Kosmiţa – v. Cosmiţa
 Kostachi – v. Costachi
 Kostris – v. Costriş
 Kozacescul – v. Cozacescul
 Kracalic – v. Cracalic
 Kreţula – v. Creţula
 Kritschon – v. Crişan
 Kuparenko – v. Cuparenco
- Larionescu, Traian – 40, 57, 58, 63, 65,
 66, 70, 72, 73, 222
 Laschiuca (Lastiuca), fam. – 71, 77, 98,
 101
 Laschiuca, Ştefan – 141, 150
 Lastiuca, Toma – 142, 150
 Laşenschi, Timofi – 172
 Lăzărescu, Dan Amedeu – 222
 Leanca, fam. – 99
 Leanca, Ioan – 143, 151
 Lenţa, fam. – 71, 77, 98
 Lenţa, Gheorghii – 131, 138
 Lenţa, Ghiorghic – 38, 128, 137
 Lenţa, Necolai cumnat – 128, 138
 Lenţa, Ştefan – 140, 141, 150
 Lepădatu (Lepadat), Costandin
 (Constantin) – 106, 110
 Lepădatu (Lepadat), fam. – 71, 77, 99,
 101
 Lincuţă, Ioan – 173
 Logoteti, Iacob / conte – 113
 Logoteti, Iosef – 113
 Logoteti, Leon – 113
 Logotheti, fam. – 58, 67, 75
 Loja, Păladi – 152, 155
 Lozan, fam. – 58
 Lucaveţchi, Gavril – 58
 Lucaveţchi, Vasile – 58
 Luchi, fam. – 76
 Ludwig Johann – 79
 Lungu, Vasile – 18, 23, 222
 Lupaşco, fam. – 79
 Lupul, Dumitraşco zet – 118, 125
- Lupul, fam. – 99
 Lupulenco, Alexa – 173
 Lupulenco, fam. – 79
 Lupulenco, Ioan – 173
- Macoveci, Adrian – 19, 222
 Macri, Ecaterina / medelnicercasă – 81,
 127
 Macri, Maria / jicnicercasă – 81, 119
 Malai – v. Mălai
 Malewicz, fam. – 72, 73
 Malinescu, Gheorghii – 172
 Malinescu, Ştefan – 172
 Malinescul, fam. – 72, 77
 Mânceă (Mănescul), Toader (Todor) –
 105, 107, 110
 Mânceă (Mănescul), Toma – 105, 110
 Mânceă, fam. – 70, 77, 98, 100
 Manoli, fam. – 78
 Manoli, Iordachi (Iordache) – 126, 130
 Mantici (Mintecce), Andrei (Andrii) – 117,
 118, 125
 Mantici, Angheluţă – 117, 125
 Mantici, fam. – 71, 77, 98
 Mantici, Todor – 117, 125
 Manugewicz, fam. – 72, 73
 Marchidan, Rodica – 12, 218, 221
 Marco (Marcu), fam. – 70, 77, 98, 101
 Marco, Costantin – 144, 151
 Marco, Ion (Ioan) – 144, 145, 149, 150
 Marco, Ioniţă – 144, 151
 Marco, Vasili – 34, 130, 133, 138
 Marco, Vasili (Vasile) – 144, 145, 151
 Marcu, Vasile – 86, 153, 155
 Margină, Tănase – 172
 Mariniuc, fam. – 99
 Mariniuc, Ivan – 38, 130, 138
 Martinescul, fam. – 71
 Mârza – v. Reuss
 Măţă, Ioniţă – 172
 Mavrocordat, Constantin – 19, 23, 35, 44
 Mavrocordat, Nicolae – 35
 Mălai – 70, 77, 98
 Mălai, Gheorghie – 144, 151
 Mălai, Sandul – 144, 145, 151
 Mălai, Toader (Todor) ginere – 144, 149,
 150
 Mănescu (Mănescul) – v. Mânceă
 Mătăsar, fam. – 99, 100
 Mătăsar, Gheorghii – 105, 110
 Meteor, fam. – 99
 Meteor, Gheorghii – 105, 110

- Micg, maior – 31
 Mihail, fam. – 99
 Mihail, Gavril – 144, 151
 Mihailci, fam. – 78
 Mihailic (Mihailiuc), fam. – 70, 77, 98
 Mihailic, Gavril – 144, 150
 Mihailic, Simcon – 144, 150
 Mibailiuc, Ioan – 172
 Mihailo – 142, 151
 Mihailo, fam. – 99
 Mihaiu Vodă – 153
 Mihăilă – v. Mihailic
 Mihăilescu, Vintilă – 218
 Mihovan, fam. – 98
 Mihovan, Manole (Manuil) – 143, 150
 Mihovan, Nicolai – 143, 150
 Mihovan, Ștefan – 143, 151
 Mihovan, Toader – 173
 Mihovan, Toader – 173
 Mikuli, fam. – 72, 73
 Mikulicz, Andrcas – 26
 Mălescu, Toader – 172
 Milo, fam. – 76
 Minca, Ilic – 44, 222
 Mintici – v. Măntici
 Mintici, Axente – 173
 Mintici, Sandul – 173
 Miron, fam. – 98
 Miron, Gavril – 144, 151
 Miron, Ștefan – 144, 151
 Miroș, fam. – 79
 Miroș, Gheorghe – 173
 Miroș, Ioan – 173
 Mitescul, fam. – 71, 77
 Mohorât, fam. – 78
 Moisa, fam. – 79
 Moldoveanu, Dragoș – 9, 32, 226
 Moldoveanu, Gheorghe C. – 10, 222
 Molotov – 8
 Moroghini, Tănase – 172
 Morțun (Morțușeștii), fam. – 71, 77,
 169, 174, 179, 184
 Morțun, Constantin – 172, 174
 Morțun, Nicolai – 172, 174
 Morțun, Petre – 172, 174
 Morțun, Sandul – 172, 174
 Morțun, Toader – 172, 174
 Morțun, Toader – 172, 174
 Morțun, Vasile – 172, 174
 Moscal, Gavril – 173
 Moszora, fam. – 72, 73
 Moșan, Gheorghic – 172
 Moțoc (Moțocu), fam. – 71, 77, 99, 101
 Moțoc, Mihalachi – 172
 Moțocu (Moțoc), Ioniță – 130, 137, 138
 Movilă, Eremia – 58
 Movilă, Teodor – 187
 Moveleștii, fam. – 187
 Muntean, Alexandru – 140, 149, 150
 Muntean, Chiriac – 140, 150
 Muntean, Costantin – 105, 110
 Muntean, fam. – 71, 77, 98, 100
 Muntean, Gavril – 140, 150
 Muntean, Ion – 140, 150
 Muntean, Iordachi – 173
 Muntean, Mihalachi – 173
 Muntean, Nicolai – 173
 Muntean, Tănase – 173
 Muntean, Toader (Todor, Todere) – 140,
 149, 150
 Murariu, Ioan – 23, 104, 223
 Murguleț, fam. – 66, 76, 98
 Murguleț, Ion – 36, 105, 107
 Murguleț, Lupașcu (Lupașco) – 85, 86,
 111, 114, 124
 Murguleț, Ursachi cumnat – 114, 124
 Musteață (Mustață), fam. – 66, 70, 71,
 77, 79
 Musteață, Coste (Constantin) – 104, 105,
 110
 Mutencu (Mutenco), fam. – 77, 99
 Mutencu, Ioniță – 119, 124
 Muza, Ioniță – 172

 Nacu, fam. – 66
 Nacul, Lupul – 85, 152, 154
 Nalivaico, fam. – 99
 Nalivaico, Toader – 127, 138
 Nandriș, I. – 41
 Năgoc, Stelian – 223
 Neculce, fam. – 66, 76
 Neculcea (Neculce), Alexandru / pahamic
 – 86, 111, 114, 119
 Negoiață, fam. – 171
 Negoiață, Ioan – 173
 Nepot-Teliman – 172
 Nepoțel, Gheorghic – 153, 155
 Niculce – v. Neculce
 Niguitza – v. Negoiață
 Nistor, Ion – 26, 32, 63, 66, 217, 223
 Nogolini, Alexandru – 173
 Nojan, fam. – 79
 Nuțul, Grigori – 173

Oarza. Vasili – 130, 138
Oarză. fam. – 99
Ohanowicz. fam. – 72, 73
Onciul. fam. – 33, 70, 77, 98
Onciul. Gavril – 127, 137, 138
Onciul. Gligoraș – 143, 150
Onciul. Ilic – 127, 137, 138
Onciul. Ioan – 127, 138
Onciul. Ion – 47, 143, 150
Onciul. Mihalachi – 152, 155
Onciul. Miron – 143, 150
Onciul. Neculai – 127, 137, 138
Onciul. Pântelci (Pantelci) – 47, 142, 143, 150
Onciul. Vasile – 127, 137, 138
Onciul. Vasili – 143, 150
Onciul. Vasili nepot ~ 143, 151
Oprea. Filip – 169, 175, 194, 195
Oprea. Grigore – 169, 175, 194, 195
Orza. Tănase – 173
Otzcllowitz. Hora von ~ 31

Păcul (Băcul). Dănilă – 172
Pahomi. Mircea – 35, 58, 63, 66, 67, 70, 73, 75, 170, 171
Pahsakas. fam. – 72
Paladi (Palade) – v. Păladi
Panaitescu. P.P. – 42, 223
Pană. fam. – 98
Pană. Ioniță – 117, 118, 125
Pană. Miron – 142, 150
Pană. Sandul zct ~ 117, 125
Pancul. Vasile – 34, 106
Pantazi. Constantin – 173
Pantazi. Dimitri – 173
Pantazi. fam. – 72, 73
Pânzar. Ioan – 9, 10, 225, 226
Pârvul (Pârvuleștii) – fam. 70, 77, 141, 146, 171
Pârvul. Constantin – 172
Parzila – v. Părjilă
Pașcan. paharnic – 128
Pașcanița. paharniccasă – 81, 128, 129, 131, 132
Pașcanu. fam. – 66
Patraș. fam. – 77, 99
Pătraș. Grigore – 115, 124
Pațarină. fam. – 171
Pațarină. Gligoraș – 173
Pațarină. Vasili – 173
Pavoncl – v. Păuncl

Pălade (Paladi). Costandin (Constantin) / paharnic – 116, 118, 205
Păladi (Paladi). Costandin (Constantin) – 37, 104, 109, 110
Păladi. fam. – 66, 72, 98, 101
Păladi. Vasile – 104, 107, 110
Părjilă. Costachi – 172
Părjilă. fam. – 171
Părjilă. Ioniță – 172
Pătraș – v. Patraș
Pătruț. I. – 206, 223
Păuncl. fam. – 71, 77, 98, 171
Păuncl. Sandul – 141, 150
Păuncl. Sandul nepot ~ 117, 124
Păuncl. Todor – 116, 124
Păuș – 130, 138
Păuș. fam. – 72, 99, 171
Păuș. Lupașcu – 173
Păuș. Vasili – 173
Pelctiuc (Pelctc). fam. – 70, 77
Perjul. Constantin – 68
Perjul. fam. – 71, 77, 99, 171
Perjul. Gheorghii – 172
Perjul. Ioan – 173
Perjul. Iordachi – 68, 127, 133, 137
Petraș. Sandul – 173
Petrașcu. fam. – 71
Petrașcu. Sandul – 71
Petrescu. fam. – 58
Petricicu. Ștefan – 58
Petrino. fam. – 66
Petrowicz. fam. – 73
Pippidi. D.M. – 218
Pirful – v. Pârvul
Pitar. Toader – 173
Pitarul. Toader – 172
Poclitar. fam. – 72, 77
Polck. Johann – 57, 62, 94, 100, 110, 124, 137, 150, 170, 223
Poni, P. – 19, 224
Popa. Todor (Toader) sin ~ 153, 155
Popaza – v. Galin
Popăscu (Popescul). Ion (Ioan) – 85, 153, 155
Popăscul (Popescul). fam. – 72, 77, 98
Popăscul. Ghiorghic – 140, 150
Popăscul. Vasili – 140, 150
Popescu. Ion – 27
Popescul. Dumitraș – 173
Popovici. Antohi – 144, 145, 151, 205, 207
Popovici. Anton – 172

- Popovici, Dimitri – 144, 151
 Popovici, fam. – 33, 72, 77, 98
 Popovici, Ion (Ioan) – 144, 145, 149, 151
 Popovici, Ionașco – 144, 151
 Popovici, Ștefan – 143, 150
 Popovici, Vasile – 144, 151
 Potlog, Dumitrachi (Dimitri) – 34, 36, 37, 153, 154, 155
 Potlog, fam. – 71, 98
 Potlog, Ioniță (Ion) – 36, 129, 130, 132, 137, 205, 207
 Potlog, Manoli (Manole) – 129, 130, 137
 Potlog, Neculaiu (Nicolai) – 106, 107, 110
 Potușan – v. Botușan
 Preda Domovici, Vasile – 172
 Preda, fam. – 71, 77
 Prescurnicu, fam. – 99, 171
 Prescurnicu, Toader (Todor) – 140, 149, 150
 Priscornic – v. Prescurnicu
 Prodan, Andrei – 86, 153, 155
 Prodan, fam. – 71, 99
 Prodan, Neculaiu – 86, 153, 155
 Prodan, Nicolai – 173
 Prodan, Ștefan – 131, 138
 Protopopii, fam. – 99
 Protopopii, Ursachi – 140, 150
 Pruncul, fam. – 71
 Purici, Ștefan – 10, 223

 Racoc, fam. – 72, 73, 79
 Racoviță, Mihai – 34
 Rale, aga – 144
 Râpta, Atanasi – 172
 Râpta, Constantin – 172
 Râpta, Dumitraș – 143, 150
 Râpta, fam. – 71, 77, 98
 Râpta, Gavril – 143, 150
 Râpta, Ioan – 172
 Râpta, Petre – 172
 Râpta, Toader – 173
 Rehtivan, fam. – 76
 Renci – 71
 Repta – v. Râpta
 Reuss alias Mârza, fam. – 71, 77
 Reuss, Gligoraș – 172
 Reuss, Ilie – 172
 Reuss, Toader – 173
 Reuss, Toader – 173
 Ribbentrop – 8
 Rimski-Korsakov, A. V. – 14, 48

 Rocsanda, domnița – 81, 116
 Rogojinska, fam. – 77
 Roman, Alexandru – 173
 Roman, Louis – 13, 17, 20, 27, 28, 57-59, 224
 Romanovski, fam. – 72, 75
 Romașcan, fam. – 71, 77
 Roschip, fam. – 72, 79
 Rosetti, Radu – 41, 42, 81, 224
 Roșca, fam. – 72, 98
 Roșca, Ion – 143, 150
 Roșca, Vasile – 143, 150
 Rotopan, Dumitraș – 173
 Rotopan, fam. – 71, 77, 98
 Rotopan, Ioniță – 131, 138
 Rotopan, Vasili – 143, 150
 Rozminț, Ioan – 173
 Roznovan, Nicolai – 142
 Rumcașteț, P.A. – 13, 15, 158
 Rupta, Ivan – 143, 151
 Rupta, Simcon – 143, 151
 Ruset, Constantin – 119
 Ruset, fam. – 66, 78
 Ruset, Ilia / paharnic – 128, 130, 132
 Ruset, Nicolai / ban – 115, 142
 Rychlo, Petro – 11, 224

 Sachclariu, Ovid – 221, 222
 Samircius, Vasili – 173
 Samson, fam. – 71, 77, 99
 Samson, Vasili – 36, 86, 141, 146, 149, 150
 Sastal, Atanasi – 173
 Satco, Emil – 9, 10, 224, 225
 Sauciuc, fam. – 99
 Sauciuc, Vasile – 143, 150
 Sava, fam. – 71
 Sava, Ion – 172
 Savescul – v. Săvăscul
 Savianc, fam. – 79
 Savin – 117, 125
 Savin, Coste – 144, 151
 Savin, fam. – 98
 Savin, Ilcana – 126
 Savoia, fam. – 77
 Sămaca, fam. – 72, 77, 99
 Sămaca, Vasili – 131, 138
 Săndulachi, Vasili – 173
 Săpun, Vasili – 173
 Sărindar, Ștefan – 173
 Săul, fam. – 79
 Săul, Ioan – 173

- Săul, Toader – 173
 Săvăscul (Săvescul), fam. – 70, 77, 98, 101
 Săvăscul (Săvescul), Ștefan – 140, 141, 150
 Săvăscul, Ghiorghic – 127, 138
 Săvescul, Ștefan – 127, 138
 Schean, Dumitraș – 172
 Schean, Mihalachi – 172
 Schean, Ștefan – 172
 Schipor, Vasile I. – 5, 11, 12, 221, 225
 Semaca – v. Sămaca
 Serbiac, fam. – 79
 Sillion, fam. – 66, 78
 Simoc, fam. – 99
 Simoc, Vasili – 131, 138
 Smolinschi, fam. – 51, 98
 Smolinschi, Ghiorghic (Gheorghe) – 127, 138
 Smolinschi, Ilic – 127, 138
 Sobieschi, Ioan – 58
 Soroccean (Soroceni), fam. – 70, 77, 78, 169, 174, 178, 184
 Soroccean, Ostafi – 173, 174
 Sorocceanu, Ursachi – 172, 174
 Sovetov, P.V. – 6, 13, 42, 43, 220, 222
 Spănu, Andrei – 132, 138
 Spănu, fam. – 99
 Splény von Miháldi, Gabriel – 21, 25, 53-55, 57, 62, 84, 145, 157, 171, 209, 219, 223, 225
 Stahl, H.H. – 42, 226
 Stamat, Dimitri – 173
 Stan, Aurelia – 102, 226
 Stângaci, Andrei – 173
 Stângaci, Dumitraș – 173
 Stângaci, fam. – 99
 Stângaci, Gligori – 128, 138
 Stângaci, Mihaiu – 173
 Stângaci, Vasili – 173
 Stârcea (Stârcca), fam. – 66, 71, 78
 Starcioc, căpitan – 34, 36, 169, 175, 180, 184
 Stavăr, căpitan – 104, 110
 Stavăr, fam. – 98
 Stavăr, Ilii – 145, 151
 Stârcea, fam. – 176
 Stoicescu, Nicolac – 218, 221, 222
 Strâjca, Iuon – v. Strișca, Ioniță
 Stratulat, fam. – 72, 73, 76
 Strihan, Petre – 222
 Strilețchi, Ioan – 173
 Strișca (Strășca), fam. – 72, 78, 98, 141, 146
 Strișca, Ilii (Iliia) – 118, 124
 Strișca, Ioniță – 34, 36, 68, 140, 146, 150
 Strișca, Sandul cumnat – 37, 118, 124
 Stroescu (Stroescul), Costandin (Costantin) – 115, 120, 124
 Stroescu (Stroescul), Mihalachi – 115, 124
 Stroescu, Panaite – 115, 124
 Stroescul (Stroiescul), fam. – 70, 78, 98
 Stroescul, Sandul – 118, 125
 Stroescul, Tănase – 115, 124
 Stroici, fam. – 71, 78
 Stroici, Luca – 58
 Sturza, Alexandru (Sandul) – 152
 Sturza, Constantin / vornic, vistiernic – 119, 127
 Sturza, Dimitri / hatman – 127
 Sturza, fam. – 66, 78
 Sturza, Ion / vornic – 145, 205
 Sturza, Ioniță / vornic, vistiernic – 119
 Sturzoac – 81, 116
 Șahin, Constantin – 173
 Șahin, Costandachi – 106, 110
 Șahin, fam. – 70, 71, 99
 Șcrab (Șcraba), fam. – 71, 77, 99
 Șcrab, Gheorghic – 142, 150
 Șelpan, Constantin – 172
 Șelpan, Iordachi – 172
 Șeptilici, fam. – 78
 Șerban, Constantin – 15, 17, 31, 220
 Șliatiuc, Toader – 173
 Șotropa, Valeriu – 222
 Ștefanelli, Teodor – 211, 226
 Ștefanovici, Ion – 173
 Ștefănescu, Ștefan – 218
 Știrbăț, fam. – 71, 193
 Știrbei, fam. – 78
 Știrbul, Gheorghic – 173
 Tabără (Tabora), fam. – 70, 78, 99, 129
 Tabără, Dumitraș (Dimitri) – 129, 130, 133, 137
 Tabără, Ioniță – 173
 Tabără, Manoli – 173
 Tabora – v. Tabără
 Taranga, fam. – 99
 Taranga, Vasili – 130, 138
 Tarangul, fam. – 72
 Tăbărăștii – v. Tabără

- Tălpeștii, fam. 130, 133
 Tăutul (Tăutuleștii) – fam. 33, 70, 78, 85, 98, 101, 111, 112
 Tăutul, Alexandru – 173
 Tă[uj]utul, Andrei – 118, 124
 Tăutul, Andrei – 172
 Tăutul, Costantin – 118, 124
 Tăutul, Dumitraș 172
 Tăutul, Gligoraș (Grigoraș) – 127, 137
 Tăutul, Grigoraș 114, 125
 Tăutul, Grigoraș 68
 Tăutul, Grigori 36, 117, 118, 124
 Tăutul, Ilia – 114, 125
 Tăutul, Ion (Ioan) – 114, 124
 Tăutul, Ion (Ioan) – 118, 120, 124
 Tăutul, Ion (Ioniță) – 114, 124
 Tăutul, Nicolai – 172
 Tăutul, Simion – 172
 Tăutul, Tănăsă (Tănase) 38, 127, 137
 Tăutul, Tănasi – 143, 150
 Tăutul, Toader – 143, 150
 Tăutul, Toader 173
 Tăutul, Tomiță – 143, 149, 150
 Tăutul, Vasile (Vasili) 114, 124
 Teliman, Antioh 172
 Teliman, fam. 70, 171
 Teodorowicz, fam. 71, 73
 Tereza, Maria – 25, 54
 Theodorescu, Răzvan – 10, 219
 Tiron, fam. – 71, 78, 99
 Tiron, Ion 144, 151
 Tissot 80
 Toader, fam. 99
 Toader, Vasili 145, 151
 Toma, Alexandru – 10, 218
 Toma, Tomjuc, fam. – 71
 Tomorug – v. Tumorug
 Tomorug, Nicolai – 173
 Tomuzci (Tumuzăiu), Gheorghe (Ghiorghie) – 144, 150
 Tomuzci (Tumuzăiu), Iordachi – 144, 150
 Tomuzci, fam. – 71, 78, 98, 100
 Tonuță, Andrei – 173
 Tonuță, Constantin 173
 Torosiewicz, fam. 72, 73
 Totoiescul, fam. – 71
 Trebici, Vladimir 218
 Tufescu, Victor – 42, 87, 226
 Tumorug, fam. – 33, 71, 99, 171
 Tumorug, Ioniță (Ioan) 128, 138
 Tumuzăiu – v. Tomuzci
 Tumuziac, fam. 78
 Turcul (Turcu), fam. – 58, 70, 78
 Turcul, Constantin – 58
 Turcul, Vasilache – 206
 Turculețu, Ghiorghii / postelnic – 128, 130, 178, 179, 184
 Țântă, Gheorghii – 173
 Țărănă, Costășcu – 173
 Țiganuc, Andrei – 117, 118, 124
 Țiganuc, fam. 70, 71, 78, 98
 Țiganuc, Gheorghii – 118, 124
 Țiganuc, Grigori 117, 125
 Țigăroai, Paraschiva 81, 116
 Țintă (Ținte, Ținteni), fam. – 79, 99, 153, 154
 Țintă, Ioan – 153, 155
 Țintă, Vasili – 153, 155
 Ținte, Chiriac – 86, 153, 155
 Ținte, Gheorghii – 143, 150
 Ținte, Năculaiu – 86, 153, 155
 Ținte, Roman – 86, 153, 155
 Ținte, Ștefan – 86, 153, 155
 Ținte, Ursul – 86, 153, 155
 Ținte, Vasile – 86, 153, 155
 Țopa (Țopenii), fam. – 33, 37, 57, 68, 71, 73, 78, 98, 111
 Țopa, Alexandru – 68
 Țopa, Andrei 37, 57, 86, 111, 118, 120, 124, 125
 Țopa, Andrieș 68
 Țopa, Antohie (Antohi) – 143, 150
 Țopa, Arsenie 56, 57, 68
 Țopa, Costandin (Costantin) – 57, 86, 100, 111, 118, 120, 124, 125
 Țopa, Dimitrie – 17, 38, 56, 67, 71, 73, 113, 163, 170, 171, 226
 Țopa, Dumitraș – 68
 Țopa, Dumitrașcu (Dumitraș, Dimitri) 37, 57, 86, 111, 118, 120, 124, 125
 Țopa, Dumitrașcu (Dumitru, Dimitri) 37, 57, 68, 86, 111, 118, 120, 124, 125
 Țopa, Filip 57, 70, 226
 Țopa, Grigoraș (Gligoraș) – 37, 56, 57, 67-70, 86, 111, 118, 120, 124
 Țopa, Ion (Ioan) – 37, 57, 68, 86, 111, 118, 120, 124, 125
 Țopa, Ion (Ioan, Iuon) – 37, 56, 57, 67-70, 86, 111, 118, 120, 124
 Țopa, Mihai 68
 Țopa, Neculaiu zet – 57, 86, 120, 124
 Țopa, Nicolai – 68
 Țopa, Sandul – 57, 68, 86, 120, 125

- Țopa, Ștefan 68
 Țopa, Ștefan 68
 Țopa, Vasile 68
 Țopa, Vasile (Vasili) - 37, 57, 68, 86, 111, 118, 120, 124, 125
 Țopa, Vasili 127, 138
 Țugui, Pavel - 14, 17, 27, 51, 58, 203, 207, 210, 226, 227
 Țura, fam. - 99, 104
 Țura, Gavrilaş - 107, 110
 Țura, Simeon - 85, 153, 155
 Țurc, fam. 78

 Unagareno - v. Ungurcanu
 Ungurcanu (Ungurian), fam. 71, 78, 171
 Ungurcanu, Constantin - 6, 7, 15, 17, 26-28, 84, 104, 227
 Ungurcanu, Ioan - 173
 Ungurcanu, Tănase - 173
 Ureche, Nestor - 58
 Ursachi sin Popa, Ioan - 174
 Ursul (Ursulcan), Ștefan - 117, 118, 125, 171
 Ursulano - v. Ursulcan
 Ursulca, Vasili - 47, 130, 138
 Ursulcan (Ursulca), fam. - 98, 101
 Ursulcanu, Gavril - 174

 Vărgolici, fam. 99
 Vărgolici, Ghiorghic (Gheorghe) - 141, 150
 Vărnăv, fam. - 78
 Vasileo, Alexandru 172
 Vasileo, fam. - 66, 70, 78
 Vasileo, Gheorghe - 66
 Vasili, mazil - 36, 169, 174, 177, 184
 Vatamaniuc, D. - 5, 6, 11, 12, 218, 220, 221
 Vătav, Nicolai - 172
 Vătavul, fam. 99, 100
 Vătavul, Ion - 105, 110
 Velicico, Axinte - 118, 124
 Velicico, fam. - 98
 Velicico, Toader - 118, 124
 Velișco - 173
 Verdeș, fam. - 72
 Verenca, Ioan - 174
 Vereș (Veresca), Ioan - 174
 Vergatti, Radu Ștefan - 17, 20, 27, 57, 59, 224
 Verigă, fam. - 72

 Veriha, fam. 78, 98
 Veriha, Ion (Ioan) 142, 150
 Veriha, Vasili 142, 150
 Verinschi, fam. 51, 99
 Verinschi, Ștefan zet - 118, 125
 Virguleț, fam. 78
 Vlachovici, fam. - 78
 Vlad, Andrunachi nepot - 153, 155
 Vlad, Costandin (Costantin) 117, 118, 125
 Vlad, Dumitrașcu 118, 124
 Vlad, Dumitru (Dimitri) - 143, 150
 Vlad, fam. 70, 78, 98
 Vlad, Ilie (Ilia) - 130, 137
 Vlad, Ioan 173
 Vlad, Ion (Ioan) - 130, 137
 Vlad, Mihalachi - 143, 150
 Vlad, Vasile (Vasili) - 37, 118, 120, 124
 Vlaico (Vlaicu), fam. - 70, 78, 98
 Vlaico, Constantin - 128, 138
 Vlaico, Ilie (Ilia) 128, 137, 138
 Vlaicu, Mihai - 172
 Voinca, Teodor - 222
 Voinovschi, fam. - 78
 Voițaoca - 81, 169, 175, 194, 195
 Volcinschi, Antioh - 172
 Volcinschi, Costandin (Costachi) - 39, 152, 154, 155
 Volcinschi, Costantin - 113, 124
 Volcinschi, fam. - 51, 71, 78, 98, 129
 Volcinschi, Gligoraș (Grigoraș) - 37, 141, 149, 150
 Volcinschi, Ion (Ioan) 113, 120, 124
 Volcinschi, Ioniță - 129, 130, 133, 137
 Volcinschi, Ioniță - 130, 133, 138, 140, 146, 205
 Volcinschi, Ștefan - 173
 Voronca, fam. - 33
 Vrânceanul, Ion - 126

 Werenka, Daniel - 6, 20, 25, 31, 53, 54, 111, 113, 126, 139, 145, 157, 185, 187, 197, 204, 208, 227
 Woinowski - v. Voinovschi

 Xenopol, A.D. - 42, 44, 227

 Zadurovici, fam. - 72, 73
 Zahariasewicz, fam. - 72, 73
 Zarikiewicz, fam. - 72, 73
 Zavealița (Zavcaliță), Grigoraș (Gligoraș) - 143, 150

Zavcalița, Andronachi – 143, 151
Zavcalița, fam. – 98
Zernicki-Szeliga, Em. von ~ 72, 227
Zgură, fam. – 72
Zopa – v. Țopa

Zota (Zotta), fam. – 33, 70, 78, 98
Zota, Iftimic – 174
Zota, Ioniță – 132, 138
Zota, Ioniță zet – 131, 138
Zota, Ștefan – 132, 138

OBSERVAȚII REFERITOARE LA INDICI

Atât la indicele de locuri geografice, cât și la cel de persoane, numele înscrise între paranteze reprezintă, de regulă, variantele înregistrate la recensământul din anii 1772-1773 (de la care s-au păstrat traducerile rusești), față de formele înregistrate la recensământul din anul 1774 (de la care s-au păstrat chiar originalele moldovenești).

Din listele de la paginile 75-79, conținând numele și prenumele proprietarilor funciari din Bucovina la anul 1802, au fost menționate la indicele de persoane numai numele de familie. S-a procedat în acest mod întrucât, existând o diferență de aproape trei decenii între aceste liste și materialele recensămintelor din anii 1772-1773 și 1774, puteau să apară numeroase confuzii între persoane purtând același nume și prenume, dar aparținând unor generații diferite.

CUPRINS

Destinul Bucovinei istorice <i>(cuvânt înainte de Vasile I. Schipor)</i>	5
Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774	13
Organizarea administrativ-teritorială; ținuturi, ocoale, localități și menaje	18
Aria bucovineană	23
Mazilii și răzeșii din Bucovina	33
Ținutul Cernăuți	83
1. <i>Ocolul Târgului</i>	103
2. <i>Ocolul Prutului</i>	111
3. <i>Ocolul Nistrului</i>	125
4. <i>Ocolul Ceremușului</i>	138
<i>Addenda la Ținutul Cernăuți</i>	151
Ținutul Suceava	157
1. <i>Ocolul Berhometelor</i>	176
2. <i>Ocolul Vicovilor</i>	186
3. <i>Ocolul Mijlocului</i>	193
4. <i>Ocolul Siretului de Sus</i>	198
<i>Addenda la Ținutul Suceava</i>	202
Ținutul Câmpulung-Cernăuți	203
Ținutul Câmpulung-Suceava	208
Concluzii	212
<i>Bibliografie</i>	217
<i>Indice de locuri geografice</i>	229
<i>Indice de persoane</i>	238

ENCICLOPEDIA BUCOVINEI ÎN STUDII ȘI MONOGRAFII

COLECȚIE FONDATĂ ÎN 1996

1) Nicolai Grămadă, *Toponimia minoră a Bucovinei*, vol. I–II, Îngrijirea ediției, studiul introductiv, bibliografia, notele și indicele: Ion Popescu-Sireteanu; Introducere: D. Vatamaniuc, București, Editura Anima, 1996;

2) *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*, Ediție bilingvă îngrijită, cu introduceri, postfețe, note și comentarii de acad. Radu Grigorovici; Prefață de D. Vatamaniuc, București, Editura Academiei Române, 1998;

3) Ștefan Purici, *Mișcarea națională românească în Bucovina între anii 1775–1861*, Cuvânt-înainte de Mihai Iacobescu. Suceava, Editura Hurmuzachi, 1998;

4) Mircea Pahomi, *Biserici și schituri ortodoxe românești din Ținutul Cernăuți. Din istoria Bisericii Ortodoxe Române în nordul Bucovinei. Episcopia de Rădăuți*, Suceava, Editura Hurmuzachi, 1998;

5) Constantin Morariu, *Cursul vieții mele. Memorii*, Ediție îngrijită, prefață, microbiografii, glosar și note: prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, Suceava, Editura Hurmuzachi, 1998;

6) Mircea A. Diaconu, *Mișcarea „Iconar”. Literatură și politică în Bucovina anilor '30*, Iași, Editura Timpul, 1999;

7) *Bucovina în prima descriere fizico-politică. Călătorie în Carpații Dacici (1788–1789)*, Ediție bilingvă îngrijită, cu introduceri, postfețe, note și comentarii de acad. Radu Grigorovici; Prefață de D. Vatamaniuc, Rădăuți, Editura „Septentrion”, 2002;

8) *Procese politice, sociale, culturale și economice în Bucovina, 1861–1918. Aspecte edificatoare pentru o Europă unită?* Materialele Conferinței Științifice Internaționale Rădăuți, 20–22 septembrie 2000, Suceava, Editura Universității, 2002;

9) Marian Olaru, *Mișcarea națională a românilor din Bucovina la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, Cuvânt-înainte de acad. Gheorghe Platon, Rădăuți, Editura „Septentrion”, 2002;

10) Valerian I. Procopciuc, *Sucevița – sat al Obcinilor Bucovinei și gropniță a Movileștilor*, Cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, Cuvânt de încheiere: Vasile I. Schipor, Rădăuți, Editura „Septentrion”, 2003;

11) Petru Bejinariu (coord.), *Familia Isopescu în mișcarea națională din Bucovina*, Cuvânt-înainte de prof. univ. dr. D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, Rădăuți, Editura „Septentrion”, 2004;

12) Petru Bejinariu, *Eugen Botezat și școala de biologie dela Cernăuți*, Cuvânt-înainte de prof. univ. dr. Constantin Toma, m. c. al Academiei Române, Rădăuți, Editura „Septentrion”, 2005;

13) Teodor Balan, *Istoria teatrului românesc în Bucovina istorică*, Ediție după manuscrise de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, București, Editura Academiei Române, 2005;

14) Daniel Hrenciuc, *Continuitate și schimbare. Integrarea minorităților naționale din Bucovina istorică în Regatul României Mari (1918–1940)*, vol. I, *Perspectiva național-liberală (1918–1928)*, Rădăuți, Editura „Septentrion”, 2005;

15) Elena Olaru, Marian Olaru (coordonatori), *Colegiul Tehnic Rădăuți. Studiu monografic*, Cu o postfață de Vasile I. Schipor, Rădăuți, Editura „Septentrion”, 2005;

16) Teodor Balan, *Documente bucovinene*, vol. VII–IX, Ediție îngrijită, note și comentarii de prof. univ. dr. Ioan

Caproșu, Indici de nume și de materii de Arcadie Bodale, Prefață de D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, Postfață de prof. univ. dr. Pavel Țugui, Iași, Editura Taida, 2005–2006;

17) *Bucovineni împotriva comunismului: frații Vasile și George Motrescu*, Ediție îngrijită, note și comentarii de Marian Olaru, Prefață D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, Postfață de Vasile I. Schipor, Indice de nume de Rodica Iațencu, Suceava, Editura Universității, 2006;

18) Claudiu Isopescu, mesager al spiritualității românești în Italia, I. *Corespondență (1926–1942)*, Ediție, prefață și studiu introductiv de D. Vatamaniuc, m.o. al Academiei Române, Notă asupra ediției de Elena Pascaniuc, București, Editura Academiei Române, 2006;

19) Acad. Radu Grigorovici, *Bucovina între milenii. Studii și documente*, Cuvânt-înainte: D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, Ediție îngrijită de Rodica Marchidan și Rodica Iațencu, Cuvânt înainte: D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, București, Indice de nume de Rodica Iațencu, Editura Academiei Române, 2006;

20) D. Vatamaniuc, *Bucovina între Occident și Orient. Studii și documente*, Cuvânt-înainte de acad. Ștefan Ștefănescu, București, Editura Academiei Române, 2006;

21) Teodor Balan, *Die Geschichte des deutschen Theaters in der Bukowina 1825–1877/Istoria teatrului german în Bucovina 1825–1877*, Editată după manuscrise de către D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, Traducere din limba germană de Ida Alexandrescu, București, Editura Anima, 2007;

22) Vasile I. Schipor, *Bucovina istorică. Studii și documente*, Cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, Indice de nume de Rodica Iațencu, București, Editura Academiei Române, 2007;

23) Teodor Balan, *Lupta pentru Tricolor. Un capitol din istoria politică a Bucovinei, 1898–1904*, Ediție îngrijită, note, comentarii și cronologie de Marian Olaru, Cuvânt-înainte de

prof. univ. dr. Pavel Țugui, București, Editura Academiei Române, 2007;

24) Dimitrie Onciul, *Serieri despre Bucovina și Transilvania și lexicografice*, Cuvânt-înainte de acad. Ștefan Ștefănescu, Ediție, studiu introductiv, note și comentarii de D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, București, Editura Academiei Române, 2007;

25) Petru Bejinariu, *Constantin N. Hurmuzachi – om de știință și om politic*, Prefață de prof. univ. dr. Constantin Toma, m. c. al Academiei Române, Rădăuți, Editura „Septentrion”, 2007;

26) Filimon Rusu, *Amintiri. Oameni și locuri din Țara Fagilor*, Cuvânt-înainte de D. Vatamaniuc, m. o. al Academiei Române, Ediție îngrijită: studiu introductiv, note, comentarii și tabel cronologic de Vasile I. Schipor, indice de nume de Rodica Iațencu, București, Editura Academiei Române, Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii”, 2008;

27) Petru Bejinariu (coordonator), *Ion T. Tarnavschi – biolog. întemeietorul Școlii de palinologie*, Cuvânt-înainte de Constantin Toma, m. c. al Academiei Române, Suceava, Editura Universității [„Ștefan cel Mare”], 2009;

28) Constantin Hrehor, *Silvestru Morariu Andrievici*, Cuvânt-înainte de prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, Iași, Editura Timpul, 2009.

-

Adresa autorului: Dan Camer,
centaur2001@yahoo.com,
tel. 0788 / 396.027

Tipărit la **Editura OMEGA**
Buzău
tel. / fax : 0238.717.259
tel. : 0338.401.590
mobil : 0771.684.581
e-mail ed.omega@yahoo.com

Născut la 8 iulie 1954 în târgul Lespezi din județul Iași, Dan Camer își are rădăcinile în nordul înstrăinat al Bucovinei, prin bunicii săi materni Eusebie Cerneavschi și Claudia Cerneavschi (născută Țopa), descendenți ai unor vechi familii de mazili și răzeși din Ținutul Cernăuți. La începutul anului 1990 a înființat Filiala Buzău a Asociației Culturale „Pro Basarabia și Bucovina”, pe care a condus-o în

calitate de președinte, iar spre sfârșitul aceluiași an a fost cooptat în forurile centrale de conducere ale acestei asociații, având funcția de secretar al provinciei Muntenia, cu atribuții de coordonare a activității filialelor existente și de înființare de noi filiale în județele Argeș, Brăila, Buzău, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova și Teleorman. A publicat nume-roase articole despre Basarabia și Bucovina în presa locală buzoiană („Opinia” și „Muntenia”), precum și în revista asociației („Întregirea”). De asemenea a editat el însuși *Curierul „Pro Basarabia și Bucovina”*, revistă lunară a Filialei „Alexandru Marghiloman” Buzău (12 numere, ianuarie-decembrie 1992). A scris patru cărți: *Planeta mea* (versuri, 2005), *Pro Basarabia și Bucovina* (2007), *Corolar. Restitutio in integrum* (2008) și *Trecător pe lângă revoluție* (versuri, 2009).

Lucrarea de față, care apare sub egida Institutului „Bucovina” al Academiei Române, este un studiu istoric și statistic, elaborat în principal pe baza recensămintelor moldovenesti din anii 1772-1773 și 1774 și având în vedere o categorie socială care avea să joace un rol important în istoria și cultura Bucovinei: mazilii și răzeșii.